

Jonas Midtgaard Hedelund

Det levende ord i nye tider

Styrker og udfordringer i anvendelsen af den autoriserede bibeloversættelse fra 1992 og Bibelen 2020 i gudstjenesten

Det levende ord i nye tider

Jonas Midtgaard Hedelund

Det levende ord i nye tider

Styrker og udfordringer i anvendelsen af
den autoriserede bibeloversættelse fra 1992
og Bibelen 2020 i gudstjenesten

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Det levende ord i nye tider
Styrker og udfordringer i anvendelsen af den autoriserede
bibeloversættelse fra 1992 og Bibelen 2020 i gudstjenesten
Jonas Midtgaard Hedelund

Grafisk tilrettelæggelse: D-Grafisk
Omslagsfoto: Jonas Midtgaard Hedelund

© Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter og forfatterne 2023

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter
Skt. Markus Kirkeplads 1,1.
8000 Aarhus C
www.fkuv.dk

ISBN: 978-87-90323-83-7 (web)

Tryk: Scandinavian Print Group

Indhold

1. Forord	11
Opdragsgivers forord	11
Udgivers forord	13
2. Introduktion	19
2.1 Opsummering	20
2.2 Undersøgelsens fire dele og metode	21
2.3 Indsigter på tværs af materialet	22
2.4 Styrker og udfordringer ved oversættelserne	23
2.5 Ønsker til den kommende autoriserede oversættelse	24
3. Undersøgelsen	25
3.1 Undersøgelsens formål og baggrund	25
3.2 Undersøgelsens succeskriterier og mål	26
3.3 Fire metodiske tilgange til ny indsigt	27
3.4 Deltagere og udvælgelseskriterier	28
3.5 Ethiske overvejelser	29
4. Temaer i undersøgelsesmaterialet	31
4.1 Gruppeinterviews efter gudstjeneste	31
4.1.1 De umiddelbare indtryk af læsningerne til gudstjenesterne	33
Lyttesituationen kræver koncentration	34
Sproget skal adskille sig fra hverdagen	36
Man skal kunne spejle sig i teksterne	37
Teksterne skal skabe fordybelse	41
4.1.2 Oplevelsen af den gammeltestamentlige læsning	42

Gammeltestamenteteksterne er svære men smukke og vigtige	43
Bibelen 2020 er mere beskrivende	45
Selve oplæsningen er afgørende	47
Man skal ikke altid kunne forstå det hele	50
4.1.3 Oplevelsen af epistellæsningen	53
Selvom teksten er svær at forstå, kan oplevelsen af den være god...	54
Bibelen 2020 fungerer fint i gudstjenesten	56
Bibelen 2020 henvender sig til en nutidig læser	60
Det åndelige indhold mangler i Bibelen 2020	62
4.1.4 Oplevelsen af evangelielæsningen	65
Bibelen 2020 er mere tilgængelig, men mangler lidt på højtideligheden	66
Johannesteksten er svær i både 1992-oversættelsen og Bibelen 2020	69
Bibelen 2020 bliver for forklarende	72
Handlingsforløbet er forståeligt i 1992-oversættelsen	75
4.2 Eksplorative interviews	77
4.2.1 Salmernes Bog 139, 1-12	78
Højtidelighed er, at noget er større end mig selv	80
Sprogets rummelighed er vigtig	82
Det kræver energi at holde koncentrationen	85
Det forståelige er relaterbart	86
4.2.2 Paulus' Andet Brev til Korintherne 5, 14-21	89
Brevlitteraturen er generelt svær	91
Oplæseren er afgørende	92
Associationerne ændrer sig fra 1992-oversættelsen til Bibelen 2020	93
Sproget i kirken skal adskille sig fra hverdagen	95
4.2.3 Johannesevangeliet 5, 17-29	98
Oversættelserne er gode i forskellige sammenhænge	100
1992-oversættelsen egner sig til gudstjenesten	102
1992 er æstetisk, mens 2020 er forståelig	103
1992-oversættelsen er mere forståelig anden gang og i små dele...	106
4.3 Præsteinterviews	110
4.3.1 Brugen af Bibelen 2020 i gudstjenestesammenhæng	112
4.3.2 De kvalitative indsigter fra præsteinterviewene	119

4.3.3	Styrker i den autoriserede 1992-oversættelse.....	120
	1992-oversættelsen vækker genkendelighed	120
	1992-oversættelsen skaber sammenhæng.....	123
	1992-oversættelsen har sproglig tyngde	124
	1992-oversættelsen giver plads til fortolkningsrum.....	127
	1992-oversættelsen er tekstnær.....	128
4.3.4	Udfordringer ved 1992-oversættelsen.....	129
	Sproget i 1992-oversættelsen opfattes som gammeldags.....	130
	Vanskelige tekster i 1992-oversættelsen.....	131
	Nogle af teksterne i 1992-oversættelsen er svære at oplæse	133
	Læsningerne fra 1992-oversættelsen er svære at lytte til	135
	Teksterne i 1992-oversættelsen kan være svære at forstå for tilhøreren	136
4.3.5	Styrker ved Bibelen 2020	137
	De sproglige styrker ved Bibelen 2020	137
	Bibelen 2020 er tilgængelig for mennesker i dag	141
	Bibelen 2020 er lettere at oplæse	144
	Bibelen 2020 er lettere at lytte til.....	145
	Når Bibelen 2020 tilvælges.....	147
4.3.6	Udfordringer ved Bibelen 2020	150
	Forbehold overfor Bibelen 2020.....	151
	Bibelen 2020 mangler genkendelighed	152
	Bibelen 2020 mangler konkrete udtryk i teksterne	154
	Bibelen 2020 har nogle sproglige svagheder	160
	Bibelen 2020 kan opfattes som fortolkende.....	163
4.4	Dispensationsproceduren og -ansøgningerne til brugen af Bibelen 2020	165
4.5	Ønsker til 2036-oversættelsen	169
5.	Undersøgelsesdesigns og -metoder	183
5.1	Deltagerobservation og gruppeinterview ifm. gudstjeneste	183
5.1.1	Interviewguide til gruppeinterview efter gudstjeneste	186
5.1.2	Informantsammensætningen til gruppeinterviews.....	189
5.1.3	Søndagene og de tilhørende tekster.....	191
5.2	De eksplorative interviews	201
5.2.1	Rekruttering til de eksplorative interviews	201

5.2.2 Den eksplorative forsøgsopstilling.....	202
5.2.3 Interviewguide til de eksplorative interviews	203
5.2.4 Forsøgsteksterne	205
5.2.5 Deltagersammensætningen til de eksplorative interviews	209
5.3 Telefoninterviews med præster.....	210
5.3.1 Indsamling af telefoninterviews	214
5.3.2 Bearbejdning af telefoninterviews	215
5.3.3 Præstesamplers sammensætning.....	218
5.4 De statistiske tests	221
5.5 Indsamling af dispensationsansøgninger	222
6. Baggrundslitteratur	225
7. Referencer	233

Oversigt over figurer og tabeller

Figur 1: Undersøgelsens fire dele.....	21
Figur 2: Styrker og udfordringer i hhv. den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020	23
Figur 3: Oversigt over dispensationsprocedurerne i stifterne ift. brugen af Bibelen 2020	166
Figur 4: Udvælgelseskriterier for informanter til gruppeinterview.....	185
Figur 5: Interviewguide til gruppeinterview efter gudstjeneste.....	187
Figur 6: Baggrundsspørgsmål til gruppeinterview efter gudstjeneste....	188
Figur 7: Informantsammensætningen til gruppeinterviews	189
Figur 8: Interviewguide til eksplorativt gruppeinterview.....	204
Figur 9: Informanter til eksplorativt interview	209
Figur 10: Spørgeskemaet til telefoninterview med præster	210
Figur 11: Liste over første kodning af præsteinterviewdata.....	216
Figur 12: Liste over anden kodning af præsteinterviewdata	218
Figur 13: Urbaniseringsgrad af sogne i sample, besvarelserne og på landsplan. Angivet i procentfordeling	221
Figur 14: Henvendelse til stifterne om brugen af Bibelen 2020	223
Tabel 1: Kønsfordelingen blandt præsterne i undersøgelsen.....	29
Tabel 2: Brugen af Bibelen 2020 i højmessen. I antal besvarelser.....	112
Tabel 3: Typen af gudstjenester, hvor Bibelen 2020 benyttes til læsninger. I antal besvarelser.....	113
Tabel 4: Frekvensen af læsning fra Bibelen 2020 i bred gudstjenestelig sammenhæng. I antal besvarelser	114
Tabel 5: Brugen af Bibelen 2020 til højtiderne. I antal besvarelser.....	115
Tabel 6: Forholdet mellem køn og brugen af Bibelen 2020 til højmesse i datasættet	116
Tabel 7: Aldersfordelingen ift. brug af Bibelen 2020 i højmessen. I antal besvarelser.....	116
Tabel 8: Brug af Bibelen 2020 i højmessen ift. embedsalder. I antal besvarelser.....	117
Tabel 9: Forholdet mellem embedsalderen, inddelt i ordination i/før og efter 1992, og brugen af Bibelen 2020 i højmessen	118

Tabel 10: Oversigt over brugen af Bibelen 2020 i højmesse fordel på stifter. I antal besvarelser	118
Tabel 11: Kønsfordelingen blandt præsterne i undersøgelsen.....	219
Tabel 12: Gennemsnitsalder for præsterne	219
Tabel 13: Stiftsfordelingen af præsterne.....	220

1. Forord

Opdragsgivers forord

Vil du helst være salig eller heldig? Hvorfor endte Maria med at føde Jesus i en stald – var der ”ikke plads til dem i herberget”, eller havde der ”ikke været plads til dem andre steder”? Sejlede Noa i en ark eller et skib?

Spørgsmålene er relativt nye, og de stammer fra forskellene mellem Bibelen i den autoriserede oversættelse fra 1992 og Bibelen 2020, der udkom for tre år siden. Den første indskriver sig i en århundredlang tradition for bibler oversat med blik for gudstjenestelig brug, den anden er tænkt som en nudansk oversættelse med fokus på flow og forståelighed. En oversættelse til den helt almindelige dansker uden særlige forudsætninger.

Alligevel har Bibelen 2020 mange steder vundet indpas i kirkerne, og biskopperne har, på lidt forskellig vis, godkendt den til brug i gudstjenestesammenhæng. Det betyder, at vi for første gang har mulighed for at lytte til to aktuelle bibeloversættelser ved en gudstjeneste.

Dét, synes vi i Bibelselskabet, er indlysende interessant. Af tre grunde. For det første pirrer det nysgerrigheden at få afklaret, *hvor mange* steder Bibelen 2020 spiller en rolle i gudstjenesterne. Det er den rent kvantitative side af sagen. Under den gemmer sig naturligvis også spørgsmålet om, hvad der karakteriserer dem, der bruger Bibelen 2020 hhv. den autoriserede oversættelse.

For det andet er det interessant at afklare, *hvorfor* præsterne vælger den ene eller den anden oversættelse – og herunder, hvad kirkegængere og andre synes om de to oversættelser. Det er her, vi for første gang har mulighed for at kvalificere en vurdering af en bibeloversættelse ved at sammenholde den med en anden samtidig oversættelse.

Det peger frem mod den tredje grund til, at Bibelselskabet har ønsket at få undersøgt brugen af de to oversættelser i kirkelig sammenhæng: Vi står foran den store opgave med at lave en ny autoriseret oversættelse af Bibelen til udgivelse i 2036. Hvad kan vi lære af erfaringerne med de to aktuelle oversættelser? Hvilke principper, valg, karakteristika og særtræk kan inspirere og informere den nye oversættelse? Og hvad vil det ikke tjene sagen at bringe med videre?

Alt dette har Folkekirkenes Uddannelses- og Videnscenter undersøgt i nærværende rapport. Den giver ikke ét svar på spørgsmålene. Det ville også være unaturligt, når undersøgelsen har haft som formål at undersøge, hvad folkekirken mener om de to bibeloversættelser. For folkekirken taler ikke med én stemme, den synger i al sin spraglede sammensathed som et helt kor. Og det er i den grad værd at lytte til som præludium til arbejdet med en ny autoriseret bibel.

God læselyst

Johannes Baun
Generalsekretær i Bibelselskabet

Udgivers forord

Hvad er en god bibeloversættelse? Er det vigtigst, at den er til at forstå og skrevet i et nutidigt sprog? Eller er det vigtigere, at den følger grundteksten til punkt og prikke? Kræver det noget særligt af en oversættelse, hvis den skal bruges til højtlesning fra alteret? Og hvem skal den være god for? Og er der enighed blandt præster og kirkegængere, unge og gamle, dem, der går til gudstjeneste hver søndag, og dem, der kommer der knap så ofte om, hvad en god oversættelse er?

Det er værd at beskæftige sig med spørgsmål som disse, før der investeres mange års arbejde i en ny autoriseret oversættelse. Og vi befinder os i den særligt privilegerede situation, at vi pt. både har den autoriserede oversættelse fra 1992 og den mere nudanske oversættelse Bibelen 2020, der visse steder lever side om side. Det er nyt i forhold til tidligere arbejde med autoriseret oversættelsesarbejde. Det er også nyt, at folkekirken siden sidst har fået sit eget Videns- og Udviklingscenter under Folkekirkenes Uddannelses- og Videnscenter. Dermed har vi en instans, der er sat i verden for bl.a. at gennemføre undersøgelser som den, vi præsenterer dig for her.

Der er tale om en undersøgelse af, hvordan præster, kirkegængere og personer uden stor kirkegang oplever den autoriserede bibeloversættelse af 1992 og Bibelen 2020. I undersøgelsen spørges der ind til styrker og udfordringer ved de to oversættelser, vel at mærke når de anvendes i en gudstjeneste. Vi har interviewet både præster og kirkegængere, og vi har gennemført eksplorative interviews, hvor der er blevet læst op fra de to oversættelser og efterfølgende været faciliteret en drøftelse af, hvordan de blev oplevet. Oversættelser er komplekse at forholde sig til. Og mennesker er forskellige. Derfor er det heller ikke så underligt, at indsigterne er mangefacetterede. Der er dog visse sammenfald imellem det, som gudstjenestedeltagere og deltagerne i de eksplorative interviews gav udtryk for, og det, som præsterne fortalte, at de oplever, eller formoder gør sig gældende for deres menigheders oplevelse af bibeloversættelserne.

Helt overordnet peger afdækningen på, at den autoriserede bibeloversættelse fra 1992 i nogle tilfælde forekommer sprogligt gammeldags og sprogligt fremmed for mange mennesker. Præsterne fortæller, at de nogle gange har fornemmelsen af, at tekstlæsningerne i gudstjenesten går over hovedet på kirkegængerne. Informanterne fortæller ligeledes, at de nogle

gange har vanskeligt ved at følge med i lange og komplicerede tekstlæsninger i gudstjenesten. Hovedparten af deltagerne i undersøgelsen oplever, at sproget i Bibelen 2020 er mere nutidigt og tilgængeligt end sproget i 1992-oversættelsen, der til gengæld er mere højtideligt og poetisk. Det er sammenfaldende med mange af de betragtninger og overvejelser, præsterne gør sig i forhold til de to forskellige bibeloversættelser.

Foruden den kvalitative del indgår der også en kvantitativ del i undersøgelsen. Her deltog 223 sognepræster, og resultaterne her peger på, at en tredjedel af præsterne i Den Danske Folkekirke lejlighedsvis benytter Bibelen 2020 i højmassen, mens halvdelen benytter Bibelen 2020 lejlighedsvis i bred gudstjenestelig forstand, det vil sige inklusiv f.eks. spaghetti- eller meditationsgudstjeneste. Det viser sig også, at kvindelige præster er mere tilbøjelige til at bruge Bibelen 2020 i bred gudstjenestelig sammenhæng, end mandlige præster er. Der viser sig til gengæld ikke nogen sammenhæng mellem alder eller geografi og præsternes brug af Bibelen 2020. Svarene peger på, at det fortsat oftest er den autoriserede oversættelse fra 1992, der bruges til læsninger i gudstjenestesammenhæng.

En lille læsevejledning: Rapporten indledes med en introduktion, hvor der gives en kort og præcis opsummering af undersøgelsens overordnede fund; en kort beskrivelse af undersøgelsens sammensætning; en præsentation af centrale indsigter på tværs af undersøgelsens dele, samt et udpluk af ønsker til den kommende autoriserede oversættelse. Herefter præsenteres undersøgelsens formål og de centrale metodiske tilgange.

I del 4 udfoldes undersøgelsens omfangsrige materiale. Først præsenteres fire gruppeinterview med kirkegængere fra fire forskellige sogne, som deltog i gudstjeneste på fire forskellige søndage. Her fremlægges, hvordan informanterne oplevede tekstlæsningerne i gudstjenesten.

Herefter gennemgås fire eksplorative interviews, hvor deltagerne lyttede til tre bibeltekster i både den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020. Deltagerne skulle imellem hvert tekstpar, det vil sige efter at have hørt teksten i begge oversættelser, drøfte deres oplevelse af teksterne og sammenligne dem.

Dernæst præsenteres undersøgelsens telefoninterviews med sognepræster fra Den Danske Folkekirke. Her deltog 223 præster i den kvantitative

del af undersøgelsen, som kortlægger hvor udbredt brugen af Bibelen 2020 i gudstjenestesammenhæng er, mens 124 af de 223 præster deltog i et telefoninterview, hvor de fortalte, hvilke styrker og udfordringer, de møder i henholdsvis den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020 i deres arbejde, med særligt fokus på gudstjenestesammenhænge.

I den sidste af undersøgelsens fire dele giver vi et overblik over, hvordan stifterne administrerer tilladelserne til at bruge Bibelen 2020 i gudstjenestesammenhæng. Derudover præsenterer vi indsigterne fra otte dispensationsansøgninger fra forskellige stifter, hvor præst(erne) har søgt biskoppen om tilladelse til at benytte Bibelen 2020.

I sidste afsnit af del 4 fremgår en 'ønskeliste' til den kommende autoriserede bibeloversættelse.

I rapportens del 5 redegøres der for undersøgelsens forskellige undersøgelser- og metodedesigns. Heri fremgår også informant- og deltagersammensætning i gruppeinterviewene og de eksplorative interviews. Desuden redegør vi for repræsentativiteten for undersøgelsens præstesample.

Til sidst præsenteres en oversigt over den litteratur, som undersøgelsen er informeret af. Undersøgelsen er af afdækkende karakter. Derfor benytter vi ikke teori i behandlingen af materialet, men i undersøgelsens indledende fase er der foretaget et litteraturstudium. En oversigt over denne litteratur tilbydes som en hjælp til den interesserede læser.

Rapportens forskellige afsnit er struktureret sådan, at de inddeles med en opsamling, hvorefter materialet udfoldes. Det er gjort af hensyn til den travle læser, som kan læse opsamlingerne og derudfra vælge at dykke ned i de afsnit, der har en særlig interesse.

God læselyst

Birgitte Graakjær Hjort

Center- og afdelingsleder i Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter

En Bibeloversættelse bliver paa en Maade aldrig færdig, for den er aldrig fuldkommen. Den staar derfor altid i Revisionens Tegn. Mere eller mindre naturligvis. Enkelte Oversættelser kan leve nogenlunde uforandret i adskillige Hundrede Aar (den latinske Vulgata; Luthers Oversættelse og den engelske Oversættelse af 1611), men det er ikke det sædvanlige. Det sædvanlige er, at en Bibeloversættelse revideres, *fornyes*, fra Tid til anden, – undertiden med ret korte Mellemrum.

Den Slags Revision har paa flere Maader Modvind. Det brede Kirkefolk kommer let til at betragte den i Mands Minde brugte Bibeloversættelse som urørlig. Den er for den umiddelbare Bevidsthed lige saa urokkelig som selve Guds Ord. Ændringer føles noget nær som et Overgreb overfor det hellige. ”Ingen, der har drukket af den gamle vin, vil have den unge; thi han siger: Den gamle er god” Luk. 5,39.¹

Carl Axel Skovgaard-Petersen
Bibelen Paa De Tusind Sprog, 1935

---

1 S. 355.

C. A. Skovgaard-Petersen var medlem af Bibelselskabets bestyrelse fra 1916 og formand i perioden 1936-49.

2. Introduktion

I denne rapport præsenterer vi indsigterne fra vores afdækkende undersøgelse af styrker og udfordringer ved henholdsvis den autoriserede bibeloversættelse fra 1992 og Bibelen 2020, set fra kirkegængere, ikke-kirkevante og præsters perspektiver. I undersøgelsen har vi indhentet viden om, hvad præster og kirkegængere opfatter som værdifuldt i mødet med bibeltekster i gudstjenestesammenhæng. Vores viden er indhentet igennem telefoninterviews med sognepræster, en række sognes dispensationsansøgninger til stifter i relation til deres brug af Bibelen 2020 og ved gruppeinterviews med kirkegængere efter fire forskellige gudstjenester. Vi har desuden lavet et forsøg, hvor deltagere skulle høre tre bibeltekster i den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020 læst op i et kirkerum, det vil sige de samme tre tekster læst op i begge oversættelser, hvorefter de i en gruppesamtale skulle sammenligne oplevelserne af oversættelserne.

For at gøre indsigterne fra materialet så tilgængelige som muligt, indleder vi rapporten med et overblik over undersøgelsens dele og overordnede fund og resultater. Vi begynder desuden hvert afsnit i rapportens del 4, Temaer i undersøgelsesmaterialet, med en opsummering og sammenskrivning af de relevante indsigter fra det samlede materiale.

Udgangspunktet for undersøgelsen er Bibelselskabets ønske om at inddrage erfaringer med bibelbrug i forarbejdet til den kommende bibeloversættelse frem mod 2036. Undersøgelsen er begunstiget af, at biskopperne har givet stående tilladelser eller mulighed for at søge om tilladelse til at bruge Bibelen 2020 til læsninger i gudstjenesten. Det har givet os mulighed for at sammenligne to forskellige oversættelser, der er oversat ud fra to forskellige præmisser: Den autoriserede 1992-oversættelse er en kirkebibel, mens Bibelen 2020 er udarbejdet som en læsebibel. Bibelselskabet

har ikke intention om at gøre Bibelen 2020 til kirkebibel, men den er af en del præster og menigheder, efter godkendelse af biskopperne, taget i brug i gudstjenesten. Vi tager i undersøgelsen ikke stilling til brugen af de to oversættelser, idet vi blot afdækker brugernes erfaringer med bibelbrug i gudstjenesten.

I det følgende giver vi en kort opsummering af hele undersøgelsen. Vi beskriver kort, hvordan undersøgelsen er sammensat, præsenterer centrale pointer på tværs af undersøgelsens dele og giver en skematisk præsentation af de styrker og udfordringer, som vi afdækker i undersøgelsen i forhold til den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020. Introduktionen munder ud i en et udpluk af de ønsker til den kommende oversættelse.

2.1 Opsummering

De forskellige perspektiver og indsigter, som rapporten afdækker, lader mange stemmer komme til orde, uden at de er enige om alle pointer. Vi finder en fælles kerne, som går på tværs af såvel kirkegængere, ikke-kirkevanter deltagere og præster, som vi har talt med i forbindelse med denne undersøgelse. I en kort og præcis opsummering lyder indsigten fra den samlede rapport således:

Den autoriserede bibeloversættelse fra 1992 forekommer sprogligt gammeldags og til tider sprogligt fremmed for mange af de personer, vi har talt med i denne undersøgelse, men de fremhæver også den præg af højtidelighed. Præsterne i undersøgelsen fortæller, at de i både gudstjenester og anden sammenhæng kan opleve en sproglig fremmedhed, når de bruger 1992-oversættelsen. Samtidig kan 1992-oversættelsen også vække genkendelse os tilhørerne. Informanter, forsøgsdeltagere og præster i undersøgelsen beskriver Bibelen 2020 som sprogligt moderne og tilgængelig. Når de karakteriserer de to oversættelser, peger de på, at Bibelen 2020 ikke besidder samme sproglige dybde og nuancer som 1992-oversættelsen, og derfor egner den sig bedst som læsebibel, mens 1992-oversættelsens udtryk egner sig godt i højmesse-sammenhæng. Undersøgelsen viser desuden, at en tredjedel af præsterne i den danske folkekirke lejlighedsvis benytter Bibelen 2020 til tekstlæsning i højmesse. Der er for de præster, vi har talt med, ikke tale om fast brug, men en lejlighedsvis brug af Bibelen 2020. Det vil sige,

at der i Den Danske Folkekirke hovedsageligt læses fra den autoriserede 1992-oversættelse i forbindelse med tekstlæsning til højmesse.

2.2 Undersøgelsens fire dele og metode

Undersøgelsen består af fire dele, der ad forskellige veje forsøger at svare på undersøgelsens overordnede spørgsmål: *Hvilke styrker og udfordringer opleves der i arbejdet eller mødet med bibeloversættelser i henholdsvis den autoriserede oversættelse fra 1992 og Bibelen 2020?* Ved hjælp af fire forskellige tilgange og typer af kilder forsøger vi at indsamle erfaringer og oplevelser med bibelbrug i gudstjenesten. Metodikken bag de enkelte dele udfoldes i afsnit 3.3 og 3.4 og gennemgås i detaljer i rapportens del 5.

Undersøgelsens fire dele beskrives kort i figuren her:

Figur 1: Undersøgelsens fire dele.

Gruppeninterviews efter gudstjeneste	Eksplorative interviews
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Gruppeninterviews med kirkegængere i fire strategisk udvalgte sogne. ❖ Fire grupper med i alt 24 informanter. ❖ To sogne fra den konservative eller missionske del af folkekirken og to sogne fra den teologiske midte i folkekirken. ❖ Ved gudstjenesterne blev der læst fra 1992-oversættelsen både i et af sognene fra den konservative del af folkekirken og i et af sognene fra den teologiske 'midte'. Og lige sådan fra Bibelen 2020. ❖ Fokus på oplevelsen af tekstlæsningerne i gudstjenesten. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Forsøgssopstilling hvor deltagerne hørte de samme tre bibeltekster i både 1992-oversættelsen og Bibelen 2020. ❖ Afholdt ad to omgange. ❖ Fire grupper med i alt 16 deltagere. ❖ En af grupperne bestod af gymnasieelever, uden nogen særlig kirkelig tilknytning. Mens deltagerne i de andre grupper har en forskellig grad af kirkelig tilknytning eller kendskab til arbejdet med bibeltekster. ❖ Fokus på den isolerede lytteoplevelse samt at sammenligne oplevelsen af de to oversættelser.
Telefoninterviews med præster	Dispensationsansøgninger
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Indsamling af 223 kvantitative besvarelser om hvorvidt, hvornår, og hvor ofte præsterne benytter Bibelen 2020 i gudstjenestesammenhæng. ❖ Suppleret med 124 kvalitative telefoninterviews om styrker og udfordringer ved hhv. den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Overblik over stifternes procedurer i forbindelse med tilladelse til brug af Bibelen 2020. ❖ Otte skriftlige ansøgninger samt godkendelser til brug af Bibelen 2020. ❖ Suppleret med et par evalueringer og en telefonsamtale om erfaringerne med brugen af Bibelen 2020.

2.3 Indsigter på tværs af materialet

Styrken ved at arbejde med både kvalitativt og kvantitativt materiale i undersøgelser er, at materialet både afdækker brede fælles træk ved og giver nuancer til forståelsen af undersøgelsesfeltet, hvor informanternes oplevelser og erfaringer kan pege i forskellige retninger. Vi præsenterer her de overordnede fælles træk på tværs af materialet.

- ❖ **Bibellæsninger understøtter højtideligheden i gudstjenesten:** Mange informanter fra gruppeinterviews og eksplorative interviews har en positiv forventning om, at bibeltekst og -sprog i gudstjenesten adskiller sig fra hverdags sproget. På samme måde fremhæver mange præster i telefoninterviews, at brugen af den autoriserede 1992-oversættelse er med til at bevare det højtidelige som en særlig kvalitet ved gudstjenesten.
- ❖ **Paulustekster er lettere at læse og lytte til, når de er fra Bibelen 2020:** Præster, der benytter Bibelen 2020 til tekstlæsning i gudstjenestesammenhæng, fremhæver ofte Paulus' tekster som anledning til brugen af Bibelen 2020, fordi den gør det lettere for at dem at læse dagens tekst op, så den bliver forståelig for kirkegængerne. En del af informanterne i gruppe- og eksplorative interviews fortæller, at de ofte finder epistel-læsningen sværest at forstå.
- ❖ **Evangelieteksternes ordlyd i 1992-oversættelsen vækker genklang i tilhørerne:** Informanterne i gruppeinterviewene fortæller, at evangelieteksterne, særligt dem, som er båret af en fortælling, er dem de husker bedst efter gudstjenesten, og at det sjældent er her, at gudstjenestens tekster er en udfordring. Dog oplever informanterne evangelielæsninger fra Johannesevangeliet som mere krævende at lytte til på grund af et højere abstraktionsniveau. Den sproglige genkendelighed betyder, at det kan 'skurre i ørerne,' når teksten lyder 'forkert,' fordi den er fra Bibelen 2020. Parallelt hermed fortæller præsterne i undersøgelsen, at de ofte fornemmer, at de narrative evangelietekster vækker genklang hos menigheden, og at de derfor er mere tilbageholdende med at anvende Bibelen 2020, når det kommer til evangelieteksterne.

- ❖ **Bibelen 2020 er sprogligt lettere at forstå end 1992-oversættelsen:** Præsterne fortæller, at når de tilvælger Bibelen 2020, så er det ofte fordi de oplever, at teksten er nemmere tilgængelig for tilhørerne, særligt konfirmander og unge. Både gruppeinterviewene og de eksplorative interviews viser, at nogle af informanterne og deltagerne oplever Bibelen 2020 som mere tilgængelig, når det handler om den kognitive forståelse af tekstens indhold. Samtidig understreger de, at en bibeltekst til gudstjenestebrug ikke kun skal være forståelig, men besidde flere kvaliteter, f.eks. også højtidelighed.

2.4 Styrker og udfordringer ved oversættelserne

Vi har sammenskrevet indsigterne på tværs af undersøgelsens dele i et skematisk overblik. Det viser de styrker og udfordringer i henholdsvis den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020, som de informanter og forsøgsdeltagere, samt præster vi har talt med oplever i deres møde med og brug af de to oversættelser.

Figur 2: Styrker og udfordringer i hhv. den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020.

Styrker ved 1992-oversættelsen	Styrker ved Bibelen 2020
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Sproglig tyngde ❖ Højtidelighed ❖ Genkendelighed ❖ God sammenhæng med andre elementer i gudstjenesten ❖ Tvetydighed ❖ Fortolkningsrum ❖ Tekstnær 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Sproglig tilgængelighed ❖ Nutidig ❖ Nye perspektiver ❖ Giver et mere moderne udtryk i gudstjenesten ❖ Mundret ❖ Læsevenlig ❖ Lyttevenlig ❖ Nemmere at formidle ❖ Særligt god til unge og dem, der ikke har et stort bibelkendskab
Udfordringer i 1992-oversættelsen	Udfordringer i Bibelen 2020
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Sproget er gammeldags ❖ Sproglig fremmedhed ❖ Kedelig ❖ Svær at læse op ❖ Svær at lytte til ❖ Teksterne er svært tilgængelige 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Mangler genkendelighed i centrale tekster og formuleringer ❖ Mangler en række centrale teologiske begreber ❖ For hverdagsagtigt sprog ❖ Flad ❖ Fortolkende i oversættelsesvalgene

2.5 Ønsker til den kommende autoriserede oversættelse

I forbindelse med de kvalitative telefoninterviews af sognepræster, spurgte vi dem, om de havde nogle ønsker eller input til den oversættelse, som Bibelselskabet forbereder til udgivelser i 2036. Her præsenterer vi et udpluk fra de ti hyppigste ønsker, den fulde liste findes i rapportens afsnit 4.5.

En ny autoriseret oversættelse skal

- ❖ have et sprog, der positivt adskiller sig fra hverdags sproget.
- ❖ tage højde for teksternes brugssituationer, særligt gudstjenestesammenhængen.
- ❖ kunne vække følelser hos lytteren/læseren, når teksten er poetisk el.lign.
- ❖ beholde de teologiske kernebegreber, f.eks. synd, nåde, frelse.
- ❖ være modig og tænke på fremtiden frem for fortiden. F.eks. skal fader-vor gerne komme i en udgave, som vinder indpas.
- ❖ afspejle grundteksterne, også når disse er vanskelige.
- ❖ holde fast i teksternes poesi og rytme.
- ❖ have en sammenhæng med den danske salme- og oversættelsestradition.
- ❖ være langtidsholdbar. Så undgå ord, som allerede nu ligger på kanten af, hvad der forstås. Men sproget må ikke blive for fattigt.
- ❖ være tro mod grundteksterne.

3. Undersøgelsen

I det følgende præsenterer vi undersøgelsens formål og succeskriterier. Vi rammesætter undersøgelsens forskellige dele, samt redegør for vores etiske overvejelser i forbindelse med gennemførelsen af undersøgelsen.

3.1 Undersøgelsens formål og baggrund

Baggrunden for denne undersøgelse er Bibelselskabets kommende autoriserede oversættelse af Bibelen, som planlægges frem mod det danske reformationsjubileum i 2036. I den forbindelse ønsker Bibelselskabet en kvalificering af indgangen til oversættelsesarbejdet.

For at kvalificere indgangen til oversættelsesarbejdet ønskes en undersøgelse af, hvad der i dag kan forstås som en velfungerende ”kirkebibel.”² Undersøgelsen er begunstiget af, at der til gudstjenester i Den Danske Folkekirke i kraft af dispensationer kan benyttes to forskellige bibeloversættelser: den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020. Det betyder, at der i denne undersøgelse vil være et element af komparation. Det skal understreges, at afdækningen af styrker og udfordringer i henholdsvis den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020 ikke har til formål at favorisere nogen af oversættelserne.

Hovedformålet med undersøgelsen er at bidrage til at kvalificere Bibelselskabets indgang til oversættelsesarbejdet ved at inddrage danske folkekir-

---

2 Med ”kirkebibel” menes en bibel, der anvendes i gudstjenesten – i bred forstand – i både Den Danske Folkekirke og andre danske kirkesamfund.

kepræsters og forskellige grupper af kirkegængeres, samt ikke-kirkevan-tes erfaringer og oplevelser med bibelbrugen i gudstjenestesammenhæng. Brugsværdien i denne sammenhæng er oplæsningsegnethed samt audi-tiv kvalitet. Hvordan er brugsoplevelsen som oplæser, og hvordan er op-levelsen som lytter til teksten? Grundlæggende spørger undersøgelsen: Hvad opleves som givende og udfordrende ved brugen af den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020 i gudstjenesteregi; Hvilke typer tekster fungerer godt, og hvilke fungerer mindre godt i gudstjenesten og hvorfor? Desuden søger undersøgelsen at afdække erfaringerne fra de præster og sogne, der som led i dispensationen om brug af Bibelen 2020 har evalueret brugen deraf. Her lægges fokus på, hvorfor de begyndte at bruge Bibelen 2020, og hvorfor de fortsat bruger den/ikke bruger den.

Undersøgelsen er altså af afdækkende karakter. Det er ikke formålet at komme med anbefalinger til, hvordan Bibelselskabet skal balancere for-holdet mellem grundtekst, tradition og dansksproglighed i det kommende oversættelsesarbejde, men at afdække og videreformidle erfaringerne ved brugen af henholdsvis den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020 i Den Danske Folkekirke.

3.2 Undersøgelsens succeskriterier og mål

Projektets succeskriterium er, at

- ❖ den indhentede viden giver indsigt i, hvad præster og kirkegængere an-ser som værdifuldt i brugsoplevelsen ved henholdsvis den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020.
- ❖ undersøgelsen gennem erfaringsindhentningen kvalificerer Bibelsel-skabets indgang til oversættelsesarbejdet.

Målet med undersøgelsen er at

- ❖ indhente viden om, hvilke overvejelser præsterne gør sig i forhold til brugen af henholdsvis den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020. Hvorfor bruger præsterne den oversættelsesudgave de gør?
- ❖ indhente viden om oplevelsen af henholdsvis den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020 både som oplæser og tilhører i guds-tjenestesammenhæng.

- ❖ indhente nuanceret viden om, hvad præster, kirkegængere og ikke-kirkevante anser for værdifuldt i brugsoplevelsen af Bibelen i gudstjenestesammenhæng.

3.3 Fire metodiske tilgange til ny indsigt

Undersøgelsen har gennem fire forskellige metodiske tilgange indkredset brugen og oplevelsen af henholdsvis den autoriserede bibeloversættelse 1992 og Bibelen 2020. De fire metodiske tilgange kombinerer kvalitative og kvantitative metoder for at indhente så nuanceret viden som muligt om valg og brug af de to forskellige oversættelser som muligt. Og hvordan de opleves både af oplæser og tilhører i en gudstjeneste eller gudstjenesteliggende sammenhæng.

De kvantitative telefoninterviews styrker undersøgelsens generaliserbarhed og bredde, mens de kvalitative metoder som interviews, gudstjenestedeltagelse og gruppeundersøgelser sikrer nuancer og flertydighed. I alt har vi gennemført:

- ❖ Deltagelse ved fire strategisk udvalgte gudstjenester, efterfulgt af gruppeinterviews med kirkegængere, med fokus på oplevelsen af den givne søndags tekstlæsning.
- ❖ To eksplorative interviews, hvor forskellige personer, nogle uden tilknytning til folkekirken, andre med tilknytning til folkekirken, samt et religion B-hold fra gymnasieskolen blev inviteret til at høre tre bibeltekster fra både 1992-oversættelsen og Bibelen 2020. For efterfølgende at drøfte oplevelsen af teksterne.
- ❖ Telefoninterviews med præster. 223 kvantitative interviews, hvoraf 124 er udvidet med en kvalitativ del. Med fokus på, hvornår de bruger Bibelen 2020, og hvad de oplever som styrker og udfordringer ved henholdsvis 1992-oversættelsen og Bibelen 2020 i deres arbejde.
- ❖ Undersøgelse af otte dispensationsansøgninger sendt til provst/biskop om tilladelse til brug af Bibelen 2020 i sognets gudstjeneste.

3.4 Deltagere og udvælgelseskriterier

Vi har gennem de fire metodiske tilgange haft mulighed for at inddrage meget forskellige grupper i undersøgelsen. Grupperne er udvalgt efter forskellige parametre.

Sognene, hvori gruppeinterviewene er afviklet i forbindelse med gudstjeneste, er udvalgt efter, at vi ønskede to sogne, der placerer sig på den teologiske midte i Den Danske Folkekirke, og to sogne, der placerer sig i den konservative eller missionske del af folkekirken. Informanterne til selve gruppeinterviewene skulle så vidt muligt fordeles ligeligt mellem kønnene, have en vis aldersspredning, ikke være medlem af menighedsrådet og ellers være en gruppe præget af diversitet.

Vi ønskede at finde deltagere under 40 år til de eksplorative interviews, som blandt andet kunne repræsentere 'en stemme udefra.' Disse deltagere skulle derfor ikke nødvendigvis have nogen gudstjenestepraksis eller være vant til at læse i Bibelen. Vi anvendte flere forskellige rekrutteringsstrategier, og fandt seks personer, som opfyldte disse kriterier, hvilket var noget under det ønskede antal. Vi må konstatere, at emnet – bibeloversættelser – var sværere end forventet at engagere unge, der ikke har berøring med kirken, i. Vi valgte derfor at rekruttere deltagere, som har berøring med kirken, selvom det ikke var en del af vores oprindelige kriterier.

Præsterne er udvalgt ved en sogneudtrækning. Vi har udtrukket 385 tilfældige sogne og derefter kontaktet sognepræsten. I tilfælde af flere præster til et sogn, har vi kontaktet den, der var anført først på hjemmesiden, medmindre vedkommende var provst. I tilfælde af flere sogne til flere præster, har vi kontaktet den præst, der er særligt tilknyttet det udtrukne sogn, såfremt det fremgik af hjemmesiden.

Vi er derfor endt med en stor bredde og spændvidde blandt deltagerne, hvilket betyder, at undersøgelsen afdækker mange forskellige synspunkter, erfaringer og oplevelser med både den autoriserede bibeloversættelse af 1992 og Bibelen 2020.

De adspurgte præster i denne undersøgelse kan med rimelighed kaldes repræsentativ for den samlede gruppe af præster i Den Danske Folkekirke. Kønsfordelingen, som det fremgår af tabellen herunder, viser en mindre skævhed, da der er flere mænd end kvinder i undersøgelsen. Gennemsnits-

alderen for præsterne i undersøgelsen er 51,8 år mens den for hele gruppen er 52,8 år.

Tabel 1: Kønsfordelingen blandt præsterne i undersøgelsen.

	Denne undersøgelse		Folkekirken pr. 1. januar 2023*
Kvinder	110 personer	49,3 %	59,5 %
Mænd	113 personer	50,7 %	41,5 %

*Kilde: Løndata fra Folkekirken Løncenter.

Repræsentationen af stifterne er tilfredsstillende, med den største skævhed i forhold til Helsingør Stift, der er en smule underrepræsenteret. I forhold til fordelingen mellem land-, by- og storbysogne er fordelingen i undersøgelsen ligeledes tilfredsstillende. Den detaljerede gennemgang af de fire metodiske tilgange, undersøgelsesdesigns og informantsammensætningen findes under rapportens del 5.

I denne rapport betegnes de personer, der deltog i gruppeinterviews efter gudstjeneste, som informanter og de fire samtalegrupper omtales med sognets dæknavn. Mens dem, der deltog i de eksplorative interviews, betegnes deltager, og deres grupper betegnes Gruppe 1 til 4. Præsterne, der deltog i telefoninterviews, omtales præster. De forskellige betegnelser bruges i forsøget på at differentiere grupperne og deltagerne.

3.5 Ethiske overvejelser

Der er altid hensyn at tage, når man arbejder med mennesker. I denne undersøgelse, hvor der indsamles erfaringer fra forskellige informantgrupper, er der derfor forskellige hensyn at tage.

I gruppeinterviewene efter gudstjeneste fik informanterne i rekrutteringen at vide, at de ville fremstå anonyme i det bearbejdede materiale. Det blev også understreget for dem i forbindelse med afgivelse af samtykke. Desuden fik informanterne at vide, at de var velkomne til at tale om deres oplevelse af gruppeinterviewet med andre efterfølgende, men at de ikke må videregive eller parafrasere, hvad de andre informanter sagde under interviewet, da dele af samtalen kan have fortrolig karakter. Denne type samtaler kan få eksistentiel karakter, da det er forståelse og oplevelse af bi-

beltekster og praksis, der drøftes. Vi var opmærksomme på at komme alle informanternes udsagn anerkendende i møde, så de ikke følte, at de havde forstået teksterne forkert eller blev forlegne ved at sige, at de synes teksterne er svære. Det er vores klare fornemmelse, at det lykkedes, og at alle havde en god oplevelse i forbindelse med gruppeinterviewene. Informanterne fik kontaktoplysningerne på vidensmedarbejder i FUV, Jonas Hedelund, i tilfælde af, at de havde kommentarer eller andet efterfølgende. Dette gjorde én brug af med en uddybning af et af informantens udsagn i samtalen og en kommentar om, at det havde være spændende at deltage. De samme overvejelser gælder deltagerne i de to eksplorative interviews. Her gav vi samme information som til informanterne til gruppeinterviewene efter gudstjeneste.

I telefoninterviewene med præster var det vigtigt først at understrege, at spørgsmålet om, hvorvidt de benytter Bibelen 2020 og ikke mindst det opfølgende spørgsmål, hvorfor de ikke benytter Bibelen 2020 – hvis det var tilfældet – ikke er en favorisering af Bibelen 2020. Men da den autoriserede oversættelse 1992 er udgangspunktet, så er Bibelen 2020 et tilvalg, hvorfor spørgsmålet må vende den vej. Dertil var nogle præster i tvivl, om de havde fået søgt korrekt om deres brug af Bibelen 2020, eller om hvorvidt de havde evalueret brugen af Bibelen 2020 sammen med menighedsrådet. Hertil svarede vi, at det ikke er undersøgelsens sigte at afdække, hvorvidt der er søgt dispensation korrekt, og at de desuden sikres anonymitet. Men vi fik indtryk af, at nogle så samtalen som et afsæt til at tale med deres menighedsråd om brugen af Bibelen 2020.

4. Temaer i undersøgelsesmateriale

I den følgende del præsenterer vi fund, indsigter og gennemgang af de fire forskellige undersøgelsesdele, som afdækker styrker og svagheder i anvendelsen af henholdsvis den autoriserede bibeloversættelse fra 1992 og Bibelen 2020. Den detaljerede gennemgang af undersøgelsesdesigns og -metoder findes i rapporten del 5.

For hver undersøgelsesdel giver vi en kort kontekst. Herefter præsenteres undersøgelsesdelens hovedfund, det vil sige det, der går på tværs af henholdsvis gruppeinterviews efter gudstjeneste, de eksplorative interviews, telefoninterviews med sognepræster og endelig dispensationsansøgningerne. For hvert underafsnit præsenterer vi en opsamling af indsigterne fra det pågældende afsnit, f.eks. har afsnit 4.1.2 *Oplevelsen af den gammeltestamentlige læsning* en opsamling af indsigterne omkring informanternes oplevelser af den gammeltestamentlige læsning på tværs af de fire gruppeinterviews efter gudstjeneste. Desuden er hver materiale gennemgang forsynet med en opsamling. Vi har struktureret rapporten på denne måde for at lette tilgangen til indsigter. Det vil sige, den travle læser kan læse hovedfundene og dykke ned i materialet niveau for niveau alt efter interesse.

4.1 Gruppeinterviews efter gudstjeneste

I denne afsnit præsenterer vi indsigterne og samtalerne fra de fire gruppeinterviews efter gudstjeneste. Vi har besøgt fire forskellige sogne, på fire forskellige søndage, for at deltage i gudstjenesten og derefter i et gruppeinterview høre om kirkegængernes oplevelser med teksterne den pågældende søndag.

Vi har tildelt sognene og informanterne dæknavne i rapporten. To af sognene tilhører teologisk den folkekirkelige midte, det gælder Gammelby og Lilleby, mens de to øvrige sogne, Østerby og Nordby, tilhører den konservative eller missionske del af folkekirken. Ved gudstjenesten i Østerby og Lilleby blev der læst fra den autoriserede 1992-oversættelse, mens der ved gudstjenesten i Gammelby og Nordby blev læst fra Bibelen 2020.

I løbet af gruppeinterviewene er informanterne blevet præsenteret for den pågældende søndags tekster i oversættelserne fra den autoriserede 1992-oversættelse og fra Bibelen 2020. Informanterne har drøftet oplevelserne fra gudstjenesten, inden de er blevet præsenteret for teksterne på skrift i de to oversættelser.³

Afsnittene herunder følger strukturen i gruppesamtalerne, det vil sige, først de umiddelbare indtryk og overvejelser, herefter informanternes oplevelse af den gammeltestamentlige læsning, af epistellæsningen og derefter af evangelielæsningen, hvor også informanternes afsluttende bemærkninger fremgår. Hver gennemgang er forsynet med en opsummering.

Formålet med denne undersøgelsesdel er at søge indsigt i oplevelserne af tekstlæsning i gudstjenestesammenhæng. Gruppeinterviewene fik dog lidt karakter af tekstgennemgang og til tider eksegese. Indsigterne veksler derfor mellem lytteoplevelser af tekstlæsning i gudstjenestesammenhæng og læseoplevelse af 1992-oversættelsen og Bibelen 2020.

Hovedfundene på tværs af gruppeinterviewene er, at

- ❖ informanterne opfatter Bibelen som noget, der adskiller sig fra anden litteratur. Det betyder, at sproget skal besidde en grad af højtidelighed og bør adskille sig fra hverdags sproget i en vis grad. Dertil skal bibelteksterne skabe fordybelsesrum, hvor der er plads til forskellige forståelser og fortolkninger af teksten. Det gælder i særligt, når teksterne skal bruges i gudstjenestesammenhæng.
- ❖ den gammeltestamentlige læsning bidrager for informanterne med højtidelighed og dybde i gudstjenesten. Teksterne er ofte smukke og har noget mystisk og uforståeligt over sig. Det skal en ny oversættelse bevare.

---

3 Se afsnit 5.1 for detaljer om undersøgelses- og metodedesigns.

- ❖ epistelteksterne er ofte vanskelige for informanterne at forholde sig til, det gælder i højere grad Paulus' breve end Apostlenes Gerninger. Selvom informanterne kan have vanskeligt ved at forstå teksterne, hæfter de sig ved ord eller udtryk, som sætter refleksioner i gang hos dem, og som farver gudstjenesten.
- ❖ evangelieteksterne er ofte den tekst, informanterne husker bedst. Når teksterne er narrative fortællinger, oplever informanterne sjældent problemer med teksterne, mens Johannesevangeliet ofte er kompliceret og svært tilgængeligt.
- ❖ den autoriserede 1992-oversættelse opleves af informanterne som højtidelig og nuanceret, men også som kompliceret og svær at forstå.
- ❖ informanterne oplever Bibelen 2020 som moderne, tilgængelig og nærværende, men i nogle tilfælde også, at den mangler højtidelighed og stemning, når den bruges i gudstjenestesammenhæng.
- ❖ i forhold til de forskellige teologiske ståsteder i de fire sogne, så er det informanterne fra Nordby, der skiller sig ud. Det gør de ved at være den eneste gruppe, der lægger så stærk vægt på Ånd. Og i samtalen kan man fornemme, at flere af informanterne er vant til at drøfte bibeltekster i selskab med andre.

4.1.1 De umiddelbare indtryk af læsningerne til gudstjenesterne

På tværs af gruppeinterviewene giver informanternes umiddelbare overvejelser indsigt i, at tekstlæsningerne er vigtige for deres oplevelse af gudstjenesten, og at det er prædikenteksten og dertil prædikenen, som vægter tungest i forhold til, hvilket budskab informanterne tager med fra gudstjenesten.

Lytteoplevelsen bliver vanskelig, hvis teksterne er lange og komplicerede. Dette letter Bibelen 2020 umiddelbart på. Her er sproget mere tilgængeligt, og det henvender sig i højere grad til unge mennesker, end 1992-oversættelsen gør. Men det hverdagsprægede sprog risikerer at mindske den højtidelige stemning i gudstjenesten, som også er et vigtigt element for informanterne.

1992-oversættelsen besidder en højere grad af højtidelighed og tradition. Med traditionen følger formuleringer, som hos nogle af informanterne

er internaliseret. Det betyder, at når ordlyden i nye oversættelser eller supplementer bryder genkendeligheden, så kan det blive følelsesaktiverende.

I gudstjenesten kan oplæsning ved lægfolk ifølge informanterne være med til at styrke følelsen af fællesskab i menigheden, men fremførelsen af teksterne er vigtig i oplevelsen og muligheden for at forstå teksterne. Hvis lyttekoncentrationen brydes under læsning, er det vanskeligt at etablere igen, fortæller informanterne. Og det kan være vanskeligt at møde en tekst i en lyttesituation, derfor forbereder nogle af informanterne sig inden gudstjenesten, da det giver mulighed for at reflektere over teksterne og sætte dem i sammenhæng med deres egen livssituation.

Informanterne fortæller, at for dem adskiller Bibelen sig fra anden litteratur, og det skal sproget understøtte. Men teksterne skal også være tilgængelige, og det skal være muligt for lytterne at spejle sig selv i dele af dem, det er nemlig, når de kan det, at teksterne efterlader indtryk hos informanterne.

Lyttesituationen kræver koncentration

Opsamling: Informanterne fra Østerby fortæller, at det gør lyttesituationen lettere, når teksterne er korte. Lyttesituationen bliver modsat vanskeligere, når teksterne er lange og særligt, hvis de også er komplicerede eller tunge. Informanterne fortæller, at det kan være udfordrende at holde koncentrationen i lytteoplevelsen. Derfor betyder oplæseren og selve oplæsningen meget, for hvordan lytteoplevelsen er.

De første umiddelbare kommentarer fra informanterne i Østerby⁴ er, at søndagens tekster var korte. Og det bliver positivt bemærket. Jens⁵ fortæller: ”De behøver ikke være alt for lange. Så skal det hvert fald kun være den sidste. Hvad hedder den – den han prædiker over – det er jo typisk en nytestamentlig tekst, eller det *er* en nytestamentlig tekst, og mange gange en fortælling, og så kan det bedre gå an. De her komprimerede og tunge gammeltestamentlige tekster, det er dejligt, hvis de er korte. For hvis de bliver

---

4 Sognet er fra den konservative/missionske del af folkekirken.

Der blev læst fra den autoriserede 1992-oversættelse. Teksterne denne søndag var: Jeremias' Bog 29, 11-13a; Jakobs Brev 1, 22-25; Johannesevangeliet 16, 23-28.

5 Mand, 50-59 år. Se hele informantsammensætningen i afsnit 5.1.2.

lange, så 'drifter' man hurtigt, tror jeg." Han bakkes op af de andre informanter, som også kan genkende oplevelsen af, at det kan være svært at holde koncentrationen ved lange tekster. Den indledende samtale falder også på læglæsning. Det er almindeligt hos dem, at den gammeltestamentlige og epistellæsningen oplæses af en fra menigheden. Og de to tekster oplæses lige efter hinanden. Informanterne har blandede holdninger til, hvor god en ide det er at have læglæsninger. Søren⁶ siger: "Jeg har det lidt ambivalent med det. Fordi jeg synes nogle gange, at det kan blive noget rod, hvis man ikke ... vi har forskellige stemmer, så hvis man ikke er trænet i at læse op for en stor forsamling, så kan det godt blive lidt noget rod. Enten læst for hurtigt eller lidt utydeligt." Han uddyber: "Formålet er, at vi hører teksten. Og det er det eneste formål. Det vil sige, at det er tydeligt, og at det bliver læst, som det står." De andre informanter er enige med ham i, at det er vigtigt, at der læses tydeligt. Men både Ruth⁷ og Louise⁸ synes, at det er forfriskende og vigtigt at inddrage menigheden. De bakkes op af Hans⁹, som mener, at det bidrager til fællesskabet. Hans mener, at oplæsning ved lægfolk bidrager positivt, også selvom det er svært at høre tydeligt: "Jeg tror det er godt. Vi skal også have dem med, som måske ikke er så gode til at læse. Fordi ordene bliver sagt alligevel. Så kan jeg jo følge med i [salme]bogen."

Læsningerne og den måde, de oplæses på, bliver bemærket af informanterne. Og uanset om teksterne oplæses af lægmand eller præsten, så kan det være svært at holde koncentrationen. Informanterne nikker samstemmende til spørgsmålet om, om det kan være svært at 'finde ind i teksten' igen, hvis de først er blevet forstyrret af utydelig oplæsning eller mikrofonproblemer. Det peger på, at tekstlæsningssituationen kræver koncentration, og koncentrationen kan nemt afbrydes.

---

6 Mand, 50-59 år.

7 Kvinde, 60-69 år.

8 Kvinde, 40-49 år.

9 Mand, 70-79 år.

Sproget skal adskille sig fra hverdagen

Opsamling: Informanterne i Gammelby er ikke helt enige om, om Bibelen 2020 denne søndag egnede sig til en højmesse.¹⁰ For halvdelen af dem indgik sproget i Bibelen 2020 naturligt ind i gudstjenestesammenhængen, mens den for den anden halvdel ikke havde samme højtidelighed over sig. For dem virker Bibelen 2020 for hverdagsagtig, og der er ikke samme fornemmelse af en kirkelig tradition i den i sammenligning med 1992-oversættelsen. Bibelsproget skal adskille sig fra hverdags sproget både i ordlyd og i den sproglige fornemmelse. For nogle af informanterne kan det blive følelsesaktiverende, når bare enkeltord adskiller sig fra det, de har lært som barn. F.eks. internaliserede udtryk som 'vorde' i fadervor. Samtalen viser også, at præstens prædiken har stor betydning for, hvad kirkegængerne tager med sig fra gudstjenesten.

For informanterne fra Gammelby¹¹ er det budskabet om fællesskab, der står tilbage efter dagens gudstjeneste.¹² Der blev læst fra Bibelen 2020 til gammeltestamente- og epistellæsningen, men fra 1992-oversættelsen til evangelielæsningen. Oplevelsen af 2020-teksterne til læsningerne er forskellige blandt informanterne. Alfred¹³ oplevede det positivt: "Jeg synes, at det er godt, at man får fornyet også den sproglige fremførelse og fortolkning af teksten. Fordi vi skal tænke på, hvem er det, vi skal have ind i folkekirken på den lange bane." Jørgen¹⁴ var spændt på dagens læsninger, for han havde en forventning om, at Bibelen 2020 ikke egner sig lige så godt til højmesse, som 1992-oversættelsen gør. Han fortæller: "Men jeg synes faktisk, at det faldt ud til 2020'eres fordel. Fordi jeg hørte og oplevede ikke, at det ikke flød ind som en højtidelig læsning, selvom det var 2020. Det gled og flød,

---

10 Ved gudstjenesten blev der læst fra Bibelen 2020 til den gammeltestamentlige læsning og epistellæsningen, mens der blev læst fra den autoriserede 1992-oversættelse til evangelieteksten.

11 Sognet er fra den teologiske 'midte' i folkekirken.

Der blev læst fra Bibelen 2020. Teksterne denne søndag var: Første Mosebog 11, 1-9; Apostlenes Gerninger 2, 1-11; Johannesevangeliet 14, 22-31.

12 Det interessante her er, at ordet fællesskab – eller ord som sammenhold, forening – ikke optræder i søndagens tekster. Men det var noget af det, som præsten lagde vægt på i sin prædiken. Det viser, at prædiken sætter et stort aftryk på kirkegængernes oplevelse og det, de går 'af sted med.'

13 Mand, 60-69 år.

14 Mand, 60-69 år.

det var en god oplevelse at høre teksterne i dag. Den var lige så nærværende, højtidelig, guddommelig – hvad skal vi kalde den – som den burde være. Så jeg havde en positiv oplevelse.” En af de andre informanter oplevede bestemt ikke dagens læsninger fra Bibelen 2020 som højtidelige: ”Jeg synes, det var let forståeligt. Men jeg synes altså, at det bliver for hverdagspræget. Der må godt være den der, hvad skal man sige, en distance, lidt op-højet. Altså jeg føler, at det svarer til, hvis man bare kan gå hen til Dronning Margrethe og sige ’Go ’dav Margrethe. Har du styr på det i dag?’ Jeg synes også, at man skal passe på ikke at lefle for meget for folk. Jeg synes godt, at man må anerkende, at der er en tradition,” fortæller Bente.¹⁵ Mona¹⁶ nikker, og siger: ”Det har ikke noget med teksten at gøre, og så alligevel. Jeg kan egentlig godt lide fornyelse, men der er også noget, som er i ens grundopdragelse, eller som man har med sig. Her tænker jeg på ’vorde’ og ’blive’ i fadervor. Man kan jo høre, at nogen fortsat siger ’vorde’. Og det har jeg egentlig også mest lyst til. Det der med ’blive’ det skærer faktisk i mine ører hver gang.” Det bliver følelsesaktiverende, når ordlyden skærer i ørerne, og hvis en bestemt ordlyd ligger i grundopdragelsen, så det er naturligvis svært at lave om.

Man skal kunne spejle sig i teksterne

Opsamling: I Lilleby fortæller informanterne, at de ofte oplever vanskeligheder ved epistellæsningerne, når det er fra et af Paulus’ breve. Flere af informanterne forbereder sig til gudstjeneste ved at læse teksterne på forhånd, det giver dem mulighed for at reflektere eller fordøje teksterne, inden de hører dem til gudstjenesten. For gudstjenestesituationen efterlader ikke rum nok, til at de kan overveje teksternes sammenhæng, eller mærke efter, hvordan teksterne relaterer sig til kirkegængernes eget liv. Teksterne bliver for alvor meningsgivende, når de genspejler ting i informanternes liv, eller kan sætte deres egen situation i perspektiv. Derfor berører teksterne dem nemmest, når teksterne er følelsesaktiverede. Men det betyder også, at der i en oversættelsessammenhæng kan opstå sammenstød mellem den gamle vante ordlyd og så en ny uvant ordlyd. For nogle af formuleringerne

---

15 Kvinde, 60-69 år.

16 Kvinde, 70-79 år.

er nærmest internaliseret, eller skaber velkendte billeder, som den nye ordlyd risikerer at bryde med. Det er forskelligt, om informanterne oplever, at Bibelen 2020 aktiverer billeder og virker ind i gudstjenesten, eller om den mangler højtidelighed og er for hverdagspræget i sammenligning med 1992-oversættelsen.

Informanterne i Lilleby¹⁷ havde en indledende drøftelse om gudstjenestetekster, og hvad sproget gør for deres oplevelse af dem. Lisbet¹⁸ fortæller, at epistellæsningen hos dem ofte er fra Bibelen 2020, men denne søndag var den fra 1992-oversættelsen. Det synes hun godt, at hun kunne fornemme: ”Jeg tænkte, at det kunne være rart med 2020, for ordene er svære, og hvordan skal jeg lige oversætte dem i min forståelse af livet.” Her underforstået, at 2020-teksterne i nogle tilfælde er mere relaterbare end 1992-teksterne. Asta¹⁹ lagde ikke mærke til en forandring, og siger med et smil på læben, ”Jeg kan faktisk ikke huske andet end prædikenteksten.” Line²⁰ stemmer i: ”Jeg husker også bedst den læsning, hvor der bliver prædikeret over. Fordi når jeg går i kirke, så er det en hjælp til at få input til livet. Til at forstå teksten ud fra livet, og det vi står i. At kunne genkende og genspejle ting, som vi oplever. Og jeg kan overhovedet ikke huske de andre tekster. Men jeg er i det, og jeg er der. Jeg prøver sådan at fange sætninger eller ord, som klinger ind i, hvor jeg er henne i mit liv lige nu. Og kan bedst lide, at jeg bliver berørt.” Til spørgsmålet om, hvilken type ord eller tekster, som berører hende, svarer Line: ”Det, der kan ramme mig, det er forskellige ting i forhold til, hvor jeg lige er henne. Men det er typisk ord, som hjælper følelser på plads, eller som er sådan lidt i – ikke disharmoni – men som kan forbindes med noget, man går og tumler med. Så får jeg sådan: *ja!* Ligesom i dag, det her med, at Gud kalder det bedste frem i os. Det talte rigtig meget til mig i dag.” Line uddyber videre, at hun faktisk er begyndt at ’forberede’ sig til gudstjeneste. Det vil sige, ”Jeg får teksten tilsendt via Bibelselskabet, så læser jeg den lige, fordi jeg har fundet ud af, at det faktisk går for stærkt for

---

17 Sagnet er på den teologiske ’midte’ i folkekirken.

Der blev læst fra den autoriserede 1992-oversættelse. Teksterne denne søndag var: Salmernes Bog 126; Paulus’ Brev til Romerne 6, 19-23; Lukasevangeliet 19, 1-10.

18 Kvinde, 50-59 år.

19 Kvinde, 70-79 år.

20 Kvinde, 50-59 år.

mig til egentlig at forstå, hvad er det lige, der bliver prædikeret over. Jeg kan ligesom fordøje teksten. Og når jeg så hører den her om søndagen, så kan jeg genkende det. Og får det gjort til mit på en bedre måde.” Lines oplevelse og praksis viser, hvordan det for hende handler om at sætte nogle ting i eget liv i perspektiv, og der er teksterne i gudstjenesten en prisme til det.

Hanne²¹ forbereder sig også til de fleste søndage, for hende handler det om at prøve at forstå sammenhængen mellem de forskellige tekster den givne søndag. Hanne fortæller, ”Den sammenhæng forstod jeg aldrig førhen. Og det er altså svært, når man skal høre dem første gang. Så kommer der noget fra Det Gamle Testamente. Og hvad er det egentlig lige, at det handler om. Det kan nogle gange næsten ødelægge den umiddelbare oplevelse. Der er en særlig kvalitet i teksten. Derfor har jeg brug for forberedelsen for at se sammenhængen.” Hun påpeger desuden, at prædiken er meget afgørende for, hvad hun går fra gudstjenesten med.

Karen²² har ikke tænkt så meget over, at 1992-oversættelsen kan være svær. For da hun var barn, lærte man betydningen af ordene, men hun kan godt se, at Bibelen 2020 bruger et lettere og mere hverdagspræget sprog. Hun savner dog noget højtidelighed i 2020-sproget. Asta er enig og siger, ”Ja, vi skal have juleevangeliet i den gamle udgave. Det er altså den bedste!” – her er det den autoriserede 1948-oversættelse med ordene ’men’ og ’frugtsommelig’ i juleevangeliet, Asta henviser til. Asta fortsætter: ”Altså vi har jo de gamle tekster eller formuleringer inde på lageret. Og så kan vi vænne os til noget nyt. Men der kan jo ske et sammenstød. For det gamle kendte er jo på en eller anden måde rigtig godt og dejligt. Man kender formuleringerne, også selvom det er sværere at forstå end hverdags sproget. men det gode gamle, det er *bare* godt. Ligesom juleevangeliet. Fordi det er kendt.” Astars kommentarer illustrerer rigtig godt, hvordan kendte tekststeder næsten internaliseres. Der er en vanthed og tryghed i formuleringer, og derfor kan ordlyden i Bibelen være vanskelig at tænke sig anderledes.

Lisbet er ikke helt enig. Hun er vokset op med bibelfortællinger med videre, så hun kender både 1931/48- og 1992-oversættelsen rigtig godt. Men hun får mere ud af den sproglige fornyelse, end at hænge fast i gamle formuleringer: ”Det er ligesom med nye salmer, når der kommer nye ord og

---

21 Kvinde, 80-89 år.

22 Kvinde, 70-79 år.

melodier, så kommer der nye facetter af Bibelen. Og det giver mig mulighed for refleksion i skiftet fra en til en anden. F.eks. 'vorde' og 'blive,' og her er 'blive' faktisk også et svært ord. For det er 'blive,' 'forblive' og har 'altid været,' som gemmer sig i det. Men det vil mine børn ikke forstå. Og 'vorde,' det er sådan en, man har på hagen." Lisbets kommentar viser en af de sprogdudfordringer, der opstår, hvor den sproglige fremmedhed bliver stor.

For Hanne er skiftet fra en oversættelse til en anden ikke kun et spørgsmål om ordlyd: "Jeg synes også, det er et spørgsmål om, hvad der sker med vores billeder. For meget hænger sammen med de billeder, vi har dannet os lige fra barndommen. Og spørgsmålet er, om der sker en ændring af billederne undervejs." Hanne spørger her ind til, om nyoversættelser kan aktivere de billeder, som den gamle oversættelse har indlejret i én. Eller om de tegner nye billeder, der konflikter med de gamle?

Line fortæller, at hun ikke er opvokset i et kirkeligt miljø og har derfor ikke bibelsproget under huden. Men hun kan godt se det smukke og æstetiske i det gamle sprog – her også oversættelser ældre end 1992. "Om jeg forstår den [1931/48-oversættelsen] som nutidigt menneske, det ved jeg ikke helt, noget af det gør jeg. Men det vigtigste for mig er, at teksterne taler et sprog, som mennesker kan forstå sig selv ind i og genspejle sig i. Ellers bliver gabet for stort, hvis det bliver for højtideligt. Så nu siger jeg lidt to forskellige ting, det ved jeg godt. Men tekster, altså oversættelserne, skal være forståelige, men altså, det skal heller ikke være for fladt," uddyber Line. Lines refleksion afspejler den svære balance i oversættelsesarbejdet. Lisbet byder ind i forhold til risikoen for det flade sprog: "Jeg tænker, at man sagtens kan lave nye oversættelser med et hverdagsprog uden at det bliver fladt. Vi har gammel kunst. Men vi har altså også ny kunst, som siger os det samme på en helt anden måde. Så man kan jo godt lave et flot sprog på nudansk. Selvfølgelig er der nogle klange i det gamle sprog, men der vil jo komme nye klange i det nye sprog. Jeg skal have et sprog, som jeg kan snakke med mine børn og børnebørn med. Vi kan godt se på et gammelt støvet billede sammen. Ja, så kan det være smukt. Men det er det." Det giver Line hende ret i, og fremhæver tillægget til salmebogen '100 salmer': "der kan jeg nogle gange virkelig blive ramt!"

Teksterne skal skabe fordybelse

Opsamling: I Nordby var informanternes umiddelbare oplevelse, at Bibelen 2020 indgik naturligt i gudstjenesten. Fordelen ved en nyere ordlyd er, at det kan øge gudstjenesternes tilgængelighed, men sproget må ikke blive fladt. Bibelen adskiller sig fra anden litteratur, og det bør sproget også afspejle. I forlængelse heraf fremhæves vigtigheden af oversætternes intention som vigtig for oversættelsen, altså at der i oversættelsesprocessen er forståelse for det anderledes i Bibelen i sammenligning med anden litteratur.

I Nordby²³ er det tydeligt at mærke, at informanterne er vant til at komme til gudstjeneste, til at læse i og tale om Bibelen. Det umiddelbare indtryk af læsningerne fra Bibelen 2020 til gudstjenesten var, at det gled naturligt ind i gudstjenesten. Præsten gjorde tydeligt opmærksom på, at der blev læst fra Bibelen 2020, og det var tydeligt, at præsten stod med Bibelen 2020 fysisk under læsning. Den tydeligste forskel for informanterne, var mængde- og vægtangivelserne i evangelieteksten, hvor forvalteren strør om sig med godsforvalterens penge. I Bibelen 2020 angives målene i liter og ton, fremfor 1992-oversættelsens ankre og tønder. Det oplever Rikke²⁴, Malene²⁵ og Sara²⁶ som befriende, mens David²⁷ ikke forstår meningen i omskrivningerne, for skal den næste oversættelse så tage højde for inflation med videre. David fortæller: ”Jeg havde læst i dag, fordi vi skulle mødes her. Jeg læste i 92’eren. Umiddelbart oplevede jeg ikke den store forskel. Men der er ingen problemer i 92’eren. Jeg havde svært ved at forstå meningen i lignelsen i dag, men det blev ikke bedre i 2020’eren.”

Sara er umiddelbart positivt indstillet overfor fornyelse af sproget, som måske kan gøre gudstjenesterne lidt mere tilgængelig for folk, der ikke er vant til at komme i kirke. Peter²⁸ bryder sig ikke om Bibelen 2020. Da den udkom, læste han kritikken af den, og særligt spørgsmålet om Israel optog

---

23 Sagnet tilhører den konservative/missionske del af folkekirken.

Der blev læst fra Bibelen 2020. Teksterne denne søndag var: Ordsprogenes Bog 3, 27-35; Johannes’ Første Brev 1, 5-2, 2; Lukasevangeliet 16, 1-9.

24 Kvinde, 60-69 år.

25 Kvinde, 70-79 år.

26 Kvinde, 20-29 år.

27 Mand, 60-69 år.

28 Mand, 80-89 år.

ham: ”Israel er Guds øjesten,” siger Peter. Derfor er han meget kritisk overfor Bibelen 2020. Ester²⁹ forstår godt argumenterne for en sproglig fornyelse, men hun er opmærksom på, hvem der laver oversættelsesarbejdet, for bibelteksterne er ikke ligesom anden litteratur. Heri gemmer der sig også en overvejelse om oversætternes intentioner. I forhold til de sproglige fornyelser, så må teksterne ikke blive flade: ”Altså, der må godt være en form for højtidelighed. En eller anden form for fordybelse. I min verden må der gerne være et ’trin op,’ hvor jeg er nødt til at lytte til og fordybe mig i det, der bliver sagt.” For Ester er bibeltekster anderledes end anden litteratur, og det skal oversættelserne og ordlyden også afspejle.

4.1.2 Oplevelsen af den gammeltestamentlige læsning

På tværs af gruppeinterviewene fortæller informanterne, at den gammeltestamentlige læsning bidrager med højtidelighed og dybde i deres oplevelser af gudstjenesten. Teksterne har og skal blive ved med at have et element af mystik og noget uforståeligt i sig. Informanterne oplever Bibelen 2020 som mere tilgængelig og umiddelbart forståelig, men med mindre højtidelighed og dybde end 1992-oversættelsen. De sproglige fornyelser er til tider afklarende. Men i nogle tilfælde bruges der i Bibelen 2020 ord, der klinger så hverdagspræget, at det bidrager negativt til den samlede oplevelse af teksten.

De gammeltestamentlige tekster beskrives generelt som svære, men som smukke og vigtige for informanternes refleksioner under gudstjenesten. Teksterne er særligt stærke, når de er følelsesaktiverende, og når informanterne kan spejle elementer af deres egen tilværelse i dem. Det lykkes i en vis udstrækning for både 1992-oversættelsen og Bibelen 2020. Informanterne fra Nordby opfatter forskellene mellem 1992-oversættelsen og Bibelen 2020 som mere end blot grammatiske. Der er en åndelig forskel imellem oversættelserne, og det ses som et klart problem.

---

29 Kvinde, 60-69 år.

Gammeltestamenteteksterne er svære men smukke og vigtige

Opsamling: Informanterne i Østerby fortæller, at de gammeltestamentlige læsninger ofte er svære. Der er både svære ord og udtryk, og teksterne virker nogle gange fremmede og bombastiske i deres udtryk, men de tilføjer en dybdedimension i gudstjenesten. Selvom teksterne er svære, opleves de som smukke og vigtige i sammenhængen. Det er en kvalitet i teksterne, at de er lidt mystiske og tvetydige.

Søndagens gammeltestamentlige læsning var

Jeremias' Bog 29, 11-13a

1992

Jeg ved, hvilke planer jeg har lagt for jer, siger Herren, planer om lykke, ikke om ulykke, om at give jer en fremtid og et håb. ¹²Råber I til mig, og går I hen og beder til mig, vil jeg høre jer. ¹³Søger I mig, skal I finde mig.

2020

Jeg står ved mine planer for jer; de handler om fred, ikke om straf, og jeg vil give jer en fremtid fuld af håb. ¹²Når I kalder på mig, adlyder mig og beder til mig, så vil jeg høre på jer. ¹³Hvis I leder efter mig af alle jeres kræfter, så finder I mig.

Der er stille blandt informanterne i Østerby til spørgsmålet om, hvad informanterne husker fra første læsning. Ruth³⁰ konstaterer, at det jo var gammeltestamenteteksten. Søren³¹ kan huske formuleringen: ”Jeg ved, hvilke planer jeg har. Om lykke, ikke om ulykke.” Søren fortæller, at han godt kan lide, når teksten er opdelt i sådan nogle par: lykke-ulykke. Det bliver formuleringer, man bedre husker. Informanterne får læst teksten op en gang til, og hertil bemærker Louise³²: ”Det var lidt usædvanligt, at den blev så bærende for gudstjenesten i dag. For normalt så synes jeg de to første tekster, som menigheden læser, er sjældent dem, der bliver kernen i prædiken.” De andre nikker. De oplevede også den gammeltestamentlige tekst som bærende i dagens gudstjeneste. Louise fortsætter og fortæller: ”Jeg kan nogle gange godt lide, når der er nogle tekster, som jeg ikke selv læser.

---

30 Kvinde, 60-69 år.

31 Mand, 50-59 år.

32 Kvinde, 40-49 år.

Nogle tekster bliver jeg lidt udfordret af, og at jeg bliver opmærksom på nogle steder i Bibelen, som jeg ikke var klar over, var der. Så kan jeg også godt lide, når der er nogle tekster, som ikke er så tydelige, som jeg ikke bare sådan umiddelbart forstår.” Anne³³ genkender noget i Louises oplevelse, og siger: ”De gammeltestamentlige tekster giver ligesom en ekstra dimension. Man ved jo godt, at der er en rød tråd, og så kan man næsten lege detektiv i den gammeltestamentlige og tænke ’hmm’. Især når man så hører evangelieteksten, og hvad er det så, der er koblingen til den gammeltestamentlige.” Annes kommentar er et eksempel på, hvordan teksterne er med til at forme indtrykket af hele gudstjenesten.

Men selvom de gammeltestamentlige tekster bidrager til en følelse af dybde, så fortæller informanterne også, at det ofte er svære tekster: ”Hvis jeg er her tidligt, så kan jeg godt lide at få læst for mig selv, specielt den gammeltestamentlige tekst, fordi jeg tit synes, den er – ikke den i dag, men generelt – lidt sværere at forstå,” fortæller Ruth. Søren nikker genkendende til det svære i teksterne: ”Jeg synes tit, de er svære at forstå, jeg er ikke særlig klog, når det kommer til sådan noget her eller særlig studeret på området. Men jeg synes stadig, at der er noget smukt over de gammeltestamentlige læsninger, altså det er noget, der stadig er vigtigt for mig at høre. Og så er det, at jeg glæder mig til, hvad er det så, der kommer i prædikenen.” Til spørgsmålet om, hvad det er, der kan være svært i teksterne uddyber Søren: ”Det kan godt være nogle af ordene. Og nogle gange lyder det meget bombastisk og underligt. Sådan som det står. Men på en måde ville jeg også være ked af, hvis det blev oversat så meget, at det pludseligt er meget tydeligt. Der er noget vigtigt i, at det ikke er alting, der bliver tydeliggjort.” Samtalen her i Østerby viser, hvordan den gammeltestamentlige tekst bidrager med en oplevelse af dybde. Anne reflekterer over sammenhængen til evangelieteksten. Mens både Louise og Søren sætter ord på, at teksterne gerne må være mystiske eller indeholde elementer, som er svære at forstå.

Hans³⁴ fortæller: ”Jeg går ikke så dybt ind i teksterne (...). Jeg er ikke særlig bibelkyndig, og det tør jeg godt sige. Men jeg elsker at komme i kirke, høre hvad præsten siger, og høre teksterne. Men altså, jeg vil ikke sige, at jeg er god til at høre, hvad der sker i teksten fra den ene søndag til den

---

33 Kvinde, 40-49 år.

34 Mand, 70-79 år.

anden. Det er jeg faktisk ikke.” Det interessante i Hans’ udtalelse her er, at han selv sætter ord på, at han ikke går ind i teksterne, og at han i gruppesamtalen har svært ved at huske teksterne, men de spiller fortsat en central rolle i gudstjenesten. Og han havde en god oplevelse, selvom teksterne ikke står klart for ham i gruppeinterviewet bagefter.

Bibelen 2020 er mere beskrivende

Opsamling: Informanterne fra Gammelby er enige om, at Bibelen 2020 er mere beskrivende, men om det er positivt eller ikke, er informanterne ikke enige om. For nogle får det den effekt, at Bibelen 2020 bliver *for* forklarende, den træder vande, og informanterne føler sig derved talt lidt ned til. Mens det forklarende for de andre hjælper dem med at danne billeder og gør teksten mere tilgængelig. Informanterne peger på et sted, hvor teksten bliver for hverdagspræget i teksten om Babel: ”Vi skal *nemlig* bygge en stor by til os selv.” Ordet nemlig bidrager for informanterne negativt til resten af teksten, da det er for talesprogsagtigt.

Den indledende samtale i Gammelby kom omkring den umiddelbare oplevelse af gammeltestamenteteksten, som var positiv, men informanterne kunne ikke specificere teksterne i forhold til hinanden. Informanterne får teksterne udleveret. Her har Bente³⁵ en klar oplevelse af, at Bibelen 2020 træder vande, og at 1992-oversættelsen er mere præcis og sigende. Det, at 2020-teksten træder vande, eller forklarer mere, det giver Bente en negativ oplevelse: ”Det er, som om i 2020, at der bliver talt ned til en. Man er lidt dum, derfor kræver det lidt ekstra forklaring.” Lise³⁶ har samme oplevelse, at 1992-oversættelsen er klar og forståelig, mens Bibelen 2020 er lidt for forklarende. Men for Mona³⁷, Lene³⁸, Alfred³⁹ og Lars⁴⁰, så er 2020-teksten tydeligere, og det mere forklarende hjælper dem til at danne billeder: ”2020 er lidt mere malende beskrivende. Så jeg får et billede inde i mit ho-

---

35 Kvinde, 60-69 år.

36 Kvinde, 70-79 år.

37 Kvinde, 70-79 år.

38 Kvinde, 60-69 år.

39 Mand, 60-69 år.

40 Mand, 60-69 år.

Første Mosebog 11, 1-9

1992

Hele jorden havde samme sprog og samme tungemål. ²Da de brød op mod øst, stødte de på en dal i landet Sinear, hvor de slog sig ned. ³De sagde til hinanden: »Kom, lad os stryge teglsten og brænde dem hårde!« De brugte tegl som sten og asfalt som mørtel. ⁴Så sagde de: »Lad os bygge en by med et tårn, som når op til himlen, og skabe os et navn, for at vi ikke skal blive spredt ud over hele jorden.« ⁵Herren steg ned for at se byen og tårnet, som menneskene byggede. ⁶Så sagde Herren: »Se, de er ét folk med samme sprog. Når de begynder at handle sådan, vil intet af det, de planlægger, være umuligt for dem. ⁷Lad os stige derved og forvirre deres sprog, så de ikke forstår hinanden.« ⁸Så spredte Herren dem derfra ud over hele jorden, så de måtte holde op med at bygge byen. ⁹Derfor hedder den Babel, for dér forvirrede Herren sproget på hele jorden, og derfra spredte Herren menneskene ud over hele jorden.

2020

Alle mennesker på jorden talte på det tidspunkt det samme sprog. ²På deres vandring mod øst kom de til en dal i Babylon, hvor de slog sig ned. ³»Vi får brug for mursten af ler, der er brændt hårde,« sagde de til hinanden, for de var vant til at bygge med sten formet af ler og med tjære som mørtel. ⁴»Vi skal nemlig bygge en stor by til os selv. Den skal have et tårn, der når helt op til himlen!« sagde de til hinanden. ⁵»På den måde bliver vi så respektindgydende, at vores by ikke kan blive indtaget, og vi ikke bliver spredt for alle vinde.« ⁶Men Gud så byen og tårnet, som menneskene var i gang med at bygge. ⁷»Se bare!« sagde han. »De er ét folk med ét sprog. Hvis det her er begyndelsen på, hvad de kan udrette, hvordan vil det så ikke ende? ⁷Lad os tage ned og give dem forskellige sprog, så de ikke forstår hinanden.« ⁸På den måde spredte Gud dem ud over hele verden, så de aldrig blev færdige med at bygge byen. ⁹Byen kom til at hedde Babel, der lyder som det hebræiske ord for 'forvirring', for det var dér, Gud lavede uorden i folkenes sprog, og de blev spredt over hele jorden.

---

ved, og jeg er meget visuel. Så det hjælper mig bedre til at forstå teksten,» forklarer Mona. Alfred stemmer i og siger: »Jeg er også visuelt orienteret i min opfattelse af verden. Så jeg synes egentlig, hvis jeg skal være konkret, bedst om 2020-teksten. Fordi den taler et mere ligefremt sprog, det er lettere at forstå. Men ét sted er den måske i nærheden af plat. 'Vi skal *nemlig*

bygge os en stor by til os selv,⁴¹ det kunne man høre i en børne-tv-udsendelse. Undskyld mig.” Lars synes også, det er rart med lidt mere forklaring, f.eks. ”Babel, der lyder som det hebræiske ord for ’forvirring.’”⁴² Så Bibelen 2020 hjælper en på vej til at forstå de ting, der er lidt mere indforstået i 1992-oversættelsen.

Lars’ pointe med forklaringerne er Jørgen⁴³ enig i, han ved ikke, om han foretrækker den ene eller den anden oversættelse, men ”Jeg observerer, at den [2020] taler til mennesker på en anden måde, nok fordi vi gerne vil have en forklaring.”

Selve oplæsningen er afgørende

Opsamling: Informanterne fra Lilleby er enige om, at oplæseren spiller en stor rolle i formidlingen af tekster. Et af elementerne i en vellykket formidling mener informanterne er, at oplæseren selv har forstået teksten. Med hensyn til forståelsen peger flere af informanterne på, at de ville foretrække Bibelen 2020 eller om ikke andet bruge den i deres forberedelse til oplæsningen. De opfatter Bibelen 2020 som nemmere tilgængelig og forståelig, og at deres læsning af teksten flyder bedre i Bibelen 2020 frem for 1992-oversættelsen. I forhold til forståelse, så peger de på forskellen mellem ’mod’ og ’for,’⁴⁴ her er 2020-teksten klart mere forståelig. 1992-oversættelsen beskrives som mere nuanceret og har en større grad af noget mystisk over sig, hvilket klæder gammeltestamenteteksterne og er en værdi i teksterne.

Blandt informanterne i Lilleby står den gammeltestamentlige læsning ikke helt klart i hukommelsen. Efter de har læst teksten, falder samtalen på oplæseren. Til dagens gudstjeneste var der læglæsning, og Asta⁴⁵ siger: ”Der er en ting, der slår mig. At den person, der læser op her af denne tekst, er meget afgørende for, hvordan det bliver formidlet, så man kan forstå det.

---

41 Første Mosebog 11,4 i Bibelen 2020.

42 Første Mosebog 11, 9 i Bibelen 2020.

43 Mand, 60-69 år.

44 ”Herren har gjort store ting *mod* dem” (1992) og ”Det er stort, det, Gud har gjort *for* dem” (2020) i Samlernes Bog 126, 3.

45 Kvinde, 70-79 år.

Salmernes Bog 126

1992

Da Herren vendte Zions skæbne,
var det, som om vi drømte.

²Da fyldtes vor mund med latter,
vor tunge med jubel.

Da sagde man blandt folkene:

»Herren har gjort store ting mod dem.«

³Herren har gjort store ting mod os,
og vi blev glade.

⁴Vend vor skæbne, Herre,
som strømme i Syddlandet!

⁵De, der sår under tårer,
skal høste med jubel.

⁶Grædende går han ud,
mens han bærer såsæden;
med jubel vender han hjem,
mens han bærer sine neg.

2020

Da Gud vendte Israels skæbne,
blev vi drømmere.

²Da blev vores munde fulde af latter,
fulde af sang,

og fremmede sagde: »Det er stort, det,
Gud har gjort for dem.«

³Det er stort, det, Gud har gjort for os –
vi er blevet glade.

⁴Vend også vores skæbne, Gud, gør den
fyldt og rig,
som når vandet fylder bækkene i Negev-
ørkenen.

⁵Hvis man sår med tårer,
skal man le, når man høster.

⁶Den, der græder, mens han sår,
skal le, når man bringer høsten i hus.

Der er meget stor forskel. Og det gør en forskel.” Lisbet⁴⁶ nikker og siger: ”Jeg tænker også, at man skal forstå det, man læser op, for at kunne formidle det.” Karen⁴⁷, der selv er lægoplæser i kirken, giver dem ret: ”Det er fuldstændig rigtigt! Det var lige præcis de overvejelser, jeg gjorde mig, før jeg begyndte at læse op, og jeg gør det stadigvæk. Jeg skal have teksten, så jeg kan sætte mig ind i den. Jeg skal ikke bare læse den. Den skal kunne forstås. Hvad er det, jeg siger, hvad er det, jeg bringer videre. Her er det ikke kun ordene, men også den måde det bliver sagt på. Så man bringer det, der ligger bagved med, det usagte, det skal på en eller anden måde også bringes videre. Der ligger nemlig noget forståelse i hele teksten. Det er ikke kun at læse op. Det er at forstå, hvad det i virkeligheden handler om.” Lisbets respons til Karens overvejelser er: ”Hvis jeg skulle læse op af den gamle her [1992], så ville jeg skulle bruge rigtig meget tid. Der ville jeg få god hjælp af

---

46 Kvinde, 50-59 år.

47 Kvinde, 70-79 år.

den nye [2020]. F.eks. 'Herren har gjort store ting *mod* dem,' i mit hverdags-sprog er *mod* modstand ikke at vende sig mod. Hvor det i 2020 er *for*. Bare det ord giver mig utroligt meget mere forståelse." Samtalen her viser, at oplæsning er et centralt element i gudstjenesten for informanterne, derfor holder de fast på, at oplæseren skal gøre sig umage med oplæsningen. Og hvis det kræver, at man som oplæser forstår teksten, så ser Lisbet og Line⁴⁸ klare fordele ved 2020-teksten. De vil foretrække Bibelen 2020, og om ikke andet kunne den hjælpe dem med forståelsen, også selvom de skulle læse fra 1992-oversættelsen.

Asta kan slet ikke genkalde sig de to første læsninger: "Lige nu kan jeg ikke en gang huske, hvor præsten stod, da han læste. Altså jeg har ikke sovet, men jeg føler det jo næsten sådan. Jeg synes ellers, at jeg var meget nærværende. Men det kan jeg altså ikke lige huske nu." Line siger, at det er en befrielse, at hun siger det. For den oplevelse kan hun godt genkende, at man var opmærksom i gudstjenesten, har en god oplevelse, men når man kommer hjem, så kan man ikke rigtig huske, hvilke tekster der blev læst.

Til spørgsmålet om, hvordan informanterne oplever gammeltestamenteteksten i de to oversættelser, fortæller Hanne⁴⁹: "Jeg synes 2020 er umiddelbart lettere forståelig. Man kan let tage den til sig rent sprogligt. Så er der nogle petitesser som: 'Det var som om vi drømte' i 92 til 'blev vi drømmere' i 2020, det synes jeg er forståelsesmæssigt forskelligt. 92 har noget mere mystisk over sig her. Jeg synes, der er et eller andet, man er kommet for letkøbt til i 2020. Og næste linje: 'vores munde fulde af latter' i 2020, hvis man nu bare nøjes med 'vore,' så havde man en bedre rytme i den linje." Lisbet foretrækker klart Bibelen 2020 både til sig selv, men også til samtale med sine børn og børnebørn. For den er mere tilgængelig. Line foretrækker også 2020: "Den giver forståelsesmæssigt bedre mening for mig, og der er nogle ting, jeg føler mig hjulpet til at forstå. Men jeg hæftede mig ligesom Hanne ved det med 'drømte' og 'drømmere,' det er for mig også to forskellige ting. Men ligesom Lisbet bliver jeg hjulpet meget med *for* i stedet for *mod*. Og den hjælper mig med at få billeder. Den er sprogligt mere tydelig. Mere forståelig." Asta oplever, at 2020-teksten flyder bedre og er mere klar for hendes indre blik. Karen kan godt se, hvordan 2020-teksten er nemme-

---

48 Kvinde, 50-59 år.

49 Kvinde, 80-89 år.

re, men der er en anden dybde i 1992-oversættelsen: ”det her med at ’le’ og ’græde’ og så mens han bærer sine ’neg’ [1992]. Altså i 2020 ’bringer han sin høst i hus.’ Altså, det er jo det samme og, men alligevel er det ikke. For i den nye, der bringer han høsten i hus, men i det gamle ’bærer’ han sine neg. For mig ligger der en anden betydning. Der er en større anstrengelse i 1992-teksten.” Til spørgsmålet om højtidelighed i teksten, så det er svært at sætte fingeren på. Hanne påpeger, at 1992-oversættelsen virker mere skæbnesvanger, og 2020-teksten er lidt let nogle steder. Mens Karen fremhæver, at ’Herren’ er blevet til ’Gud,’ det giver også en anden fornemmelse af teksten.

Man skal ikke altid kunne forstå det hele

Opsamling: I Nordby var informanternes umiddelbare oplevelse af 2020-læsningerne i gudstjenesten positiv. Men i sammenligning mellem 1992-oversættelsen og Bibelen 2020 bliver en del af informanterne meget skeptiske. For dem mangler 2020-teksten Ånd, og forskellene mellem de to oversættelser er ikke kun grammatiske, men også væsensforskelle. 1992-oversættelsen omtales i sammenligningen som ’den oprindelige,’ hvilket giver oversættelsen en anden autoritet end Bibelen 2020, selvom informanterne er tydeligt opmærksomme på flere forskellige bibeloversættelser.

2020-teksten opleves som mere tilgængelig og nemmere at forstå. Men der er samtidig en værdi i, at teksterne ikke altid er til at forstå. Den sproglige fornyelse i en oversættelse må derfor ikke fjerne det mystiske og intentionelt uforståelige i bibelteksterne.

Informanternes oplevelse af den gammeltestamentlige læsning i gudstjenesten adskiller sig ikke umiddelbart fra den oplevelse, de plejer at have, selvom læsningen denne søndag var fra Bibelen 2020. Efter informanterne har læst teksten i både 1992-oversættelsen og Bibelen 2020, ændrer deres oplevelse sig dog. Særligt David⁵⁰ ser nu en række forskelle imellem oversættelserne, som ikke kun er af grammatisk karakter, men for ham ændrer teksten sig fundamentalt. Han siger: ”Nu kan jeg pludselig se det ord for ord. At der sker en, ja, hvad skal jeg kalde det... Udtrykket ændrer sig, men

---

50 Mand, 60-69 år.

Søndagens gammeltestamentlige læsning var

Ordsprogenes Bog 3, 27-35

1992

²⁷Hold ikke et gode tilbage fra den, som har brug for det, når det står i din magt at yde det.

²⁸Sig ikke til din næste: »Gå, og kom igen i morgen, så vil jeg give dig det« hvis du har det, han beder om.

²⁹Udtænk ikke ondt mod din næste, han bor trygt hos dig.

³⁰Anklag ikke et menneske uden grund, når han ikke har gjort dig noget ondt.

³¹Vær ikke misundelig på en voldsmand, og vælg aldrig hans veje.

³²For Herren afskyr den, der kommer på afveje, men med retskafne har han fællesskab.

³³Herrens forbandelse hviler over den uretfærdiges hus, men han velsigner retfærdiges bolig.

³⁴Med spottere driver han spot, men ydmyge viser han velvilje.

³⁵De vise får ære i eje, tåberne sætter skammen i højsædet.

2020

²⁷Giv altid til den, der har bug for det, når du har mulighed for det.

²⁸Du skal ikke bare sige: »Kom igen i morgen, så får du det, du skal bruge.« Giv med det samme, hvis du kan.

²⁹Gør ikke andre ondt, når de er afhængige af dig og har tillid til dig.

³⁰Begynd ikke at skændes med nogen, som ikke har gjort dig noget ondt.

³¹Vær ikke misundelig på en forbryder, og vælg ikke samme vej.

³²For Gud foragter den, der fravælger det gode og fællesskabet.

³³Gud gør det onde menneske til ingenting. Den godes liv velsigner han.

³⁴Gud bekæmper de hadefulde. Han støtter de ydmyge.

³⁵De kloge fortjener respekt, men tåberne fortjener skam.

---

budskabet ændrer sig også. Det sidste er en lille smule bekymrende. F.eks. i vers 33 i den oprindelige tekst: 'Herrens forbandelse hviler over den uretfærdiges hus' [1992], og der synes jeg ikke, at der er nogen som helst tvivl om, hvad der menes. Det bliver oversat til: 'Gud gør det onde menneske til ingenting,' [2020] gør det til ingenting. Det er jo ikke nødvendigvis en forbandelse. Så man bortskrifter 'forbandelse,' og det er jo et meget stærkt ord: forbandelse. Det er et åndeligt redskab eller omstændighed, som er meget, meget stærkt. Der er folk, der lever under forbandelser hele deres liv. Det fjerner man her, som om det ikke har relevans. Sådan er det hele teksten her. Så det er en glidebane, det her, hvor man udskrifter det åndelige mere og mere. Det er nok bare ét eksempel. Jeg går ud fra, at hele

2020 er fyldt med det. Jeg er meget, meget skeptisk efter at have set det. Men jeg kunne ikke høre det umiddelbart. Men det er jo også det, de har udtænkt ganske smart. At man lægger nok ikke mærke til det.” Malene⁵¹ oplever ikke helt forskellen så stærkt, og ser ikke ændringen som en intention om at skrive det åndelige ud. Men sådan oplever David det helt klart. ”Det er det da. Det er en åndelig glidebane, det er djævlens værk. Det er der slet ingen tvivl om,” siger han. Til et uddybende spørgsmål om, om han oplevede det sådan i gudstjenesten, svarer han: ”Nej, det er jo præcis det. Det bliver smuglet ind stille og roligt. Det er en glidebane. Vi lægger ikke mærke til det, medmindre vi sidder med teksterne. Så 1992-udgaven bliver også forbudt på et tidspunkt, det kan I være rolige for.” Det bliver understreget overfor David og de andre informanter, at Bibelen 2020 ikke bliver den nye autoriserede udgave. Og at det, at der kommer en ny autoriseret oversættelse, ikke betyder, at 1992-oversættelsen bliver gjort ugyldig eller ikke længere må bruges.

Ester⁵² giver David ret et stykke af vejen og siger, at hvis ’forståelse’ er et argument for at forny oversættelsen, er hun lidt skeptisk: ”I min verden, og det kan godt være, at jeg er alene om det, så skal jeg egentlig ikke forstå det. Jeg kan ikke forstå Bibelen, og jeg kommer aldrig til det. Men Bibelen er jo i mit hjerte. Og det er jo nok.” Hun bliver bedt om at uddybe, hvordan hun oplever det, når hun støder på en tekst, der er svær at forstå, eller hvor hun oplever en fremmedhed i forhold til sproget. ”Jamen, oplevelsen er, at her er jeg: lillebitte menneske. Altså Jesus er jo, havde jeg nær sagt, det hele. Og så står jeg jo der, som et lille barn, som må lytte til mor og far. Og ikke-forstå, hvorfor man ikke må sætte hånden på kogepladen. Så min forståelse er, at jeg skal ikke forstå det hele. Jeg har et væld af opslagsbøger, som jeg kan bruge, og det gør jeg da en gang i mellem, hvis der er noget, der irriterer mig. Men ellers så hviler jeg fuldstændig i, at ’ja okay, så er det sådan,’” uddyber hun. Peter⁵³ nikker og siger: ”Ester, du kan spørge Herren. Uden Helligånden bliver Bibelen tekst, med Helligånden bliver Bibelen liv. Der står meget mellem linjerne.” Esters uddybning viser tydeligt, at der for hende er dimensioner i teksterne, som ikke kan og skal forstås. Derfor er hun skeptisk, når forståelse bruges som argument for fornyelse, hvis det sigter

---

51 Kvinde, 70-79 år.

52 Kvinde, 60-69 år.

53 Mand, 80-89 år.

på et 1:1-forståelsesforhold. Der er og må gerne være udtryk i bibelteksterne, som er svære at forstå.

Peter påpeger en forskel i vers 29⁵⁴, hvor 1992s 'næste' betyder de mennesker, man møder på sin vej, hvorimod 2020s 'de, der er afhængige og har tillid til dig' ikke indbefatter lige så mange: "Dem, der ikke har tillid eller er afhængige af mig, dem må jeg godt gøre ondt. Bibelen siger nej, det er noget vrøvl – Bibelen siger, du skal elske Gud, du skal elske din næste, du skal elske dine fjender, du skal elske dig selv." Citatet viser, at der også for Peter er tale om mere end sproglige forskelle imellem 1992-oversættelsen og Bibelen 2020.

Sara⁵⁵ oplever 2020-teksten nemmere og med et bedre flow. Men hun oplever også, at der er mere i 1992-oversættelsen, som sætter refleksioner i gang hos hende i forhold til 2020-teksten. Malene genkender ikke den stærke oplevelse af, at ånden mangler. Hun kan godt se behovet for en sproglig fornyelse, selvfølgelig i en god og gennearbejdet oversættelse, hvis kirken skal blive ved med at kunne tiltrække yngre mennesker. Sara nikker og genkender tydeligt billedet af kirken som gammeldags, kedelig og svært tilgængelig fra sin omgangskreds af dem, som ikke kommer i kirke: "De tænker, du kommer ind i kirken, du sætter dig som på biblioteket, du falder lidt i søvn, de forstår ikke rigtig det, der bliver sagt. Meget gammeldags og rigtigt."

Blandt informanterne i Nordby er der tydelige forskellige i, hvordan de oplever teksterne, nu hvor de ser dem parallelt. Nogle ser det forfriskende og nødvendige i den sproglige fornyelse, men andre ser en åndelig udvanding, med konsekvenser for tekstens egentlige indhold.

4.1.3 Oplevelsen af epistellæsningen

På tværs af gruppeinterviewene fortæller informanterne, at epistellæsningerne ofte er svære tekster. Det er særligt Paulus-teksterne, der kan være vanskelige. Det skyldes ordlyden og særligt den svære sætningsstruktur. I lyttesituationen er det endnu vanskeligere end i læsningen at finde rundt i teksterne. Desuden er kendskabet til særligt brevlitteraturens kontekst vig-

---

54 "Udtænkt ikke ondt mod din næste, han bor trygt hos dig" (1992) og "Gør ikke andre ondt, når de er afhængige af dig og har tillid til dig" (2020).

55 Kvinde, 20-29 år.

tigt for at forstå 1992-oversættelsen. Men selvom teksterne er svære, og informanterne kan have svært ved at genkalde sig teksterne efter gudstjenesten, så kan mødet med teksten i gudstjenesten godt være positivt. Og selvom informanterne ikke forstår hele teksten, så kan opmærksomheden fanges af enkeltord eller udtryk, som sætter gang i en refleksion, der gør teksten meningsfuld for dem, og som indvirker positivt på resten af gudstjenesten.

Bibelen 2020 karakteriseres som mere beskrivende, tilgængelig og relaterbar. Den er nemmere at forstå end 1992-oversættelsen, og informanterne kan klart forestille sig, at den også er mere tilgængelig for personer, som ikke kommer i kirke eller har et stort bibelsk kendskab. Det skyldes bl.a. en lettere sætningsstruktur. De nye formuleringer åbner teksten på en anderledes måde, og oversættelsen rammer på mange måder tidsånden, f.eks. i Paulus' Brev til Romerne 6, 19-23, hvor der i 1992-teksten er oversat med 'urenhed,' mens det i Bibelen 2020 er oversat med 'selvoptagethed.' Bibelen 2020 rammer på mange punkter informanternes egne erfaringer bedre, og skaber på den måde flere nærværende associationer.

I nogle tilfælde bliver formuleringer eller ordvalg i Bibelen 2020 for hverdagsprægede, og den besidder ikke samme højtidelige stemning som 1992-oversættelsen. Det betyder, at den ikke skaber samme fordybelsesrum som 1992-oversættelsen gør. Dertil kommer, at informanterne i Nordby oplever en stor åndelig forskel mellem 1992-oversættelsen og Bibelen 2020.

1992-oversættelsen besidder nogle udtryk og ord, som skaber en tydelig højtidelig stemning, f.eks. udtryk som 'I helliges' og 'Guds nådegave.' Dertil er nogle af ordene i 1992-oversættelsen mere nuancerede. Det giver i højere grad mulighed for at forstå teksterne forskelligt, hvorved der bliver plads til flere fortolkninger.

Selvom teksten er svær at forstå, kan oplevelsen af den være god

Opsamling: Informanterne fra Østerby synes, at epistelteksten er svær. Den er kompliceret i både sætningsstruktur og betydning. Men selvom teksten i sin helhed er svær, så kan informanterne fanges af enkeltord eller et udtryk, som sætter en række refleksioner i gang hos dem. Refleksioner, som gør teksten meningsgivende, og som farver resten af gudstjenesten.

Dertil pointerer informanterne, at en tekst godt kan være svær, og at de måske ikke kan huske den efterfølgende, men det betyder ikke nødvendigvis noget for deres helhedsoplevelse af gudstjenesten.

Søndagens epistellæsning var

Jakobs Brev 1, 22-25

1992

Vær ordets gører, ikke blot dets hører, ellers bedrager I jer selv. ²³Den, der er ordets hører, men ikke dets gører, ligner en, som betragter sit eget ansigt i et spejl: ²⁴Han betragter nok sig selv, men går bort og har straks glemt, hvordan han så ud. ²⁵Men den, der fordyber sig i frihedens fuldkomne lov og bliver ved den og ikke er en glemsom hører, men en gerningens gører, han skal være salig ved det, han gør.

2020

Det er ikke nok at høre, hvad Gud siger, I skal også gøre det. Ellers bedrager I jer selv. ²³Den, der kun hører og ingenting gør, er som en mand, der ser på sig selv i et spejl. ²⁴Han står og betragter det ansigt, han har haft siden han blev født, men så snart han går videre, har han glemt, hvordan han så ud. ²⁵Men den, der ser ind i Guds lov, der fører til frihed fra verden, og bliver ved med det, han er ikke sådan en, der hører og glemmer. Han gør det, Gud siger, og Gud velsigner alt, hvad han gør.

Da samtalen i Østerby når til epistelteksten, så kan ingen af informanterne huske den. Da de får at vide, at det var fra Jakobs brev, om at være ”ordets gører, ikke blot dets hører,” så kan de genkalde sig elementer af teksten. Jens⁵⁶ siger: ”Det er også en supersvær en, med ordets gører og hører. Jeg kan mærke en stemning, der skal være inde i mig og alt det her,” men det er svært selv at sætte ord på teksten. Louise⁵⁷ oplevede det også som en svær tekst og siger: ”Jeg tror måske også, at det er fordi den gammeltestamentlige var så klar og tydelig. Så kontrasten var stor.” Ruth⁵⁸ fortæller, at hun er engageret i tværkulturelt bibelarbejde, og dette er en af de tekster, ”der vil kræve rigtig meget forklaring at forstå. Selvom man måske tænker, jamen, det er jo små simple ord. Nej, for det er ikke hverdagsord. Den vil kræve

---

56 Mand, 50-59 år.

57 Kvinde, 40-49 år.

58 Kvinde, 60-69 år.

rigtig meget.” Selvom ordene isoleret set ikke er de mest udfordrende, så er sammenhængen i teksten vanskelig.

Søren⁵⁹ fortæller, at det var en af de tekster, der ramte ham. Ikke fordi han forstod den særligt godt, eller at den er helt tydelig for ham. Men fordi han kom til at reflektere over teksten og sin egen handling: ”Hvad er det lige, det der med kun at være dets hører og ikke dets gør, det, synes jeg, var sådan et lille svirp. Hvordan er jeg lige i det? For jeg kan da godt sidde og tænke, at det gør jeg måske ikke meget. Så det der gørere ... er jeg så bare sådan en hører?” Selvom Søren synes, teksten i sig selv er svær at forstå, så sætter den alligevel en refleksion i gang hos ham, som er med til at farve oplevelsen af resten af gudstjenesten. Hans⁶⁰ nikker genkendende til, at et ord kan fange opmærksomheden, fordi det lige passer til den situation, man står i for tiden eller bare i dag. Og så forsvinder resten af teksten for en. Informanterne udtrykker enighed om, at epistelteksten var svær. Jeg spørger dem: ”så det vil sige – helt karikeret –, jeg kan notere, ’informanter kan ikke huske anden tekstlæsning,’ men jeg fornemmer jo også på jer, at det i situationen ikke var et problem. Er I gået derfra med en fornemmelse af, at I ikke forstod tingene?” Informanterne nikker bekræftende til, at de ikke kunne huske anden tekstlæsning. Men de svarer samstemmende nej, til at de gik fra gudstjenesten med en fornemmelse af, at de ikke forstod sammenhængen. Hans supplerer: ”Det er først blevet et problem lige nu.” Heri er der en vigtig pointe, nemlig, at hvis vi forsøger at isolere teksterne med spørgsmålet om, hvorvidt kirkegængerne kan huske teksten, og om den var svær eller ej, risikerer man at overse den samlede oplevelse eller det, de samlet går fra gudstjenesten med.

Bibelen 2020 fungerede fint i gudstjenesten

Opsamling: For de fleste af informanterne fra Gammelby virker Bibelen 2020 fint ind i gudstjenestesammenhængen. Selvom det er en velkendt tekst, var der ikke noget i ordlyden, som forstyrrede det billede, som tekster plejer at tegne for dem. Bibelen 2020 fremstår som mere forklarende og tilgængelig. Den giver en af informanterne tydelige associationer

---

59 Mand, 50-59 år.

60 Mand, 70-79 år.

til egne erfaringer. I sammenligningen mellem oversættelserne fremstår 1992-oversættelsen mere højtidelig og med lidt flere nuancer. F.eks. ved ordet 'fromme' frem for 'gik meget op i deres tro.' I begge oversættelserne er opremsningen af geografiske stednavne lidt forstyrrende og kedelig. Navnene giver forskellige associationer: Mesopotamien og Judæa placerer informanterne i de bibelske fortællinger, mens Egypten og særligt Libyen skaber associationer til de moderne stater med samme navn.

Informanterne i Gammelby kan godt huske dagens episteltekst; At den er fra Apostlenes Gerninger, handler om, at folk med forskellige sprog pludselig kunne forstå disciplene, og at der sidst i teksten er opremsning af en masse stednavne. Jørgen⁶¹ lagde særligt mærke til denne læsning: "Jeg sad og lagde mærke til – for det var det, jeg var spændt på i dag at høre den i 2020 – jeg var grov godt tilfreds med oplæsningen. Historien kender vi jo og har hørt før. Det forstyrrede mig ikke, at det var fra 2020 i dag." Sproget passede for Jørgen godt ind i gudstjenestesammenhængen.

Efter at have læst teksterne parallelt siger Lars:⁶² "De der 'ildtunger' og 'tunger af ild.' Det har jeg altid syntes var lidt interessant, hvad det var for noget. Der er jo også grundtvigsalmen: 'Tunger af ild og dog prædiken mild ...' Nu står det så [2020] 'Og de så nogle tunger, der lignede flammer, og som fordelte sig på hver enkelt af dem. Og de blev fyldt af Helligånden.'" Til spørgsmålet om, hvorvidt han forstår det bedre med 2020-teksten siger han: "Nej, det synes jeg egentlig ikke. Jeg er forsat lidt forvirret – men det er jo også svært at forklare. Men altså, jeg synes igen at 2020 er mere forklarende i forhold til 1992. Teksten står mere nøgen i 1992."

Lene⁶³ hæfter sig ved noget andet: "I 2020 står der: 'I Jerusalem boede der jøder fra alverdens lande, der *gik meget op i deres tro* på Gud,' i stedet for 'fromme' i 1992." Det bryder hun sig ikke om, udtrykket i 1992-teksten er for hende flottere. Alfred⁶⁴ er enig, han synes, at der er forskel på 'from' og 'at gå meget op i ens tro'. Det sidste kan være en interesse, mens der også er andet til 'from.' Jørgen er også enig i, at 'from' har nogle flere nuancer i sig. Jørgen uddyber: "Jeg spørger mig selv, om en jøde på dette tidspunkt i

---

61 Mand, 60-69 år.

62 Mand, 60-69 år.

63 Kvinde, 60-69 år.

64 Mand, 60-69 år.

Søndagens epistellæsning var

Apostlenes Gerninger 2, 1-11

1992

Da pinsedagen kom, var de alle forsamlet. ²Og med ét kom der fra himlen en lyd som af et kraftigt vindstød, og den fyldte hele huset, hvor de sad.

³Og tunger som af ild viste sig for dem, fordelte sig og satte sig på hver enkelt af dem. ⁴Da blev de alle fyldt af Helligånden, og de begyndte at tale på andre tungemål, alt efter hvad Ånden indgav dem at sige.

⁵I Jerusalem boede der fromme jøder fra alle folkeslag under himlen. ⁶Da nu denne lyd hørtes, stimlede folk sammen, og de blev forvirret, fordi hver enkelt hørte dem tale på sit eget modersmål.

⁷De var ude af sig selv af forundring og spurgte: »Hør, er de ikke galilæere, alle de, der taler? ⁸Hvordan kan vi så hver især høre det på vort eget modersmål?

⁹Vi parthere, medere og elamitter, vi der bor i Mesopotamien, Judæa og Kappadokien, Pontus og provinsen Asien, ¹⁰Frygien og Pamfylien, Egypten og Kyrene i Libyen, vi tilflyttede romere, ¹¹jøder og proselytter, kretere og arabere – vi hører dem tale om Guds storværker på vore egne tungemål.«

2020

Pinsedag var Jesus' tilhængere samlet, ²da de pludselig hørte en voldsom lyd fra himlen. Det lød som et stormvejr, og det fyldte hele det hus, de sad i. ³De så nogle tunger, der lignede flammer, og som fordelte sig på hver enkelt af dem, ⁴og de blev fyldt af Helligånden. Så begyndte de at tale mange forskellige sprog, og det var Helligånden, der bestemte, hvad de skulle sige.

⁵I Jerusalem boede der jøder fra alverdens lande, der gik meget op i deres tro på Gud.

⁶Da de hørte lyden, skyndte de sig hen for at se, hvad det var, og de blev helt forvirret. Hver især hørte de nemlig nogen, der talte deres eget sprog. ⁷De var lamslåede og spurgte: »Hør, er de mænd ikke fra Galilæa? ⁸Hvordan kan det så være, at vi alle sammen kan forstå, hvad de siger? ⁹Vi kommer jo både fra Parthien og Medien, Elam og Mesopotamien, fra Judæa og Kappadokien, Pontus og provinsen Asien, ¹⁰fra Frygien og Pamfylin, Egypten og Kyrene i Libyen, og nogle af os er tilflyttere fra Rom. ¹¹Men uanset om vi er født som jøder eller først er blevet det senere, og lige meget hvor vi kommer fra, så kan vi på vores eget sprog høre dem fortælle om de store ting, Gud har gjort.«

---

virkeligheden ville tale om tro på Gud. Eller om det er et kristent udtryk. Fordi ritualer, synagogen og templet betyder meget i jødedommen.” Men den forskel står først tydelig for dem nu, hvor de ser teksterne. Det var ikke noget, de lagde mærke til i selve lyttesituationen.

Mona⁶⁵ oplever 2020-teksten aktuel og forståelig. Hun sætter den i forbindelse med at bo i en multietnisk bydel, hvor der tales forskellige sprog og: ”Nogle tror på Gud, nogen på Allah, nogen på noget andet. Det synes jeg egentlig denne her med Babelstårnet, den fortæller, at det er jo i bund og grund det samme.” Og den oplevelse og de associationer får hun langt klarere med 2020-teksten end 1992-oversættelsen, som ”svæver alt for meget.”

Da samtalen falder på opremsningen af steder, så er der samstemmende en oplevelse af, at det er svært at holde koncentrationen, både når de lytter til teksten, men også når de læser den. Associationerne er lidt forskellige: Steder som Parthien, Medien eller Pontus forstyrrer tankerne, fordi informanterne ikke kan placere dem geografisk. Libyen og Egypten giver Alfred associationer til moderne historie: ”Libyen, der ved man godt, hvor er, men så tænker jeg på Gaddafi, selvom jeg godt ved, at han ikke har noget med det her at gøre.” Mens Mesopotamien og Judæa placerer associationerne i bibelske fortællinger.

Lise⁶⁶ og Bente⁶⁷ foretrækker begge to 1992-oversættelsen, men Lise fortæller, at hun måske godt kan se, at Bibelen 2020 er nemmere at forstå. I sammenligningen mellem det sidste vers oplever Bente klart 1992-oversættelsen som klarest. Og samtidig er der i hele tekststykket en større højtidelighed og stemning i sproget. Lars bemærker, at der faktisk er en sproglig sammenhæng eller reference i teksten, som forsvinder i 2020-teksten: ”’Tungemål’ referer til ’tunge af ild.’ Det forsvinder jo i 2020. Så sammenhængen mellem ’tunger som af ild,’ der gør det muligt at tale forskellige ’tungemål,’ forsvinder i 2020-teksten og gør måske ildtungerne vanskelige at forstå.”

1992-oversættelsen står for informanterne som en mere højtidelig tekst end 2020, men den er til gengæld også sværere at forstå for nogle af informanterne. I lyttesituationen oplevede informanterne, på nær Bente, at

---

65 Kvinde, 70-79 år.

66 Kvinde, 70-79 år.

67 Kvinde, 60-69 år.

sproget i 2020 passede fint ind i gudstjenesten. Det er svært at få greb om ildtungerne, og det løses ikke med Bibelen 2020. Mona har en klar oplevelse af, at 2020-teksten er mere nærværende, og den giver hende perspektiver på den hverdag, hun selv oplever.

Bibelen 2020 henvender sig til en nutidig læser

Opsamling: Informanterne fra Lilleby oplever i epistelteksterne en markant forskel mellem 1992-oversættelsen og Bibelen 2020. 2020-teksten fremstår meget personlig og henvender sig til den moderne læser. Den rammer tidsånden og provokerer informanterne på en konstruktiv måde, men de ser også en fare i, at oversættelsen måske ikke er lige så rammende om ti år. Teksten er svær i begge oversættelser, og det, der giver flest problemer i 1992-oversættelsen, er tekstens kontekst, som ikke er kendt for alle informanterne. Bibelen 2020 fremstår mere tilgængelig, mens 1992-oversættelsen fremstår mere højtidelig, det skyldes særligt udtrykkene: ”I helliges”; ”syndens løn er død”; ”Guds nådegave” og ”evigt liv i Kristus.”

Søndagens epistellæsning var

Paulus' Brev til Romerne 6, 19-23

1992

Jeg bruger et udtryk fra dagliglivet, fordi I er skrøbelige mennesker. For ligesom I lod jeres lemmer trælle for urenheden og lovløsheden, så I blev lovløse, skal I nu lade dem trælle for retfærdigheden, så I helliges.²⁰ Dengang I var syndens trælle, var I frie over for retfærdigheden.²¹ Hvad fik I da? Frugter, som I nu skammer jer over; de ender jo med død.²² Men nu, da I er blevet befriet fra synden og er blevet trælle for Gud, får I den frugt, at I helliges, og til sidst evigt liv.²³ For syndens løn er død, men Guds nådegave er evigt liv i Kristus Jesus, vor Herre.

2020

Jeg bruger billedet med slaveriet, så I bedre kan forstå, hvad jeg mener. Engang var I slaver af selvoptagethed og lovløshed og gjorde alt det forkerte. Nu skal I være slaver for Gud i stedet og kun tilhøre ham.²⁰ Da I var slaver af jer selv, var I fri for Guds krav.²¹ Men hvad fik I ud af det? Kun noget, I skammer jer over i dag, og som fører døden med sig.²² Nu er I blevet befriet fra jer selv og er i stedet slaver for Gud. Jeres belønning er, at I tilhører ham og til sidst får evigt liv.²³ Modstanden mod Gud fører til død, men Guds gave er evigt liv, som vi får gennem Jesus Kristus.

I Lilleby kan såvel Hanne⁶⁸ og Lisbet⁶⁹ som Karen⁷⁰ huske søndagens anden læsning, nemlig et uddrag af Paulus' Brev til Romerne, om at trælle for det ene og det andet. Lisbet havde særligt lagt mærke til ordet 'dagliglivet': "Så tænkte jeg, hmm, det er lidt spændende, for hvilket dagligliv er det så?" Det er ikke et dagligliv, hun kan genkende, derfor farver indledningen af teksten resten af oplevelsen af teksten i en negativ retning.

Efter at have læst teksterne parallelt er Karens første reaktion: "Den [2020] er i den grad blevet personificeret. I den nye tekst bliver der talt direkte til os. Fordi 'I er slaver af selvoptagethed,' det er nogle helt andre ord, man har brugt. Altså for mig, hvis jeg ikke hørte dem sammen eller så dem sammen, så ville jeg ikke kunne sige, at det er det samme." Hanne oplever også en tydelig forskel på teksterne: "Jeg synes faktisk, det er rigtig spændende. Den nye tekst er jo sådan et udtryk for postmoderne kristendom – mere eller mindre. I den gamle der sad jeg og fik et billede tilbage til romerne. Den er jo skrevet til menigheden i Rom, hvor mange levede som slaver eller trælle. Og var nødt til at gøre, som de romerske herskere forlagte af dem. Så for mig er det virkelig et billede tilbage til det gamle Rom, hvor de første forsøgte at møde kristendommen. Så det er jo himmelvidt forskelligt fra den tekst [2020], der er skrevet til os som nutidige mennesker. Jeg synes, de er meget forskellige." Karen og Hanne oplever, at den intenderede modtager af teksten er forskellig fra 1992-oversættelsen til Bibelen 2020.

Hverken Asta⁷¹ eller Line⁷² havde overvejet, at brevet er adresseret til en menighed i Rom, og læser derfor 1992-oversættelsen med nogle andre briller. De synes begge to, at teksten er rigtig svær. Det er den både i 1992-oversættelsen og i Bibelen 2020. Men i 2020-teksten oplever de sig henvendt til. Line fortæller: "Det med selvoptagethed, det hæftede jeg mig ved. 'I er slaver af selvoptagethed,' det er et meget stærkt billede. Men det er også meget sigende for vores tid på en eller anden måde. Vi lever i en tid med billeder, Facebook og sociale medier. Det var sådan en tekst, jeg godt kunne blive ramt af." Lisbet giver hende ret i, at 2020-teksten rammer noget i tiden, men påpeger også, at det måske klinger anderledes om ti år.

---

68 Kvinde, 80-89 år.

69 Kvinde, 50-59 år.

70 Kvinde, 70-79 år.

71 Kvinde, 70-79 år.

72 Kvinde, 50-59 år.

Lisbet ser et tydeligt dilemma, for skal man oversætte teksterne med deres kontekst, så bliver de måske fjerne og svære at forstå, eller skal man oversætte, som om de henvendte sig til folk i dag. Men en ting er hun sikker på: ”Tekster må gerne provokere. Det her med ’slaver for Gud,’ det, synes jeg, er rigtig godt. For ellers falder jeg i søvn, hvis jeg ikke bliver provokeret af det, der bliver sagt ind i mellem.”

Sprogligt ser informanterne nogle stærke udtryk i 1992-oversættelsen, som de oplever bidrager med noget højtidelighed og dybde: ”Så I helliges”; ”syndens løn er død” og særligt ”Guds nådegave” og ”evigt liv i Kristus.” Det er udtryk, der for informanterne tilføjer noget særligt til 1992-oversættelsen, også selvom det er ord og udtryk, som ligger langt fra vores hverdagsprog. Også tekstens indledning ”fordi I er skrøbelige mennesker” i 1992 i stedet for 2020s ”så I bedre kan forstå,” fremhæves som noget positivt. Der er mere højtidelighed over det, men det er også mere provokerende. Lisbet siger: ”Jeg tror da, der er mange, som ikke vil identificere sig med at være skrøbelig.” ”Men lige præcis de personer har måske brug for at støde på det ord,” tilføjer Hanne.

Det åndelige indhold mangler i Bibelen 2020

Opsamling: Informanterne i Nordby oplever epistelteksten som kompliceret, men mere tilgængelig i Bibelen 2020 i sammenligning med 1992-oversættelsen. Det er en fordel, hvis man som lytter eller læser ikke har et stort bibelsk kendskab. At syndsbegrebet er forsøgt eksemplificeret i Bibelen 2020 ser nogle af informanterne en formidlingsværdi i, og én peger på, at det giver hende flere nuancer på begrebet. Mens andre peger på, at ’synd’ er mere end de enkelte synder, og det bliver svært gennemskueligt at synds-begrebet gemmer sig under eksemplerne, hvis man ikke læser Bibelen 2020 parallelt med en anden oversættelse, som bruger begrebet. Det hverdagsprægede sprog i Bibelen 2020 tilbyder ikke det samme fordybelsesrum som 1992-oversættelsen, derved kommer den til at virke lidt flad. Desuden er der for nogle af informanterne en klar åndelig forskel mellem 1992-oversættelsen og Bibelen 2020.

Søndagens epistellæsning var

Johannes' Første Brev 1, 5-2, 2

1992

Og dette er det budskab, som vi har hørt af ham og bringer videre til jer: Gud er lys, og der er intet mørke i ham. ⁶Hvis vi siger, at vi har fællesskab med ham, men vandrer i mørket, lyver vi og gør ikke sandheden. ⁷Men hvis vi vandrer i lyset, ligesom han er i lyset, har vi fællesskab med hinanden, og Jesu, hans søns, blod renses os for al synd. ⁸Hvis vi siger, at vi ikke har synd, fører vi os selv på vildspor, og sandheden er ikke i os. ⁹Hvis vi bekender vore synder, er han trofast og retfærdig, så han tilgiver os vore synder og renses os for al uretfærdighed. ¹⁰Hvis vi siger, at vi ikke har syndet, gør vi ham til en løgner, og hans ord er ikke i os. ^{2,1}Mine børn, dette skriver jeg til jer, for at I ikke skal synde. Men hvis nogen synder, har vi en talsmand hos Faderen, Jesus Kristus, den retfærdige; ²han er et sonoffer for vore synder, og ikke blot for vore, men for hele verdens synder.

2020

Budskabet er, at Gud er lys, og at der ikke findes mørke i ham. Det kan vi fortælle jer, fordi vi har hørt det fra Jesus Kristus. ⁶Hvis vi påstår, at vi har et fællesskab med Gud, men lever i mørket, så lyver vi og gør noget forkert. ⁷Gud er i lyset, og hvis vi lever i det lys, har vi et fællesskab med hinanden. Så fjerner Jesus' død på korset alt det onde, vi har gjort. ⁸Hvis vi siger, at vi aldrig har gjort noget forkert, lyver vi for os selv og tager ikke sandheden til os. ⁹Hvis vi til gengæld står ved det, vi har gjort, så kan vi regne med Gud. Han vil tilgive os og fjerne alt det onde, vi har gjort. ¹⁰Hvis vi siger, vi aldrig har gjort noget forkert, gør vi Gud til en løgner. Så har vi ikke taget hans ord til os. ^{2,1}Kære børn, jeg skriver sådan til jer, for at I ikke skal sætte jer op imod Gud, men hvis nogen gør det alligevel, så har vi én, der vil tale vores sag hos Gud, nemlig Jesus Kristus. Han har aldrig sat sig op imod Gud. ²Han blev ofret, for at vi kunne få tilgivelse for det, vi har gjort forkert. Det gælder ikke bare os, men hele resten af verden.

Til gudstjenesten i Nordby havde præsten i en indledning givet kirkegængerne nogle stikord, bl.a. om 'Gud som lys.' Det hjalp Sara⁷³ i forbindelse med epistellæsningen i dag, som hun ellers havde svært ved at følge med i i lyttesituationen. De andre informanter er enige med hende i, at dagens epistel var kompliceret. Ester⁷⁴ oplevede sproget som fladt i epistellæsningen,

---

73 Kvinde, 20-29 år.

74 Kvinde, 60-69 år.

ikke fordi teksten er let, men fordi sproget bliver for hverdagsagtigt: ”Der var ingen spænding i den – ikke spænding som i en film, men spænding som om, at der er noget på færde.” Og Ester fortsætter: ”Så kan jeg jo lige så godt føre en samtale med alle mulige andre.” Sproget i 2020-læsningen tilbyder hende ikke den fordybelse, som hun bl.a. kommer til gudstjeneste efter. En fordybelse som Bibelen tilbyder i forhold til anden litteratur: ”Jeg kommer ikke ind i kirken for at blive underholdt. Det er ikke, selvfølgelig kan man kalde det en fest at gå i kirke, men det er ikke sådan, at jeg skal op og danse cancan og sådan. Jeg skal altså have lov til at sidde lige så stille og have lov at høre, hvad det handler om. Det glippede altså noget i dag. Fordi det var noget helt andet,” uddyber Ester. Hun oplever tydeligt, at sproget ikke passer ind i den sammenhæng, som oplæsning ved gudstjeneste er.

Da informanterne har læst epistelteksten igennem, oplever Malene⁷⁵ 2020-teksten positivt. Selvom hun fint forstår 1992-oversættelsen, så ser hun en værdi i, at Bibelen 2020 gør teksten lidt mere tilgængelig. Hun siger: ”Jeg kan se, at ordet ’synd’ ikke kommer i 2020. I vers 7 i 92 står der: ’Jesu blod renser os for al synd,’ i 2020 står der: ’Jesus’ død på korset fjerner alt det onde, vi har gjort,’ og længere nede står der, ’han tilgiver vore synder’ og i 2020: ’tilgiv os og fjern alt det onde, vi har gjort.’ Jeg kan godt lide, at der er to forskellige udtryk, for ’synd’ er sådan et udtryk, hvor der er metal omkring, det er så svært at gribe. Og her har de forsøgt at give et bud på det. Det er godt til mig. Det giver nogle nuancer.” Peter⁷⁶ påpeger, at der heller ikke står blod i 2020-teksten: ”men blod giver liv,” siger han. David⁷⁷ bakker ham op og siger: ”Igen er det åndeligt. Og folk fatter det ikke. Og de kommer heller ikke til at fatte det ved at læse 2020. Og ’synd’ er ikke kun ’at gøre noget ondt.’” Der er her tydeligt forskel på informanternes oplevelse og opfattelse af de to tekststykker i sammenligning.

Sara lagde også mærke til, at ordet ’synd’ ikke er med i 2020-teksten: ”Jeg tænkte også det med at udskrive ord, altså de her store kirkelige ord, der lagde jeg også mærke til, at ’synd’ ikke var der. Men at de i 2020 prøver at forklare begrebet. Men jeg kan ikke finde ud af, om det er en skam, at de ikke har ordet ’synd’ med, eller om folk udefra alligevel ikke forstår, hvad ’synd’ indebærer. Så det er rart at få nogle ord på det, så her er det at sætte

---

75 Kvinde, 70-79 år.

76 Mand, 80-89 år.

77 Mand, 60-69 år.

sig imod Gud, der er 'synd.' Jeg tror, det kan noget fint, men man skal, ja, passe på ikke at tage alle de ord ud, som faktisk kan beskrive det vigtige." Saras overvejelse afspejler den svære balance i oversættelsesvalgene.

Til spørgsmålet om, om hun tror, at de, der i hendes omgangskreds ikke er vant til at komme i kirke, bedre kan forstå Bibelen 2020, svarer Sara: "De kommer jo alligevel ikke. Men jeg tror da, hvis de ville sætte sig ned og læse det, så ville det da være nemmere for dem i 2020-versionen."

David forklarer, at han har brugt mange år på at finde ud af, hvad 'synd' er. Og problemet ved at give eksempler eller udlægge, hvad det er i konteksten er, at det kan være svært at se, at det er syndsbegrebet, der gemmer sig bagved: "Det er så meget dybere end det enkelte emne. Det er dét, i det hele taget at vende sig væk fra Gud. Det er definitionen på 'synd.' At du ikke kommer ind i den plan, Gud har for dig. At ramme ved siden af skiven. At dit liv rammer ved siden af skiven. Av! Den var godt nok ikke god. Så hvis de ikke bliver ledt hen i den retning, så rammer deres liv ved siden af skiven – det kan jeg godt garantere." For David ligger forskellen tydeligt ikke kun i sproglige nuancer, men i teksternes indhold og budskab.

Rikke⁷⁸ er ikke opvokset i en kristen familie, derfor kan hun godt se hjælpen i at forsøge at forklare begreberne, for sådan noget som 'synd' er meget svært at forstå. Peter peger på, at det ikke kun er ordet 'synd' der er forsvundet, men også ordet 'sandhed' i vers 6, og i vers 8 er 'sandheden' genstandsled i 2020-teksten. Der er en åndelig forskel imellem oversættelserne. Det er David enig med ham i, deres pointe er, at selvom man kan argumentere for, at Bibelen 2020 hjælper læseren, så afskærer den i virkeligheden det åndelige indhold og hjælper ikke læseren derhen, som hun/han egentlig skal bevæge sig i retning af.

4.1.4 Oplevelsen af evangelielæsningen

På tværs af gruppinterviewene oplever informanterne ikke de store vanskeligheder ved de narrative evangelietekster. I disse tekster oplever nogle informanter sig talt lidt ned til af oversættelserne i Bibelen 2020, fordi den er mere forklarende – forklaringer, informanterne ikke har behov for. I mødet med Johannesevangeliet er oplevelsen en anden. De komplicerede

---

78 Kvinde, 60-69 år.

og komprimerede tekster er vanskelige i både 1992-oversættelsen og Bibelen 2020. Men de opleves lidt mere tilgængelige i Bibelen 2020. Sproget i 1992-oversættelserne opfattes også i evangelieteksterne som mere højtideligt end i Bibelen 2020.

Bibelen 2020 er mere tilgængelig, men mangler lidt på højtideligheden

Opsamling: Informanterne fra Østerby oplever 1992-oversættelsen som klassisk og højtidelig. Men den er samtidig også svær, særligt er sætningsstrukturen vanskelig. Bibelen 2020 oplever de som lettere tilgængelig og mere nærværende. Og det gør den nemmere at relatere til. 'Far' virker positivt nærværende fremfor 'Fader,' der for informanterne skaber en distance i deres relation til teksten. Sætningsstrukturen er gjort enklere, og det virker ligeledes positivt for forståelsen. Ét udtryk, er alle informanterne enige om, bidrager med dybde og nuance i 1992-oversættelsen frem for Bibelen 2020, det er ordet 'fuldkommen.' Det giver en betydelig mere højtidelig stemning end 2020-tekstens 'fuld af glæde.' For informanterne spiller det en afgørende rolle, at der er belæg i grundteksterne, når der træffes oversættelsesvalg om ny ordlyd mv.

Efter oplæsningen af evangelieteksten i 1992-oversættelsen er Louise⁷⁹ i den første i Østerby, der tager ordet. Hun overvejer, hvad hendes teenagebørn mon ville sige til teksten: "De var gået død efter tre linjer (...). Jesus kører lidt i selvsving nogle gange. Og det er så svært, for man skal også være tro mod teksten, men man går på en eller anden måde død i den. Så hvis man på en eller anden måde kan lave kortere tekster eller kan skære det ned til: 'Jeg udgår af faderen, og det gør I også.' Men man skal være tro mod teksten, det er jeg godt klar over. Men det er jo ikke ord eller sætningsopbygninger, de unge ville bruge i dag. Jeg tror, selvom vi godt forstår ordene enkeltvis, så er det for lange og kringlede sætninger." Ruth⁸⁰ nikker: "Nu vil jeg sige, at når vi sidder med det her tværkulturelle, så er det her også en tekst, hvor man siger, selvom det er en evangelietekst, så kræver den vir-

---

79 Kvinde, 40-49 år.

80 Kvinde, 60-69 år.

Søndagens evangelielæsning var

Johannesevangeliet 16, 23-28

1992

Den dag skal I ikke spørge mig om noget. Sandelig, sandelig siger jeg jer: Beder I Faderen om noget i mit navn, skal han give jer det. ²⁴Indtil nu har I ikke bedt om noget i mit navn. Bed, og I skal få, så jeres glæde kan være fuldkommen.

²⁵Sådan har jeg talt til jer i billeder; der kommer en tid, da jeg ikke mere skal tale til jer i billeder, men ligeud forkynde for jer om Faderen. ²⁶Den dag skal I bede i mit navn, og jeg siger ikke til jer, at jeg vil bede til Faderen for jer, ²⁷for Faderen selv elsker jer, fordi I elsker mig og tror, at jeg er udgået fra Faderen. ²⁸Jeg er udgået fra Faderen, og jeg er kommet til verden; jeg forlader verden igen, og jeg går til Faderen.«

2020

Til den tid vil I ikke stille mig flere spørgsmål, for min far vil give jer alt, hvad I beder om, når I bruger mit navn.

²⁴Det har I ikke gjort endnu, men det skal I fra nu af. Når I beder, vil I få det, I beder om, og I vil blive fulde af glæde.

²⁵Indtil nu har jeg talt i billeder til jer, men der kommer en tid, hvor jeg i stedet åbent vil fortælle jer om min far. ²⁶Den dag skal I bruge mit navn, når I beder til ham. I kan tale direkte til ham, og derfor behøver jeg ikke bede til ham på jeres vegne. ²⁷Han elsker jer nemlig, fordi I har elsket mig, og fordi I tror på, at jeg er kommet fra ham. ²⁸Jeg kom fra min far til verden, og nu forlader jeg verden igen og tager tilbage til min far.«

---

kelig forklaringer. Det er ikke en tekst, der er tilgængelig. Og den er svær at gøre tilgængelig for folk, som kommer ude fra, men som taler rimelig fornuftigt dansk. Det er et problem for vores teenagere, men altså også et problem for mennesker, der ikke har dansk som førstesprog. Og jeg tænker også, at det er lige så stort et problem for folk, der ikke er vant til at gå i kirke.”

Søren⁸¹ oplever det som en tekst med enkle og lette ord, men i indholdet af teksten oplever han en konflikt, nemlig mellem det, Jesus siger i teksten: ”Beder I Faderen om noget i mit navn, skal han give jer det,” og så virkelighedens erfaringer: ”Der opstår en konflikt i mit hoved. Derfor er der brug for en, der skal forklare teksten. Altså, jeg står og tænker – og det gjorde disciplene sikkert også – ’arg, det er jo ikke helt rigtigt.’” Søren overvejelser viser, ligesom hans overvejelser om epistelteksten, hvordan

---

81 Mand, 50-59 år.

teksterne 'filtreres' igennem en selv. Det, man bliver fanget af eller reflekterer over, afspejler måske den situation, man selv står i for tiden.

Efter at have hørt samme evangelielæsning fra Bibelen 2020 er Louises reaktion: "Jeg synes, de rammer det supergodt. Det er blevet langt mere forenklet. Jeg synes, det er supergodt. Kortere sætninger og det gammeldags præg er på en eller anden måde væk. Jeg ved ikke helt hvordan. Og også det med 'far' fremfor 'fader'. 'Fader' skaber distance, hvorimod 'min far' skaber nærhed." Annes⁸² oplevelse er derimod ikke entydig god: "Jeg bliver sådan taget lidt ud af den. Ved den første tekst [1992] vidste vi, hvad de næste ord var. Nu bliver vi sådan lidt 'uha'."⁸³ Søren oplever en tydelig forskel mellem de to oversættelser: "Den ene [1992] er der noget klassisk over, hvor man godt kan tænke, at der er noget højtideligt inde i kirken. Det er nogle ting, som tiltaler mig." På den anden side, oplever han, at 2020-teksten på en anden måde skaber en relation mellem ham som lytter og tekstens indhold: "Vi forstår, hvem Jesus er, og hvad han siger. Derfor bliver den nye tekst nok også mere vigtig, end at sproget er gammelt og klassisk." Ruth oplever 2020-teksten som mere tilgængelig. Jens er enig med Søren i, at der forvinder noget højtideligt: "Det højtidelige, det er rigtig, det forsvinder jo. Og det kræver lidt. Og det er det, der sker hver gang. Når du fornyer noget, så ryger det højtidelige. Og jeg tænker, det er en del af det. Og når der så er gået fem år, så begynder det nye at blive højtideligt. Jeg tror det er menneskeligt, at der er noget, der stritter, når det har med Bibelen at gøre. Der skal være noget højtideligt, men det skal også bare kunne forstås." Informanterne i Østerby er enige om, at teksten er blevet lettere, men om det er entydigt godt ind i en gudstjeneste sammenhæng er de ikke enige om. Ét ord, er de alle dog enige om, gør en forskel fra 1992-oversættelsen til Bibelen 2020, hvor de foretrækker 1992, her står der: "så jeres glæde kan være fuldkommen," mens der i 2020-teksten står "og I vil blive fulde af glæde." 'Fuldkommen' giver en helt anden stemning i teksten, og det betyder noget andet, mere og mere nuanceret end 'fuld af'.

---

82 Kvinde, 40-49 år.

83 Annes oplevelse svarer til nogle af de reaktioner, som præsterne har oplevet fra menigheden, når de har brugt Bibelen 2020. Det spejler også en af de centrale styrker ved 1992-oversættelsen, nemlig tekstens genkendelighed. Jf. afsnit 4.3.3.

Hans⁸⁴ bemærker i drøftelserne om 1992-oversættelsen over for Bibelen 2020: ”Jeg kan huske, da der blevet lavet to ord om i fadervor. Og hvis jeg ikke tænker mig om, så ryger jeg da videre med den gamle. Så lidt skal der jo egentlig til.” Bemærkningen indkredser godt, hvor vanskeligt det er med bibeloversættelser, hvor nogle passager er så kendte eller internaliseret, at det er svært at forestille sig dem anderledes.

Fælles for samtalen om sproglig fornyelse af bibelteksterne i Østerby er, at grundteksterne, altså hvad der oprindeligt står i teksterne, spiller en vigtig rolle for informanterne. Ny ordlyd og oversættelsesvalg som f.eks. ’venner’ frem for ’brødre’ i nogle af Paulus’ tiltaler er gode tiltag, men det skal kunne begrundes i grundteksterne. Hans fik det sidste ord i Østerby: ”Hjertet kan godt blive fuld af det, man kom efter, selvom man ikke kan huske teksterne.” Underforstået, at efterrefleksionen over teksterne ikke nødvendigvis er det afgørende for oplevelsen af gudstjenesten.

Johannesteksten er svær i både 1992-oversættelsen og Bibelen 2020

Opsamling: Johannesevangeliet er kompliceret og kompakt for informanterne fra Gammelby i både 1992-oversættelsen og Bibelen 2020. Teksten er dog lidt mere tilgængelig i Bibelen 2020, da sætningsstrukturen er lidt enklere. For informanterne indgik sproget i Bibelen 2020 naturligt i gudstjenestesammenhængen. Det understreges af, at de ikke oplevede et stemningsskift i forbindelse med evangelielæsningen, der modsat de to andre læsninger var fra 1992-oversættelsen. I sammenligning virker 1992-oversættelsen dog lidt mere højtidelig. Sproget i Bibelen må gerne adskille sig fra hverdags sproget. Og der er forskel på, om en oversættelse skal bruges i gudstjenestesammenhæng, eller man læser i den derhjemme.

---

84 Mand, 70-79 år.

Søndagens evangelielæsning var

Johannesevangeliet 14, 22-31

1992

Judas, ikke Iskariot, sagde til Jesus:
»Herre, hvordan kan det være, at du vil give dig til kende for os, men ikke for verden?«²³Jesus svarede ham: »Den, der elsker mig, vil holde fast ved mit ord, og min fader vil elske ham, og vi skal komme til ham og tage bolig hos ham.
²⁴Den, der ikke elsker mig, holder ikke fast ved mine ord. Og det ord, I hører, er ikke mit, men Faderens, som har sendt mig.
²⁵Sådan har jeg talt til jer, mens jeg endnu var hos jer. Men Talsmanden, Helligånden, som Faderen vil sende i mit navn, han skal lære jer alt og minde jer om alt, hvad jeg har sagt til jer.
²⁷Fred efterlader jeg jer, min fred giver jeg jer; jeg giver jer ikke, som verden giver. Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst!
²⁸I har hørt, at jeg har sagt til jer: Jeg går bort, og jeg kommer til jer. Hvis I elskede mig, ville I glæde jer over, at jeg går til Faderen, for Faderen er større end jeg.
²⁹Nu har jeg sagt det til jer, før det sker, for at I skal tro, når det sker.
³⁰Jeg skal ikke tale meget med jer mere, for verdens fyrste kommer; og mig kan han intet gøre, ³¹men det sker, for at verden skal forstå, at jeg elsker Faderen og gør sådan, som Faderen har påbudt mig. Rejs jer, lad os gå herfra!«

2020

Judas – ikke Judas Iskariot – spurgte:
»Herre, hvordan kan det være, at det kun er os, der får dig at se, og ikke resten af verden?«²³Jesus svarede: »Min far elsker dem, der elsker mig, for de gør, hvad jeg siger. Vi vil begge to komme til dem og blive ved med at være hos dem.
²⁴Men dem, der ikke elsker mig, gør ikke det, jeg siger, og det, jeg siger, kommer ikke fra mig selv, men fra min far, der har sendt mig.
²⁵Det her siger jeg, mens jeg stadig er hos jer.
²⁶Senere vil min far sende Helligånden i stedet for mig. Den vil lære jer alt og minde jer om alt det, jeg har sagt.
²⁷Jeg lader min fred blive tilbage hos jer. Den fred, jeg giver, er ikke den samme fred som den, verden giver. I skal ikke være urolige eller bange.
²⁸I har hørt, hvad jeg har sagt: Jeg tager afsted, og jeg kommer tilbage til jer. Hvis I elsker mig, skal I glæde jer over, at jeg tager tilbage til min far, for han er større end mig.
²⁹Nu har jeg fortalt det til jer, før det sker, for at I kan tro på mig, når det sker.
³⁰Jeg kommer ikke til at sige meget mere til jer, for verdens hersker er på vej. Han kan ikke gøre mig noget, ³¹men det her skal ske, for at verden kan forstå, at jeg elsker min far. Derfor gør jeg det, som han har sagt. Kom, lad os tage afsted.«

I Gammelby var evangelieteksten fra 1992-oversættelsen, mens de andre læsninger var fra Bibelen 2020. Informanterne lagde ikke umiddelbart mærke til et skifte i stemning eller oplevelsen i gudstjenesten i sammenligning med de to første tekstlæsninger fra Bibelen 2020. Bente⁸⁵ oplevede dog, at sproget var lidt mere højtideligt i 1992-teksten, og det var hun glad for. Omkring skiftet forklarer Jørgen⁸⁶: ”Jeg bemærkede egentlig ikke noget. Og altså, det kommer ud af den samme præsts mund, og det foregår i den samme gudstjeneste. Derfor opfattede jeg ikke en forskel. Det handler om et religiøst budskab, der skal sige os noget i dag.” Informanterne hører teksten oplæst i 1992-oversættelsen. Til spørgsmålet: ”Sådan helt ærligt – uden nogen dom i det – kunne I holde koncentrationen?” ”Nej. Den er kompliceret,” svarer Mona⁸⁷. Alfred⁸⁸ nikker: ”Den er tung, og jeg må indrømme, at jeg faktisk stod af. Det var meget gentagelse, og tingene bliver ligesom vævet ind i hinanden.” Lars⁸⁹ er enig: ”Jeg tænker: Ja, hvad mener du [teksten]. Så kom dog frem til kernen. Hvad er det egentlig, du mener. Jeg havde faktisk enormt svært ved at koncentrere mig. Og jeg har hørt teksten før.” Bente kan også genkende noget af udfordringen: ”Var det ikke fra Johannesevangeliet? Han er nok også den sværeste. Jeg plejer at stejle lidt, når jeg hører, at det er Johannes, fordi han er så svær.” Informanterne hører herefter tekststedet i Bibelen 2020. Den umiddelbare reaktion er, at teksterne er svære at sammenligne, for som Bente siger: ”Teksten i sig selv er så koncentreret.” Jørgen er enig: ”Det er svære tekster, opremsende og væver sig ind i hinanden.” Både Mona, Lise⁹⁰, Alfred, Lene⁹¹ og Lars giver udtryk for, at 2020-teksten er lidt nemmere. ”Den var meget mere forståelig og ligefrem” siger Lene. Mens Lars siger: ”Men jeg sidder fortsat tilbage med en følelse af, at jeg ikke rigtig forstår, hvad det er, de snakker om her. Min egentlige forståelse af teksten er ikke blevet ret meget bedre.” Selvom 2020-teksten er lidt nemmere tilgængelig, er den fortsat udfordrende.

Med teksterne foran sig, siger Jørgen: ”Teksten proklamerer jo nogle ting: Hvem er jeg; Hvem er I; Hvad er verden; Hvor er vi på vej hen. Og det

---

85 Kvinde, 60-69 år.

86 Mand, 60-69 år.

87 Kvinde, 70-79 år.

88 Mand, 60-69 år.

89 Mand, 60-69 år.

90 Kvinde, 70-79 år.

91 Kvinde, 60-69 år.

er faktisk ikke, fordi at det står tydeligere for mig i den ene frem for den anden oversættelse.” Det, der falder Jørgen mest i øjnene, er: ”at vi ikke bliver forvirret over ordet ’Talsmanden’ i 2020-teksten. I sammenhængen er det svært at forstå, hvad talsmanden egentlig er. I 1992 virker det fremmed i teksten.” Det er den samlede oplevelse, at teksten er svær både i 1992-oversættelsen og Bibelen 2020. Bente foretrækker 1992-oversættelsen, da hun oplever den som mere korrekt. Hun hæfter sig ved et tidsskifte teksterne i mellem: ”I 1992 står der ’hvis I elskede mig’ og i 2020 ’hvis I elsker mig.’ Han står og taler, livet er bagved. Derfor er *elskede* korrekt.” For Mona sætter 2020-teksten sig igen i relation til egne erfaringer. Derfor står 2020-teksten meget mere nærværende for hende end 1992-oversættelsen.

Jørgen opsamler samtalen: ”Det er hvert fald gået op for mig i dag: Hvad er det, Bibelen skal bruges til? Altså, jeg kan læse derhjemme for mig selv for de historier og fortællinger, der er i den, for livsanskuelser og religiøsitet, frelse osv. Men også, at den hører til i en gudstjeneste. Og der er forskel på situationen at sidde derhjemme og læse og så i en gudstjeneste.” De andre deltagere nikker. Informanterne er enige om, at Bibelens sprog gerne må være anderledes end hverdagssproget, men i hvor høj grad det skal adskille sig, det er de ikke enige om.

Bibelen 2020 bliver for forklarende

Opsamling: Informanterne i Lilleby oplever Bibelen 2020 meget forklarende, og også for forklarende i en narrativ tekst, hvor handlingsforløbet ikke er kompliceret. Det medfører, at nogle af informanterne oplever sig talt lidt ned til. Samtidig er der også udtryk i 1992-oversættelsen, som opleves lidt fremmedgørende, fordi de er langt fra udtryk, der bruges i dag, f.eks. ’være gæst i dit hus.’ Der er nogle nuanceforskelle oversættelserne imellem, som også betyder noget for den umiddelbare forståelse af teksterne. 1992-oversættelsen opleves lidt mere højtidelig, det kommer blandt andet til udtryk i Zakæus’ henvendelse til Jesus, hvor der i 1992-oversættelsen står: ”Se, Herre,” mens der i Bibelen 2020 står: ”Nu skal du høre.”

Søndagens evangelietekst var

Lukasevangeliet 19, 1-10

1992

Jesus kom ind i Jeriko og gik gennem byen. ²Dér var der en mand, som hed Zakæus, han var overtolder, og han var rig. ³Han ville gerne se, hvem Jesus var, men kunne ikke for skaren, da han var lille af vækst. ⁴Så løb han i forvejen og klatrede op i et morbærfigentræ for at få ham at se, for han måtte komme den vej forbi. ⁵Da Jesus kom til stedet, så han op og sagde: »Zakæus, skynd dig at komme ned! I dag skal jeg være gæst i dit hus.« ⁶Så skyndte han sig ned og tog glad imod ham. ⁷Men alle, som så det, gav ondt af sig og sagde: »Han er gået ind som gæst hos en syndig mand.« ⁸Men Zakæus stod frem og sagde til Herren: »Se, Herre, halvdelen af, hvad jeg ejer, giver jeg til de fattige, og hvis jeg har presset penge af nogen, giver jeg det firedobbelt tilbage.« ⁹Da sagde Jesus om ham: »I dag er der kommet frelse til dette hus, fordi også han er en Abrahams søn. ¹⁰For Menneskesønnen er kommet for at opsøge og frelse det fortabte.«

2020

Jesus fortsatte ind i Jeriko. ²Her boede der en mand, der hed Zakæus. Han var leder af byens skatteopkrævere og havde mange penge. ³Han ville gerne se Jesus, men det kunne han ikke komme til, fordi han var lille, og der var fyldt med mennesker. ⁴Derfor løb han i forvejen og klatrede op i et morbærfigentræ, så han kunne se Jesus, når han kom fordi. ⁵Da Jesus nåede derhen, så han op på Zakæus og sagde: »Skynd dig at komme ned, for jeg skal besøge dig i dag.« ⁶Zakæus skyndte sig ned og tog glad imod Jesus. ⁷Alle folk så det og blev forargede. »Han kan da ikke besøge sådan en som ham, der ikke følger den lov, Gud har givet Moses,« sagde de til hinanden. ⁸Men Zakæus stillede sig op og sagde til Jesus: »Nu skal du høre: Jeg vil give halvdelen af alt, hvad jeg ejer, til de fattige. Og hvis jeg har presset penge af folk, betaler jeg dem tilbage. De skal få deres penge fire gange igen.« ⁹»I dag er Zakæus og hans familie blevet frelst,« sagde Jesus. »Husk, at han også stammer fra Abraham. ¹⁰Og jeg, Menneskesønnen, er kommet for at finde og redde dem, der er blevet væk.«

I Lilleby kunne alle informanterne huske evangelieteksten. Asta⁹², som ikke kunne huske de to andre tekster, siger: »Det er også en historie, jeg har hørt mange gange i mit liv. Den kender jeg godt. Og jeg synes, at af de to tekster [1992-oversættelsen og Bibelen 2020], der er den gamle den bedste. Den

---

92 Kvinde, 70-79 år.

nye bliver 'nu skal jeg forklare jer, hvad ordene betyder,' hvor jeg slet ikke synes, det er nødvendigt. Ja, den gamle er den bedste. Jeg havde ikke behøvet at få det forklaret." Hanne⁹³ nikker: "Ja, jeg synes godt, at man kan føle sig talt lidt ned til. Og jeg synes, der ligger nogle ting i den gamle, som ikke kommer med: 'Han ville gerne se, hvem Jesus var' [1992] og 'Han ville gerne se Jesus' [2020], som om det var Dronningen, han gerne ville se. Der er mere i 92. Der ligger noget i det der 'var.' Og så her: 'være gæst i dit hus' [1992], det er noget andet end 'jeg vil besøge dig i dag' [2020]. Der er en anden tyngde og alvor i den gamle." At der ligger noget andet i at være 'gæst i dit hus' kontra 'besøge dig,' og at udtrykket er flottere, det er Lisbet⁹⁴ enig med Asta og Hanne i. Men Lisbet påpeger, "Hvis jeg siger 'gæst i dit hus' til min søn, vil han kigge underligt på mig, og sige 'jaah, altså og hvad så?' Altså det er svært, og gør noget ved tilgængeligheden." Informanterne er enige om, at 2020-teksten bliver lidt for forklarende i en tekst, hvor handlingsforløbet ikke er svært at forstå i 1992-oversættelsen.

Lisbet tilføjer: "Der er noget, jeg lagde mærke til i dag, og som på en måde er nyt for mig. Det er ikke, fordi han vil gøre alle de gode gerninger, det er, fordi at han også er en Abrahams søn, at han får frelse. Det, synes jeg, kommer meget stærkere frem i den gamle end i den nye oversættelse. Det var det, der slog mig mest i dag, også til selve gudstjenestelæsningen." Det viser, at selvom hun kender teksten og har hørt den mange gange, så kan nye nuancer af teksten stå frem.

Line⁹⁵ peger på et sted, hvor højtideligheden og oplevelsen af teksten er meget forskellige de to i mellem: "Jeg synes, udtrykket 'Se, Herre' [1992] i Zakæus' henvendelse til Jesus er blevet forfladiget ved 'Nu skal du høre.' Det er en lille ting, men det gør en meget stor forskel." Karen⁹⁶ oplever også 2020-teksten som alt for forklarende. Og så læser hun en betydelig forskel imellem teksterne: "'Se Herre, halvdelen af, hvad jeg ejer, giver jeg til de fattige' [1992] men i den nye: 'Nu skal du høre, jeg *vil* give halvdelen af alt, hvad jeg ejer, til de fattige,' der er betydelig forskel. Jeg læser i den gamle, at han allerede gør det, og i den nye får man indtryk af, at han lover, at han vil gøre det." Der følger nogle nuanceforskelle med i Bibelen 2020.

---

93 Kvinde, 80-89 år.

94 Kvinde, 50-59 år.

95 Kvinde, 50-59 år.

96 Kvinde, 70-79 år.

Handlingsforløbet er forståeligt i 1992-oversættelsen

Opsamling: Bibelen 2020 fremstår for halvdelen af informanterne i Nordby som mere tilgængelig, mens den anden halvdel ikke oplever nogle problemer i 1992-oversættelsen. Udfordringen ved evangelieteksten er ikke sproget men budskabet, og det ændrer oversættelserne ikke på. Her er prædikenen afgørende for informanterne. Indledningen til lignelsen i 2020-teksten: ”Der var en gang,” virker for en af informanterne som genremarkør for en eventyrtekst, og passer derfor ikke til en lignelse.

I den umiddelbare oplevelse af evangelieteksten i Bibelen 2020 synes både Rikke⁹⁷, Sara⁹⁸ og Malene⁹⁹, at det er godt med omskrivningen af måleenheder, for så behøver de ikke bruge så meget mental energi på at overveje, hvad ankre og tønder nu betyder. Informanterne fortæller, at udfordringerne med at forstå denne tekst ikke er sproget, men budskabet. Skal man opføre sig som forvalteren og snyde og bedrage, og skaffe sig venner på uærlig vis? Her spiller præstens prædiken og udlægning en afgørende rolle for informanternes forståelse af tekstens budskab.

Da informanterne har læst teksterne parallelt, er kritikken af 2020-teksten her ikke lige så stor som ved den gammeltestamentlige og epistellæsningen. Sara, Malene og Rikke oplever 2020-teksten som mere tilgængelig, mens Ester¹⁰⁰, David¹⁰¹ og Peter¹⁰² ikke oplever nogle problemer i 1992-oversættelsen. Ester bryder sig dog ikke om indledningen i 2020-teksten: ”Der var en gang en rig mand,” for hende at se, er det genremarkør for en eventyrtekst. For hende gør det teksten utroværdig, for det er en lignelse, ikke et eventyr.

Blandt informanterne i Nordby er der en klar kritik af Bibelen 2020: Der er ikke blot grammatisk forskel på 1992-oversættelsen og Bibelen 2020, der er væsensforskell. Det er særligt tydeligt for David, Peter og Ester. For dem fremstår Bibelen 2020 som et stykke litteratur, mens 1992-oversættelsen

---

97 Kvinde, 60-69 år.

98 Kvinde, 20-29 år.

99 Kvinde, 70-79 år.

100 Kvinde, 60-69 år.

101 Mand, 60-69 år.

102 Mand, 80-89 år.

Lukasevangeliet 16, 1-9

1992

Jesus sagde også til disciplene:
»Der var en rig mand, som havde en godsforvalter; om ham fik han underhånden at vide, at han ødslede hans ejendom bort. ¹Så tilkaldte han forvalteren og spurgte: Hvad er det, jeg hører om dig? Aflæg regnskab for din forvaltning, for du kan ikke længere være forvalter. ²Men forvalteren spurgte sig selv: Hvad skal jeg gøre, nu da min herre tager min stilling fra mig? Grave har jeg ikke kræfter til, tigge skammer jeg mig ved. ⁴Nu ved jeg, hvad jeg vil gøre, for at folk skal tage imod mig i deres huse, når jeg bliver sat fra bestillingen. ⁵Han kaldte så sin herres skyldnere til sig én for én og spurgte den første: Hvor meget skylder du min herre? ⁶Hundrede ankre olie, svarede han. Forvalteren sagde: Her er dit gældsbevis, sæt dig straks ned og skriv halvtreds! ⁷Derefter spurgte han en anden: Og du, hvor meget skylder du? Hundrede tønder hvede, svarede han. Til ham sagde forvalteren: Her er dit gældsbevis, skriv firs!«
⁸Og Herren roste den uærlige forvalter, fordi han havde handlet klogt. For denne verdens børn handler langt klogere over for deres egne, end lysets børn gør. ⁹»Jeg siger jer: Skaf jer venner ved hjælp af den uærlige mammon, for at de, når den slipper op, kan tage imod jer i de evige boliger.«

2020

Jesus sagde til disciplene: »Der var en gang en rig mand, der havde en forvalter. En dag hørte han ad omveje, at forvalteren strøede om sig med godsets penge. ²Derfor kaldte han forvalteren til sig og sagde: »Hvad er det, jeg hører om dig? Du kan godt gøre regnskabet op, for du kan ikke længere være forvalter.« Så sagde forvalteren til sig selv: »Hvordan skal jeg klare mig nu, hvor min herre har fyret mig? Jeg har ikke kræfter til fysisk arbejde, og jeg ville skamme mig over at tigge. ⁴Jo, nu ved jeg det. Jeg vil skaffe mig venner, der vil invitere mig hjem, selvom jeg mister mit arbejde.«
⁵Så kaldte han alle dem sammen, der skyldte hans herre noget, og mødtes med dem en efter en. »Hvor meget er det, du skylder?« spurgte han den første. ⁶>4.000 liter olivenolie,« svarede manden. Forvalteren gav ham gældsbeviset og sagde: »Skynd dig at skrive 2.000 i stedet.« ⁷>Hvor meget skylder du?« spurgte han den næste. >40 tons hvede,« svarede han. »Her er dit gældsbevis,« sagde forvalteren. »Skriv 30 tons i stedet.« ⁸Da den rige mand opdagede det, roste han sin snu forvalter, fordi han havde handlet så klogt. Denne verdens børn handler nemlig langt klogere over for hinanden, end lysets børn gør. ⁹Og jeg vil sige jer: I må sørge for at bruge jeres penge til at skaffe jer venner, også selvom de er tjent på uærlig vis. En dag slipper pengene op, og så har I nogle til at tage imod jer i himlen.

---

beskæftiger sig med eksistens, frelse og fortabelse. Gennemgående i samtalen omtaler særligt David 1992-oversættelsen som den oprindelige. Det er interessant i forhold til at opfatte andre oversættelsesvalg som afvigende. En vigtig pointe fra informanterne, i forhold til arbejdet med den kommende autoriserede oversættelse, er at have det, David kalder ”åndspersoner,” med i hele processen. Så de teologiske forskelle i forskellig ordlyd overvejes hele vejen igennem oversættelsesprojektet.

4.2 Eksplorative interviews

I dette afsnit præsenterer vi gruppesamtalerne i de eksplorative interviews og indsigterne herfra. De eksplorative interviews er et forsøg på at isolere lytteoplevelsen i relation til oplæsning af bibeltekster i et kirkerum. Vi lavede forsøget i både København og i Aarhus. I henholdsvis kirken på Vartov og Sankt Markus Kirke. Gruppe 1 og 2 fik teksterne oplæst af FUV's retoriske medarbejder, Liselotte Dam-Jensen, mens Gruppe 3 og 4 i Aarhus fik teksterne læst op af lektor ved FUV Lena Kjems.

Deltagerne fik ikke teksterne udleveret, men kunne bede samtalefacilitatoren læse et stykke af teksten op igen. Til forsøget har vi udvalgt tre tekster fra kirkeårets tekstrækker. De er udvalgt på baggrund af indsigter fra henholdsvis telefoninterviews med sognepræster og indsigter fra de første to gruppeinterviews efter gudstjenestedeltagelse. Deltagerne hørte teksterne fra både den autoriserede 1992-oversættelse og fra Bibelen 2020. De hørte den enkelte tekst i begge oversættelser, herefter fulgte samtalen om teksten, før deltagerne hørte den næste tekst.¹⁰³ De udvalgte tekster er: Salmernes Bog 139, 1-12; Paulus' Andet Brev til Korintherne 5, 14-21; Johannevangeliet 5, 17-22. Teksterne kommer i fuld længde under afsnittene.

Hovedfundene på tværs af de eksplorative interviews er, at

- ❖ deltagerne godt kan høre og mærke forskel på teksterne i henholdsvis 1992-oversættelsen og Bibelen 2020.
- ❖ deltagerne opfatter samstemmende Bibelen som en bog, der adskiller sig fra anden litteratur. Sproget bør have en vis grad af højtidelighed og

---

103 For en detaljeret gennemgang af undersøgelsesdesign se afsnit 5.2.

- anderledeshed i forhold til vores hverdagsprog. På den måde understøtter sproget, at Bibelen beskæftiger sig med eksistentielle spørgsmål.
- ❖ de fleste deltagere mener, at en bibeloversættelse, der skal bruges i gudstjenestesammenhæng, bør bidrage med dybde, højtidelighed og rum til refleksion. Afstanden mellem sproget i teksterne og vores hverdagsprog må dog ikke blive så stort, at teksterne ikke længere er tilgængelige, eller man ikke kan 'rammes' af dem.
  - ❖ 1992-oversættelsen besidder for deltagerne en høj grad af højtidelighed og sproglig æstetik. Det giver en klar oplevelse og stemning af, at teksterne beskæftiger sig med noget, der er større end os selv.
  - ❖ sproget i 1992-oversættelsen besidder ifølge deltagerne en tvetydighed, og metaforerne besidder en rummelighed, som betyder, at man kan fortolke teksterne på flere måder. Det rum, mener deltagerne, er positivt i en eksistentiel sammenhæng.
  - ❖ 1992-oversættelsen er sværere at forstå for deltagerne i lyttesituationen end Bibelen 2020. Det skyldes blandt andet sætningskonstruktionerne i Korintherbrevet og Johannesevangeliet.
  - ❖ Bibelen 2020 karakteriseres af deltagerne som mere tilgængelig, moderne og forståelig. Der er brugt nogle lidt mere forståelige ord, og sætningskonstruktionerne er gjort nemmere.
  - ❖ selvom sproget i Bibelen 2020 er mere tilgængeligt, kan Paulus' breve og Johannesevangeliet fortsat give udfordringer for deltagerne.
  - ❖ når teksterne er mere tilgængelige, oplever deltagerne, at det er nemmere af spejle sig i dem, og dermed fremstår teksterne som mere relevante og nærværende

4.2.1 Salmernes Bog 139, 1-12

På tværs af grupperne karakteriserer deltagerne den gammeltestamentlige læsning i den autoriserede 1992-oversættelse som højtidelig. I det lægger deltagerne en fornemmelse eller følelse af, at der er noget, der er større end dem selv, at der er noget sakralt eller guddommeligt, som teksten forsøger at sætte ord på. Det understøttes af de ældre ord og udtryk, som ikke er en del af hverdagssproget. At teksten benytter ældre udtryk, forstærker oplevelsen af, at den beskæftiger sig med noget, som ligger uden for hverdagserfaringerne. 1992-oversættelsen beskrives som poetisk, og med rum-

---

Salmernes Bog 139, 1-12 – 16. søndag efter trinitatis, 2. tekstrække

1992

Tekst 1

Herre, du ransager mig og kender mig.

²Du ved, om jeg sidder eller står,
på lang afstand er du klar over min tanke;

³du har rede på, om jeg går eller ligger,
alle mine veje er du fortrolig med.

⁴Før ordet bliver til på min tunge,
kender du det fuldt ud, Herre;

⁵bagfra og forfra indeslutter du mig,
og du lægger din hånd på mig.

⁶Det er for underfuldt til, at jeg forstår
det,

det er så ophøjet, at jeg ikke fatter det.

⁷Hvor skulle jeg søge hen fra din ånd?
Hvor skulle jeg flygte hen fra dit ansigt?

⁸Stiger jeg op til himlen, er du dér,
lægger jeg mig i dødsriget, er du dér.

⁹Låner jeg morgenrødens vinger
og slår mig ned, hvor havet ender,

¹⁰så leder din hånd mig også dér,
din højre hånd holder mig fast.

¹¹Siger jeg: »Mørket skal dække mig,
lyset blive til nat omkring mig,«

¹²så er mørket ikke mørke for dig,
natten er lys som dagen,

mørket er som lyset.

2020

Tekst 2

Herre, du ser ind i mig, ser alt af mig.

²Du ved, hvornår jeg sætter mig og rejser
mig,

på lang afstand kan du se, hvad jeg
tænker.

³Du ved, hvor jeg går, og hvor jeg hviler
mig,

du ved, hvor jeg går hen.

⁴Der er ikke et ord på min tunge,
som du ikke kender til.

⁵Forfra og bagfra omslutter du mig,
du holder din hånd over mig.

⁶Det er for vidunderligt for mig at forstå,
det er alt for stort at forstå.

⁷Hvor kan jeg gemme mig for dig,
hvor kan jeg flygte hen, så du ikke ser
mig?

⁸Hvis jeg rejser op i himlen, så er du dér,
hvis jeg går ned i dødsriget, er du også
dér.

⁹Hvis jeg låner morgenrødens vinger
for at slå mig ned ved det yderste hav,

¹⁰så leder din hånd mig også dér,
din højre hånd griber fat i mig.

¹¹Hvis jeg siger: »Jeg vil gemme mig i
mørket,

gøre lyset til nat,«

¹²så ser du gennem mørket,

natten er som den lyse dag for dig,
nat og dag er det samme.

---

melige metaforer. Rummeligheden er vigtig, fordi den skaber plads til forskellige forståelser af teksten. Det gør det nemmere at gå ind i det åndelige rum, som bibelteksterne er med til at åbne. Det højtidelige og anderledes i sproget i 1992-oversættelsen forbinder flere af deltagerne med det at gå til gudstjeneste. De ønsker at gå med ind i et rum, der er anderledes end hverdagen.

Bibelen 2020 karakteriseres med denne tekst som moderne og personlig. De fleste af deltagerne forstår bedre teksten i denne oversættelse. For nogle giver den en oplevelse af tilgængelighed, at teksten er nærværende og relaterbar. Mens det for andre giver teksten et mere prosaisk eller skønlitterært udtryk, som de ikke helt forbinder med en poetisk tekst fra Det Gamle Testamente.

Højtidelighed er, at noget er større end mig selv

Opsamling: Deltagerne i Gruppe 1¹⁰⁴ oplever, at sproget i den gammeltestamentlige læsning i 1992-oversættelsen er mere højtideligt. Heri ligger der en stemning og fornemmelse af noget, der er større end og selv, og et element af uforståelighed. Det bidrager ord som f.eks. 'underfuldt' til at udtrykke, fordi det er ord, der ligger ud over hverdags sproget. Den relation, der skabes mellem tekst og tilhører, er vertikal.

Bibelen 2020 opleves som moderne og lidt talesprogsagtig. Den er nemmere at forstå og lettere at relatere til deltagerens eget liv. Derfor karakteriseres relationen mellem lytter og tekst som horisontal.

Efter at have reflekteret lidt, tager Mads¹⁰⁵ ordet: "Det første, jeg bed mærke i, var, at det føles mere taleagtigt i 2020-teksten. Altså, det føles mere moderne, men på den anden side følte 1992-oplæsningen mere højtideligt." Han bliver bedt om at uddybe det talenære og det højtidelige: "De associationer, jeg fik i 1992, det er sådan, jeg gerne vil høre det, når jeg går i kirke. Og den anden føles som – jeg har lige læst Ida Jessens bibelfortællinger, ikke at sproget er helt på samme måde, men jeg følte lidt et sammenfald i sproget mellem 2020-teksten og Ida Jessen. Jeg kan godt lide den høj-

---

104 Deltagerne i Gruppe 1 kendte ikke hinanden i forvejen. Det eksplorative interview foregik i København.

105 Mand, 40-44 år.

tidelige stemning i kirken, tanken om, at der er noget, der er højere end mig selv. Og det fik jeg ikke helt i 2020-teksten. Den følte mere skønlitterær. Hvor den første læsning følte som Bibelen, den er en separat kategori på en eller anden måde.” Derefter tager Sune¹⁰⁶ ordet og siger: ”Jeg er lidt enig. Den første tekst, 2020, den er på en eller anden måde mere personlig. Hvor den første er det, man forventer. Men jeg synes faktisk, at det fungerer meget godt med den anden tekst, altså 2020. Man forstår måske teksten på en bedre måde. Jeg kunne mærke det mere moderne, og det gør, at jeg nok lidt bedre kan sætte mig ind i den. Til den almindelige højmesse kan det godt virke sådan lidt ’sådan her er det,’ hvor 2020 er nemmere at sætte sig ind i. Det bliver personligt, så jeg kan nemmere identificere mig med teksten. Jeg føler teksten taler mere til mig. Hvor 1992 er mere ’sådan her er det.” Inges¹⁰⁷ første betragtninger er: ”Jeg er enig med Mads og Sune, altså, man kan jo sige, at der er flere niveauer. Hvor 1992 er mere vertikal og 2020 horisontal. I den første var der sådan et ord som ’underfuld,’ det kan jeg godt lide, også selvom det er et bedaget ord. Men som netop accentuerer, at der er nogen, der er større end os. Mens 2020 havde et mere sanseligt verbum som ’omslutter.’ Det er mere organisk og mere talesprogsagtigt. Og det er selvfølgelig også det, man gerne ville med 2020. Og så er der den historiske kontekst, teksten er blevet til i en helt anden tid end vores. Rummet, vi sidder i her, er jo rigtig smukt, men det er langt fra den verden, teksten kommer fra. Jeg kan godt lide begge tekster, men jeg kan godt se, at teksterne vil noget forskelligt. Den første, 1992, vil jo det højtidelige, hvor den anden, 2020, er mere sensorisk, og den griber en mere direkte.”

Mads er enig med Inge i, at teksterne vil noget forskelligt: ”Det tænkte jeg også over. Når jeg læser Ida Jessen, så er det, fordi jeg gerne vil have teksterne genfortalt og gerne vil have dem på en anden personlig måde. Men når jeg går til gudstjeneste, så er det ikke sådan, jeg vil høre teksterne. Så vil jeg gerne have det højtidelige. Det er nok det her med, at man har behov for at blive mindet om, at der er noget, der er større end en selv. Og den følelse får jeg ikke, når sproget bliver for taleagtigt.” Inge bryder ind: ”Det er måske også, fordi den første tekst er mere hierarkisk i sit udtryk. 1992 teksten er meget stærk. Jeg kan bedst lide 1992-teksten. ’Underfuldt’ kan jeg godt

---

106 Mand, 20-24 år.

107 Kvinde, 45-49 år.

lide, også fordi det ikke er en del af mit hverdagsprog. Dermed bliver min oplevelse også anderledes end hverdagstekst.”

Til spørgsmålet om, om der var andet, deltagerne lagde mærke til, siger Sune: ”Ja, det var noget omkring mørket. Men jeg kan ikke lige huske formuleringerne.” Liselotte genlæser vers 11 og 12.¹⁰⁸ Sune fortsætter: ”Jeg synes, 2020-udgaven er nemmere at forstå. Den er svær at følge med i i 1992. Jeg skal ikke bruge for meget energi på at følge med i teksten, men i stedet tage teksten til mig. Jeg kan nemmere danne billeder, når jeg hører 2020.”

Til spørgsmålet om, hvad de forstår eller lægger i udtrykket højtideligt, forklarer Mads: ”Så oplever jeg, at der bliver sagt noget til mig på en anden måde, end hvis jeg sidder og taler med et andet menneske. Det er virkelig svært at sætte fingeren på, men det føles mere helligt på en måde. Sikkert, fordi der er noget, som man ikke helt forstår eller ord, man ikke bruger i andre sammenhænge, f.eks. ’underfuldt,’ som vi har været inde på. Man ved godt, hvad det betyder, men man skal alligevel lige fordøje teksterne lidt mere. Man er mere på arbejde. Men jeg får nok primært den der, hmm, ja en forbindelse til noget, der er større end os selv, på en eller anden måde. Jeg er enig i, at budskabet bliver klarere i 2020-udgaven, men ja, det taler mere til mig i gudstjenesten, når det siges på en mere ophøjet måde.” Inge supplerer med: ”Ja, der vil jeg nok vende tilbage til ordet hierarkisk. Der er noget andet hierarkisk i det højtidelige. Så det er den vertikale akse overfor den horisontale akse.”

Sprogets rummelighed er vigtig

Opsamling: Deltagerne i Gruppe 2¹⁰⁹ er klart mest til 1992-oversættelsen. Heri fornemmer de det højtidelige, deri noget sakralt – Gud er noget stort. Og de fornemmer en afstand i 1992-oversættelsen, som understøtter oplevelsen af, at det er noget uden for hverdagen. Ordene og udtrykkene kræver, at man som lytter eller læser arbejder for at forstå teksten, og det

---

108 ”Siger jeg: »Mørket skal dække mig, lyset blive til nat omkring mig,«¹²så er mørket ikke mørke for dig, natten er lys som dagen, mørket er som lyset” (1992). ”Hvis jeg siger: »Jeg vil gemme mig i mørket, gøre lyset til nat,«¹²så ser du gennem mørket, natten er som den lyse dag for dig, nat og dag er det samme,” (2020) Salmernes Bog 139, 11-12.

109 Deltagerne i Gruppe 2 kendte ikke hinanden i forvejen. Det eksplorative interview foregik i København.

er positivt, for det vækker nysgerrigheden. Det poetiske sprog giver mere rummelige metaforer, det er vigtigt, for det betyder, at man kan lægge egne forståelser ind i teksten. Sproget i 2020-teksten betegnes prosaisk og hverdagsagtigt, og giver ikke på samme måde en fornemmelse af noget ophøjet og noget uden for hverdagen. Udtrykkene er også mere konkrete, hvilket efterlader mindre plads til egen fortolkning. Deltagerne er enige om, at teksterne gerne må kræve en indsats af lytteren. Og Bibelen skal åbne et åndeligt rum, derfor skal den adskille sig fra hverdags sproget.

Den første, der tager ordet, er Birgitte.¹¹⁰ Hun fortæller: ”Jeg oplever 1992-teksten meget mere højtidelig. Mere sakral, mere poetisk. Jeg har en bedre fornemmelse af tekstens pauser, altså fra punktum til punktum. Ja, mere poetisk, det rører mig.” Sofie¹¹¹ fortæller: ”Ja, jeg kan også godt lide, at der er lidt afstand til Gud. Og der er mere afstand i 1992 end i 2020. I 2020 føler jeg på en eller anden måde, at det er min ven, der taler til mig. Det bliver simpelt. Der er mere klang i 1992-teksten.”

Susannes¹¹² første reaktion er: ”I 2020-teksten tænker jeg, at Gud er en, jeg forsøger at gemme mig for. I 1992-teksten får jeg en fornemmelse af, at han er over det hele, og at Gud er større end i 2020.” Birgitte er enig, og hun fortæller: ”Der er en klar ophøjethed i den første tekst, og der er en klar fornemmelse af, at Gud er over det hele, men ikke, at jeg vil gemme mig på samme måde.”

Om 2020-teksten fortæller Sofie: ”Den er meget hverdagsprog, det er lidt, som om man taler med veninderne. Hvor 1992 er noget andet, og jeg kan egentlig godt lide, at teksterne er højtidelige. Den første tekst kan jeg bedre forhold mig til, fordi den faktisk gør det, jeg synes den skal kunne. Nemlig få mig ud af hverdagen og skabe et andet rum.” Det er Susanne helt enig med Sofie i: ”Ja, det er vigtigt, at det er tekster, der sætter mig et andet sted hen end dagligdagen. Det skal ikke bare være almindeligt.”

Birgitte kaldte 1992-oversættelsen mere poetisk. Det uddyber hun: ”Der er noget i forholdet mellem prosa og poesi. Altså, prosaen er hverdags sproget, poesien skaber et fællessprog, for det er den og metaforerne, der giver plads til, at vi alle sammen kan være i dem. Der er mere klang og

---

110 Kvinde, 55-59 år.

111 Kvinde, 30-34 år.

112 Kvinde, 65-69 år.

mere musikalsk i 1992-teksten.” Det er Sofie enig med hende i: ”Metaforerne er mere rummelige i den første [1992], så vi kan alle sammen plante vores egne tanker og erfaringer ind i dem. I 2020 bliver beskrivelserne mere konkrete og derfor mindre plads [red.: til fortolkning]. Og jeg tror faktisk også, at de fleste kan forstå 1992-teksten. De ældre ord gør, at jeg skal tænke lidt mere, det kan jeg godt lide.” Birgitte nikker til Sofies pointe om, at man skal tænke lidt mere. Hun supplerer: ”Og jeg kan godt lide, at det faktisk kræver lidt, når man skal forsøge at forstå bibeltekster. Jeg skal ikke bare have det ind i ørene, men den fordrer af mig, at jeg selv arbejder.”

I forhold til de ældre udtryk fortæller Sofie: ”Jeg bliver nysgerrig, når der er ord, jeg ikke helt forstår. Og det skærper min opmærksomhed, fordi det nu kræver mere af mig. Og det gør, at jeg tænker mere over teksten så, fordi jeg skal tænke over ordene. Selve oplæsningssituationen i gudstjenesten kræver faktisk også mere af teksten, noget højtidelighed, i forhold til, hvis man læste derhjemme. Det giver faktisk mere autoritet til en tekst, hvis den er lidt anderledes.” I forlængelse af de ord eller udtryk, som man ikke helt forstår, siger Birgitte: ”Ja, og for mig er Gud sgu’ også noget mystisk. Det, at der er noget, der er fremmedartet fra min hverdag. Det bakker de ord og udtryk op om. Og jeg må sgu gerne blive rystet lidt en gang i mellem. Og det udvider min verden.” Susanne nikker og er i forhold til overvejelser om rummet i poesien og metaforerne enig. Hun siger: ”Det er vigtigt, at man danner sig sin egen mening om teksterne, derfor skal der også være plads til det i sproget.”

Til oplevelsen af 2020-teksten fortæller Birgitte: ”Jeg oplever den som mere prosaisk og ikke rummelig. Derfor oplever jeg den som mere flad. Og jeg har en oplevelse af, at rummene omkring sætningerne flyder sammen.” Susanne nikker: ”2020-teksten satte mig ikke i nogen bestemt stemning. Jeg følte det ikke højtideligt. Lidt fladt.”

Sofie oplevede sproget i Bibelen 2020 ”meget direkte. Mere uhøjtideligt. Moderne og hverdagsagtige ord.”

I forhold til tekstens tilgængelighed fortæller Susanne: ”Jeg tror da, at jeg skulle læse 1992-teksten flere gange for at forstå den. Hvor jeg hurtigere ville forstå 2020-teksten.” Til det, siger Birgitte: ”Det bliver ikke alvorligt nok i 2020. Det er fint, at teksten er nemmere at forstå, men får jeg det betydningfulde med? Det hverdagsagtige kan blive snakkesalighed uden at sige noget egentligt til mig.” Sofie nikker: ”Jeg forventer i gudstjenestesi-

tuationen, at det er noget, jeg skal lytte efter til. Det er på en anden måde, end når jeg lige har hilst på dem, jeg kender. Der skal ske noget andet. Det kræver koncentration, og jeg vil ikke afbrydes i det.” Susanne er enig og siger: ”Bibelen skal åbne det åndelige rum for os, derfor skal det også adskille sig fra hverdagssproget.”

Det kræver energi at holde koncentrationen

Opsamling: Deltagerne i Gruppe 3¹¹³ har forskellige oplevelser af, hvad sproget i henholdsvis 1992-oversættelsen og Bibelen 2020 gør ved deres oplevelse. For Viktor og Andreas gør det mere hverdagsnære sprog i 2020 teksten nærværende og relaterbar. Mens 1992-oversættelsens sprog kræver energi og koncentration, hvilket gør det svært at tage budskabet ind. Mens sproget i 1992 for de andre deltagere var højtideligt, hvilket passer ind i gudstjenestesammenhængen. Det fanger tankerne og sætter refleksioner i gang. Det er et sprog, man kan gå på opdagelse i.

Den første, der tager ordet efter læsningen, er Viktor.¹¹⁴ Han siger: ”Jeg skulle koncentrere mig mindre om at tage ordene ind i 2020-udgaven. Det var mere hverdagsdansk.” Andreas¹¹⁵ nikker: ”Jeg følte mig helt klart mest mærket af 2020. Det var den, der ramte mig mest. Og jeg tror, at jeg kom til at zoome ud nogle gange i 1992, fordi der var, måske ikke ord men så sætninger, som var vanskelige for mig at forstå: Hvad betyder det egentlig. Så den blev lidt fjern for mig. Men i begge tekster har jeg faktisk lidt svært ved at finde ud af, om jeg skal være tryk ved Gud eller bange for Gud.”

Niels¹¹⁶ oplevede ikke teksterne på samme måde som Andreas. Niels fortæller: ”Begge tekster handler om trøst, umiddelbart følte jeg mig mere mærket af den først tekst. Men den anden, synes jeg, har en mere mundtlig tale. 1992 føler jeg rummer noget større. Ordene er mere majestætiske.” Michelle¹¹⁷ nikker bekræftende: ”1992-udgaven var for mig mere poetisk,

---

113 De fleste af deltagerne i Gruppe 3 kendte hinanden i forvejen. Det eksplorative interview foregik i Aarhus.

114 Mand, 25-29 år.

115 Mand, 25-29 år.

116 Mand, 30-34 år.

117 Kvinde, 25-29 år.

pga. det ældre sprog. Hvor 2020 var mere hverdagsagtigt, men alligevel lidt poetisk, med nogle flotte vendinger.” Elisabeth¹¹⁸ supplerer: ”Min umiddelbare oplevelse var, at der ikke var lige så stor forskel på udgaverne, som jeg havde regnet med. Jeg fik ret meget det samme ud af det.”

I forhold til stemning i teksterne fortæller Viktor: ”Stemning er mere uformel og nærværende i 2020, og det vil passe mig godt, hvis jeg kom i kirke. Det lidt mere hverdagsagtige i 2020 giver den uformelle stemning til gudstjenesten.” Elisabeth er ikke helt enig: ”Det var nemt for mig i 1992-teksten at blive fanget af et ord eller udtryk, som så bar mine tanker et sted hen. Og så skal man lige fange teksten igen, når man skal lytte – men det gør ikke noget. Mens det ikke rigtig skete i 2020, det kunne jeg lytte hele vejen igennem.” Michelle nikker: ”Jeg kan godt lide de lidt kringlede formuleringer i 1992, som jeg kan gribe fat i: Hvad er det egentlig, det betyder, hvordan forstår jeg egentlig det her ord, som ikke er så hverdagsagtigt. Hvor i 2020 bliver det serveret for mig. Der var flot metaforik i 2020, men det var også det. Og så kan jeg godt lide at høre gamle ord, som jo næsten ikke bliver brugt andre steder end i kirken.” Viktor oplever det anderledes og forklarer: ”Jeg mister klart koncentrationen, hvis der er ord, jeg ikke forstår. Jeg bruger meget energi på det, og så hører jeg ikke resten af teksten. Så for mig gør de svære ord teksten svær. Jeg kan klart føle mig fremmedgjort af 1992 teksten.” For Elisabeth er der en mening med, at sproget skal adskille sig fra hverdagen. Hun fortæller: ”Fordi vi er i et kirkerum, så havde jeg forventningen om de ældre ord, og synes det passer ind. Det er der noget velkendt over, selvom ordene i sig selv ikke er velkendte. Det giver noget i lytteoplevelsen.”

Det forståelige er relaterbart

Opsamling: I Gruppe 4¹¹⁹ er deltageres umiddelbare oplevelse, at sproget i Bibelen 2020 er nemmere at forstå end i 1992-oversættelsen. For fire af deltagerne er 2020-teksten nemmere at relatere til. Det bliver også tydeligere for dem, at teksten handler om eksistentielle spørgsmål, og de får en fornemmelse af, at der er noget guddommeligt i teksten. Mens Lærke og

---

118 Kvinde, 20-24 år.

119 Deltagerne i Gruppe 4 kendte hinanden i forvejen, da de har gymnasiefaget religion sammen. Det eksplorative interview foregik i Aarhus.

Benjamin godt kan lide det lidt mere højtidelige sprog. De blev opslugt af det, og synes, det passer bedre ind i en gudstjeneste.

Lærkes¹²⁰ første indtryk af teksterne er: ”Jeg kunne godt lide starten af 1992-teksten. Jeg blev helt slugt ind i teksten og opmærksom, fordi den er så højtidelig. Men i 2020-teksten virkede det som om, at teksten stiller nogle eksistentielle spørgsmål. Og det kunne jeg virkelig godt lide også. Slutningen på begge tekster er gode, der var noget stort over det.” Lasse¹²¹ nikker til de eksistentielle spørgsmål og siger: ”Ja, i den anden tekst synes jeg faktisk, at jeg fik fornemmelsen af noget guddommeligt. Det er noget, der er over alt.” Betina¹²² nikker: ”Der er noget trygt i teksterne, ved at Gud kender ens tanker. Så ja, jeg fik en følelse af tryghed, og man behøver ikke sige tingene højt.”

Sigurd¹²³ fortæller: ”Jeg kan egentlig godt nikke genkendende til det, der er blevet sagt. Der er en anden distance i 1992-teksten. Jeg følte mig adskilt fra det. En distance i sproget. I 2020 følte jeg, at jeg røg ind i selve teksten på en anden måde. Den er mere hjemlig. Der var nogle beskrivelser, og scenarier, dem så jeg tydeligere i 2020-teksten.” Benjamin¹²⁴ havde ikke samme oplevelse og fortæller: ”Jeg har det faktisk lidt omvendt i forhold til det, Sigurd lige sagde. Jeg følte, at den første var mere fredfyldt, der var noget ro over den. Hvor den anden, ikke havde fart på, men man har gjort noget, man ikke skulle, og nu forsøger man at komme væk. Men Gud ved, hvad man har gjort. Hvor den første var: ’bare rolig, det skal nok gå. Gud er her for dig.’”

Til spørgsmålet om, hvorvidt teksterne skaber billeder for dem, fortæller Lasse: ”I 2020-teksten får jeg billedet af en på afveje. En, der er faret vild. Det er ikke nødvendigvis mig selv, der er faret vild. Det kan være alle.” Lærke fortæller: ”’Ransager’ er et ord, der vækker noget i mig. Det er mere en følelse end et billede. Det er lidt en abstrakt følelse, men også lidt eksistentielle følelser: om *livet*. Den anden var mere sådan, talende, og mindre beskrivende.”

---

120 Kvinde, 15-19 år.

121 Mand, 15-19 år.

122 Kvinde, 15-19 år.

123 Mand, 15-19 år.

124 Mand, 15-19 år.

Gruppen får genlæst 1992-oversættelsen til og med vers 6.¹²⁵ Betina fortæller: ”Jeg forstod faktisk ikke teksten her, føler jeg. Men jeg fik associationer til sangen ’du kom med alt det, der var dig.’ Selvom der er noget overvågende i teksten, så føles det også lidt trygt. Og jeg får en fornemmelse af, at man er accepteret. Ligeegyldigt, hvad man gør.”

Herefter får de oplæst versene fra 2020-teksten. Lasse siger: ”Jeg føler en ret stor forskel i teksten. Det med ’på lang afstand,’ det fik jeg ikke samme klare indtryk af i 1992. Jeg får klart en følelse af noget større her i 2020-teksten, fremfor i 1992-teksten.” Benjamin synes fortsat, at 1992-oversættelsen taler mest til ham. Han uddyber: ”I 1992-teksten får jeg et indtryk af et menneske, der betror sig til Gud: Det kan jeg mærke. Men jeg føler det ikke lige så stærkt i 2020.”

Til spørgsmålet om, hvilken oversættelse de ville foretrække at høre i en gudstjeneste, fortæller Sigurd: ”Jeg ville helst have at 2020 blev læst op. Igen fordi den resonerer mest ved mig. Der fandt jeg mest ro. I 1992 havde jeg følelsen af at sidde og lytte til en tekst, hvor i 2020 blev jeg revet med.” Det er Lasse enig i: ”Billederne i 2020 er bedre og klarere for mig. Så det bliver ikke lige så kedeligt.” Betina nikker og er også mest til Bibelen 2020. Lærke derimod siger: ”Jeg er helt klart mest til 1992. Den resonerede mest i mig. Og det er nok, at jeg godt har kunnet forstå teksten, men også blev opslugt af den.” Det er Benjamin enig med hende i: ”Jeg er også mest på 1992.”

---

125 Herre, du ransager mig og kender mig.

²Du ved, om jeg sidder eller står,
på lang afstand er du klar over min tanke;

³ du har rede på, om jeg går eller ligger,
alle mine veje er du fortrolig med.

⁴Før ordet bliver til på min tunge,
kender du det fuldt ud, Herre;

⁵ bagfra og forfra indeslutter du mig,
og du lægger din hånd på mig.

⁶Det er for underfuldt til, at jeg forstår det,
det er så ophøjet, at jeg ikke fatter det.

Salmernes Bog 139, 1-6.

4.2.2 Paulus' Andet Brev til Korintherne 5, 14-21

På tværs af grupperne er der enighed blandt deltagerne om, at teksten er svær at forstå. Og den er sværest at forstå i 1992-oversættelsen. Når de lytter til 1992-oversættelsen, så bruger deltagerne energi på at holde koncentrationen, forstå ordene og følge sætningernes struktur. Der er 2020-teksten mere umiddelbart forståelig. Det betyder, at budskabet kommer tydeligere til udtryk i Bibelen 2020. Det bemærkes positivt at 'forlige' i 1992 er blevet til 'forsone' i 2020, det er både mere forståeligt og passer fint ind i den øvrige sprogbrug. Men oversættelsesvalgene 'synd' og 'retfærdighed' til 'lovovertrædelse' og 'frikendte,' det skaber en associationsforskydning fra det teologiske felt til det juridiske felt. Det betyder også, at fortolkningsrummet gøres mindre. Det betyder, at teksten kan rumme færre forskellige fortolkninger. Det fremhæves i øvrigt, at epistelteksterne og særligt Paulus' breve ofte er svære. Det betyder dog ikke, at de ikke opfattes som centrale for deltageres oplevelse af en gudstjeneste, men de kan hurtigt virke ekskluderende. Et af de elementer, som er med til at gøre teksterne ekskluderende, er tekstens kontekst: De er skrevet til en specifik menighed med bestemte problemstillinger. Deltagerne fortæller også, at de forventer, at teksterne i Bibelen har et sprog, der er anderledes end vores hverdagsprog, for den beskæftiger sig med noget anderledes end hverdagen. Det samme gælder sprogbrugen i gudstjenesten, det er et anderledes sprog end almindelig samtale. Om oversættelserne af de pågældende tekster i Bibelen 2020 besidder den tilstrækkelige anderledeshed, det er der forskellige oplevelser af.

1992

Tekst 3

¹⁴Thi Kristi kærlighed tvinger os, fordi vi har sluttet, at når én er død for alle, er de alle døde. ¹⁵Og han døde for alle, for at de, der lever, ikke længere skal leve for sig selv, men for ham, der døde og opstod for dem.

¹⁶Altså kender vi fra nu af ingen rent menneskeligt. Og selv om vi har kendt Kristus rent menneskeligt, så gør vi det nu ikke længere. ¹⁷Altså: Er nogen i Kristus, er han en ny skabning. Det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet til! ¹⁸Men alt dette skyldes Gud, som forligte os med sig selv ved Kristus og gav os forligelsens tjeneste, ¹⁹for det var Gud, der i Kristus forligte verden med sig selv og ikke tilregnede dem deres overtrædelser, men betroede os ordet om forligelsen. ²⁰Så er vi altså udsendinge i Kristi sted, idet Gud så at sige formaner gennem os. Vi beder på Kristi vegne: Lad jer forlige med Gud! ²¹Ham, der ikke kendte til synd, har han gjort til synd for os, for at vi kunne blive Guds retfærdighed i ham.

2020

Tekst 4

¹⁴Det er Kristus' kærlighed, der binder os sammen, for vi har alle sammen indset, at når ét menneske døde for os, så er vi også døde. ¹⁵Han døde for os, for at vi ikke længere kun skulle leve for os selv, men for ham, der døde og blev levende igen for vores skyld.

¹⁶Derfor bedømmer vi ikke længere andre ud fra det rent menneskelige. Og selvom vi måske engang har kendt Kristus som et jordisk menneske, så gør vi det jo ikke længere. ¹⁷Den, der bliver kristen, bliver et nyt menneske. Det gamle er forbi, og noget nyt er blevet til. ¹⁸Det skyldes, at Gud besluttede at forsone sig med os gennem Kristus og gav os den opgave at bringe forsoning videre til andre. ¹⁹Gennem Kristus forsonede Gud sig med hele verden. Han slog en streg over alle menneskers lovovertrædelser, og så overlod han det til os at fortælle andre om det. ²⁰På vegne af Kristus har vi en opgave, og Gud taler igennem os. På hans vegne beder vi jer om at forsone jer med Gud. ²¹Kristus overtrådte ikke selv loven, men Gud lod ham tage straffen for vores lovovertrædelser. Så kan vi til gengæld stå frikendte foran Gud.

Brevlitteraturen er generelt svær

Opsamling: Deltagerne i Gruppe 1 er enige om, at budskabet i teksten kommer klarest igennem i Bibelen 2020. Den benytter nogle mere forståelige ord, f.eks. 'forsoning' frem for 'forligelse.' I sammenligning med gammeltestamenteteksten mister 2020-teksten her mindre højtidelighed, end den gjorde før. Deltagerne oplever 1992-teksten som svær, og de bruger energi på at forstå ordene i stedet for at forstå budskabet. Men de opfatter epistellæsningen som central for gudstjenesten, selvom den meget ofte er svær læsning. Dertil supplerer Inge, at hun godt kan opfatte brevene i epistellæsningerne som ekskluderende, fordi de er skrevet til specifikke menigheder, som hun ikke er en del af, derfor ligger der noget kontekst i teksterne, som kan volde udfordringer.

Sunes¹²⁶ første reaktion er: "Jeg synes igen, at tekst 4, altså 2020, var meget nemmere at forstå. I 1992 var der det her ord 'forligelsen' og 'forsoning' i 2020, det, synes jeg, gør det meget nemmere at forstå i 2020. 2020 sætter også bedre gang i billederne i mit hoved, hvor 1992 er kompliceret, så her bruger jeg i stedet min energi på at forstå og finde rundt i teksten. Jeg tænker for meget over ordene i 1992, og så misser jeg ligesom det, der kommer bagefter. Hvor 2020 er mere klar og tydelig. Så her stopper jeg ikke op på samme måde. I 2020-teksten får jeg nogle klare billeder. Det er svært lige at genkalde dem nu, men mens jeg lyttede, der var de der. Jeg havde en klarere følelse af indlevelse, da jeg hørte 2020 fremfor 1992."

Mads¹²⁷ fortæller: "På en eller anden måde synes jeg, kontrasten var mindre i denne tekst, end den var i teksten før. Det følte ikke helt så forskelligt. Jeg har ikke lige noget bud på hvorfor, men det var den oplevelse, jeg sidder tilbage med. Igen, jeg er enig i, at budskabet står klarere i 2020-teksten, og denne gang mistede jeg ikke helt så meget af det højtidelige." Inge¹²⁸ supplerer Mads' kommentar: "Det er interessant, det, du siger med, at kontrasten er mindre, for sådan oplevede jeg det også. Og så havde jeg også et problem, som Sune sagde, med 'forligelsen,' først så tænkte jeg, 'nårh ja.' Men så synes jeg alligevel, at ordet lød mærkeligt, og så blev jeg

---

126 Mand, 20-24 år.

127 Mand, 40-44 år.

128 Kvinde, 45-49 år.

sådan lidt træt af det. Og så, som du siger Mads, jeg tror det, der sker, er at salmeteksten er ældre, og her har vi ligesom Paulus, der udholder sin marketing speech så at sige, så den bliver på en eller anden måde mere voldsom i sammenligning med den gammeltestamentlige tekst, vi hørte før. Man fornemmer skriftlighed i teksten. Teksten er på en eller anden måde mere lukket, fordi brevet er henvendt til nogle bestemte mennesker i en bestemt situation. Jeg bliver ekskluderet af teksten, det gør jeg ikke af gammeltestamenteteksten.”

Til spørgsmålet om, hvordan deltagerne oplever sådan en epistellæsning i gudstjenestesammenhæng, fortæller Mads: ”Det er ikke fordi epistlen bare skal overstås. Den er central i gudstjenesten. Men de er nogle gange sværere. Der er tit tanker, jeg har under gudstjenesten, men som jeg ikke gør noget ved, når jeg kommer hjem. Det er sjovt, når vi sidder her og snakker, så er det måske gammeltestamenteteksten, som virkelig bidrager med følelsen af højtidelighed, mens de nytestamentlige tekster er budskabet om Kristus. Det er også højtideligt, men på en anden måde, som jeg ikke lige kan sætte fingeren på.” Inge supplerer: ”Ja, der er meget logos i sådan en tekst som epistlen her, mens gammeltestamenteteksten måske i højere grad er følelsesmæssig.”

Oplæseren er afgørende

Opsamling: Deltagerne i Gruppe 2 oplever klart, at Bibelen 2020 er nemmere at forstå i dette tilfælde. Sætningsstrukturen i 1992 beskrives som for kringlet. Begge oversættelser kræver noget af lytteren, men det er nemmere at følge med i teksten i Bibelen 2020. Det bemærkes positivt, at ordet ’forlige’ er blevet oversat med at ’forsone’ i 2020-teksten. Deltagerne drøfter herefter, at oplæseren spiller en vigtig rolle i forhold til lyttesituationen i gudstjenesten. Og de svære tekster kræver ekstra meget af oplæseren. Deltagerne fortæller også, at når de møder svære tekster i gudstjenestelæsningerne, så ser de i endnu højere grad frem til prædikenen, hvor de forventer en form for vejledning eller udlægning, som skal hjælpe dem med at forstå teksten.

Susanne:¹²⁹ ”Jeg fik mere ud af 2020-teksten. Den ramte mig mere. Den var nok for kringlet i 1992-oversættelsen. Det er klart en tekst, jeg skulle læse flere gange. Hvor 2020 var nemmere.” Sofie¹³⁰ er enig i, at teksten er svær. Hun siger: ”Det er en svær tekst, så det er nok sådan en tekst, hvor en god oplæsning er ekstra vigtig, for ellers ryger ordene væk for mig. Og så er det da først svært. Det blev igen lidt mere prosaisk i 2020. Jeg synes, det er godt at bruge ’forsone’ frem for ’forlige.’ Og forsone passer godt ind i konteksten også.”

Birgitte¹³¹ synes også, at det var svært at lytte til 1992-oversættelsen: ”Der var mange ord med ’l,’ og det gjorde, at teksten flød lidt sammen for mig. 1992-teksten var mere kompliceret. Og 2020 var nemmere at forstå. Når jeg er til gudstjenester, og der er en tekst, jeg ikke forstår, så er det, at jeg glæder mig rigtig meget til, at præsten skal prædike! Fordi så er det jo, at han hjælper mig. Og så gør det ikke så meget, at jeg har været mystificeret. Der sker også, at de her ’udzoner’ jeg har i gudstjenesten, eller diskretioner, de kan nogle gange være ’meningsløse’ og andre gange noget andet, og det er også med til at farve min oplevelse af gudstjenesten. Det giver også refleksion.” Sofie ser også frem til prædikenen, når teksterne er svære: ”Jeg kan godt nikke genkendende til det med at blive hjulpet af præsten. Jeg kan også nogle gange have den der følelse: ’Nej, det forstår jeg ikke’ og så kommer der noget vejledning på fra præsten. Og det sker jo, når teksten ikke er så lige til. Og det er sådan set en rigtig fin ting.”

Associationerne ændrer sig fra 1992-oversættelsen til Bibelen 2020

Opsamling: Deltagerne i Gruppe 3 er enige om, at teksten er svær at forstå, og at den er særligt svær i en lyttesituation. Det er lidt nemmere at tilgå teksten på skrift, da man her bedre kan overskue sætningsstrukturen. De er også enige om, at epistelteksten er nemmere og mere tilgængelig i Bibelen 2020. Der er dog en anke, 2020-teksten bliver fortolkende i nogle af sine oversættelsesvalg. Det er positivt at ’forlige’ er blevet til ’forsone,’ men at ’synd’ er blevet til ’lovovertrædelse,’ og ’retfærdighed’ er blevet til ’frikend-

---

129 Kvinde, 65-69 år.

130 Kvinde, 30-34 år.

131 Kvinde, 55-59 år.

te,' det lukker fortolkningsmulighederne, frem for at åbne dem. I 1992-teksten er der i visse udtryk og formuleringer en positiv tvetydighed, som i 2020-teksten er forsvundet. Desuden sker der en associationsforskydning fra 1992-oversættelsen til Bibelen 2020. I 1992-teksten er ord som 'synd' og 'retfærdighed' i det teologiske vokabular, mens 'lovovertrædelse' og 'frikendte' skaber juridiske associationer.

Michelles¹³² første tanker er: "Jeg synes umiddelbart, at første del af læsningen var nemmere at forstå i 2020 end i 1992. Når Paulus argumenterer, så er han virkelig svær at forstå. Der var det rart, at det var gjort mere forståeligt i 2020. Men resten af teksten synes jeg ikke, der var den store forskel på. Men 2020 var nok også lidt nemmere at forstå her."

Niels¹³³ fortæller: "Jeg bed særligt mærke i, at jeg meget bedre kan lide ordene 'forsone' og 'forsoning' end 'forlige' og 'forligelse.' Men jeg kan meget bedre lide ordet 'synd' end ordet 'lovovertrædelse.' Så lidt fra begge dele. Jeg tror – modsat min oplevelse af salmelæsningen – at jeg følte mig mere tilpas i 2020-teksten til dette stykke."

Viktor¹³⁴ synes også, at 2020-teksten var nemmere at forstå: "For mig er det ligesom før. Når jeg hører 92-versionen, så tænker jeg mere på ordene, som jeg selv ser dem på skrift. Det er nogle svære ord, og det er måske et forsøg på at forstå ordene. Mens 2020 er lettere at lytte og danne billeder. Særligt den første del af teksten er svær i 1992. Jeg synes også, at jeg har nemmere ved at forstå ordet 'forsoning' end 'forligelse.'" Elisabeth¹³⁵ er enig: "Jeg tror, at jeg synes, at 2020-udgaven klædte Paulus bedre. Fordi Paulus er svær. Det her med at han skriver til en enighed og har noget på hjerte, der synes jeg, det er rart at få det i en nemmere version, fordi man bedre kan mærke indholdet. Et indhold, der er ment som trøst. Det får jeg bedre i 2020."

I forhold til hvilke billeder teksterne skabte, fortæller Viktor: "Det der med at slå en streg over noget. Det er et stærkt billede, jeg sidder tilbage med. Det blev klart for mig i 2020." Andreas¹³⁶ fortæller ærligt: "Jeg fik fak-

---

132 Kvinde, 25-29 år.

133 Mand, 30-34 år.

134 Mand, 25-29 år.

135 Kvinde, 20-24 år.

136 Mand, 25-29 år.

tisk kun et billede under 1992-læsningen, og det af et menneske, der blev forandret. Men jeg forstod teksten bedre i 2020 – tror jeg. Jeg er ikke sikker på, at jeg forstod teksten i nogle af versionerne.”

Niels fortæller: ”Jeg kan ikke huske, hvordan det lød i 92, men i 2020 er det det her ’døde for os,’ der står klart tilbage for mig. Det står frem for mig. Og det er selvfølgelig også en klassisk pointe.” Han fortsætter: ”Jeg synes, at man skal passe på med f.eks. ’synd,’ for det udlægger det for meget at oversætte med ’lovovertrædelse.’ Det bliver pludselig oversætterens forståelse og ikke lytterens/læserens forståelse, som kommer til udtryk så. Der er en tvetydighed, som forsvinder. Det synes jeg er ærgerligt.” Viktor nikker: ”Jeg regnede faktisk også med, at det var det ord, der ville komme efter ’slå en streg over.’ Altså ’slå en streg over vores synder,’ men det var det så ikke. Det undrede mig faktisk. Der bliver det lidt for udlæggende i 2020.” Andreas er enig. Han kan godt se en mening med at hjælpe lytteren til at forstå begrebet ind i konteksten, men han siger: ”Ja, og jeg synes ikke, at ordet ’lovovertrædelse’ egentlig er nemmere at forstå her.” Michelle supplerer: ”Når jeg hører ordet lovovertrædelse, så tænker jeg juridisk. Og semantisk synes jeg, at det er ærgerligt at erstatte noget teologisk som ’synd,’ med noget juridisk.” Elisabeth er enig: ”Jeg støder mig lidt på 2020, idet den nogle gange er mere en fortolkning end en oversættelse. Sat på spidsen kan man nogle steder kalde den en børnebibel for voksne. Og ved at fjerne f.eks. ’synd,’ så bliver det ikke kun oversættelse, men også fortolkning.” Niels nikker og fortæller: ”Ja, spørgsmålet om det juridiske: Det går igen i slutningen af 2020 med ’frikendt’ og i 92 ’retfærdighed.’ Her synes jeg – lidt i tråd med, hvad der er blevet sagt –, at 2020 afskærer tvetydigheden, mens 92 åbner for flere udlægninger eller forståelser. Men i resten af teksten kunne jeg bedre lide 2020, men lige de her ord, der bliver det ensidigt. Det synes jeg faktisk er lidt træls.”

Sproget i kirken skal adskille sig fra hverdagen

Opsamling: Det lyder samstemmende fra deltagerne i Gruppe 4, at begge tekster er svære, men at Bibelen 2020 er nemmere at forstå og relatere til end 1992-teksten. Da deltagerne hører et stykke af 1992 genoplæst, er den dog nemmere at forstå, og den fremstår mere poetisk end 2020-teksten. Deltagerne fortæller, at de alle har en forventning om, at sproget i kirken

adskiller sig fra hverdags sproget. Det forventer de, fordi religion adskiller sig fra hverdagen. Og kirkerummet adskiller sig fra andre rum. Der skal være en niveauforskel i sproget, men den må ikke blive så stor, at man ikke længere kan forstå teksten. Teksten må gerne kræve en indsats og noget koncentration, men det bør være muligt selv at læse og forstå teksterne.

Den første, der siger noget efter læsningen, er Lasse.¹³⁷ Han fortæller ærligt: ”Jeg synes faktisk allerede, de er svære at huske. Og det var svært at bevare koncentrationen.” Betina¹³⁸ og Lærke¹³⁹ synes også, at det var svært at holde koncentrationen. Betina fortæller: ”Det var svært for mig at holde koncentrationen i 1992. Det var nemmere for mig i 2020. Men det her med: ’At Jesus døde for vores synder, så vi kan stå uden skyld foran Gud,’ det budskab forstår jeg bedst i 2020.” Lærke nikker og siger: ”Jeg mistede også fokus i 1992. Det var ikke så længe, men alligevel. Den var svær at følge med i. Men i 2020 allerede fra start af, var jeg mere med, og den er mere åben, det her med ’kærlighed,’ hvor ’død’ var det, jeg lagde mærke til i begyndelsen af den første tekst [1992].”

Benjamin¹⁴⁰ er enig med dem i, at 2020 var nemmere: ”Sproget var for mig mere klart og tydeligt i 2020. Selve handlingen i teksten var også nemmere at følge i 2020. I 1992 skulle jeg virkelig koncentrere mig. Det var også nemmere at høre eller forstå ordene, da hun oplæste dem i 2020.” Sigurd¹⁴¹ fortæller: ”Jeg er enig med Benjamin. Sproget talte mere til mig i 2020. Altså, jeg kan godt forstå 1992, men det er mere klart i 2020.”

Til spørgsmålet om, hvorvidt de forstår teksten, fortæller Betina: ”Jeg synes faktisk ikke, at jeg forstod den.” Benjamin nikker: ”Nej, jeg sad tilbage med en usikkerhed om, om jeg nu havde tænkt det rigtige. Og om min forståelse nu var korrekt. Hvor i 2020 var det klart og mere tydeligt. Så jeg havde forstået det.” Lasse synes, at han fik budskabet med: ”Jeg synes godt, jeg fik det med korsfæstelsen med i 1992. Men jeg har svært ved at sige noget om teksten.” Sigurd nikker: ”Jeg synes godt, jeg forstod 1992. Den indkapsler kristendommen.”

---

137 Mand, 15-19 år.

138 Kvinde, 15-19 år.

139 Kvinde, 15-19 år.

140 Mand, 15-19 år.

141 Mand, 15-19 år.

Gruppen får genlæst 1992-teksten vers 14-17¹⁴². Hertil siger Lasse: ”Jeg kan ikke rigtig følge med i teksten, død der, død her. Jeg farer vild i den.” Betinas oplevelse af teksten er lidt en anden, når hun hører den igen og i en mindre bid: ”Der er alligevel et eller andet poetisk i den. Hvor den anden [2020] er mere som en historie. 1992 er nemmere at forstå, nu hvor jeg hører den igen. Og jeg kan egentlig godt lide, at den er lidt mere poesiagtig. Og det kan jeg godt lide, når man er i kirke. Der må gerne være tænkt over, at sproget skal være smukt.” Det er Lærke helt enig med hende i: ”Ja, det her med poesi, det er også noget, der optager mig helt vildt meget. Og jeg synes, det passer godt ind i kirken. Men i det her tekststykke, er det meget rodet. Men generelt kan jeg godt lide i kirke, at der er tænkt over sproget, og der bliver brugt nogle smukke adjektiver.” Sigurd nikker. Han er enig i, at sproget gerne må være smukt og lidt anderledes, men siger også: ”Ja, men hvor går grænsen? Jo mere vores sprog ændrer sig, jo større bliver distancen. Jo mere familiært det er, jo bedre kan man relatere det til. Og når man tænker på kirke og gudstjeneste, så er sproget mere formelt, men f.eks. i de her tekster, så er de nyere tekster nemmere at forstå. Så det er svært at sige, hvor grænsen skal gå.” Betina supplerer: ”Jeg er enig i, at det godt kan blive for formelt. Men jeg forventer også, når jeg hører oplæsninger fra Bibelen, at det er mere formelt eller hvert fald poetisk. Og så er det præstens opgave at gøre det forståelig bagefter.”

Benjamin fortæller: ”Det er jeg enig i. Når man kommer ind i en kirke, eller et andet helligt rum, så skal det kunne mærkes, at man er et andet sted. Det må man også gerne kunne mærke i oplæsning. Det er noget andet, man hører om. Det er ikke bare en tekst som alle andre, det er noget vigtigt. Det har med religion at gøre. Så der skal være forskel på det sprog, man bruger der hjemme og det, man bruger i en kirke. Men selvfølgelig skal det være forståeligt. For man skal kunne resonere med det. Men der skal være en niveauforskel.”

---

142 ”Thi Kristi kærlighed tvinger os, fordi vi har sluttet, at når én er død for alle, er de alle døde. ¹⁵Og han døde for alle, for at de, der lever, ikke længere skal leve for sig selv, men for ham, der døde og opstod for dem. ¹⁶Altså kender vi fra nu af ingen rent menneskeligt. Og selv om vi har kendt Kristus rent menneskeligt, så gør vi det nu ikke længere. ¹⁷Altså: Er nogen i Kristus, er han en ny skabning. Det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet til!” Paulus’ Andet Brev til Korintherne 5, 14-17.

I overvejelserne om forskellene på hverdags sproget og sproget i Bibelen, overvejer gruppen, om kun 1992-oversættelsen har denne forskel eller om Bibelen 2020 også har den. Til det siger Sigurd: ”Jeg synes, begge tekster i begge tilfælde har haft det. Selvfølgelig er der en bias i, at vi sidder i et helligt rum. Men ja, forskellen er så for mig, at sproget hele tiden er levende. Vi taler jo anderledes end vores forældre. Og for mig at se, skal Bibelen skabe en relation til dem, der hører eller læser den. Selvfølgelig skal der være lidt forskel, men jeg synes man skal kunne sætte sig ned og skal kunne tage stilling til den. Men det må gerne kræve lidt koncentration og indsats. Vi skal jo ikke bare sidde og lytte. Man skal lytte efter. Ellers misser man budskabet.” Det er Lærke enig med ham i: ”Det engagerer en, at man forstår sproget. Så jeg tænker, at det gerne må være poetisk, men måske ikke så formelt, hvis man kan adskille det. Hvis man forstår historierne eller teksterne, så har man mulighed for at forstå budskabet. Jeg havde lettest ved at forstå 2020.”

4.2.3 Johannesevangeliet 5, 17-29

Her ved den sidste tekstlæsning karakteriserer deltagerne på tværs af grupperne den autoriserede 1992-oversættelse som mere højtidelig end Bibelen 2020, mens Bibelen 2020 fremhæves som klart mere forståelig. Bibelen 2020 karakteriseres også som mere personlig og relaterbar. Den er dog ikke lige så æstetisk som 1992-oversættelsen. Nogle af deltagerne fortæller, at Johannesevangeliet adskiller sig fra de øvrige evangelier ved at være lidt mere mystisk og anderledes æstetisk, det er en kvalitet, som 1992-oversættelsen bedst formidler. I grupperne er der et flertal, som synes, at 1992-oversættelsens højtidelighed og udtryk generelt passer bedre ind i gudstjenesten, mens tilgængeligheden i Bibelen 2020, betyder, at flere ville foretrække den, hvis de skulle læse teksterne derhjemme.

1992

Tekst 5

¹⁷Men Jesus sagde til dem: »Min fader arbejder stadig, og jeg arbejder også.« ¹⁸Derfor var jøderne endnu mere opsat på at slå ham ihjel; for ikke blot brød han sabbatten, men han kaldte også Gud sin fader og gjorde sig selv Gud lig.

¹⁹Jesus sagde til dem: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: Sønnen kan slet intet gøre af sig selv, men kun det, han ser Faderen gøre; for hvad Faderen gør, det samme gør også Sønnen. ²⁰For Faderen elsker Sønnen og viser ham alt, hvad han selv gør; og han skal vise ham endnu større gerninger, så I skal undre jer. ²¹For ligesom Faderen oprejser de døde og gør dem levende, således gør også Sønnen dem levende, han vil. ²²Faderen dømmer heller ingen, men hele dommen har han overdraget til Sønnen, ²³for at alle skal ære Sønnen, ligesom de ærer Faderen. Den, der ikke ærer Sønnen, ærer ikke Faderen, som har sendt ham.

²⁴Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den, der hører mit ord og tror ham, som har sendt mig, har evigt liv og kommer ikke for dommen, men er gået over fra døden til livet. ²⁵Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den time kommer, ja, den er nu, da de døde skal høre Guds søns røst, og de, der hører den, skal leve. ²⁶For ligesom Faderen har liv i sig selv, således har han også givet Sønnen at have liv i sig selv. ²⁷Og han har givet ham magt til at holde dom, fordi han er Menneskesøn. ²⁸I skal ikke undre jer over dette, for den time kommer, da alle de, der er i gravene, skal høre hans røst ²⁹og gå ud af dem – de, der har øvet det gode, for at opstå til liv, men de, der har gjort det onde, for at opstå til dom.

2020

Tekst 6

¹⁷Men Jesus sagde til dem: »Min far arbejder altid, for det gør jeg også.«

¹⁸Det svar gjorde de jødiske ledere opsatte på at slå ham ihjel. Én ting var, at han var ligeglad med sabbatten. Nu sagde han ovenikøbet, at Gud var hans egen far, og gjorde på den måde sig selv til Gud. ¹⁹Jesus sagde til dem: »Nu skal I høre: Jeg kan ikke gøre noget som helst af mig selv, jeg gør kun det, jeg ser min far gøre. Og det, han gør, gør jeg også. ²⁰Min far elsker mig og viser mig alt, hvad han selv gør. Han vil vise mig endnu større ting, og I vil undre jer. ²¹For ligesom min far vækker de døde og giver dem livet igen, sådan giver jeg også livet igen til dem, jeg vil. ²²Min far dømmer ikke nogen. Han har overladt dommen til mig, ²³for at alle skal vise mig den samme respekt, som de viser min far. Hvis man ikke viser mig respekt, viser man heller ikke min far respekt, for det er ham, der har sendt mig. ²⁴Den, der hører, hvad jeg siger, og tror på ham, der har sendt mig, han har evigt liv. Han vil ikke blive dømt, for han er gået fra døden over til livet.

²⁵Nu skal I høre: Den tid kommer, ja, den er her allerede, hvor de døde kan høre min stemme, og dem, der hører efter, vil blive levende. ²⁶For livet kommer fra min far, og han har sørget for, at jeg kan give det videre. ²⁷På samme måde har han givet mig magt til at dømme mennesker, for jeg er Menneskesønnen. ²⁸I skal ikke undre jer, når de døde hører min stemme ²⁹og forlader deres grave. Dem, der har gjort noget godt, står op for at leve, og dem, der har gjort noget ondt, står op for at blive straffet.

Oversættelserne er gode i forskellige sammenhænge

Opsamling: I Gruppe 1 er deltagerne enige om, at 1992-oversættelsen har et sprog, der på mange måder er det, man forventer ind i en gudstjeneste sammenhæng. De er også enige om, at ordet 'ære,' der bruges i 1992-oversættelsen, har nogle andre associationer eller brugssammenhænge end 'respekt,' der benyttes i 2020-teksten. Og her foretrækker de 'ære,' da det er mere højtideligt. De oplever samlet noget mere storladent i 1992-oversættelsen i sammenligning med 2020. De overvejer også, at der er forskel på teksternes brugssammenhæng: Her gør 1992-oversættelsens højtidelighed, at den alligevel egner sig bedre ind i gudstjenesten, selvom den til tider er svær at forstå. Mens Bibelen 2020 fremhæves som en god læsebibel, fordi den er langt mere tilgængelig.

Inden deltagerne hører evangelieteksten, fortæller Mads¹⁴³, at han har en forventning om, at teksten igen bliver mere højtidelig, i sammenligning med brevet de lige har hørt. Mads' første indskydelse, efter at have hørt teksten, er: "Jeg lagde mærke til, at 'ære' er udskiftet med 'respekt'. 'Respekt' er selvfølgelig et ord, man bruger oftere. Altså det gør klart, at det føles mindre formelt i 2020. Det er jo efterhånden lidt gennemgående, at 1992 er mere helligt og storladent i sproget. 'Respekt' viser man personer, mens man 'ærer' noget. Noget, der er større end os selv [og han rækker hænderne op]. Jeg ville ikke bruge ordet 'ære' i andre sammenhænge end med Gud, og jeg ville ikke bruge udtrykket at respektere Gud." Sune¹⁴⁴ bryder ind: "Ja, jeg er enig. Det er noget med status. Og her er der forskel på at 'ære' og 'respektere'. 'Ære' er mere højtideligt."

Inge¹⁴⁵ beder Liselotte¹⁴⁶ læse de sidste linjer fra 2020 igen,¹⁴⁷ og Inge siger: "Det der 'Nu skal I høre,' det er meget mundtligt. Det er meget for-

---

143 Mand, 40-44 år.

144 Mand, 20-24 år.

145 Kvinde, 45-49 år.

146 FUV's retoriske medarbejder.

147 "Nu skal I høre: Den tid kommer, ja, den er her allerede, hvor de døde kan høre min stemme, og dem, det hører efter, vil blive levende.²⁶For livet kommer fra min far, og han har sørget for, at jeg kan give det videre.²⁷På samme måde har han givet mig magt til at dømme mennesker, for jeg er Menneskesønnen.²⁸I skal ikke undre jer, når de døde hører min stemme²⁹og forlader deres grave. Dem, der har gjort noget godt, står op for at leve, og dem, der har gjort noget ondt, står op for at blive straffet" Johannesevangeliet 5, 25-29.

tællende, måske lidt intimt. Og det der 'sandelig, sandelig,' det vil jeg ikke mene står i originalteksten. Det er noget tradition, at man oversætter sådan. Der står 'amen, amen.'" Mads siger: "Hvis der står 'amen, amen' i den oprindelige tekst, så synes jeg da 'sandelig, sandelig' spejler det bedre end 'nu skal I høre.' Nu er det bare mine overvejelser, men 'sandelig' må betyde noget, der er sandt." Inge fortsætter: "Ja, men det lyder bare så gammelt. Det gør virkelig teksten sådan 'aarg.' Det er så bedaget. Hvorfor oversætter man ikke bare med 'amen, amen.' Alle kender jo ordet." Mads indskyder: "Men det ville jeg forbinde med afslutningen på en bøn." Deltagerne oplever tydeligvis ikke 'sandelig' på samme måde.

Sune oplever, at denne 1992-tekst er nemmere at forstå end de to foregående, men at Bibelen 2020 igen er den nemmeste: "Den er igen mere personlig i 2020-udgaven." Inge giver ham ret. Hun oplever en tydelig genreforskel mellem epistelteksten og evangelieteksten: "Evangelierne er lettere at læse, og det kommer jo til udtryk i oversættelsen. Det er jo en fortælling, det er rart at høre på, og det er mere åbent end et brev. Så derfor er forskellen hellere ikke så stor de to udgaver i mellem her. Der er sådan nogle formeludtryk i originalteksten, så man står jo med de oversættelsesvalg: Skal man holde fast i de lidt tunge, faste, konventionelle oversættelser, eller skal man forny dem lidt. Der synes jeg, det er forfriskende at forny dem, så længe det er med belæg i originalteksten." Mads indskyder: "Ja, men her er det måske, at man også skal tænke brugen ind. Skal man sidde og læse den der hjemme, eller skal den læses op i kirken. Der er forskel. Eller skal man bruge den til at studere teksterne, så skal den jo være supertekstnær. 2020-udgaven her vil egne sig til at sidde derhjemme og læse, tænker jeg. Så 1992-oversættelsen hælder jeg til her. Jeg får noget forskelligt ud af dem. Ligesom jeg har sagt til de andre tekster: 1992 giver mig følelsen af noget mere. Noget helligt. Hvor hvis jeg skal forstå budskabet, er 2020 måske bedre på en eller anden måde, men den giver ikke samme følelse. Men for mig er det ikke sådan en følelses-tekst. Det er en forklarende eller logisk tekst. Så følelsen er altså ikke sådan emotionelt, men fornemmelsen eller stemningen i teksten." Sune oplever, at 2020 teksten er mere tilgængelig, men han kan godt se hvad Mads mener i forhold til, at der er forskel på, i hvilken sammenhæng teksterne skal bruges. Efter en kort tænkepause siger han: "Jeg kan godt se værdien af 1992-teksten i gudstjenesten. Så hvis jeg skulle vælge nu, så vil jeg måske foretrække 1992 i gudstjenesten og så gå

hjem og læse i teksterne i 2020. For 2020 er klart nemmere at forstå.” Mads nikker: ”Jeg er helt enig. Hvad er intensionen med teksten? Og der er noget værdifuldt i at bevare de storladne, flotte, eksotiske ord, som man normalt ikke bruger. Altså de har en værdi. Hvis man skrotter dem til fordel for, at det bliver nemmere at forstå, så taler man måske lidt til laveste fællesnævner. Det er fint, hvis man skal læse. De komplimenterer jo hinanden meget godt. Det har værdi at gøre brug af sprogets fulde spektrum. Det synes jeg ikke, det gør i 2020.” Inge ser ikke helt sådan på det, for hende er der også noget værdi i formidlingen til de mange: ”Der er noget demokratisk i at gøre teksterne tilgængelige. Jeg taler ikke om en forsimpning. Men om at formidle et budskab. Hvordan gør man bedst det? Det hænger måske også lidt sammen med trosopfattelse. Teksterne leder samme sted hen, men ad en vertikal og horisontal vej.”

1992-oversættelsen egner sig til gudstjenesten

Opsamling: Deltagerne i Gruppe 2 er meget enige i deres oplevelse af teksterne her og de afsluttende overvejelser om tekstbrugen. 1992-oversættelsen skaber en mere højtidelig stemning, og den både passer ind og understøtter det, de søger i gudstjenesterne: Et rum, der er anderledes end hverdagen. Et rum, der åbner for fordybelse og en åndelig dimension i tilværelsen. I denne del af Johannesevangeliet er det f.eks. gennem et udtryk som ’sandelig, sandelig,’ der betegnes som en form for genremærke, som både skærper lytterens koncentration og skaber genkendelighed til evangelieteksten. Bibelen 2020 er en mere læsevenlig oversættelse, den er umiddelbart mere tilgængelig og forståelig, men bibeltekster må gerne kræve en indsats af læseren.

Birgittes¹⁴⁸ første reaktion er: ”For mig var der en radikal forskel på afslutningen. I 92 er det sidste ord ’dom,’ i 2020 er det ’straf,’ det synes jeg virkelig er en forskel.” Susanne¹⁴⁹ opfatter ikke forskellen som så stor, men lagde mærke til noget andet: ”Jeg synes det ligner hinanden. Men jeg lagde mærke til skiftet fra fader til far. Og jeg synes faktisk, fader er bedre, det er mere

---

148 Kvinde, 55-59 år.

149 Kvinde, 65-69 år.

højtideligt. Det er for dagligdags at sige far.” Sofie¹⁵⁰ nikker let: ”Men jeg tænker, at fader har været det gængse førhen, så på den måde burde det vel være far nu. Men jeg har det faktisk også på samme måde. Jeg synes far er mere personligt, og han er jo ikke *min far*. Og så synes jeg bedre om klangen i det første. Jeg kan virkelig godt lide det der ’sandelig, sandelig.’” Susanne er enig i det sidste: ”Det der ’sandelig, sandelig,’ det synes jeg faktisk er essentielt i teksten, for det er en proklamation. Det hører til i sammenhængen, selvom man ikke bruger det andre steder.” Sofie supplerer: ”Ja, det bliver faktisk dejligt melodisk. Det opbygger en stemning, at nu skal jeg virkelig lytte.” Birgitte er enig med dem: ”Ja, og det er jo en genkendelig talemåde. Så man ved med det samme, at man er i evangeliet. Der er en bedre rytme i 92. Jeg synes også, der er noget i ’fader,’ vi siger også fadervor, og i trosbekendelsen mv. Jeg vil foretrække faderen i bibeltekster.”

De tre deltagere er også enige med hinanden om, at formuleringen i begyndelsen af 1992: ’og gjorde sig selv Gud lig,’ er bedre end 2020-tekstens ’gjorde på den måde sig selv til Gud.’ Det er en smukkere formulering i 1992-teksten.

Selvom nogle af formuleringerne i 1992-oversættelsen er svære og lidt tunge, så er Sofie mest til ordlyden i 1992-oversættelsen i denne sammenhæng, fordi: ”Der er en værdi i, at Johannes er kryptisk og poetisk. For det er sådan teksterne er. Så det passer til Johannesevangeliet, på en anden måde end på de andre evangelier.” I gruppen er de også enige om, at 1992-oversættelsen egner sig bedre til gudstjeneste end Bibelen 2020, fordi den er mere højtidelig. ”Den er bedre til at skabe det anderledes rum, som jeg søger i gudstjenesten,” fortæller Birgitte. Susanne er enig og siger: ”For mig er det den åndelige dimension, som Bibelen skal være med til at åbne. Derfor skal sproget ikke være for hverdagsagtigt.”

1992 er æstetisk, mens 2020 er forståelig

Opsamling: Deltagerne i Gruppe 3 er ikke enige om, hvorvidt de foretrækker 1992-oversættelsen eller Bibelen 2020. De, der foretrækker 1992, mener, at Johannesevangeliet *er* vanskeligt men æstetisk, og det viderebringer 1992-oversættelsen bedst. Sprogligt adskiller den sig fra hverdagssproget

---

150 Kvinde, 30-34 år.

og understreger dermed også, at den beskæftiger sig med noget der er anderledes end hverdagen. Dertil er der flere tvetydigheder i 1992-oversættelsen, hvilket gør tolkningsrummet større. På den anden side er Bibelen 2020 lettere at lytte til og umiddelbart mere forståelig. Den er mere nærværende og ærlig, idet Jesus nogle steder omtaler sig selv i første person frem for tredje person. Deltagerne er enige om, at 'Nu skal I høre' i 2020-teksten rammer lidt ved siden af, det er dog positivt, at oversættelsen tør udfordre 'sandelig, sandelig.' Det fremhæves også, at 'far' i 2020 er mere personligt end 'fader' i 1992, der til gengæld er mere højtideligt.

Elisabeths¹⁵¹ umiddelbare reaktion på de to udgaver af johannesteksten er: "Jeg bryder mig ikke om 2020. Det smukke, højtidelige og poetiske i teksten forsvandt i 2020. Jeg synes ikke, teksten i sig selv i 92 var svær at forstå. Jeg synes, den var smuk. Og Jesus taler meget smukt. Og det synes jeg, at 2020 tog fra ham." Niels¹⁵² vil ikke helt formulere det sådan, men er enig: "Jeg tror, at jeg er enig i, at den æstetiske måde, Jesus taler, jeg ved ikke, om den blev taget fra ham, men den nedtones lidt i 2020. Jeg ville synes, hvis det var mig, der skulle læse, så ville jeg blive træt af at sige 'Sandelig, sandelig siger jeg jer:' men jeg synes samtidig, at 'Nu skal I høre,' den er jeg ikke helt vild med. For jeg synes, det bliver – i samspil med ordet respekt – at Jesus bliver lidt street, og det billede bryder jeg mig ikke om. Men udover de vendinger, så synes jeg, formidlingen var lidt mere tilgængelig i 2020. Jeg ved ikke, om jeg synes teksten er svær, men den er lang. Det jeg slog mig mest på, var ændringen fra 'opstå til dom' i 92 til 'står op for at blive straffet' i 2020, og det er jo ikke nødvendigvis det, der ligger i dom i Det Nye Testamente. Så der er noget teologisk, jeg ikke bryder mig om."

Viktor¹⁵³ nikker til Niels' betragtninger: "Jeg synes også, at det her 'Nu skal I høre,' den rammer ikke helt. Men ellers synes jeg, 2020 er lettere at lytte til. Og 92 er måske smukkere, men så ville jeg foretrække at læse den. Som oplæsning, så fortrækker jeg det mere flydende. Måske bare 'Hør' kunne gøre det, frem for 'Nu skal I høre.' Og så undrer jeg mig også over 'dom' og 'straf.'" Niels uddyber bagefter: "For mig behøver dom ikke betyde for-

---

151 Kvinde, 20-24 år.

152 Mand, 30-34 år.

153 Mand, 25-29 år.

dømmelse, og for mig lægger straf sig op ad fordømmelse. Og her mener jeg igen, at 'dom' har en tvetydighed, så man kan udlægge det på begge måder."

Michelle¹⁵⁴ hæftede sig ved 'ære' overfor 'respekt': "Jeg synes faktisk, det bliver lidt kikset, med respekt. For det virker som om, at man forsøger at ramme et ungt sprog, men det lykkes ikke rigtig alligevel."

Andreas¹⁵⁵ bed mærke i noget helt andet: "I 1992-teksten taler Jesus nogle steder om sig selv i tredje person, og i 2020 i første. Jeg synes faktisk, det bliver mere nærværende og ærligt. Og man får bedre forståelse af, hvorfor de jødiske lærde kommer efter ham." Niels nikker: "Der hvor jeg synes, det bliver mere personligt, er med 'far' og ikke 'fader'. Man kommer tættere på faren derhjemme end faderen i det høje." Michelle er enig: "Jeg kan også godt lide, at det bliver 'far'. Det andet er dog mere højtideligt med 'fader,' men det bliver også lidt fremmed. Det er mere personligt med far."

Elisabeth overvejer forholdet mellem genre og stilleje: "Jeg synes, det er en genresammenblanding. For ja, 2020 er mere hverdagsprog og dermed mere forståelig. Men Bibelen er en anden genre end hverdagslitteratur, så jeg synes faktisk, man blander to ting sammen. Ikke at man ikke skal kunne forstå Bibelen. Men den er ikke hverdag." Niels indskyder: "Det er en svær balance mellem gammelt og nyt i det liturgiske." Andreas er ikke helt enig med Elisabeth: "Ud fra et luthersk perspektiv, så mener jeg, at man må kigge på teksternes kontekst: Er teksten skrevet for at være svært tilgængelig, eller er den skrevet på dagligsprog på originalsproget, så vil jeg mene, at man også bør tilstræbe det i oversættelsen. Ellers lægger vi en fremmedhed ind i oversættelsen, som ikke er der i originalteksten." Michelle tilføjer: "Jeg tænker også, at det betyder noget, hvor dygtig præsten er. For hvis præsten er dygtig til at formidle i sin prædiken, så kan 92 godt blive forståelig. Men hvis det ikke lykkes, så taber man jo menigheden to gange så at sige." Niels nikker: "Det store arbejde bliver at gøre teksterne vedkommende, men også bibeholder tekstens tvetydighed."

---

154 Kvinde, 25-29 år.

155 Mand, 25-29 år.

1992-oversættelsen er mere forståelig anden gang og i små dele

Opsamling: I Gruppe 4 er deltagernes første reaktion på 1992-oversættelsen, at teksten er svær og forvirrende. Da de hører den igen i små bidder, bliver deres forståelse af teksten bedre. Og de oplever en kvalitet i, at teksten er mere højtidelig. Det passer bedre ind i kirkesammenhænge, det peger i retning af noget større. Bibelen 2020 oplever de generelt meget mere forståelig og relaterbar. Nogle steder bliver sproget dog lidt for hverdagsagtigt, f.eks. med ordene 'ligeglad' og 'ovenikøbet.' Udtrykket 'sandelig, sandelig,' er svært, men 'Nu skal I høre' i 2020 bliver også for hverdagsagtigt. Deltagerne synes, at der er forskel på ordene 'dom' og 'straf,' og fordi det er det sidste i teksten, så lægger de særligt mærke til det. Deltagerne er ikke helt enige om, hvorvidt de fortrækker at høre 1992 eller 2020. De, der foretrækker 1992-oversættelsen, fremhæver det højtidelige og smukke i teksterne, men de, der foretrækker 2020, lægger vægt på tekstens forståelighed.

I Gruppe 4 er Sigurds¹⁵⁶ umiddelbare tanker: ”Jeg synes, der var størst forskel mellem oversættelserne her ift. de andre, vi har hørt. Her var 2020 noget nemmere. Jeg kom hurtigt ind i teksten i 2020.” Lærke¹⁵⁷ nikker til det sidste: ”Jeg synes også klart, at 2020 var mere klar. Og så tænkte jeg på det her med, at Gud bliver nævnt ved 'faren' frem for 'faderen'. Det gør det for mig mere relaterbart. Det bliver lettere tilgængeligt. Og jeg synes tekststedet med 'respekt' var rigtig godt. Der kom tryk på det. Men hun [Lena Kjems¹⁵⁸] er i det hele taget god til at oplæse teksterne.” Betina¹⁵⁹ fortæller: ”Jeg er enig i, at oplæsningen er rigtig god. Men jeg lagde mærke til, at i den anden tekst er det sidste ord at blive 'straffet.' Det synes jeg ikke skal være det sidste ord. Det bliver polariserende – og det er måske det budskab, jeg ikke er vild med. Jeg står tydeligere tilbage med det sidste ord i en tekst. Så jeg synes ikke, ordet skal være 'straf.’”

---

156 Mand, 15-19 år.

157 Kvinde, 15-19 år.

158 FUV-lektor, som oplæste teksterne.

159 Kvinde, 15-19 år

Benjamin¹⁶⁰ oplever at: ”Sproget er for kompliceret i 1992, men samtidig også for let i 2020. Så der er noget i dem begge to, der ikke er helt godt.”

Gruppen får genoplæst begyndelsen af begge oversættelser.¹⁶¹ Lærke siger: ”Formuleringen i den fra 1992 forvirrer mig. Det er tydeligere for mig i 2020.” Sigurd supplerer: ”Jeg synes faktisk, at der er nogle ord i 2020, som ikke passer ind: ’ligeglad’ og ’ovenikøbet.’ Det minder mig lidt om børnebibel. Og ’Faderen’ for mig er større end far. Fader er mere altomsluttende end ’far.’” Benjamin er enig: ”Ja, det tænkte jeg også. Jeg synes ikke, at ’ligeglad’ og ’ovenikøbet’ passer ind i en bibeltekst. 1992 er mere forvirrende, men jeg har en tydelig fornemmelse af, at vi har med noget større at gøre. Det bliver lidt for hverdagsagtigt i 2020 til gudstjenesten.”

Gruppen får genlæst vers 19-23.¹⁶² Lasses¹⁶³ umiddelbare reaktion er: ”Det her med at ’ære’ overfor ’respekt,’ ’ære’ er smukkere.” Betina fortæller: ”Jeg forstod 1992 bedre, når jeg hører det igen. Men 2020 forstår jeg bedst. Men det er lidt for slang-agtigt eller hverdagsprog i 2020. Men det er vigtigt, at man kan læse Bibelen selv og forstå den, og der forstår jeg altså bedst 2020.”

---

160 Mand, 15-19 år.

161 ”Men Jesus sagde til dem: »Min fader arbejder stadig, og jeg arbejder også.«¹⁸ Derfor var jøderne endnu mere opsat på at slå ham ihjel; for ikke blot brød han sabbatten, men han kaldte også Gud sin fader og gjorde sig selv Gud lig” (1992).

”Men Jesus sagde til dem: »Min far arbejder altid, for det gør jeg også.«¹⁸ Det svar gjorde de jødiske ledere opsatte på at slå ham ihjel. Én ting var, at han var ligeglad med sabbatten. Nu sagde han ovenikøbet, at Gud var hans egen far, og gjorde på den måde sig selv til Gud” (2020) Johannesevangeliet 5, 17-18.

162 ”Jesus sagde til dem: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: Sønnen kan slet intet gøre af sig selv, men kun det, han ser Faderen gøre; for hvad Faderen gør, det samme gør også Sønnen.²⁰ For Faderen elsker Sønnen og viser ham alt, hvad han selv gør; og han skal vise ham endnu større gerninger, så I skal undre jer.²¹ For ligesom Faderen oprejser de døde og gør dem levende, således gør også Sønnen dem levende, han vil.²² Faderen dømmer heller ingen, men hele dommen har han overdraget til Sønnen,²³ for at alle skal ære Sønnen, ligesom de ærer Faderen. Den, der ikke ærer Sønnen, ærer ikke Faderen, som har sendt ham” (1992).

”Jesus sagde til dem: »Nu skal I høre: Jeg kan ikke gøre noget som helst af mig selv, jeg gør kun det, jeg ser min far gøre. Og det, han gør, gør jeg også.²⁰ Min far elsker mig og viser mig alt, hvad han selv gør. Han vil vise mig endnu større ting, og I vil undre jer.²¹ For ligesom min far vækker de døde og giver dem livet igen, sådan giver jeg også livet igen til dem, jeg vil.²² Min far dømmer ikke nogen. Han har overladt dommen til mig,²³ for at alle skal vise mig den samme respekt, som de viser min far. Hvis man ikke viser mig respekt, viser man heller ikke min far respekt, for det er ham, der har sendt mig” (2020). Johannesevangeliet 5, 19-23.

163 Mand, 15-19 år.

Benjamin siger: ”I 1992 skal vi godt nok lige have teksten igen, for man skal arbejde lidt mere for det. Men når jeg så hører den i mindre stykker og igen, så kan jeg godt lide 1992. Hvor i 2020, der giver den ligesom svaret med det samme. Og jeg kan egentlig godt lide, at jeg skal tænke lidt over det selv.”

Sigurd fortæller: ”Det der ’Nu skal I høre,’ det har jeg svært ved at forene med et billede af Jesus. ’Sandelig’ er et meget bibelsk ord for mig.” Lærke nikker en lille smule: ”Jeg bryder mig ikke om gentagelsen i det. Ordet i sig selv er gammelt og passer jo egentlig ind. Jeg synes faktisk det lyder lidt fjollet med gentagelsen, men på den anden side, så bliver ’Nu skal I høre,’ det bliver for hverdagsprog. Det ville være bedre med ét ’sandelig.’ Og det er måske sådan lidt, 1992 er for svært og indviklet, men 2020 er lidt for let til gudstjeneste.” Sigurd giver hende ret: ”Ja, jeg kan ikke rigtig forene 2020 med sådan, det plejer at lyde i kirken. Men det er klart, hvis man nu kun har hørt 2020, så synes man jo, at det er sådan det skal lyde. Men 1992 er også meget tung. Ja, den er svær.”

Efter at have hørt det sidste af teksterne oplæst igen¹⁶⁴ fortæller Betina: ”I mit hoved er der forskel på dom og straf. Dom, der bliver man dømt, men straf, f.eks. fængselsstraf, der sker der noget dårligt. Så konnotationerne for straf for mig er negative.” Lasse er enig: ”2020 var meget nemmere at forstå. Ordene var nemmere. Men dom kan både være positivt og negativt. Mens straf er negativt.”

---

164 ”Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den, der hører mit ord og tror ham, som har sendt mig, har evigt liv og kommer ikke for dommen, men er gået over fra døden til livet. ²⁵Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den time kommer, ja, den er nu, da de døde skal høre Guds søns røst, og de, der hører den, skal leve. ²⁶For ligesom Faderen har liv i sig selv, således har han også givet Sønnen at have liv i sig selv. ²⁷Og han har givet ham magt til at holde dom, fordi han er Menneskesøn. ²⁸I skal ikke undre jer over dette, for den time kommer, da alle de, der er i gravene, skal høre hans røst ²⁹og gå ud af dem – de, der har øvet det gode, for at opstå til liv, men de, der har gjort det onde, for at opstå til dom” (1992).

”Den, der hører, hvad jeg siger, og tror på ham, der har sendt mig, han har evigt liv. Han vil ikke blive dømt, for han er gået fra døden over til livet. ²⁵Nu skal I høre: Den tid kommer, ja, den er her allerede, hvor de døde kan høre min stemme, og dem, der hører efter, vil blive levende. ²⁶For livet kommer fra min far, og han har sørget for, at jeg kan give det videre. ²⁷På samme måde har han givet mig magt til at dømme mennesker, for jeg er Menneskesønnen. ²⁸I skal ikke undre jer, når de døde hører min stemme ²⁹og forlader deres grave. Dem, der har gjort noget godt, står op for at leve, og dem, der har gjort noget ondt, står op for at blive straffet” (2020).

Johannesevangeliet 5, 24-29.

Sigurd bemærkede noget andet: ”Jeg bed mærke i, at i 2020 følte jeg, at der blev talt direkte til dig. Jeg føler *du* skal høre *mig*. Der henvender teksten sig til mig. Hvor 1992 henvender sig til nogen et eller andet sted.”

Som afsluttende overvejelser siger Betina: ”Kan man lave en mellemting mellem teksterne? For 1992 er måske lidt for svær, mens 2020 er lidt for meget hverdag.” Sigurd Fortæller: ”Overordnet vil jeg hellere selv lytte til 2020, det er klarere, jeg ville huske det bedre og forstå budskabet bedre. Jeg ville bedre kunne forene den oversættelse med mit eget liv. Jeg blev fanget på en anden måde af 2020. Og det synes jeg er vigtigt, at en bibeltekst kan.”

Benjamins afsluttende overvejelse er: ”Jeg føler lidt, at 2020 er nogen, der har taget 1992 og fortolket på den: sagt ’det er sådan her, det er’. Men det er også blevet mere forståeligt. Men hvis jeg skulle høre det i en kirke, så ville jeg nok helst høre 1992, fordi sproget er lidt mere klassisk Bibel. Den har noget mere helligt over sig, jeg kan mærke, at der er noget over teksterne.” Lasse siger: ”På nogle punkter er 1992 smukkere, hvor 2020 er mere direkte. Man skal tænke mere over 1992, men det gør også, at hvis man kommer til at tænke over det, så kan man få en bedre forståelse og måske en bedre relation til teksten.”

Lærkes afsluttende bemærkning er: ”Jeg kunne bedst lide den første i det hele [Salmernes Bog i 1992-oversættelsen]. Det var ikke for svært og ikke for let. Og det var smukt. Jeg synes, det er fedt, at man går hjem med et budskab, når man har været i kirke. En fornemmelse af, at Bibelen har prøvet at fortælle noget til en, minde en om noget i livet. Det skal være højtideligt, men ikke for snørklet og formelt. Så kan det blive støj for ens tanker.”

4.3 Præsteinterviews

I dette afsnit præsenterer vi materialet fra vores telefoninterviews med sognepræster i folkekirken. Vi har talt med i alt 223 præster om hvorvidt, hvornår, og hvor ofte de benytter Bibelen 2020 i gudstjenestesammenhæng. 124 af disse præster deltog endvidere i et dybdegående telefoninterview om, hvad de oplever som styrker og udfordringer ved henholdsvis den autoriserede bibeloversættelse fra 1992 og Bibelen 2020.

Først præsenterer vi hovedfundene fra telefoninterviewene med sognepræsterne, herefter præsenterer vi det kvantitative materiale, for i fire afsnit med tilhørende underafsnit at udfolde de kvalitative indsigter på baggrund af materialet.¹⁶⁵

Hovedfundene på tværs af telefoninterviewene med præster er, at

- ❖ en tredjedel af præsterne i Den Danske Folkekirke benytter Bibelen 2020 i en vis udstrækning i højmessesammenhæng.
- ❖ kvindelige præster er mere tilbøjelige til at benytte Bibelen 2020 i højmassen end mandlige præster.
- ❖ vi ingen indikationer ser på, at brugen af Bibelen 2020 i højmessesammenhæng er afhængig af alder eller embedsalder.
- ❖ præsterne oplever, at sproget i 1992-oversættelsen besidder en positiv genkendelighed.
- ❖ præsterne fremhæver, at sproget i 1992-oversættelsen hænger godt sammen med den danske salmetradition og andre gudstjenesteelementer.
- ❖ sproget i 1992-oversættelsen ifølge præsterne bisidder en sproglig tyngde, som egner sig godt til gudstjenestebrug.
- ❖ teksterne i 1992-oversættelsen opfattes tilpas tvetydige og rummelige til, at både præster og menighed får plads til fortolkningen.
- ❖ præsterne mener, at 1992-oversættelsen er en god og tekstnær oversættelse.
- ❖ i visse sammenhænge oplever præsterne en fremmedhed i forhold til sproget i 1992-oversættelsen, hvilket giver den et gammeldags udtryk.

---

165 For en detaljeret gennemgang af undersøgelses- og metodedesign, samt bearbejdning af materialet se afsnit 5.3.

- ❖ præsterne oplever, at særligt epistellæsningerne og læsninger fra Johannevangeliet er vanskelige.
- ❖ 1992-oversættelsen er i nogle tilfælde svær for både præsterne og lægfolk at oplæse.
- ❖ præsterne fornemmer, at teksterne i 1992-oversættelsen er vanskelige for kirkegængerne at lytte til.
- ❖ det er præsternes erfaring, at 1992-oversættelsen er vanskelig for dele af menigheden, i særlig grad unge, at forstå.
- ❖ sproget i Bibelen 2020 fremstår for præsterne som moderne og nutidigt.
- ❖ præsterne fornemmer, at Bibelen 2020 er mere tilgængelig for folk, særligt dem, som ikke fortrolige med sproget i 1992-oversættelsen.
- ❖ Bibelen 2020 er ifølge præsterne mere mundret og derfor lettere at oplæse.
- ❖ præsterne oplever, at menigheden har lettere ved at lytte til teksterne i Bibelen 2020.
- ❖ når præsterne tilvælger Bibelen 2020, er det ofte i forbindelse med epistellæsninger, og når de vurderer, at mange kirkegængere vil opleve en sproglig fremmedhed til 1992-oversættelsen.
- ❖ Bibelen 2020 mangler ifølge præsterne genkendelighed i centrale tekster, det betyder, at præsterne fornemmer, at den faste menighed nogle gange 'slår sig' på formuleringer.
- ❖ præsterne savner en række kendte udtryk i f.eks. saligprisninger og teologiske begreber som synd i Bibelen 2020.
- ❖ sproget i Bibelen 2020 bliver ifølge nogle præster for hverdagspræget. Det betyder, at den mister dybde, nuance og højtidelighed. Med andre ord kan den fremstå flad.
- ❖ i forsøget på at formidle bredt, oplever nogle præster, at Bibelen 2020 bliver for fortolkende i dens oversættelsesvalg. Det betyder, at teksterne efterlader mindre rum til fortolkning.
- ❖ præsterne oplever, at det hverdagsprægede sprog nogle gange ikke passer ind i gudstjenestesammenhængen.

4.3.1 Brugen af Bibelen 2020 i gudstjenestesammenhæng

I det følgende stiller vi skarpt på de præster, som benytter Bibelen 2020 i gudstjenestesammenhæng. Vi undersøger, hvilke sammenhænge der er i det kvantitative materiale – og hvad vi ikke kan sige noget om.

Tabel 2 viser, hvordan præsterne har svaret på spørgsmålet: *I hvilke sammenhænge bruger du Bibelen 2020 af og til/bruger ikke*, når det drejer sig om højmesse. Præsterne har fem svarmuligheder, nemlig, at de bruger den, overvejer at bruge den, tidligere har brugt den, ikke bruger den og ikke kunne finde på at bruge den. Den sidste mulighed angiver et aktivt eller 'kraftigt' fravalg. I de kommende beregninger udgør de fire sidste muligheder én svargruppe, nemlig, at præsterne ikke benytter Bibelen 2020. Som tabellen viser, er det 75 af de i alt 223 adspurgte præster, som i et eller andet omfang benytter sig af Bibelen 2020 til højmesse. Det vil sige, at 33 % af præsterne i undersøgelsen bruger Bibelen 2020 til tekstlæsning. Men kan vi sige, at det også gælder på landsplan? Vi kan med 95 % sikkerhed sige, at mellem 27 % og 39 %¹⁶⁶ af præsterne i Den Danske Folkekirke benytter Bibelen 2020 til tekstlæsning i højmessesammenhæng i et eller anden omfang.

Tabel 2: Brugen af Bibelen 2020 i højmissen. I antal besvarelser.

Bruger 2020	Overvejer at bruge 2020	Har tidligere brugt 2020	Bruger ikke 2020	Kunne ikke finde på at bruge 2020	I alt
75	20	7	91	30	223

Hvis vi ikke kun kigger på højmesse, men tager de præster, der benytter Bibelen 2020 i bred gudstjenestelig sammenhæng, f.eks. spaghetti- eller aftengudstjeneste, så benytter 113 af præsterne i undersøgelsen den. Det vil sige, at halvdelen af præsterne i undersøgelsen i et eller andet omfang benytter Bibelen 2020 til tekstlæsning¹⁶⁷ i bred gudstjenestelig sammenhæng. På denne baggrund kan vi med omkring 90 % sikkerhed sige, at mellem 45 %

¹⁶⁶ Usikkerheden er beregnet med den hypergeometriske distribution (Vu & Harrington 2020, 175).

¹⁶⁷ Nogle af præsterne siger, at de ikke har egentlige tekstlæsninger til spaghettigudstjenester, men at de parafraserer eller genfortæller en tekst. Hertil har vi spurgt, hvilken oversættelse der danner baggrund for parafrasen, eller hvilken oversættelse de læser lige op til. Hvis svaret her nogle gange er Bibelen 2020, så anføres det, at de benytter Bibelen 2020 til tekstlæsning i spaghettigudstjeneste.

og 55 % af præsterne i Den Danske Folkekirke benytter Bibelen 2020 i et vist omfang i bred gudstjenestelig sammenhæng.¹⁶⁸ Tabel 3 viser, i hvilke gudstjenestesammenhænge præsterne i undersøgelsen benytter Bibelen 2020.

Tabel 3: Typen af gudstjenester, hvor Bibelen 2020 benyttes til læsninger. I antal besvarelser.

Gudstjenestetype	Bruger Bibelen 2020
Højmesse	75
Højmesse med dåb	78
Dåbsgudstjeneste uden for højmessen	93
Spaghattigudstjeneste el.lign.	94
Aften-/natandagt	86
Meditations-/stillegudstjeneste	82
Plejehjemsgudstjeneste el.lign.	39
Skolegudstjeneste	80
Konfirmationsgudstjeneste	93
Højtiderne	32
Begravelser/bisættelser	41
Andet	48

De to ovenstående tabeller fortæller, hvor mange der benytter Bibelen 2020, men de fortæller ikke med hvilken frekvens, der læses fra Bibelen 2020. Vi forsøger at afdække dette med spørgsmålet: *Hvis du overvejer din generelle brug af bibeludgave i gudstjenestesammenhæng, hvor ofte bruger du ca. 1992-oversættelsen og Bibelen 2020?* Det er svært for præsterne at give en præcis fordeling, når de bliver ringet op uden forberedelse. Derfor er svarmulighederne intervalafkrydsning. Tabel 4 viser, med hvilken frekvens præsterne i undersøgelsen benytter Bibelen 2020 i bred gudstjenestelig sammenhæng, altså også til andre gudstjenestetyper end højmessen. Som det fremgår af tabellen, benytter langt de fleste sig af Bibelen 2020 til færre end 10 % af deres læsninger. Det vil sige, at de ikke benytter Bibelen 2020

¹⁶⁸ Usikkerheden er beregnet med den hypergeometriske distribution (Vu & Harrington 2020, 175).

på ugentlig basis. Mange af respondenterne i intervallet 1-9 % ligger i den lave ende af intervallet.¹⁶⁹ Vi skal til intervallet 30-39 % og derover, før det med rimelighed kan antages, at der læses nogenlunde fast fra Bibelen 2020 i højmesse, da vi her når en tredjedel af tekstlæsningerne – 27 af præsterne i undersøgelsen benytter Bibelen 2020 med en frekvens på 30 % eller oftere af deres læsninger. Altså f.eks. epistellæsningen¹⁷⁰ fra 2020, mens de to andre læsninger er fra den autoriserede 1992-oversættelse. Frekvensen kan selvfølgelig også udlægges som en gudstjeneste af tre, hvor der kun læses fra Bibelen 2020.

Tabel 4: Frekvensen af læsning fra Bibelen 2020 i bred gudstjenestelig sammenhæng. I antal besvarelser.

Frekvens	Antal besvarelser
Bruger ikke 2020	110
1-9 %	55
10-19 %	16
20-29 %	15
30-39 %	7
40-49 %	1
50-59 %	5
60-69 %	1
70-79 %	6
80-89 %	2
90-99 %	5
100 %	0

Note: de fem præster, som bruger Bibelen 2020 i 90-99 % af deres læsninger er i en forsøgsperiode, hvor det er aftalt med menighedsrådet, og der er givet dispensation til, at alle læsninger er fra Bibelen 2020. Grunden til, at de ikke svarer 100 % er at f.eks. læsninger ved begravelser/bisættelser ikke nødvendigvis er fra Bibelen 2020.

¹⁶⁹ Det har vi ikke egentlige tal på, da vi kun afkrydsede i det på forhånd bestemte interval, men mange gav i interviewene udtryk for, at intervallet kunne have heddet 5 % i Bibelen 2020 og 95 % i den autoriserede 1992-oversættelse.

¹⁷⁰ Det kvalitative materiale peger på, at præsterne ser mange styrker ved oversættelserne i Bibelen 2020 i de tekster, der udgør epistelteksterne. Og at mange præster netop bruger Bibelen 2020 ved epistellæsning.

Tabel 5 specificerer punktet om højtider i tabel 3. Specificering er interessant, fordi vi har en hypotese om, at præsterne er mindst tilbøjelige til at bruge Bibelen 2020 til julegudstjenester, fordi særligt julen er forbundet med tradition – hvor tingene skal gøres, som de plejer at blive gjort. Det er ud af datasættet ikke muligt at teste denne hypotese. Vi kan derfor kun deskriptivt konstatere, at der er færrest, der benytter den til jul, og det er den højtide, hvor flest har svaret, at de *ikke kunne finde på at bruge Bibelen 2020*. Tilsammen kan vi se, at antallet af præster, som benytter Bibelen 2020 ved de tre store højtider, er forholdsvis lavt, sammenholdt med indsigterne fra det kvalitative materiale, som vi præsenterer efter dette afsnit, kan vi konkludere, at den overordnede tendens peger på, at Bibelen 2020 ikke bruges i særligt stort omfang ved de store højtider.

Tabel 5: Brugen af Bibelen 2020 til højtiderne. I antal besvarelser.

	Jul	Påske	Pinse	Andre
Bruger Bibelen 2020	13	30	29	30
Overvejer at bruge Bibelen 2020	13	25	27	27
Har tidligere brugt Bibelen 2020	3	3	2	1
Bruger ikke Bibelen 2020	145	134	135	135
Kunne ikke finde på at bruge Bibelen 2020	49	31	30	30

Note: Datagrundlaget er ikke tilstrækkeligt til at udføre statistiske test på forskellen mellem brugen af Bibelen 2020 til jul og til påske. Det vil sige, selvom forskellen umiddelbart ser stor ud, så kan vi ikke med sikkerhed sige, om der er en signifikant forskel.

Vi havde i udgangspunktet ingen antagelser om, at der er sammenhæng mellem køn og brugen af Bibelen 2020. Men vi kan konstatere, at af de 75 præster, som benytter Bibelen 2020 til højmesse, er 65,3 % kvinder, mens mænd udgør 34,7 %, som det fremgår af tabel 6. Men er forskellen signifikant?

Tabel 6: Forholdet mellem køn og brugen af Bibelen 2020 til højmesse i datasættet.

	Kvinde	Mand	Total
Bruger Bibelen 2020	65,3 %	34,7 %	100 %
Bruger ikke Bibelen 2020	41,2 %	58,8 %	100 %

Note: N=223, $p < .001$, χ^2 11,583, d.f. 1, V .228.

Vores chi i anden-testen viser, at der er en signifikant sammenhæng mellem køn og brugen af Bibelen 2020, og at sammenhængens styrke er moderat¹⁷¹. Det vil sige, at undersøgelsen viser, at kvinder i højere grad end mænd er tilbøjelige til at bruge Bibelen 2020 i højmassen. Hvad det skyldes, kan testen ikke sige noget om.

Det næste naturlige spørgsmål er, om der også er en sammenhæng mellem alder og brugen af Bibelen 2020. Tabel 7 er en oversigt, der viser, hvordan besvarelserne om brugen af Bibelen 2020 i højmassen fordeler sig, når præsterne er aldersinddelt i tiårsintervaller. Mens tabel 8 viser, hvordan fordelingen ser ud, hvis præsterne er grupperet efter embedsalder i femårsintervaller.

Tabel 7: Aldersfordelingen ift. brug af Bibelen 2020 i højmassen. I antal besvarelser.

År	Bruger 2020	Overvejer at bruge 2020	Har tidligere brugt 2020	Bruger ikke 2020	Kunne ikke finde på at bruge 2020	I alt
<30	0	0	0	0	1	1
30-39	8	6	1	19	3	37
40-49	11	3	2	24	9	49
50-59	27	9	2	22	7	67
60-69	28	2	2	26	10	68
70≤	1	0	0	0	0	1
I alt	75	20	7	91	30	223

171 Da V er .288. Jf. afsnit 5.4.

Tabel 8: Brug af Bibelen 2020 i højmessen ift. embedsalder. I antal besvarelser.

År	Bruger 2020	Overvejer at bruge 2020	Har tidligere brugt 2020	Bruger ikke 2020	Kunne ikke finde på at bruge 2020	I alt
<5	9	8	0	11	6	34
5-9	8	2	1	13	2	26
10-14	8	3	2	22	5	40
15-19	10	0	3	8	4	25
20-24	11	3	0	10	2	26
25-29	15	3	0	9	2	29
30≤	14	1	1	18	9	43
I alt	75	20	7	91	30	223

Hvis vi skal teste for sammenhæng mellem alder og brugen af Bibelen 2020, så er nogle af intervalgrupperne i tabel 7 og 8 ikke store nok. Med forskellige sammenlægninger af intervallerne viser chi i anden-testen ikke nogen signifikant sammenhæng mellem alder og brugen af Bibelen 2020.¹⁷² Præsterne inddeles i embedsalder efter ordinationsår, hvor den ene gruppe er ordineret i/før året 1992, og den anden gruppe er ordineret efter 1992. Her er argumentet, at de, der blev ordineret i/før 1992, blev ordineret før den nugældende autoriserede oversættelse blev taget i brug.¹⁷³ Dermed har vi en skillelinje, som ikke blot arbitrært deler gruppen. Tabel 9 viser forholdet mellem denne inddeling af embedsalder og brugen af Bibelen 2020.

172 Med en skillelinje ved 50 år, er $p .059$, ved 60 år er den $p .162$ og ved 40 år er den $p .214$. Det vil sige, der er ingen signifikant sammenhæng mellem alder og brugen af Bibelen 2020 – heller ikke når man leder efter den.

173 Den nugældende autoriserede bibeloversættelse blev taget i brug ved en festgudstjeneste d. 9. november 1992. Da det er så sent i kalenderåret, regnes året 1992 med i gruppen, før den blev taget i brug.

Tabel 9: Forholdet mellem embedsalderen, inddelt i ordination i/før og efter 1992, og brugen af Bibelen 2020 i højmessene.

	År for indsættelse i embede		Total
	Efter 1992	I/før 1992	
Bruger Bibelen 2020	89,3 %	10,7 %	100 %
Bruger ikke Bibelen 2020	86,3 %	13,5 %	100 %

Note: N=223, p .544, X^2 .367, d.f. 1, V .041

Chi i anden-testen viser, at der ikke er en signifikant sammenhæng mellem embedsalder og brugen af Bibelen 2020 i højmessene. Det er værd at bemærke, at der er 28 respondenter i gruppen *i/før 1992*, derfor er datagrundlaget spinkelt.

Brugen af Bibelen 2020 fordelt på stiftsniveau ses i tabel 10. Når svarfordelingerne uddifferentieres på denne måde, er det ikke muligt at gøre tallene generaliserebare, derfor præsenteres de i svarantal uden procentfordeling.

Tabel 10: Oversigt over brugen af Bibelen 2020 i højmesse fordelt på stifter. I antal besvarelser.

	Bruger Bibelen 2020	Bruger ikke Bibelen 2020	Total
Fyens Stift	9	17	26
Haderslev Stift	10	11	21
Helsingør Stift	5	10	15
Københavns Stift	4	10	14
Lolland-Falsters Stift	2	6	8
Ribe Stift	5	8	13
Roskilde Stift	6	24	30
Viborg Stift	8	22	30
Aalborg Stift	11	19	30
Aarhus Stift	15	21	36
Total	75	148	223

Note: N 223, p.665, X^2 6,731, d.f. 9, V.174

Der er i materialet her ingen sammenhæng mellem stifter og antallet af præster, der benytter Bibelen 2020 i højmesse.

Materialet til denne undersøgelsesdel kan med rimelighed siges at være repræsentativt for præsterne i folkekirken.¹⁷⁴ 33 % af præsterne benytter Bibelen 2020 i et eller andet omfang i højmassen. Mens halvdelen bruger den i et eller andet omfang i bred gudstjenestelig sammenhæng. Det viser sig, at kvinder er mere tilbøjelige til at bruge Bibelen 2020, mens der ikke er nogen sammenhæng mellem hverken alder, embedsalder eller stift og brugen af Bibelen 2020.

4.3.2 De kvalitative indsigter fra præsteinterviewene

I de følgende afsnit præsenterer vi det kvalitative materiale indsamlet gennem 128 telefoninterviews med danske folkekirkepræster. Det er vigtigt at understrege, at beskrivelserne ikke er totalbeskrivelser. Det vil sige, at når en præst citeres for at sige, at Bibelen 2020 er flad, eller at epistellæsningerne i 1992-oversættelsen er næsten uforståelige, så er det ikke den eneste karakteristik, den pågældende præst giver af henholdsvis 1992-oversættelsen og Bibelen 2020. Med andre ord, kan en præst godt opleve Bibelen 2020 nærværende og tilgængelig, men samtidig i nogle sammenhænge flad og for uhøjtidelig. På samme måde kan præstens oplevelse af 1992-oversættelsen godt være, at nogle epistellæsninger er meget vanskelige, men at sproglige udtryk passer godt ind i gudstjenestesammenhængen.

Afsnittene er inddelt i styrker og udfordringer i henholdsvis 1992-oversættelsen og Bibelen 2020. Det er de, fordi vi forsøger at afdække et samlet billede med mange input til de forskellige afsnit. Endvidere er præsentationen inddelt i forhold til de koder, som det kvalitative materiale fra telefoninterviewene er struktureret igennem. Det vil sige, at styrkerne i 1992-oversættelsen afdækkes igennem koderne: *genkendelighed; sammenhæng; sproglig tyngde; fortolkningsrum* og *tekstnær*. Udfordringerne ved 1992-oversættelsen afdækkes igennem koderne: *gammeldags; svære tekster; svær at oplæse; svær at lytte til* og *svær at forstå*. I forhold til Bibelen 2020 afdækkes styrkerne igennem koderne: *sproglige styrker; tilgængelighed; lettere at oplæse; lettere at lytte til* og *anvendelse*. Mens udfordringer af-

---

174 Jf. afsnit 5.3.3.

dækkes med koderne: *forbehold; mangler genkendelighed; mangler konkrete udtryk; sproglige svagheder og fortolkende.*¹⁷⁵

4.3.3 Styrker i den autoriserede 1992-oversættelse

En samlet beskrivelse af styrkerne i 1992-oversættelsen på baggrund af telefoninterviewene med præster, som følger herunder, lægger vægten på teksternes sproglige dybde og rigdom, som adskiller sig fra hverdags-sproget. Præsterne oplever, at sproget i 1992-oversættelsen rummer nuancer, som udvider vores forståelseshorizont, og som giver anledning til refleksion. Sproget har en genkendelighed over sig, som vækker følelser. Og oversættelsen passer ind i den sammenhæng, den indgår i, med vægt på gudstjenesten. Formuleringerne efterlader rum til fortolkning og plads til forskellige udlægninger. Præsterne opfatter oversættelsen som tekstnær, hvilket betyder, at de nærer tillid til den.

1992-oversættelsen vækker genkendelighed

Opsamling: Genkendelighed relaterer sig til tryghed og følelser. Visse tekster er for præsterne nærmest internaliseret og skal derfor lyde på en bestemt måde. Det oplever præsterne, at 1992-oversættelsen opfylder efter 30 år i brug, med enkelte undtagelser, hvor nogle præster fremhæver f.eks. formuleringer fra 1948-oversættelsen som mere rigtige. Genkendelighed er en af 1992-oversættelsens største styrker.

Bag koden *genkendelighed* gemmer der sig 54 udsagn, fra 49 forskellige præster. Det er den næsthyppigste positive karakterisering af 1992-oversættelsen blandt de adspurgte præster.¹⁷⁶ Bag denne kode gemmer der sig en række forskellige ord: fortrolighed; tryghed; vanthed; kendt; bekendt; genklang, som præsterne beskriver oversættelsen med. Beskrivelserne knytter sig til deres arbejde med teksterne og til menighedens tilknytning til dem. En præst fortæller: ”Jeg kan over for menigheden bruge ord og

---

175 Jf. afsnit 5.3 for gennemgang af indsamlingsmetode, materialebearbejdning, herunder koderne, og sammensætningen af de adspurgte præster.

176 Jf. afsnit 5.3.2.

vendinger uden henvisning, fordi vi kender dem så godt.”¹⁷⁷ Han fremhæver desuden, at der er et fællesskab omkring oversættelsen – et fællesskab i menigheden, men også på tværs af folkekirken, idet udgangspunktet for læsningerne er den autoriserede 1992-oversættelse. Trygheden i oversættelsen relaterer sig ligeledes til både præsternes arbejde med oversættelsen og til præsternes opfattelse af menighedens tilknytning til oversættelsen, her ment som ordlyd og formuleringer. Det formuleres som: ”de ligger inde i en”¹⁷⁸; ”den ligger på rygraden”¹⁷⁹; ”jeg hviler godt i den oversættelse”¹⁸⁰; ”der er en tryghed og tradition i genkendeligheden.”¹⁸¹ Det sidste udsagn knytter sig til overvejelser om, at nogle tekster skal lyde på en bestemt måde, f.eks. juleevangeliet. Det udfoldes yderligere under koden *sammenhæng*. At visse tekster har en klang, som vækker genkendelighed, fortæller også en anden præst, som ellers næsten udelukkende bruger Bibelen 2020, hun siger: ”Det kan næsten ringe med i ørene, når man kender teksterne godt.”¹⁸² Ordene genklang, tryghed og fortrolighed går igen i materialet. Det viser, hvordan teksterne næsten er internaliseret hos præsterne og – i præsternes opfattelse – hos visse dele af menigheden. Oversættelsen beskrives desuden som ”Mit hverdagstøj som teolog. Det er jo sådan det [teksterne] lyder.”¹⁸³ Og ”Det er et godt arbejdsværktøj. Her er jeg på hjemmebane.”¹⁸⁴

Genkendelig er en af de første styrker, præsterne fremhæver ved den autoriserede 1992-oversættelse. De relaterer det til både sig selv og deres menighed(er). I deres arbejde er det en fordel, da de er ”på hjemmebane,” det letter arbejdet både ift. gudstjenesteforberedelse, men også i de-

---

177 Mand, 30-39 år, 5-9 år i embede, Viborg Stift, benytter ikke Bibelen 2020.

178 Kvinde, 60-69 år, 0-5 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger herunder i højmessenen.

179 Mand, 30-39 år, 5-9 år i embede, Ribe Stift, benytter ikke Bibelen 2020.

180 Kvinde, 60-69 år, 25-29 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmessenen, hun overvejer dog at tage den i brug her.

181 Kvinde, 30-39 år, 5-9 år i embede, Aarhus, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, bruger den ikke til højmesse, men overvejer at tage den i brug her.

182 Kvinde, 50-59 år, 25-29 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 til 90-99 % af sine læsninger inklusiv i højmessenen.

183 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 til 10-19 % af sine læsninger inklusiv i højmessenen.

184 Kvinde, 50-59 år, 30-34 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 til 1-9 % af sine læsninger, men benytter den ikke i højmessenen.

res arbejde i øvrigt. Da det er en indarbejdet oversættelse, så får ordlyden også karakter af: ”Sådan har det altid lydt,”¹⁸⁵ selvom der selvfølgelig er en bevidsthed om, at der også går oversættelser forud for 1992-oversættelsen. Efter 30 års brug i gudstjenesten er der 14 præster, der fortsat fremhæver 1931/48-oversættelsen. Halvdelen af dem omtaler den i generelle termer, mens den anden halvdel har specifikke steder, hvor det enten er ét specifikt ord eller en håndfuld tekster de foretrækker i 1931/48-oversættelsen. En savner ”*Men* det skete i de dage,” frem for 1992s ”*Og* det skete i de dage.” Mens tre fremhæver ordet ”frugtsommelig” i juleevangeliet frem for 1992-oversættelsens ”gravid.”¹⁸⁶ En præst uddyber: ”Frugtsommelig er bedre end gravid – der er organiske og vegetations konnotationer i det. Det peger mod vækst, og Mariæ bebudelse kommer også hen imod foråret.” Han fortsætter: ”Det er en nedtoning af sprogets poesi, og det akkumulerer i formidlingens navn og i forestillingen om, at alle skal forstå alt her i verden. Det er for mig at ødelægge et sprog for at tilnærme sig segmenterne. Hvorfor skal vi fjerne poesien for at kunne formidle bredt. Vi kunne i stedet for lære sproget at kende. Vi udjævner sproget, og så får vi faktisk et meget lidt differentieret sprog. Vi får færre ord til at udtrykke os med. Har vi færre ord, så har vi også mindre betydning.”¹⁸⁷ Det sidste er samstemmende med noget af den kritik, der føres mod Bibelen 2020. Her illustrerer citaterne, at de steder, hvor oversættelsen ikke vækker genklang, i dette tilfælde i 1992-oversættelsen, der bliver det ikke blot et spørgsmål om præferencer for et enkelt ord eller to, det bliver symptomatisk for en udvikling i sproget eller samfundet. Når genkendelighed rummer nuancer som tryghed og fortrolighed, så er det ikke underligt, at et brud med genkendeligheden bliver følelsesaktiverende. Det bakkes op af en præst, der, til spørgsmålet om, hvorfor han ikke længere bruger Bibelen 2020, siger: ”Jeg har en menighed, som kender Bibelen rigtig godt. Og de slår sig på formuleringerne i 2020.”¹⁸⁸

---

185 Kvinde, 50-59 år, 5-9 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

186 Der står ikke ”gravid,” men ”som ventede et barn” i Lukasevangeliet 2, 5. Til Mariæ bebudelses dag står der ”Se, den unge kvinde skal blive med barn” i Esajas’ Bog 7, 14, og ”Se, du skal blive med barn” Lukasevangeliet 1, 31. Alle i 1992-oversættelsen.

187 Mand, 60-69 år, 25-29 år i embede, Fyens Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmessen.

188 Mand, 30-39 år, 5-9 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, har tidligere brugt Bibelen 2020 til tekstlæsning i højmessen.

Genkendeligheden er altså en stærk og vigtig faktor i præsternes arbejde med 1992-oversættelsen. Det relaterer sig til arbejdet med teksterne i og uden for gudstjenestesammenhæng. Det vækker følelser hos både dem selv og deres menigheder. Og genkendeligheden er særligt vigtig i bestemte sammenhænge som f.eks. juleaften. I denne undersøgelse er det kun 13 af de adspurgte, som har brugt Bibelen 2020 i forbindelse med julegudstjenester, mens 30/29 præster brugte den til påske/pinse.¹⁸⁹ Julens traditioner kalder måske på mere genklang og tryghed end de øvrige helligdage. En af præsterne siger: ”Juleevangeliet er et eksempel på en tekst i folks kollektive bevidsthed.”¹⁹⁰ Det er ikke overraskende, at netop juleevangeliet fremhæves som noget særligt.

1992-oversættelsen skaber sammenhæng

Opsamling: Præsterne mener, at sproget i 1992-oversættelsen hænger positivt sammen med den danske salmetradition. Oversættelsens sproglige udtryk egner sig ifølge præsterne til den højtidelige sammenhæng, en højmesse er.

Koden *sammenhæng* er ikke løsrevet fra genkendelighed. For også her fremhæver præsterne julegudstjenesterne og højtiderne som sammenhænge, hvor 1992-oversættelsen har nogle styrker. Styrker, som knytter sig til genkendelighed, men her i forbindelse med det gentagende element og traditioner, der er i julegudstjenesten. En anden præst fremhæver dåbsbefalingen.¹⁹¹ Genkendeligheden har for præsterne her en værdi, fordi den indgår i den bestemte sammenhæng, som henholdsvis julegudstjenesten og dåben indgår i. Desuden fremhæves gudstjenesten – som højmesse – som en sammenhæng, hvor det mere højtidelige, og til tider bedagede, sprog egner sig godt til. Sproget understøtter stemningen i gudstjenesten, hvilket også fremhæves i forbindelse med koden *sproglig tyngde*. I 1992 udkom der, efter flere års arbejde i liturgikommissionen, en ny ritualbog og alterbog.

---

189 Jf. afsnit 4.3.1.

190 Kvinde, 30-39 år, 0-4 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 til 20-29 % af læsningerne, inklusiv i højmessene.

191 Kvinde, 50-59 år, 20-24 år i embede, Haderslev Stift, bruger Bibelen 2020 til 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmessene.

Til det siger en af præsterne: ”Det rituelle sprog – både ritualbog og ’koreografi’ – spiller godt sammen med 1992-oversættelsen.”¹⁹² Det fremhæves også, at ”der er sammenhæng mellem 1992-oversættelsen og den danske salmetradition.”¹⁹³ Den sproglige sammenhæng mellem 1992-oversættelsen og salmerne styrker indtrykket af en sammenhængende gudstjeneste.

En tredje sammenhæng, som ikke knytter sig til den enkelte gudstjeneste, er fællesskabet omkring den autoriserede oversættelse. En af præsterne fortæller: ”Den er autoriseret. Så den er et fælles grundlag for alle sognekirker i folkekirken. Det vil sige, vi har den samme.”¹⁹⁴ Han fortsætter: ”Selvfølgelig kan man sige, at i den utopiske verden var der ikke brug for oversættelser, så kunne vi læse fra den græske tekst og forholde os til den uden mellem-oversættelser og fortolkninger.” Det er selvfølgelig rigtigt, men nu hvor oversættelse er nødvendigt, så er det ikke blot en oversættelsesstyrke, men en styrke for folkekirken, at udgangspunktet for gudstjenesten og de tekster, der lyder heri, er fra den samme oversættelse.

Der er altså tale om, at præsterne oplever, at 1992-oversættelsen skaber sammenhæng på to niveauer. Et internt gudstjenesteniveau, hvor sproget egner sig til den gudstjenestelige sammenhæng, hvor det fremhæves som en styrke, at der er sproglig sammenhæng mellem teksterne, salmerne, kollekterne og de forskellige led af gudstjenesten. Og det andet niveau, hvor autorisation og brugen af samme oversættelse skaber sammenhæng i folkekirken og gudstjenesterne i mellem.

1992-oversættelsen har sproglig tyngde

Opsamling: Den sproglige tyngde ligger for præsterne først og fremmest i et poetisk og dybt sprog. Det skabes blandet andet ved ældre nuancerede eller tvetydige ord. Samtidig indeholder teksterne noget mystisk eller ubegribeligt. Ifølge præsterne understøtter dette højtideligheden i teksterne og i den gudstjenestelige brugssammenhæng.

---

192 Kvinde, 60-69 år, 10-14 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men bruger den ikke til højmesse.

193 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Viborg Stift, benytter ikke Bibelen 2020.

194 Mand, 30-39 år, 5-9 år i embede, Ribe Stift, benytter ikke Bibelen 2020.

Ifølge præsterne er den helt store sproglige styrke ved 1992-oversættelsen, at teksterne har en sproglig tyngde, det vil sige et rigt, poetisk, dybt og smukt sprog. 57 præster fremhæver dette som en klar styrke. Det er den oftest fremhævede styrke ved 1992-oversættelsen i materialet. Karakteristikken omkredser de nuancer og den tyngde, som sproget har, når det benytter sig af et ældre og mangfoldigt sprog: ”Det er en særlig bog, med et særligt sprog,”¹⁹⁵ som en af præsterne siger. Det særlige sprog fremhæves af mange, og knytter sig enten til bestemte ord, en stemning eller sproglig sammenhæng. ”Vi beholder en højtidelighed. Bibelen er ikke bare en fortællebog, men der er noget særligt, som vi skal anstrenge os lidt for at forstå. Vi må både læse langsomt og tale med hinanden om det. Og det kan komme igennem enkelte ord med tyngde,”¹⁹⁶ fortæller en af præsterne. Sproget i tekstlæsningerne bidrager i høj grad til højtideligheden i gudstjernen. Det skaber et afbræk fra hverdagen, som præsterne opfatter som en af grundene til, at deres menighed kommer i kirke. En beskriver det som, at 1992-oversættelsen ”betjener sig af begreber, som er lidt gammeldags, hvor man skal stå lidt på tær, så man føler, at man har at gøre med noget andet end det hverdagsagtige.”¹⁹⁷

Men hvad er det for nogle ord eller udtryk, som præsterne fremhæver? Der er først og fremmest den kategori, der kan kaldes klassiske teologiske ord eller kernebegreber: synd, nåde, frelse, velsignelse, barmhjertighed, ”Herren er min hyrde,” salig, og deslige. Og så er der ældre udtryk, som rummer en klang, nuance eller præcision, som de ikke mener, at moderne ord kan udtrykke: nidkær, kalk, anstødssten, drot, miskundhed. Kernebegreberne er der et særligt fokus på, de fremhæves dels som for få i Bibelen 2020, og går igen i præsternes ønsker til 2036-oversættelsen. De er særligt vigtige for, at Bibelen ”giver en fornemmelse af, at den stikker dybere end nu og her-litteratur.”¹⁹⁸ De ældre ord giver nuancer og en anden forståelseshorisont. Begge dele er desuden med til at styrke teksternes genkendelig-

---

195 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at tage den i brug i højmissen.

196 Kvinde, 60-69 år, 10-14 år i embede, Aalborg Stift, benytter Bibelen 2020 til 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmissen.

197 Mand, 40-49 år, 15-19 år i embede, Aarhus Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

198 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Lolland-Falsters Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

hed. En præst siger: ”Der findes nogle formuleringer, som næsten får træk af ’kodificerede trosudsagn,’ næsten på formel.”¹⁹⁹

I generelle betragtninger fremhæves poesien som stærk i Det Gamle Testamente, mens evangelierne er højtidelige på den positive måde. Begge dele bidrager til, at der er ”forskkel på Bibel-/kirkesprog og hverdags-sprog.”²⁰⁰ Dertil fremhæves beskrivelserne af Gud og det guddommelige som mere storladne, med stærkere udtryk og billeder end i Bibelen 2020 og andre supplement. Flere præster nævner også, at 1992-oversættelsen egner sig bedre til konfirmandord end Bibelen 2020, da den rummer en anden sproglig tyngde²⁰¹, også selvom Bibelen 2020 benyttes i konfirmationsforberedelsen. En anden fremhæver 1992-oversættelsen som slidstærk: ”Der er en ekstrem stor slidstyrke i de sproglige udtryk.”²⁰² Han bruger Bibelen 2020 i forbindelse med børn og unge, det vil sige til skole-, spaghetti- og konfirmationsgudstjenester. Her bruges den som supplement og indgang til den autoriserede 1992-oversættelse. Men den sproglige dybde i 1992-oversættelsen gør, at han bruger den i sammenhænge, hvor han ikke specifikt henvender sig til unge.

Et sidste aspekt i den sproglige tyngde, som kommer til udtryk i interviewmaterialet, er, at den sproglige dybde, nuancerne og poesien kan være svært at forstå. Men det er ikke entydigt negativt: ”Der kan være en pointe i, at ikke alle ord er nemme. Gud er ikke nem at forstå, og det kan vække nysgerrigheden.”²⁰³ Der er en klar fornemmelse af, at sproget kan være vanskeligt. Det er en af udfordringerne ved 1992-oversættelsen. Men i nogle tilfælde er vanskeligheden det rum, som præsten kan bevæge sig i. Det viser sig i næste kode *fortolkningsrum*. Desuden understreger det ubegribelige, at bibelteksterne adskiller sig fra anden litteratur, og det egner sig til tekster, man vender tilbage til i forskellige stadier af livet.

---

199 Mand, 50-59 år, 10-14 år i embede, Haderslev Stift, bruger Bibelen 2020 til 30-39 % af sine læsninger inklusiv til højmesse.

200 Kvinde, 60-69 år, 10-14 år i embede, Fyens Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

201 Kvinde, 50-59 år, 25-29 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af læsningerne, inklusiv i højmessene.

202 Mand, 30-39 år, 5-9 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 til 1-9 % af sine læsninger, og har tidligere brugt Bibelen 2020 til højmesse.

203 Kvinde, 30-39 år, 5-9 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 til 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmessene.

1992-oversættelsen giver plads til fortolkningsrum

Opsamling: For præsterne er de sproglige nuancer og teksternes tvetydighed en vigtig styrke i 1992-oversættelsen. Det åbner muligheden for forskellige fortolkninger af teksten. Muligheder, som giver præsterne et større arbejdsrum. Og som giver anledning til refleksion og eftertænksomhed.

”Der er mere at arbejde med som præst, det giver en fortolkningsfrihed.”²⁰⁴ Styrken, som præsten her påpeger, ligger i forlængelse af den sproglige tyngde, som mange peger på. En tyngde, der fungerer som afsæt i f.eks. prædikenen. Styrken her står i kontrast til en af svaghederne i Bibelen 2020, som kodes *fortolkende*. Et af aspekterne i fortolkningsrummet, som her fremhæves i 1992-oversættelsen, kan også betegnes et arbejdsrum eller teksten som arbejdsredskab:²⁰⁵ Her bruges de ældre ord eller udtryk f.eks. som afsæt i prædikenen, eller som en anden udtrykker det: ”Hvis man læser den [1992-oversættelsen] og har tid til at reflektere over den, så er der mere stof til eftertanke, fordi man kan snuble mere i teksten. Der er flere anstødssten – positivt i en læsegruppe – men svært i gudstjenestesammenhæng.”²⁰⁶ Udsagnet her omkredser et spændingsforhold. Skal teksterne være intellektuelt forståelige, eller er der også mening i det uforståelige eller ubegribelige?

Men hvad er det, som giver en fortolkningsfrihed eller anstød til refleksion? Præsterne peger på, at det er teksternes tvetydighed. I tvetydigheden åbner der sig et rum for tænkning og fortolkning, som præsten kan arbejde i både i prædikenen og andet arbejde. En af præsterne siger: ”Der er nogle gange en styrke i, at der er ting, der kan være svære at forstå, for så er der noget at arbejde med.”²⁰⁷ Udsagnet understøttes af 19 andre præster, som eksplicit siger, at de ikke oplever nogle udfordringer i arbejdet med 1992-oversættelsen, eller som oplever, at det svære er en styrke, for så er der et sted at begynde samtalen.

---

204 Kvinde, 40-49 år, 0-5 år i embede, Aalborg Stift, som ikke bruger Bibelen 2020.

205 En af koderne i den første datastyrede kodning.

206 Kvinde, 40-49 år, 10-14 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i ca. 90-99 % af sine læsninger.

207 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 0-9 % af sine læsning, inklusiv i højmessenen.

1992-oversættelsen er tekstnær

Opsamling: Tekstnærhed fremhæves af præsterne som en styrke ved 1992-oversættelsen. De fortæller, at en tekstnær og faglig god oversættelse får den effekt, at der næres tillid til oversættelsen ikke blot blandt præster men også i menigheden.

Ikke overraskende er oversættelsens forhold til grundteksterne et emne, der optager mange i interviews om forskellige tekstoversættelser. Over en bred kam karakteriseres 1992-oversættelsen som en god og tekstnær oversættelse. Endda så nær, at en præst mener, at ”den overflødiggör næsten græskstudiet.”²⁰⁸ Det videnskabelige arbejde med oversættelsen fremhæves, og den kaldes ”fagligt lodig.”²⁰⁹ Samme præst fortsætter: ”Den [1992-oversættelsen] ligger godt op ad originalteksten på et dansk, der hænger sammen. Men det er dansk på et niveau, mange ikke læser eller forstår længere.” Hun fremhæver her en spænding imellem det, der på den ene side vægtes højt, nemlig et tæt forhold til grundteksterne, og på den anden side teksternes anvendelse. At mange præster oplever en forståelsesudfordring i forhold til 1992-oversættelsen og bibeltekster generelt, udfoldes i et af afsnit herunder. Når 1992-oversættelsen kaldes en god oversættelse, sker det ikke kun med overvejelser om relationen til grundteksterne. Det er også et karakteristikum, at den ligger i forlængelse af traditionen.

Men gemmer der sig andet i tekstnærhed som styrke, end det – måske trivielle – at en tekstnær oversættelse er vigtig i en skriftreligion? Ja, for den virker ind i en sammenhæng. I anvendelsessammenhængen får oversættelsen ”større sproglig autoritet, fordi den ligger tættere på grundteksten.”²¹⁰ En anden præst er inde på lidt af det samme i sine overvejelser om udfordringer ved Bibelen 2020, men kalder det i stedet for tillid: ”Den [Bibelen 2020] er ikke autoriseret. Og det giver en anden forestilling til teksten. I stillingen mellem to oversættelser, så næres der mere tillid til den autorise-

---

208 Mand, 50-59 år, 15-19 år i embede, Fyens Stift, benytter sig ikke af Bibelen 2020.

209 Kvinde, 40-49 år, 20-24 år i embede, Fyens Stift, benytter sig ikke af Bibelen 2020.

210 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmesse.

rede.”²¹¹ En god og tekstnær oversættelse med autoritet er vigtig, ”specielt hvis teologien ligger i detaljen,”²¹² som en tredje præst udtrykker det. Det tekstnære har med andre ord en afledt effekt, nemlig den, at der næres tilid til den. En ung præst udtrykker det meget prægnant: ”Jeg er indsat til at bære et embede, og autorisationen bærer oversættelsen, så skal jeg ikke selv stå på mål for den – det tager lidt af presset af.”²¹³

4.3.4 Udfordringer ved 1992-oversættelsen

En samlet beskrivelse af de udfordringer, som præsterne fremhæver og møder i deres arbejde med at formidle Bibelen i 1992-oversættelsen, som følger herunder, er først og fremmest, at præsterne fornemmer en sproglig fremmedhed i forhold til bibelteksterne. Det er både en egentlig sproglig fremmedhed, altså ordene er svære, men også en fremmedhed i forhold til teksternes kontekst, hvilket forstærker udfordringerne.

Præsterne karakteriserer sproget som gammeldags og til tider arkaisk i udtrykket. De oplever særligt udfordringer i forbindelse med Paulus og den sidste del af Johannesevangeliet. Her fremhæver præsterne de komplicerede sætningsstrukturer, men også det til tider høje abstraktionsniveau og 1992-oversættelsens indforståethed i forhold til teksternes kontekst. Præsterne fortæller, at det gør teksterne svære at oplæse, både for dem selv og for lægslæsere. Det får ifølge præsterne den effekt, at teksterne bliver svære at lytte til, og derved bliver de endnu vanskeligere at forstå. Nogle præster oplever eller tænker, at den sproglige fremmedhed og oversættelsens utilgængelighed får den konsekvens, at kirken virker gammeldags og måske i sidste ende irrelevant.

---

211 Mand, 60-69 år, 35-39 år i embede, Aalborg Stift, bruger ikke Bibelen 2020, overvejer at tage Bibelen 2020 i brug.

212 Mand, 30-39 år, 5-9 år i embede, Haderslev Stift, benytter Bibelen 2020 til 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

213 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Viborg Stift, benytter Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmessen.

Sproget i 1992-oversættelsen opfattes som gammeldags

Opsamling: Sproget i 1992-oversættelsen opfattes af mange præster som gammeldags. Det giver en fremmedhed i forhold til nogle af de mennesker, som møder teksterne ved læsningerne i gudstjenesten. Her fremhæves særligt unge og personer, som kun lejlighedsvist kommer i kirke. Den sproglige fremmedhed er særlig stor i forhold til arkaiske udtryk, og de kan sagtens undværes i en ny oversættelse. Mens svære teologiske begreber skal bibeholdes.

At sproget i 1992-oversættelsen er gammeldags, er den næstøftest forekommende negative karakteristik af sproget. Det er dels en konstatering af, at det sproglige udtryk bare er gammeldags. Og dertil at der er ord og vendinger, som er gledet ud af den almindelige danske sprogbrug. En skærpelse af dette er, at nogle ord karakteriseres som arkaiske og kan i denne karakteristik af sproget undværes: ”De ældre ord blokerer for forståelsen, dem kan man godt undvære. Altså arkaismer. Men svære teologiske udtryk skal man beholde.”²¹⁴ At nogle udtryk er gamle og spænder ben for forståelse går igen i undersøgelsen. Det er særligt udfordrende i forhold til konfirmander og yngre mennesker. Undersøgelsen viser, at præsterne har en opfattelse af, at det ældre sprog er en udfordring for dem, der sjældent kommer i kirke. Det er f.eks. gæster til barnedåb, der her tænkes på – det viser sig i overvejelserne om, hvornår præster tager Bibelen 2020 i brug.

En spænding i materialet, der kodes som *gammeldags*, er, at nogle præster på den ene side siger, at de opfatter sproget i 1992-oversættelsen som mere korrekt, men på den anden side også siger, at formidlingen af det er svært: ”Den [1992] er lidt svær at relatere til i en moderne hverdag på grund af de ældre udtryk, selvom de udtryk er mere korrekte.”²¹⁵ En anden siger: ”Der er jo en mærkelig divergens imellem, at vi ikke forstår ordene, men på den anden side, så skal det også lyde sådan.”²¹⁶ Hun fortsætter, at det sjæler

---

214 Mand, 60-69 år, 25-29 år i embede, Viborg Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

215 Kvinde, 60-69 år, 25-29 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, overvejer at bruge den til almindelig højmesse, men bruger den allerede, hvis der er dåb med stort følge.

216 Kvinde, 50-59 år, 15-19 år i embede, Aalborg Stift, bruger ikke længere Bibelen 2020, har tidligere brugt den også i højmissen.

fokus fra prædiken, og at der er for mange ord og udtryk, som skal forklares, før den egentlige prædiken kan begynde. Hun tilføjer desuden: ”Jeg forestiller mig, at der sidder nogle i menigheden, for hvem nogle tekster – også set i den tid vi er i i dag – kan virke voldsomme. Og hvis de står uimodsagt, så tænker jeg, at det kan blive et problem. F.eks. i Paulus med ord som ’vantro’ og ’skøger’. Ordet vantro har også en politisk karakter i dag.” En anden reflekterer over, hvordan han opfatter 1992-oversættelsen anderledes i dag, end han gjorde, da den udkom. Han opfattede den som moderne, og at den frigjorde tonen lidt, nu er den meget kirkelig og virker lidt kedelig.²¹⁷ Præsterne fremhæver, at sproget udvikler sig, og at oversættelserne derfor også må udvikle sig. På den anden side ser flere præster udfordringerne i 1992-oversættelsen som et afsæt til f.eks. prædiken. Eller opfatter konfirmandernes besvær med teksten som en lejlighed til at drøfte betydningen af de ældre ord og udtryk.

Hvor og hvornår er det så, at oversættelsens ældre udtryk bliver en udfordring? Det viser sig gennem de næste koder.

Vanskelige tekster i 1992-oversættelsen

Opsamling: Præsterne fremhæver i særdeleshed Paulus’ breve og den øvrige brevlitteratur, når de skal komme med eksempler på tekster, hvor de oplever vanskeligheder. Når teksterne bruges i gudstjeneste-sammenhæng til epistellæsningerne, har mange præster en fornemmelse af, at brevenes komplicerede sætningskonstruktion gør det vanskeligt for lytterne at forstå, hvad der bliver oplæst. Dertil er brevenes kontekst i høj grad indforstået, når der kun læses uddrag fra dem. Af evangelierne fremhæver præsterne den sidste del af Johannesevangeliet, hvor tekstens vekslen mellem Faderen og Sønnen gør abstraktionsniveauet vanskeligt. I forhold til de gammeltestamentlige læsninger oplever præsterne, at vanskeligheden oftest skyldes en sproglig fremmedhed.

Når præsterne skal komme med eksempler på, hvilke dele af 1992-oversættelsen der er vanskelige, fremhæver de oftest Paulus-teksterne, brevlit-

---

217 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Ribe Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmesse.

teraturen og epistellæsningerne. Johannesevangeliet og de gammeltestamentlige læsninger nævnes også, men slet ikke i samme omfang. Der er selvfølgelig et overlap mellem de tre første tekstgrupper. For Paulus-teksterne udgør en stor del af brevlitteraturen og i gudstjenestesammenhængen en stor del af epistellæsningerne. Hvis vi skal udlede noget af, at teksterne omtales med de tre betegnelser, så viser der sig følgende billede: Paulus fremhæves som særligt svær: ”Hvis jeg var dansklærer og fik et Paulusbrev som stil, så ville jeg bede om nogle flere punktummer”²¹⁸; ”Paulus er svær – det er han altså”²¹⁹; ”Paulus er meget lang og snørklet. Her står konfirmanderne helt af”²²⁰; ”Paulus-teksterne er særligt svære”²²¹; ”Særligt Paulus-teksterne er svære. Man tænker for sig selv: ’Hvornår kommer der mon et punktum?’”²²²; ”Paulus er særligt svært. De originale sætningskonstruktioner skinner nogle gange negativt igennem i oversættelsen. Det bliver snørklet”²²³; ”Paulus er oversat tekstnært med mange participiumsformer, der følger hinanden, men det er svært at forstå, når det oversættes så tekstnært.”²²⁴ Det er i særdeleshed de lange sætninger og sætningsstrukturen, som præsterne karakteriserer som udfordrende, men det gælder også teksternes indhold og kontekst.

Når teksterne omtales som brevlitteratur, fremhæves foruden Paulus også Jakobs brev og Johannes’ breve. Her er det de mange indskudte sætninger, der udfordrer. En af præsterne siger om brevlitteraturen: ”Man skal jo næsten være skolet for at kunne suge næring ud af dem.”²²⁵

Når teksterne omtaler epistler, så peger de direkte ind i gudstjenestesammenhængen. I forhold til epistellæsningen nævner et fåtal lektierne, Apostlenes Gerninger, så det er brevlitteraturen og Paulus, udsagnene om-

---

218 Kvinde, 50-59 år, 25-29 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 til 20-29 % af sine læsninger inklusiv i højmesse.

219 Kvinde, 30-39 år, 5-9 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmassen.

220 Mand, 30-39 år, 5-9 år i embede, Viborg Stift, benytter ikke Bibelen 2020.

221 Mand, 50-59 år, 20-24 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 90-99 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen.

222 Kvinde, 50-59 år, 5-9 år i embede, Fyens Stift, benytter Bibelen 2020 til 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen.

223 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Haderslev Stift, benytter ikke Bibelen 2020, men overvejer at tage den i brug også i højmassen.

224 Mand, 60-69 år, 25-29 år i embede, Viborg Stift, benytter ikke Bibelen 2020.

225 Mand, 30-39 år, 5-9 år i embede, Aalborg Stift, benytter ikke Bibelen 2020.

kredser. Her gælder den ovenstående karakteristik af, at sætningerne er lange, og at der er mange indskud. Der er endnu et element, nemlig det, at de i læsningen kun er et uddrag af en længere tekst. I denne situation karakteriseres epistellæsningerne som indforståede, og at både sproget og konteksten virker fremmed. Konsekvensen bliver, at: ”epistellæsningen er næsten uforståelig.”²²⁶

Derudover fremhæves der en sproglig fremmedhed til særligt gammeltestamenteteksterne – her er udfordringerne afdækket ovenfor under koden *gammeldags*. I gudstjenestesammenhængen kan teksterne nogle gange virke meget fjerne fra den almindelige hverdag. Nogle præster fornemmer et behov for at give regibemærkninger før tekstlæsningen, selvom de egentlig ikke bryder sig om regibemærkninger i gudstjenesten, så teksten kan sættes ind i større sammenhæng. Nogle præster synes desuden, at de bruger unødigt meget tid på teksten i deres prædiken, for at den ikke står uimodsigende eller måske retter, at de skal bruge tid på at sætte teksten ind i en større forståelsesramme.

Johannesevangeliet er det eneste af de fire evangelier, som fremhæves i denne sammenhæng. Det fremhæves med bemærkningen om, at det ikke er lige udfordrende hele vejen igennem, men særligt fra kapitel 16 og frem, hvor de komplicerede sætninger og det høje abstraktionsniveau er et ben-spænd, når man giver sig i kast med teksten, eller den skal bruges i gudstjenesten. En af præsterne kalder det for ”Johannes-rants,” altså tekstens skift mellem det jordiske og det himmelske bliver svær at følge med i.²²⁷

Nogle af teksterne i 1992-oversættelsen er svære at oplæse

Opsamling: Præsterne giver udtryk for, at Paulus-teksterne og Johannesevangeliet kræver ekstra meget forberedelse i forhold til at oplæse teksten. Sætningerne er ikke blot udviklede i sætningskonstruktionen, men i ordvalg og form.

---

226 Mand, 60-69 år, 15-19 år i embede, Ribe, bruger Bibelen 2020 til 70-79 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen.

227 Kvinde, 30-39 år, 0-4 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen.

Præsterne fortæller, at visse tekster er vanskelige at oplæse i 1992-oversættelsen. Det er en meget konkret udfordring i gudstjenestesammenhæng, da teksterne kommunikeres igennem oplæsning. Her er det igen Paulus og Johannesteksterne, der fremhæves. En række af udsagnene lyder: ”F.eks. kan Johannesteksterne være rigtig svære ift. oplæsning og forståelse i lyttesituationen”²²⁸; ”Teksterne er svære at formidle ved oplæsning. Hvis tilhørerne skal forstå, hvad man læser op, så er det virkelig svært”²²⁹; ”Sætningskonstruktionen er meget vanskelig. Indviklede sætninger, som er meget vanskelige at oplæse”²³⁰; ”Man skal øve sig på oplæsningen, det skal man hver søndag, men Paulus-teksterne kan kræve ekstra meget forberedelse”²³¹; ”Nogle af teksterne kan man næsten brække tungen på i tekstoplæsning. Tempo skal ned, og der skal virkelig forberedes oplæsning. Mest i epistel-læsningerne”²³²; ”Det er svært med oplæsning, når mange begynder med ’og’ og ’men’ – det hænger jo sammen med, hvad der er udvalgt til tekstlæsning, for der er noget, man ikke får med, men som går forud for teksten.”²³³ Citaterne her illustrerer de udfordringer, som præsterne oplever ift. oplæsning i gudstjenesten, og det er tydeligt, at det ikke er små udfordringer. Det skal igen understreges, at karakteristikkene her ikke er en totalbeskrivelse. Et aspekt, som denne undersøgelse ikke afdækker, men som kunne være interessant at undersøge, er brugen af lægmandlæsere, hvordan læserne forbereder sig.

---

228 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Aarhus Stift, benytter ikke Bibelen 2020.

229 Kvinde, 50-59 år, 25-29 år i embede, Roskilde, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessene.

230 Kvinde, 60-69 år, 0-4 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 til 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmessene.

231 Kvinde, 50-59 år, 20-24 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 9-19 % af sine læsninger, overvejer at bruge den til højmesse.

232 Kvinde, 50-59 år, 20-24 år i embede, Helsingør Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

233 Kvinde, 60-69 år, 30-34 år i embede, Haderslev Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, har tidligere brugt Bibelen 2020 i højmesse.

Læsningerne fra 1992-oversættelsen er svære at lytte til

Opsamling: Præsterne har en fornemmelse af, at de komplicerede tekster i f.eks. Pauls og Johannesevangeliet er svære at lytte til. Med andre ord fornemmer de, at kirkegængerne nogle gange har svært ved at følge med i gudstjenestens læsninger, fordi teksterne er svære at lytte til.

Præsterne udtrykker en klar forestilling om, at nogle tekster er svære at lytte til. Her er teksterne sammenfaldende med de tekster, der er svære at oplæse. På baggrund af det ovenstående er det ikke overraskende, at det igen er epistelteksterne, der fremhæves. Det er de lange komplekse sætninger og det høje abstraktionsniveau, der er udfordrende. Dertil nævnes også, at teksternes kontekst er indforstået: ”Lidt indforstået, for læsningerne er taget ud af en sammenhæng. Og jeg er ellers ikke til regibemærkninger, men nogle gange kan jeg næsten føle det nødvendigt for at hjælpe lytterne”²³⁴; ”Det er næsten umuligt for den kirkefremmede at få noget som helst ud af Paulus, når man skal lytte til ham”²³⁵; ”Et højt lixtal. Det er svære og lange sætninger. De er svære at høre, tænker jeg også, når jeg selv har siddet på kirkebænken”²³⁶; ”Modtagerne hører den kun én gang.”²³⁷ Lyttesituationen er i gudstjenesten, og den udfordring, som præsterne identificerer ved vanskeligheden ved at oplæse nogle tekster, smitter af på det at høre tekster. Præsterne oplever, at når teksterne er svære at oplæse, så er de også svære at lytte til. I gudstjenesten betyder det, at nogle præster har en oplevelse af, at teksterne indimellem går hen over hovedet på kirkegængerne: ”De forstår simpelthen ikke ordene i teksten, og især Paulus er svær.”²³⁸

---

234 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 til 1-9 % af sine læsninger, men bruger den ikke i højmassen.

235 Mand, 60-69 år, 15-19 år i embede, Ribe Stift, bruger Bibelen 2020 til 70-79 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen.

236 Kvinde, 50-59 år, 5-9 år i embede, Fyens Stift, benytter Bibelen 2020 til 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i gudstjenesten.

237 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen.

238 Kvinde, 40-49 år, 20-24 år i embede, Fyens Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

Nogle af præsterne udtrykker forståelse for, at 1992-oversættelsen visse steder er vanskelig, fordi grundteksterne *er* vanskelige. De fortæller, at en oversættelse ikke må miste grundteksternes kompleksitet.²³⁹

Teksterne i 1992-oversættelsen kan være svære at forstå for tilhøreren

Opsamling: Nogle af præsterne oplever i både gudstjeneste- og anden sammenhæng, f.eks. konfirmandforberedelse eller dåbssamtale, at teksterne virker fremmedgørende for modtagerne. Præsterne har nogle gange en fornemmelse af, at tekstlæsningerne går hen over hovedet på tilhørerne. I visse tilfælde forestiller præsterne sig, at det giver de ikke bibelvante kirkegængere en negativ oplevelse med læsningerne og deraf med gudstjenesten.

Under denne kode gemmer der sig så at sige summen af de ovenstående udfordringer. De ældre udtryk og fremmede ord, de lange og svære sætningskonstruktioner med det høje abstraktionsniveau, i en situation, hvor man som lytter kun hører teksten en gang, så peger 37 præster på, at de oplever situationer, hvor kirkegængere har svært ved at forstå teksterne. Foruden gudstjenestesituationen fremhæves konfirmationsforberedelsen som et sted, hvor udfordringerne bliver tydelige. I forhold til konfirmander understreger flere af præsterne, at det ikke kun er sprogdragten, der er udfordrende, det er begrebsverdenen og konteksten også. Det er et andet aspekt, som ikke fylder ret meget i karakteristikken af 1992-oversættelsen, men som fylder en hel del af den positive karakteristik af Bibelen 2020, nemlig at 1992-oversættelsen er svær at relatere til i dag. ”Nogle gange bliver det et volapyk-sprog, som folk ikke forstår”²⁴⁰; ”Evangelierne er i nogle tilfælde næsten ekskluderende, for de kræver ret høj basisviden for at forstå, hvad der egentlig foregår – der er en indforståethed i sproget.”²⁴¹

---

239 Kvinde, 30-39 år, 5-9 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men ikke til højmesse.

240 Kvinde, 40-49 år, 10-14 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 til 90-99 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

241 Kvinde, 40-49 år, 15-19 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

Nogle præster oplever som konsekvens heraf, at tekstlæsningerne fra 1992-oversættelsen står svagt hos de kirkegængere, som synes teksterne er svært tilgængelige, eller kirkegængerne ikke får noget ud af læsningerne. Det forestiller præsterne sig kan have en negativ indflydelse på den måde, kirkegængerne oplever gudstjenesten. Det gælder i særlig grad, når kirkegængerne f.eks. er et dåbsfølge, som ikke er fortrolige med det kirkelige eller bibelske sprog. Her har præsterne nogle gange en fornemmelse af, at kirken kommer til at virke forældet og irrelevant.²⁴²

4.3.5 Styrker ved Bibelen 2020

En samlet beskrivelse af de styrker, præsterne i denne undersøgelse fremhæver ved Bibelen 2020, som uddybes herunder, betoner tilgængelighed, lyttevenlighed og forståelse. De præster, som benytter Bibelen 2020, oplever, at teksterne er mere tilgængelige for særligt unge mennesker. Det nutidige og mere hverdagsprægede sprog betyder, at nogle har nemmere ved at forstå og deraf spejle sig selv i teksterne i Bibelen 2020 fremfor i 1992-oversættelsen. I højmessesammenhæng tilvælger præsterne oftest Bibelen 2020 til epistellæsningen, mens de også tilvælger den, når de vurderer, at kirkegængerne, f.eks. i et dåbsfølge, vil opleve vanskeligheder med 1992-oversættelsen.

De sproglige styrker ved Bibelen 2020

Opsamling: De sproglige styrker, som præsterne fremhæver i forbindelse med Bibelen 2020, er, at teksterne nu fremstår mere moderne og nutidige, end de gør i 1992-oversættelsen. Det betyder blandt andet, at præsterne oplever, at sproget flyder bedre, det letter oplæsningssituationerne, og gør teksterne bedre egnet til at lytte til. Præsterne fornemmer, at den sproglige fornyelse gør teksterne nemmere at forstå for flere mennesker, særligt dem, som ikke har så stor berøring med kirken. Den sproglige fornyelse betyder også, at præsterne oplever, at teksterne taler mere direkte til dem selv og

---

242 Kvinde, 40-49 år, 20-24 år i embede, Fyens Stift, bruger ikke Bibelen 2020.
Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Aarhus Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

tilhørerne, det betyder, at de bedre kan relatere til teksterne og derved opleve dem som meningsfulde.

Overskriften for de sproglige styrker, som præsterne beskriver i Bibelen 2020, er moderne og tilgængelig. 52 præster og 78 udsagn indfanges i koden *sproglige styrker*. Det viser, at mange har positive kommentarer om og oplevelser med Bibelen 2020.

Et af de sproglige elementer, som fremhæves af mange præster i forhold til Bibelen 2020, er, at sætningsstrukturen i mange af teksterne er enklere og bedre i sammenligning med 1992-oversættelsen. Det er særligt Paulus og epistelteksterne, præsterne fremhæver her. Præsterne siger f.eks.: ”Teksten hænger lidt bedre sammen – et lidt bedre overblik i forhold til de mange indskudte sætninger”²⁴³; ”Teksterne er blevet mere overskuelige i sætningsopbygningen”²⁴⁴; ”Sproget er mere let og flydende. Særligt i Paulus”²⁴⁵; ”Sproget flyder bedre og er mere forståeligt – Paulus bliver nemmere”²⁴⁶; ”Sætningskonstruktionerne er nemmere, f.eks. Paulus er der sat flere punktummer i. Det kan være befordrende for forståelsen”²⁴⁷; ”Paulus bliver mere skarp, og så rammer teksterne på en anden måde”²⁴⁸; ”Det er mere nutidigt, især i brevlitteraturen. Mere flydende læsning og lettere at forstå”²⁴⁹; ”Jeg vil gerne bruge den til epistellæsning. De bliver faktisk forståelige.”²⁵⁰ De mange citater viser, hvordan præsterne oplever det sproglige udtryk i Bibelen 2020 som positivt klagørende. Nogle af de udfordringer, de lokaliserede i 1992-oversættelsens Paulus-tekster med videre, er blevet

---

243 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

244 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Viborg Stift, bruger ikke selv Bibelen 2020.

245 Kvinde, 50-59 år, 20-24 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 til 50-59 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

246 Kvinde, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

247 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 i 50-59 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

248 Kvinde, 50-59 år, 5-9 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

249 Kvinde, 60-69 år, 30-34 år i embede, Haderslev Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, har tidligere brugt den i højmessen.

250 Kvinde, 30-39 år, 5-9 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, bruger den ikke i højmessen.

mindre og færre med Bibelen 2020. Og når teksterne er nemmere at forstå, oplever præsterne, at 'så rammer teksterne på en anden måde,' som en af præsterne ovenfor siger.

Et andet element i den sproglige styrke er, at oversættelserne i Bibelen 2020 får præsterne til at tænke nyt og anderledes om teksterne. Det er både udfordrende og forfriskende: "Kan udfordre mine tanker lidt og give en anden forståelse, end jeg måske 'traditionelt' har forstået" og "Kan åbne teksten på nye måder"²⁵¹; "En øjenåbner for præsten"²⁵²; "Teksten folder sig bedre ud"²⁵³; "Kan åbne op for andre perspektiver"²⁵⁴; "Man kan se nogle passager på en ny måde, det giver anledning til refleksion over oversættelser"²⁵⁵; "Forfriskende for os, der kender 1992. Man får øje på noget nyt ved at læse den tekst i Bibelen 2020, end man har set de sidste 30 år."²⁵⁶ Citaterne her viser, hvordan nogle præster oplever den nye ordlyd positivt i deres arbejde med formidling af bibeltekster. Og det gælder både dem, der benytter Bibelen 2020 og dem, der ikke benytter den i gudstjenestesammenhæng. De nye perspektiver oplever præsterne som forfriskende og givende i deres egen prædikenforberedelse, også selvom de læser fra 1992-oversættelsen og i nogle tilfælde ikke kunne finde på, at have tekstlæsningen fra Bibelen 2020.²⁵⁷

---

251 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, men ikke i højmessen.

252 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 i 50-59 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

253 Mand, 50-59 år, 20-24 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 90-99 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

254 Mand, 60-69 år, 25-29 år i embede, Københavns Stift, benytter ikke Bibelen 2020 til sine læsninger.

255 Mand, 40-49 år, 15-19 år i embede, Aarhus Stift, bruger ikke Bibelen 2020 til læsninger.

256 Kvinde, 60-69 år, 30-34 år i embede, Haderslev Stift, bruger Bibelen 2020 til 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmessen, har dog tidligere brugt Bibelen 2020 til højmesse.

257 Mand, 50-59 år, 25-29 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, og overvejer at tage den i brug i højmessen.

Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men kunne ikke finde på at bruge den til højmessen.

Kvinde, 50-59 år, 25-29 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 90-99 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

Med det mere moderne og nutidige sprog oplever præsterne, at teksterne bliver mere umiddelbart forståelige,²⁵⁸ det er en fordel, ”når man gerne vil have en mere selvforklarende tekst. Det bringer teksterne mere i øjenhøjde,”²⁵⁹ fortæller en af præsterne. Han uddyber, at det f.eks. kan være en fordel til en dåbsgudstjeneste, hvor dåbsfølget kun lejlighedsvist kommer i kirke, eller til episteltekster, hvor konteksten ofte er indforstået. En anden af præsterne siger, at ”Humoren og underfundigheden i Bibelen er kommet til udtryk [i Bibelen 2020].”²⁶⁰ Det er for ham at se med til at gøre Bibelen 2020 til en oversættelse, der appellerer til flere mennesker.

Det er ikke kun Paulus-teksterne, som præsterne omtaler positivt fornyet i Bibelen 2020. Også de gammeltestamentlige tekster fremhæves af nogle: ”Salmernes Bog kigger jeg ofte i i 2020, den kan noget andet og åbner teksten på ny”²⁶¹; ”Salmernes Bog kan virkelig noget i en fornyet udgave. Jeg arbejder meget med teksterne i et eksistentielt felt, og Salmernes Bog kan være meget arkaisk i 1992. Der spejler 2020 godt, at det er tekster om menneskets indre kamp. Det kommer springende ud af siderne på en fuldstændig nutidig måde. Det er næsten mirakuløst. Den rammer lige i maven.”²⁶² Og hun fortsætter: ”Den oversættelse [Bibelen 2020] har fjernet noget, som altid har været ved at få mig til at falde lidt i søvn i Det Gamle Testamente – selv som teolog.” En tredje præst siger: ”Salmernes Bog er næsten blevet til bønner: De går simpelthen lige til hjertet. Det får jeg meget ud af. Det er virkelig godt.”²⁶³

Den sidste gruppe citater viser, hvordan nogle præster oplever, at de sproglige fornyelser i Bibelen 2020 særligt gør teksterne i Salmernes Bog mere nærværende og meningsfulde for mennesker i dag. Med andre ord oplever nogle af præsterne, at det nutidige sprog i Bibelen 2020, hvad enten

---

258 Kvinde, 60-69 år, 0-4 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmessenen.

259 Mand, 40-49 år, 15-19 år i embede, Fyens Stift, bruger ikke længere Bibelen 2020, men har tidligere brugt den i højmessenen.

260 Mand, 60-69 år, 15-19 år i embede, Lolland-Falsters Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmessenen.

261 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 til 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmessenen.

262 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmessenen.

263 Kvinde, 50-59 år, 5-9 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessenen.

det er i Paulus-teksterne eller de gammeltestamentlige tekster, gør teksterne mere tilgængelige for mennesker i dag. *Tilgængelighed* er koden for det næste afsnit.

Bibelen 2020 er tilgængelig for mennesker i dag

Opsamling: Præsterne beskriver Bibelen 2020 som mere tilgængelig for særligt unge mennesker og i sammenhænge, hvor den sproglige fremmedhed i forhold til sproget i 1992-oversættelsen er stor. Nogle af præsterne har også gode erfaringer med at benytte Bibelen 2020 i eksistentielle sammenhænge, hvor de fremhæver Salmernes Bog som et sted, hvor det fornyede sprog giver teksterne et nyt liv og aktualitet.

Det moderne sprog og den mere nutidige ordlyd gør, ifølge præsterne, Bibelen 2020 mere relaterbar og tilgængelig. De fremhæver særligt dette element i forbindelse med deres arbejde med konfirmander og yngre mennesker: ”Der er en sproglig fornyelse, som virker godt på yngre. Og så kan den åbne teksten anderledes”²⁶⁴; ”Den fungerer bedre til yngre mennesker”²⁶⁵; ”Nogle gange god i konfirmandundervisningen, fordi man når hurtigere ind i teksten og skal ikke bruge tid på at forklare ordene”²⁶⁶; ”Den passer bedre til det sprog, vi har i dag, og den er umiddelbart nemmere forståelig.”²⁶⁷ Mange af præsterne peger på, at Bibelen 2020 gør konfirmationsforberedelsen lettere, da teksternes nye ordlyd ikke er helt så fremmed som ordlyden i 1992-oversættelsen. Nogle præster fremhæver også den nye ordlyd som mere tilgængelig for f.eks. dåbsforældre. En af de præster, som ikke bruger Bibelen 2020, konstaterer dog, at hele udfordringen i forhold til formidling til konfirmander ikke er løst med en mere hverdagsdansk oversættelse, for det er ikke blot ordene men begrebsverdenen i Bibelen, der er

---

264 Kvinde, 60-69 år, 25-29 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 70-79 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

265 Kvinde, 30-39 år, 5-9 år i embede, Ribe Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmessen.

266 Kvinde, 60-69 år, 10-14 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmessen.

267 Kvinde, 30-39 år, 0-4 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

fremmed for konfirmanderne og andre.²⁶⁸ Fremmedheden overfor de teologiske begreber og den bibelske kontekst løses ikke med en fornyet ordlyd og et mere flydende sprog.

Ifølge præsterne har det nutidige sprog ikke blot gjort teksten mere tilgængelig for konfirmander og yngre. Nogle af præsterne har gode erfaringer med, at Bibelen 2020 åbner teksterne godt i forhold til eksistentielle overvejelser og spørgsmål i sammenhænge, hvor 1992-oversættelsens sprog er for utilgængelig.²⁶⁹ En af præsterne fortæller, at hun oplever, at sproget i de gammeltestamentlige tekster flyder bedre, og at teksterne er mere nærværende. En anden præst siger også, at Bibelen 2020 ”passer bedre til det sprog, vi har i dag, og den er umiddelbart nemmere forståelig,²⁷⁰ mens en tredje siger, at den ”meget bedre knytter sig til vores liv i dag.”²⁷¹ Nogle præster oplever, at teksterne i Bibelen 2020 er mere nærværende og tilgængelige i sammenhænge, hvor den sproglige fremmedhed til 1992-oversættelsen måske ville være for stor. Andre præster fortæller, at også i sammenhænge som f.eks. studiekreds, hvor deltagerne er bekendte med det bibelske sprog i 1992-oversættelsen, kan Bibelen 2020 sætte andre perspektiver på teksterne.²⁷²

Andre præster betegner sproget i Bibelen 2020 som ”et solidt forsøg på et dansk, folk forstår. Og den er et godt supplement til den autoriserede oversættelse,”²⁷³ og ”Et sprogbrug, der er til for almindelige mennesker.”²⁷⁴ Her underforstået, at de en gang imellem oplever sproget i 1992-oversættelsen som svært for ’almindelige’ mennesker at forstå.

En del af præsterne sætter ord på, hvem de mener, Bibelen 2020 henvender sig særligt godt til foruden konfirmander og yngre mennesker:

---

268 Mand, 50-59 år, 25-29 år i embede, Fyens Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

269 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

270 Kvinde, 30-39 år, 0-4 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

271 Kvinde, 60-69 år, 25-29 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, overvejer at tage den i brug i højmessen.

272 Kvinde, 60-69 år, 10-14 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmessen.

Mand, 30-39 år, 5-9 år i embede, Ribe Stift, bruger ikke Bibelen 2020 til læsninger.

273 Kvinde, 40-49 år, 20-24 år i embede, Fyens Stift, bruger ikke Bibelen 2020 til læsninger.

274 Mand, 60-69 år, 15-19 år i embede, Ribe Stift, bruger Bibelen 2020 til 70-79 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

”Kan være godt for ’dem, der er nye i troen.’ Der glider teksten og forståelsen nemmere”²⁷⁵; ”Jeg vil anbefale den til læsebrug for unge mennesker – så kan det andet bygges på senere”²⁷⁶; ”Den kan være lettere tilgængelig for nogle, som ikke er så bibelvante”²⁷⁷; ”Den kan nok godt åbne teksterne bedre for dem, som ikke har samme bibelkendskab”²⁷⁸; ”Den er rigtig god for førstegangslæsere”²⁷⁹; ”Sproget er tydeligt for mennesker, som ikke har en kirkelig baggrund, den er lettere for dem at forstå.”²⁸⁰ Citaterne her viser tydeligt, at nogle præster oplever styrker ved Bibelen 2020, når de skal henvende sig til mennesker, som ikke har et stort bibelsk kendskab.

Et sidste element, som præsterne fremhæver i forhold til tilgængeligheden og imødekommenheden i Bibelen 2020, er nogle af de oversættelsesvalg, der er truffet i forhold til teksternes tiltaler, f.eks. i Apostlenes Gerninger eller i nogle af Paulus’ breve, hvor der i 1992-oversættelsen står ”Kære brødre,” så står der i Bibelen 2020 ”Kære venner.” Det opfattes af nogle præster som mere inkluderende både som læser og i oplæsningssammenhængen, hvor teksten henvender til den lyttende menighed.²⁸¹

Sproget i Bibelen 2020 gør ifølge en række af præsterne teksterne nemmere at relatere til i sammenligning med 1992-oversættelsen for mennesker i dag. Præsterne fremhæver særligt konfirmander og yngre mennesker, når spørgsmålet falder på, hvem de mener, at Bibelen 2020 henvender sig godt til. De nævner også, at Bibelen 2020 egner sig godt til mennesker, der er ’nye i troen,’ og ikke kommer med et stort bibelkendskab, da den er lettere tilgængelig og mindre indforstået. Tilgængeligheden betyder, at præsterne

---

275 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 til 20-29 % af sine læsninger, men ikke i højmessen.

276 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

277 Mand, 50-59 år, 25-29 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, overvejer at bruge den i højmessen.

278 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Roskilde Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

279 Kvinde, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af dine læsninger, inklusiv i højmessen.

280 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 til 50-59 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

281 Mand, 30-39 år, 5-9 år i embede, Aalborg Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

Kvinde, 50-59 år, 25-29 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 60-69 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

Kvinde, 40-49 år, 20-24 år i embede, Fyens Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

fornemmer, at Bibelen 2020 er nemmere tilgængelig, og dermed mere nærværende og meningsfuld i nogle af de sammenhænge, hvor 1992-oversættelsen er vanskelig at formidle.

Bibelen 2020 er lettere at oplæse

Opsamling: Præsterne beskriver sproget i Bibelen 2020 som mere oplæsningsvenligt. Det skyldes, at de sproglige udtryk og sætningsstrukturerne er blevet enklere, hvilket gør teksterne mere mundrette.

Præsterne oplever, at idet teksterne i Bibelen 2020 er mere nutidige, sætningskonstruktionerne enklere og oversættelserne mere relaterbare, så bliver teksterne lettere at oplæse, fordi de ligger tættere op ad hverdagsdansk i dag, end 1992-oversættelsen gør. I interviewene karakteriserer en lang række af præsterne Bibelen 2020 som mundret: ”Mere mundret og nemmere at oplæse”²⁸²; ”Lettere at oplæse, for den er lidt mere mundret og lidt tættere på ens eget sprog”²⁸³; ”Det er et mere flydende sprog. Færre sjældent brugte ord.”²⁸⁴ At Bibelen 2020 er lettere at oplæse, er ikke blot en forestilling. Nogle af præsterne fortæller, at de får positiv respons fra deres lægslæsere, som også oplever, at Bibelen 2020 er mere tilgængelig: ”Der er lægmandlæsere, som indimellem vælger 2020, fordi den er mere oplæsningsvenlig eller lettere at forstå.”²⁸⁵ Nogle af præsterne oplever selv, at mundretheden betyder, at teksterne er lettere at oplæse, mens andre får at vide af deres lægslæsere, at de synes, at teksterne er mere oplæsningsvenlige. Det oplæsningsvenlige skyldes dels forenkling i nogle af de komplicerede sætningsstrukturer i særligt episteltekster, dels fordi teksterne har færre ældre udtryk i sammenligning med 1992-oversættelsen.

---

282 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 til 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

283 Kvinde, 60-69 år, 0-4 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

284 Kvinde, 30-39 år, 5-9 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 50-59 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

285 Mand, 40-49 år, 15-19 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

Det nyere sproglige udtryk i Bibelen 2020 betyder også, at nogle præster betegner den som mere læsevenlig, når den læses indenad og ikke kun i oplæsningssammenhæng.²⁸⁶

At teksterne er nemmere, er ikke blot til gavn for læglæserne, præsterne fremhæver også, at de lettere oplæselige tekster også betyder mere lyttevenlige tekster: ”Den er nemmere at læse op af, så det giver mening for nutidsdanskere”²⁸⁷; ”Den er bedre til oplæsning og til at blive hørt”²⁸⁸; ”Flyder bedre i nutidsmund og høres bedre i nutidsøre.”²⁸⁹ Præsterne her fremhæver en positiv sammenhæng mellem, hvordan teksterne er at læse op, og hvordan de er at lytte til. At teksterne er lettere at lytte til, er omdrejningspunkt for den næste kode.

Bibelen 2020 er lettere at lytte til

Opsamling: Nogle præster oplever, at teksterne i Bibelen 2020 er mere lyttevenlige. Dette opfatter de som en fordel i gudstjenestesammenhæng, hvor teksterne i udgangspunktet netop lyttes til. Det skyldes teksternes mere nutidige udtryk og enklere form.

De præster, som oplever, at Bibelen 2020 er nemmere at oplæse fra, observerer, at teksterne dermed også bliver lettere at lytte til. Dette, i kombination med, at teksterne er mere tilgængelige, betyder, at Bibelen 2020 ifølge præsterne er nemmere at forstå end 1992-oversættelsen.²⁹⁰ Nogle af præsterne fortæller: ”Paulus-teksterne bliver nemmere at høre. Og Johannes-

---

286 Kvinde, 60-69 år, 0-4 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

287 Kvinde, 50-59 år, 20-24 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, overvejer at tage den i brug i højmessen.

288 Kvinde, 30-39 år, 0-4 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

289 Kvinde, 60-69 år, 30-34 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 til 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

290 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

Kvinde, 50-59 år, 5-9 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 40-49 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

evangeliet forekommer også lidt nemmere at høre²⁹¹; ”Den [2020] bruger jeg, når jeg vurderer, at dem, der sidder og skal lytte til det, får mere ud af denne oversættelse²⁹²; ”Den er nemmere at høre oplæst – mere hørbar.”²⁹³ At nogle præster fremhæver både Paulus og Johannesevangeliet som vanskeligt i 1992-oversættelsen, afdækkes under afsnit 4.3.4 om udfordringerne ved 1992-oversættelsen. Også en af de præster, som ikke selv benytter Bibelen 2020, i højmassen forestiller sig, at særligt Paulus’ tekster i 2020 er lettere at lytte til end i 1992-oversættelsen.²⁹⁴

En anden præst beskriver styrken i Bibelen 2020 således: ”Der er en ligefremhed og større imødekommenhed til lytterne og dem, der ikke er så bekendt med teksterne. Der er mere nutidig tale.”²⁹⁵ En tredje lægger ikke vægten på dem, der ikke er så bekendt med teksterne, men på situationen: ”Klart at foretrække i en ’høresituation.’ Det er jo særligt i gudstjenestesituationer og kirkelige handlinger.”²⁹⁶ Når læsningerne i gudstjenesten som udgangspunkt er teksterne, der lyttes til, så ser nogle af præsterne klare styrker ved, at oversættelserne i Bibelen 2020 har en øget auditiv tilgængelighed i sammenligning med 1992-oversættelsen. Den citerede præst ovenfor, lægger netop vægten på lyttesituationen. Han mener i øvrigt, at Bibelen 2020 som konsekvens af den store prioritering af formidling er for fortolkende i sine oversættelsesvalg. Men han bruger alligevel Bibelen 2020 til hovedparten af sine læsninger, da han vægter lytteforståelsen og derfor ser det som sin formidlingsopgave at udlægge teksterne nuanceret i sin prædiken eller anden formidling.

---

291 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen.

292 Mand, 50-59 år, 20-24 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen.

293 Kvinde, 50-59 år, 5-9 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen.

294 Kvinde, 30-39 år, 0-4 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, overvejer at bruge den i højmassen.

295 Mand, 50-59 år, 10-14 år i embede, Haderslev Stift, bruger Bibelen 2020 i 30-39 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen.

296 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Roskilde Stift, benytter Bibelen 2020 i 80-89 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen.

Når Bibelen 2020 tilvælges

Opsamling: Når præsterne benytter Bibelen 2020 til tekstlæsning i højmesse, bruger de den oftest til epistellæsningen. Det skyldes, at særligt epistellerne er vanskelige i 1992-oversættelsen, og præsterne oplever, at oversættelserne i Bibelen 2020 både er mere oplæsnings- og lyttevenlige. Mange præster tilvælger også Bibelen 2020 i deres arbejde med konfirmander og yngre mennesker. Præsterne benytter også Bibelen 2020 i andre sammenhænge, hvor de vurderer, at kirkegængerne eller dem, de samtaler med, vil opleve vanskeligheder i forhold til 1992-oversættelsen.

På baggrund af de ovenstående beskrivelser af styrkerne i Bibelen 2020 er det ikke overraskende, at konfirmandarbejdet er en af de situationer, hvor præsterne tilvælger Bibelen 2020. Det gør de, fordi de har en oplevelse af, at teksterne er lidt lettere at forstå for konfirmanderne i 2020- end i 1992-oversættelsen.

I højmessesammenhæng er det oftest til epistellæsningen, præsterne tilvælger Bibelen 2020: ”Jeg bruger den til epistellæsninger. Fordi Paulus er meget indforstået i 1992 – hvis man ikke lige kan huske sammenhængen i det givne brev, så er det rigtig svært at forstå. Det er lidt nemmere i 2020, fordi teksten hænger lidt bedre sammen – et lidt bedre overblik i forhold til de mange indskudte sætninger.”²⁹⁷ En anden præst fortæller: ”Jeg bruger den mest til epistellæsning, når jeg tænker, her skal vi altså lige have den på en anden måde.”²⁹⁸ Mens en tredje siger: ”Hvis jeg havde tilladelsen, så ville jeg nok fortsat læse de fleste gammeltestamente- og episteltekster fra 2020 – men det ville få en omtale i prædiken.”²⁹⁹ De fleste af de præster, der benytter Bibelen 2020 til læsning i højmesse, fortæller, at de nogle gange bruger den til epistellæsningen. Andre præster bruger den til den gammeltestamentlige læsning, fordi det sproglige udtryk ikke er lige så gam-

---

297 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmesse.

298 Kvinde, 60-69 år, 0-4 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmesse.

299 Kvinde, 60-69 år, 25-29 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 80-89 % af sine læsninger, inklusiv i højmesse. De har i sognet på forsøgsbasis næsten kun brugt Bibelen 2020.

meldags i Bibelen som i 1992-oversættelsen.³⁰⁰ Evangelieteksterne derimod nævnes næsten ikke som et sted, præsterne vælger Bibelen 2020 til frem for 1992-oversættelsen. To præster siger aktivt, at de ikke bruger Bibelen 2020 til evangelielæsningen: ”Vi bruger den ikke til evangelielæsningerne”³⁰¹; ”Jeg har ikke haft evangelielæsning fra 2020.”³⁰² Det er, som vist ovenfor, heller ikke i evangelieteksterne, at præsterne lokaliserer de største sproglige udfordringer i 1992-oversættelsen, undtaget i den sidste del af Johannevangeliet.

Blandt de præster, som benytter Bibelen 2020 til læsninger i højmessen, viser afdækningen her, at det er mest udbredt at bruge den til epistellæsningen og herefter til den gammeltestamentlige læsning.

Bibelen 2020 bruges også i andre gudstjenestesammenhænge end højmessens.³⁰³ Fem præster fortæller, at de nogle gange bruger den i forbindelse med dåb: ”Jeg har brugt den få enkeltstående gange til dåb, hvor teksten er mere forståelig”³⁰⁴; ”Jeg bruger den, hvis der er dåb med stort følge”³⁰⁵; ”Bibelen 2020 kan egne sig til dåbsforældre, som ikke er så vant til kirken. Dermed kan jeg balancere mellem dåbsbefalingen, som jeg læser fra 1992 og så 2020-oversættelsen til de andre læsninger den dag”³⁰⁶; ”Jeg bruger den nu fast ved dåb. Den taler helt anderledes til dåbsforældre i dag”³⁰⁷; ”Jeg bruger den blandt andet til dåb uden for højmessens og til særgudstjenester – i sammenhænge, hvor man ikke på samme måde er bundet af søndagens tekst.”³⁰⁸ Som citaterne viser, benytter præsterne ikke Bibelen 2020 til dåbs-

---

300 Kvinde, 30-39 år, 0-4 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessens.

301 Kvinde, 40-49 år, 15-19 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessens.

302 Kvinde, 30-39 år, 0-4 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessens.

303 Jf. afsnit 4.3.1.

304 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmessens.

305 Kvinde, 60-69 år, 25-29 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, overvejer at tage den i brug i højmessens.

306 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmessens.

307 Kvinde, 60-69 år, 25-29 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 80-89 % af sine læsninger, inklusiv i højmessens. Sognet bruger på forsøgsbasis Bibelen 2020 til de fleste læsninger.

308 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmessens.

befalingen, men bruger den til nogle af de andre læsninger i gudstjenesten. Det gør de, når de f.eks. vurderer, at dåbsfølget vil opleve en sproglig fremmedhed i forhold til 1992-oversættelsen.

Nogle præster bruger Bibelen 2020 i forbindelse med begravelse/bisættelse.³⁰⁹ Det gør de, når de vurderer, at sproget skal være nærværende, så de pårørende bedre kan spejle sig i det i stedet for at møde teksterne, der er sprogligt svært tilgængelige. En præst fortæller, at han gerne bruger den i sjælesorgsarbejde, da sproget er lettere, og fordi Jobs bog er blevet mere tilgængelig.³¹⁰ Hans erfaring er, at tilgængeligheden i Bibelen 2020 i disse sammenhænge kan virke meget positivt og fordrende for samtalen, fordi teksterne for nogle er nemmere at spejle sig i.

Nogle præster har gode erfaringer med at bruge Bibelen 2020 til stille gudstjenester/meditationsgudstjenester og deslige, hvor kirkegængerne skal reflektere over korte tekststykker. Her er præsternes erfaring, at den sproglige fremmedhed i forhold til 1992-oversættelsen kan betyde, at man reflekterer over ord eller udtryk, man ikke forstod fremfor at reflektere over tekstens indhold og budskab.³¹¹

Bibelen 2020 bruges i mange forskellige sammenhænge. Fælles for de forskellige situationer er, at præsterne her vægter den sproglige tilgængelighed.

Mange præster bruger desuden Bibelen 2020 og andre supplementter i deres eget arbejde og forberedelse til gudstjeneste og prædiken. Her kan Bibelen 2020, som vist tidligere, åbne for nye perspektiver på de van-te tekster. Arbejdsgangen for mange af de præster, som bruger Bibelen 2020 i højmissen, er, at de læser søndagens tekster i både den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020 i løbet af ugen. I forberedelsen lægger de sig fast på en oversættelse i forhold til, hvor prædikenarbejdet fører dem hen. Andre bruger Bibelen 2020, når 1992-oversættelsen er ekstra udfordrende: ”Jeg bruger den, når jeg ikke synes, 1992-teksten fungerer – hvis

---

309 Kvinde, 30-39 år, 5-9 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger inklusiv i højmissen.

Kvinde, 50-59 år, 25-29 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmissen.

310 Mand, 30-39 år, 5-9 år i embede, Aalborg Stift, bruger ikke Bibelen 2020 til læsninger i gudstjenesten.

311 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmissen.

den er for svært tilgængelig, eller der er nogle af de tunge og uelegante opremsninger.”³¹² Mange af præsterne fortæller, at de også tager hensyn til menigheden, når de lægger sig fast på en oversættelse: ”Hvis jeg ved, at der kommer nogle, der ikke så tit kommer i kirke, så kan jeg godt vælge poesien fra og forståelsen til – også selvom jeg måske selv bedst kan lide 1992-udgaven”³¹³ eller ”Der er nogle i menigheden, der læser med i salmebogen. Der er et hensyn i at vælge 1992-oversættelsen.”³¹⁴ Også nogle af de præster, som ikke benytter Bibelen 2020 til tekstlæsningerne, lader sig inspirere af formuleringerne i den: ”Den er et godt supplement til den autoriserede – jeg lader mig inspirere til prædikener, fadertaler med videre.”³¹⁵

Præster tilvælger med andre ord Bibelen 2020, når de vurderer, at den passer bedre til sammenhængen, eller når de vurderer, at den sproglige fremmedhed i 1992-oversættelsen skaber for mange udfordringer eller vanskeligheder.

4.3.6 Udfordringer ved Bibelen 2020

Et samlet billede af de udfordringer, som præsterne møder i Bibelen 2020, er, at den mangler den sproglige genkendelighed, som 1992-oversættelsen besidder. Nuancerne i det udfoldes herunder. Samtidig mangler den en række centrale ord og udtryk, f.eks. ’salig’ og ’synd.’ Det betyder, at oversættelserne i visse tilfælde er flade, synes de. Det vil sige, de mangler højtidelighed, poesi og nuancer. Tilsammen betyder det, at fortolkningsrummet i teksterne, ifølge nogle præster, er blevet for lille. Og at Bibelen 2020 ikke egner sig til tekstlæsning i højmessen.

---

312 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

313 Kvinde, 50-59 år, 25-29 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

314 Kvinde, 50-59 år, 10-15 år i embede, Viborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmesse.

315 Mand, 50-59 år, 25-29 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, overvejer at tage den i brug i højmessen.

Forbehold overfor Bibelen 2020

Opsamling: Nogle præster ser ingen eller meget få styrker ved Bibelen 2020. Mens andre ser nogle svagheder, der er så afgørende, at de ikke vil bruge eller anbefale den.

Der er 30 af de adspurgte præster, som ikke kunne finde på at bruge Bibelen 2020 i højmesse-sammenhæng.³¹⁶ Det skal forstås som et aktivt fravalg af Bibelen 2020. 14 af dem er med i det kvalitative materiale, som afdækkes her. Seks af disse, er kommet med udsagn, som er indfanget i denne kode. Samlet for denne kode gælder det, at det er konstateringer af, at de ikke bryder sig om Bibelen 2020, uden at begrundelsen passer ind i de øvrige koder. Fra de seks, der ikke kan finde på at bruge Bibelen 2020 i højmessen, lyder det: ”Den fik dårlige anmeldelser”³¹⁷; ”Det er et aktivt fravalg ikke at bruge den”³¹⁸; ”Jeg synes ikke, at der er mange styrker ved den”³¹⁹; ”Jeg ved ikke, hvad styrken er”³²⁰; ”Jeg har ikke meget godt at sige om den. Den er lavet med god intension. Men det er også det eneste positive”³²¹; ”Jeg synes ikke, at det er en god oversættelse. Og så mener jeg, at man bør holde sig til den autoriserede oversættelse i gudstjenestesammenhæng.”³²² Udsagnene her afspejler også de øvrige kommentarer under denne kode, også fra de præster, som ikke benytter Bibelen 2020 i højmessen, men for hvem det ikke er samme afstandtagen.

Der er dog tre præster, hvis udsagn falder i denne kode, men som faktisk benytter sig af Bibelen 2020. Den første bryder sig ikke om Bibelen

---

316 Jf. afsnit 4.3.1.

317 Mand, 60-69 år, 35-39 år i embede, Aalborg Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmessen.

318 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmessen.

319 Kvinde, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmessen.

320 Mand, 50-59 år, 20-24 år i embede, Lolland-Falsters Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmessen.

321 Mand, 60-69 år, 25-29 år i embede, Fyens Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmessen.

322 Kvinde, 60-69 år, 30-34 år i embede, Fyens Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmessen.

2020 i en højmesse sammenhæng.³²³ Men han bruger den til det meste af sit arbejde med konfirmander og yngre mennesker. For ham afhænger egnetheden af Bibelen 2020 i høj grad af situationen. Den anden benytter sig kun lejlighedsvis af Bibelen 2020 i andre gudstjenestesammenhænge end højmessens.³²⁴ Han bruger den ikke til højmesse, fordi den ligger for langt fra grundteksten, og den møder ikke højtideligheden heri. Men han vil anbefale Bibelen 2020 til dem, der ikke er vant til de kirkelige sprog. Den tredje benytter sig lejlighedsvis af Bibelen 2020 i højmessens, men har et stort problem med den, nemlig at fadervor er alt for anderledes end det kendte.³²⁵ Derfor mener han ikke, at han kan give den til konfirmander, eller anbefale Bibelen 2020 til andre.

Bibelen 2020 mangler genkendelighed

Opsamling: Præsterne fremhæver den manglende genkendelighed i Bibelen 2020 i forhold til den ældre del af menigheden, og når det kommer til traditionsrige gudstjenester som f.eks. til jul. Dertil oplever præster, at sproget i Bibelen 2020 adskiller sig for meget fra det sproglige udtryk i den samlede højmesse.

Når præsterne fremhæver manglende genkendelighed som en udfordring, så knytter det sig blandt andet til bestemte situationer. Eller i nogle tilfælde til fornemmelsen eller stemningen i teksterne. Den situation, der oftest fremhæves af præsterne, er højmessens. Her overvejer de den faste menigheds reaktioner på teksterne: ”Hvis man tænker på de ældre, så forestiller jeg mig, at de kunne mangle noget genkendelighed. De kan savne et udtryk, som de har kendt hele deres liv”³²⁶; ”Den faste menighed kan synes,

---

323 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 til 20-29 % af sine læsninger, men ikke i højmessens.

324 Mand, 30-39 år, 10-14 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmessens.

325 Mand, 50-59 år, 25-29 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger inklusiv i højmessens.

326 Kvinde, 60-69 år, 25-29 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, bruger den ikke i højmessens, men overvejer at tage den i brug her.

det lyder forkert.”³²⁷ En af de gudstjenester, hvor den manglende genkendelighed særligt fremhæves, er til læsning af juleevangeliet: ”Juleevangeliet lyder helt forkert.”³²⁸

Når præsterne fremhæver manglende genkendelighed i forbindelse med højmesse, lyder det blandt andet: ”Det bliver fladt ind i gudstjenestesammenhæng – særligt højmesse. Det bliver for hverdagsagtigt, og det er ikke min opfattelse, at det er det, folk kommer efter, når de tager til gudstjeneste.”³²⁹ *Flad* er det negative adjektiv, præsterne oftest benytter til at beskrive Bibelen 2020. I forhold til genkendelighed er det flade, at det ikke passer ind i højmessesammenhængen: ”Det ville lyde mærkeligt at oplæse den til gudstjenesten”³³⁰; ”Hvis man vil have hverdagen ind, risikerer man at tabe højtideligheden”³³¹; ”Mangler noget genkendelighed – føles ikke som den rigtige”³³²; ”Ordlyden i 2020 skurrer i gudstjenesten. Det bliver fladt – det flade sprog er alle vegne i samfundet, og det skal kirken ikke bidrage til.”³³³ Præsterne lægger vægt på tabet af højtidelighed, og at det ikke føles rigtigt. Ikke overraskende, når genkendeligheden i 1992-oversættelsen er forbundet med ord som fortrolighed og tryghed.

Et andet element i relation til gudstjenesten er, at sproget ikke harmonerer med det øvrige liturgiske sprog: ”Det kan f.eks. være, at der i bønnen står ’talsmanden,’ men i teksten [Bibelen 2020] står Helligånden, det er ikke sikkert, at alle lige fanger den.”³³⁴ Dertil kommer, at ”der er nogle ord og vendinger, der forsvinder – det er i nogle sammenhænge et tab. Det skaber nogle referenceproblemer, for mange af de ord bruges i de sal-

---

327 Kvinde, 50-59 år, 20-24 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, bruger den ikke i højmassen, men overvejer at tage den i brug her.

328 Mand, 30-39 år, 5-9 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, har tidligere brugt den i højmassen.

329 Mand, 40-49 år, 15-19 år i embede, Aarhus Stift, benytter ikke Bibelen 2020.

330 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Lolland-Falsters Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmassen.

331 Kvinde, 50-59 år, 25-29 år i embede, Aarhus Stift, benytter Bibelen 2020 i 60-69 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen. Hun bruger oftest Bibelen 2020 til gammeltestamentlig og epistellæsning. Evangelielæsningen er altid fra den autoriserede oversættelse.

332 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen.

333 Mand, 40-49 år, 15-19 år i embede, Aarhus Stift, benytter ikke Bibelen 2020.

334 Kvinde, 40-49 år, 10-14 år i embede, Aalborg Stift, benytter Bibelen 2020 til 90-99 % af sine læsninger, inklusiv i højmesse.

mer, vi synger.”³³⁵ Det viser sig, at den manglende genkendelighed ikke blot er præsternes forkærlighed for 1992-oversættelsens formuleringer, men i nogle tilfælde harmonerer sproget i Bibelen 2020 ikke med det øvrige sprog i gudstjenesten. Det giver en mindre sammenhængende oplevelse af gudstjenesten.

Bibelen 2020 mangler konkrete udtryk i teksterne

Opsamling: De udtryk, som præsterne efterlyser, er ofte i forbindelse med centrale tekststeder. Det er f.eks. ordet ’salig’ i saligprisningerne eller ord som ’pagt’ og ’ark.’ Nogle efterlyser også teologiske begreber som ’synd,’ der i Bibelen 2020 er oversat med kontekstbestemte eksempler på, hvad synd kan betyde. Præsterne efterlyser udtrykkene, fordi de bidrager med stemning og nuancer.

Med koden *mangler konkrete udtryk* forsøger vi at indfange, når præsterne bliver konkrete i forhold til, hvornår de oplever, at Bibelen 2020 mangler ’noget.’ Udsagnene præsenteres således, at de først peger på Det Gamle Testamente, derefter på evangelierne og sidst på brevlitteraturen.

På det overordnede niveau fremhæver præsterne særligt fornemmelsen i Det Gamle Testamente. Der er i alt, både overordnet og konkrete, ti udsagn, der drejer sig om de gammeltestamentlige tekster eller udtryk. Og de omhandler næsten altovervejende Salmernes Bog: ”De poetiske tekster mangler noget, f.eks. Esajas og Salmernes Bog. Der er nogle ord og vendinger, der forsvinder – det er i nogle sammenhænge et tab. Meget i Salmernes Bog.”³³⁶ En anden præst siger: ”Salmernes Bog er et sted, hvor poesien udebliver,”³³⁷ og en tredje siger, ”Jeg er stødt på noget i Salmernes Bog, hvor den sprogligt ikke rigtig ramte.”³³⁸ Svagheden i forhold til særligt Salmernes Bog er den følelse, teksten vækker – eller måske retter ikke vækker i Bibelen 2020 i sammenligning med 1992-oversættelsen. Et af de steder, der kon-

---

335 Kvinde, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i hjemmessen.

336 Kvinde, 60-69 år, 30-34 i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 til 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i hjemmessen.

337 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men kunne ikke finde på at bruge den i hjemmessen.

338 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Roskilde Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

kret peges på, er salme 23 'Herren er min hyrde.' Den nævnes i overvejelsen om, at Bibelen 2020 i nogle tilfælde er formløs, at den kan mangle de ældre udtryk, som har flere nuancer, og nogle gange mangler det storladne.³³⁹ Samme præst fremhæver i udfordringerne med 1992-oversættelsen, at han savner formuleringen 'dødsskyggers dal' fra 1931-oversættelsen, som i 1992 hedder "mørkets dal."³⁴⁰ Her er det værd at bemærke, at det i Bibelen 2020 igen er oversat med "dødsskyggers dal." Det illustrerer, hvordan billedet af Bibelen 2020 ikke altid er helt præsent. En anden salme, der fremhæves, er 139: "Der mangler noget klang, poetisk og storladent i f.eks. Salmernes Bog 139. Det poetiske og storladne forsvinder i den mere moderne tekst."³⁴¹ En anden præst fremhæver derimod salme 139 i Bibelen 2020 som en af de tekster, hun fast bruger til bisættelser, efter en pårørende sagde, at nu forstod han endelig teksten.³⁴² Eksemplet her viser, at opfattelsen af samme tekst varierer. For den ene mangler den klang, for den anden står den helt klart.

En af præsterne fremhæver, at nogle ordvalg i Bibelen 2020 ikke virker helt konsekvente. Hun påpeger, at der i skabelsesberetningen i 2020 står, at mennesket skal 'vogte' [tage ansvar for] over dyrene, fremfor 1992-oversættelsens 'herske.' Det mener hun, i udgangspunktet er et fint oversættelsesvalg. Men hun påpeger, at der opstår det problem, at der forinden i teksten er blevet brugt ordet 'herske' i en anden sammenhæng, nemlig at "Gud skabte de to store lys, det største til at herske om dagen, det mindste til at herske om natten, og stjernerne,"³⁴³ og her har man bibeholdt ordet 'herske' i Bibelen 2020. Hun mener, at læseren derfor mister en sammenhæng internt i teksten, fordi Bibelen 2020 benytter to forskellige ord.³⁴⁴

I forhold til evangelieteksterne er det ordet 'salig' eller saligprisningerne, der efterlyses. Her oversættes der med 'heldige' i Bibelen 2020 fremfor

---

339 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmessene.

340 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge Bibelen 2020.

341 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men ikke i højmessene.

342 Kvinde, 40-49 år, 10-14 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, overvejer at bruge den i højmessene.

343 Første Mosebog 1, 19 i 1992-oversættelsen.

344 Kvinde, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af læsningerne, inklusiv i højmessene.

'salige' som i 1992-oversættelsen. Det er dét ord, flest præster giver udtryk for at mangle: "Jeg er ked af, hvis man går fra kerneordene, f.eks. salig"³⁴⁵; "Der er nogle begreber, som bliver svækket: Salig er blevet til heldig, det falder mig for brystet"³⁴⁶; "Bjergprædikenen, her er salig blevet til heldig – det kræver mere forklaring end salig. Salig, her skal vi standse op, og det giver anledning til uddybning. Heldig låser os ind på dagligdagen."³⁴⁷ Netop Bjergprædikenen i Matthæusevangeliet er et eksempel på et tekststed, som indeholder mange af 1992-oversættelsens styrker: Det er et centralt og velkendt tekststed, og det indeholder en sproglig markør, 'salig,' der adskiller tekstens tale fra hverdagsproget. Det er derfor ikke overraskende, at det fremhæves, som et af de steder, hvor præsterne oplever udfordringer med Bibelen 2020.

Udover Bjergprædikenen fremhæves Matthæusevangeliet 8, 2, hvor "en spedalsk" i 1992-oversættelsen er blevet til "uren på grund af en hudsygdom" i Bibelen 2020. En præst påpeger, at sygdommen vel at mærke ikke er så udbredt længere, men den findes dog. Og hun mener, at der er en anden alvor i ordet spedalsk fremfor en ukonkret 'hudsygdom'.³⁴⁸ Den samme præst fremhæver, at den kana'anæiske kvinde i kapitel 15 er blevet til "en kvinde, der ikke var jøde," og påpeger her, at kulturbillederne ikke står lige så skarpt i Bibelen 2020 som i 1992-oversættelsen. En anden præst peger på kapitel 9, 2, hvor Jesus i 1992-oversættelsen siger til den lamme: "Vær frimodig, søn, dine synder tilgives dig," mens Jesus ifølge Bibelen 2020 siger: "Du skal ikke være ked af det. Det, du har gjort forkert, er nu tilgivet." Heri er der ifølge præsten to problemer: 'Frimodig' er mere end ikke at være ked af det, og det besidder mere pondus. Og dertil er 'synd' et mere nuanceret begreb og rummer mere end 'det, man har gjort forkert'.³⁴⁹ Synd er desuden et andet af de begreber, som præsterne efterlyser i Bibelen 2020.

---

345 Mand, 30-39 år, 10-14 år i embede, Viborg Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

346 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 til 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

347 Kvinde, 60-69 år, 10-14 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 til 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

348 Kvinde, 60-69 år, 20-24 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 90-99 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen. I sognet afprøver de på forsøgsbasis at have (næsten) alle læsninger fra Bibelen 2020 i to år, så begge tekstrækker kommes igennem.

349 Kvinde, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på, at tage den i brug i højmessen.

Nogle bemærker, at oversættelsen har forsøgt at eksemplificere begrebet, men ikke alle mener, at det er en god ide: ”Ordet synd er skrevet ud. Det er et totalbegreb, det kan ikke omskrives til enkeltsynder.”³⁵⁰ Præsterne fremhæver en værdi i at lade de teologiske begreber stå, dels fordi de bliver mindre ensidige, dels fordi, det gør det tydeligere for læseren eller lytteren at forstå, at begreberne bruges i flere tekster i forskellige sammenhænge. Desuden nævnes fadervor i Matthæusevangeliet 6, 9 også som et sted, hvor den kendte ordlyd mangler.

Et andet sted i Matthæusevangeliet, der fremhæves af et par præster, er kapitel 28, 5, hvor englen i Bibelen 2020 siger til kvinderne ”I skal ikke være bange,” mens i 1992-oversættelsen lyder: ”Frygt ikke!” Der mangler ifølge præsterne noget slagkraft i 2020-teksten. Den står ikke lige så prægnant som i 1992-oversættelsen.³⁵¹ De prægnante og stærke udsagn i teksterne vækker følelser hos læseren eller lytteren.

I Lukasevangeliet fremhæves juleevangeliet. En, der har brugt Bibelen 2020 til juleevangeliet, fortæller: ”Da jeg brugte den til juleevangeliet, fik jeg mange kommentarer på, at det ikke lød rigtigt. Og at de [menigheden] ville have den gamle.”³⁵² Marias lovsang i kapitel 1, 46-56 er en anden tekst, hvor en håndfuld præster oplever, at Bibelen 2020 ikke er lige så poetisk og klangfuld som 1992-oversættelsen. En af præsterne fremhæver desuden et andet sted, nemlig kapitel 24, vers 32 og 38, hvor han efterlyser ordet ’hjer-te.’ Han mener, at man som læser af Bibelen 2020 mangler fornemmelsen af, at det er noget, der ligger ud over dagligdagen, og at når ordet hjerte mangler, betyder det, at teksten virker mindre inderlig.³⁵³

Johannesevangeliet fremhæves af præsterne som en tekst, hvor der ikke er samme fornemmelse eller dybde i teksten i Bibelen 2020 i sammenligning med 1992-oversættelsen. I 1, 1 lyder det i Bibelen 2020: ”Alting begyndte med, at Gud talte. Hans ord var hos ham, og det var en del af ham.”

---

350 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Fyens Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at tage den i brug i højmessens.

351 Kvinde, 60-69 år, 25-29 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 80-89 % af sine læsninger, inklusiv i højmessens. I sognet forsøger de sig i en periode med de fleste læsninger fra Bibelen 2020.

352 Kvinde, 60-69 år, 25-29 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 til 80-89 % af sine læsninger, inklusiv i højmessens.

353 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Viborg Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmessens.

Mens der i 1992-oversættelsen står: ”I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.”³⁵⁴ Kapitel 3, 16 er et andet sted, der fremhæves: ”Gud elskede nemlig verden så højt, at han ofrede sin eneste søn, for at den, der tror på ham, ikke skal dø, men få evigt liv,” står der i Bibelen 2020. I sammenligning står der i 1992-oversættelsen: ”For således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv.”³⁵⁵ Begge tekststeder fremhæves af præsterne med kommentaren om, at der mangler noget højtideligt i Bibelen 2020, og at 1992-formuleringerne er meget genkendelige. Desuden mener nogle præster, at formuleringerne i Bibelen 2020 er mindre åbne for fortolkning. De fremhæver f.eks. en teologisk forskel mellem ’ikke skal dø’ og ’ikke skal fortabes’ – denne udfordring udfoldes under det sidste afsnit om udfordringerne ved Bibelen 2020.

I brevlitteraturen, hvor mange præster ser store styrker i Bibelen 2020, som vist ovenfor, er der en række af de centrale steder, som ikke har samme stærke udtryk som i 1992-oversættelsen. Her nævnes Første Korintherbrev 13, 13, som i Bibelen 2020 lyder: ”Det er tro, håb og kærlighed, det handler om, og af de tre er kærligheden størst.” I sammenligning lyder 1992-oversættelsen: ”Så bliver da tro, håb, kærlighed, disse tre. Men størst af dem er kærligheden.” Her er anken ikke blot, at det er et yndet tekststed, og derfor tilskrives stor genkendelighed. Der er den forskel, at 1992-oversættelsen slutter på ordet ’kærligheden,’ mens Bibelen 2020 slutter på ordet ’størst.’ Det betyder ifølge nogle præster, at kærligheden står mindre kraftfuld frem i 2020-teksten.³⁵⁶

En række præster bemærker, at Bibelen 2020 for dem, i nogle tilfælde virker sekulariseret. En af dem er meget klar i, hvor der gemmer sig et sådant eksempel: I Paulus’ Brev til Galaterne 5, 22. Her står der i Bibelen 2020: ”Resultaterne af at lade Helligånden bestemme er til gengæld kærlighed, glæde (...).” Mens det i 1992-oversættelsen lyder: ”Men Åndens frugt er kærlighed, glæde (...).” I Bibelen 2020 står der ’resultaterne af’ frem for

---

354 Kvinde, 60-69 år, 20-24 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 90-99 % af sine læsninger, inklusiv i højmessene. I sognet afprøver de Bibelen 2020 til (næsten) alle læsninger i to år.

355 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Viborg Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmessene.

356 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 til 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmessene.

'Åndens frugt.' Det påpeges af præsten som et problem: "Ånden er ikke resultatorienteret som bundlinjen hos en virksomhed," desuden mener han, at "Gud skrives ud, og mennesket står i centrum."³⁵⁷ Han fremhæver også slutningen af Paulus' Brev til Efeserne som et sted, hvor beskrivelserne mangler fylde.

Et sted i brevlitteraturen, hvor Bibelen 2020 ifølge præsterne mangler noget poetisk værdi, er i Filipperbrevshymnen, men adspurgte, til hvor i hymnen, så kan de ikke på stående fod svare på det.³⁵⁸ Den ene præst tilføjer, at 1992-oversættelsens formulering: "regnede det ikke for et rov at være lige med Gud" ikke er særlig meningsfuld for mange i dag.³⁵⁹

Foruden de tekststeder, der her er fremhævet, så påtaler nogle præster, at klassiske teologiske begreber, eller kernebegreber, bruges i et mindre omfang i Bibelen 2020 end i 1992-oversættelsen. Det er ord som synd, nåde, retfærdighed, barmhjertighed, enbårne. Nogle præster fremhæver også ældre udtryk som nidkær og miskundhed. Desuden fremhæver nogle ordet 'ark' i fortællingen om Noas ark, og 'pagt,' også i Første Mosebog. I Bibelen 2020 er det oversat med henholdsvis 'skib' og 'aftale.' Det sidste gælder også flere steder i Det Nye Testamente. En præst uddyber: "'Pagt' frem for 'aftale' er anderledes stærkt. Og nogle vil måske sige, at vi egentlig ikke forstår eller bruger ordene foruden i den kontekst, men vi bruger også ordet 'offside' eller 'thi kendes for ret,' selvom vi heller ikke forstår de ord."³⁶⁰ Her er argumentet, at der er ord, som vi måske ikke bruger i hverdagssproget, men som vi benytter i bestemte sammenhænge, og som vi derfor kan afkode i de sammenhænge.

---

357 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Viborg Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

358 Kvinde, 50-59 år, 25-29 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

Kvinde, 60-69 år, 20-24 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 90-99 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen, da de på forsøgsbasis (næsten) udelukkende bruger Bibelen 2020.

359 Mand, 50-59 år, 10-14 år i embede, Haderslev Stift, bruger Bibelen 2020 i 30-39 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

360 Mand, 60-69 år, 15-19 år i embede, Lolland-Falsters Stift, bruger Bibelen 2020 i 10-19 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

Bibelen 2020 har nogle sproglige svagheder

Opsamling: Den sproglige svaghed, flest præster fremhæver i forbindelse med Bibelen 2020, er, at den nogle steder er 'flad.' Det betyder blandt andet, at det sproglige udtryk er mindre poetisk; at teksterne er mindre nuancerede og stiller færre krav til læseren/lytteren. Det betyder, at nogle præster ikke mener, at Bibelen 2020 egner sig til tekstlæsning i højmesse-sammenhæng.

Det negative adjektiv, der oftest bruges om Bibelen 2020, er 'flad.' Det bruger 24 præster direkte om Bibelen 2020. De øvrige udsagn indfanget under denne kode *sproglige svagheder*, i alt 87 udsagn fra 57 forskellige præster, nuancerer og uddyber blandt andet, hvad beskrivelsen 'flad' dækker over. Nogle af nuancerne er allerede berørt under koden *mangler konkrete udtryk*, da det f.eks. er saligprisningernes nye ordlyd i Bibelen 2020: "I er hel-dige," der fremhæves som eksempel på en forfladigelse.

En række af udsagnene lyder: "Kan blive for fladt"³⁶¹; "Det kan blive lidt fladt"³⁶²; "Kan blive for hverdagsagtigt og fladt"³⁶³; "Der er en smule forfladigelse i sproget. Men nogle ord er også blevet flade i vores almindelige brug."³⁶⁴ Udsagnene her illustrerer for det første, at beskrivelsen 'flad' ikke er en totalbeskrivelse af oversættelsen. Og samtidig er udsagnene lidt bløde, altså med *kan blive og en smule*. Der er dog en række præster, hvis karakteristisk af Bibelen 2020 som flad ikke er så milde: "Jeg synes ikke, at man er sluppet godt fra de poetiske oversættelser. Det bliver lidt for simpelt"³⁶⁵; "Det bliver lidt som astronautmad, man blender og fjerner alle forhindringer" og "Sproget er forfladiget og formløst"³⁶⁶; "Den er sprogligt unuan-

---

361 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 i 20-29 % af sine læsninger, men ikke i højmissen.

362 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Aarhus Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

363 Kvinde, 60-69 år, 0-4 år i embede, Aalborg Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmissen.

364 Mand, 50-59 år, 20-24 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 90-99 % af sine læsninger, inklusiv i højmissen.

365 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Viborg Stift, bruger ikke Bibelen 2020.

366 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmissen.

ceret og ureflekteret”³⁶⁷; ”Den sproglige rigdom og poesi udebliver mange steder til fordel for hverdags sproget – det bliver lidt for lidt”³⁶⁸; ”Har fjernet dybden i Bibelen og forfladiger dermed teksten”³⁶⁹; ”Vi udjævner sproget, når alt skal være nutidssprog. Den [Bibelen 2020] af-danner mennesker, når vi fratager dem mødet med udtryk, de ikke kender. Vi får færre ord, vi kan bruge, og får dermed en mindre nuanceret verden.”³⁷⁰

Nogle præster oplever forfladigelsen mere evident eller mærkbar end andre. Og det er ikke kun, fordi de har en forkærlighed for et ældre sprog. Bibelen er noget andet end hverdagslitteratur, og de præster der er citeret her, bruger ikke – eller kunne ikke finde på at bruge Bibelen 2020 i højmes-sesammenhæng. Et andet aspekt, som interviewmaterialet viser i forhold til ønsker eller overvejelser til den kommende autoriserede oversættelse, er, at forfladigelsen ses som en samfundstendens. Nogle af de præster, der er optaget af, at sproget ikke må forfladiges mere, end det allerede er, op-stiller følgende udvikling: Hverdags sproget er blevet fladt, fordi det ikke udfordres. Og der stilles ikke krav til modtageren af en tekst, fordi ’man’ er bange for, at det skræmmer brugerne eller de unge væk. Derfor mødes man sjældnere og sjældnere af udfordrende sprog, hvilket igen har en negativ virkning på hverdags sproget. I denne lidt simpelt skitserede analyse mener flere præster, som både er positivt og negativt stemt for Bibelen 2020, at folkekirken ikke må bidrage til den kontinuerlige forfladigelse. Bibelen må gerne stille krav til sine læsere, og gudstjenestens sprog skal være noget andet end hverdags sproget, for det er noget andet at gå til gudstjeneste end at gå til fodbold. Det er blandt andet i lyset af dette, at udsagnene, om at Bi-belen 2020 udjævner, af-danner og er astronautmad, skal forstås.

Der er således et bredt spektrum i forhold til, hvordan forfladigelsen i Bibelen 2020 opleves. En af de pointer, der indfanges af koden *sproglige svagheder*, er den overordnede fremhævelse af poesien. Nogle konstaterer:

---

367 Kvinde, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmissen.

368 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsning-er, men kunne ikke finde på at bruge den i højmissen.

369 Kvinde, 60-69 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmissen.

370 Mand, 60-69 år, 25-29 år i embede, Fyens Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmissen.

”Flere steder vægter den [Bibelen 2020] forståelse højere end poesien,”³⁷¹ uden at afgøre, om de synes, det er godt eller skidt, mens andre i nogle tilfælde ser det positivt: ”Piller poesien ud og formidler indhold i steder – men det er jo i nogle sammenhænge også en fordel.”³⁷² Og andre igen: ”Det lyriske forsvinder nogle gange, uden at man får noget igen, som opvejer det.”³⁷³ Samstemmende konstateres det, at poesien står anderledes i Bibelen 2020 end i 1992-oversættelsen.

Højtidelighed er et andet element, som flere præster savner i Bibelen 2020. Det, der mangler, er noget storladent: ”Fjerner noget af det højtidelige – mangler noget storladent”³⁷⁴; ”Gudsriget bliver alt for dennesidigt”³⁷⁵; ”Det guddommelige går lidt tabt”³⁷⁶; ”Den fjerner storheden i sproget. Og den patos, der er i bibelsproget.”³⁷⁷ Den patos, der efterlyses i det sidste citat, understreger, at det ikke blot er en nøgtern nuanceforskel, præsten oplever i oversættelserne. Det er et spørgsmål om, hvilke følelser der aktiveres, og hvordan det sker, når man læser eller lytter til teksterne: ”Den [Bibelen 2020] føles ikke som den rigtige.”³⁷⁸ I de tilfælde mener præsterne ikke, at Bibelen 2020 egner sig til tekstlæsning i særligt højmessesammenhæng.

Et tredje element, som bidrager til de sproglige udfordringer, er, at de klassiske teologiske begreber optræder sjældnere i 2020- end 1992-oversættelsen. Ordet synd optræder slet ikke. Det er allerede afdækket ovenfor, men skal nævnes som et element under *sproglige svagheder*.

---

371 Mand, 50-59 år, 10-14 år i embede, Haderslev Stift, bruger Bibelen 2020 i 30-39 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

372 Mand, 40-49 år, 15-19 år i embede, Fyens Stift, benytter ikke længere Bibelen 2020 til læsninger, men har tidligere brugt den også i højmessen.

373 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, men kunne ikke finde på at bruge den i gudstjenesten.

374 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, bruger Bibelen 2020 i 50-59 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

375 Kvinde, 50-59 år, 25-29 år i embede, Helsingør Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

376 Kvinde, 50-59 år, 20-24 år i embede, Aarhus Stift, benytter Bibelen 2020 i 30-39 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

377 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, benytter ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmessen.

378 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger Bibelen 2020 i 1-9 % af sine læsninger, inklusiv i højmesse.

De fladere mere hverdagsagtige oversættelser, hvor poesien træder i baggrunden, og hvor der er taget en række oversættelsesvalg i forhold til teologiske kernebegreber, får ifølge flere præster den konsekvens, at teksterne i nogle tilfælde låses fast i en bestemt fortolkning.

Bibelen 2020 kan opfattes som fortolkende

Opsamling: Præsterne fortæller, at de færre nuancer og tvetydigheder i Bibelen 2020, sammen med nogle af de oversættelsesvalg, der er truffet om blandt andet kernebegreber som 'synd,' betyder, at det fortolkningsrum, som både præst og menighed kan bevæge sig i, er blevet for småt.

Der er 26 præster, som fortæller, at de oplever Bibelen 2020 som mere fortolkende end 1992-oversættelsen. Det kommer til udtryk på flere måder. Den ene er en konstatering af, at oversættelsen er mere fortolkende: "Der kan være et lag af fortolkning i oversættelsen"³⁷⁹; "Der er fortolket for meget i oversættelsen."³⁸⁰ Uden en videre præcisering af, hvor eller hvordan de oplever det. Et andet udtryk er, at oversættelsen har taget sig flere friheder i forhold til grundteksterne, eller ligger længere væk fra grundteksterne end 1992-oversættelsen, og deri ligger der et fortolkningsvalg. Det samme gælder, når teologiske begreber, som f.eks. synd og nåde, eksemplificeres. Det opleves som en udlægning af teksten og indsnævring af de rum, præsten kan bevæge sig i. Beskrivelserne af Gudsriget har som vist ovenfor mistet noget storladent, men en præst mener, at der "sker et teologisk skred fra rige til kongerige."³⁸¹ Et eksempel på denne forskel er i Andet Petersbrev 1,11: "og I vil kunne gå lige ind i det kongerige, hvor Jesus regerer i al evighed" i 2020 og i 1992 står der: "For så vil døren til vor Herres og Frelses, Jesu Kristi, evige rige stå på vid gab for jer." Bibelen 2020 bliver for denne- sidig. Det får ifølge præsten også teologiske konsekvenser.

---

379 Mand, 40-49 år, 10-14 år i embede, Københavns Stift, benytter Bibelen 2020 til 20-29 % af sine læsninger, men ikke i højmassen.

380 Kvinde, 50-59 år, 10-14 år i embede, Fyens Stift, benytter ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmassen.

381 Kvinde, 60-69 år, 20-24 år i embede, Fyens Stift, bruger Bibelen 2020 i 90-99 % af sine læsninger, inklusiv i højmassen, da de i sognet på forsøgsbasis benytter sig (næsten) udelukkende af Bibelen 2020.

Oversættelsesvalgene omkring brugen af ordet Israel i Bibelen 2020 er også et omdrejningspunkt her. Nogle af præsterne køber ikke argumentet om, at mange i dag forbinder det med den moderne stat Israel. Mens det for andre fjerner en teologisk pointe: ”Der er noget teologi, som kommer på gyngende grund. F.eks. at omskrive Israel fjerner noget af Guds plan, om udviklingen fra ét udvalgt folk til en universel frelse. Fra partikulært til universelt.”³⁸² Eller mere generelt: ”Nogle steder skal jeg lige tænke mig om teologisk, fordi oversættelsen nogle gange lægger en bestemt tolkning over teksten.”³⁸³

Det sidste element i det, nogle præster oplever som fortolkende i Bibelen 2020, er, at teksterne er mindre tvetydige. Den ”afskærer tvetydighed og flere tolkninger”³⁸⁴; ”Man bliver for entydig i den fortolkning, oversættelsen tilbyder.”³⁸⁵ Han tilføjer dog, ”Jeg satser på formidlingen, så det er min opgave i min teologiske faglighed at få flere nuancer frem i f.eks. prædikenen”; ”Epistellæsningen kunne jeg overveje, men indimellem tager oversættelsen et fortolkningsvalg i sin vægtning af formidling. Det indsnævrer menighedens fortolkningsmulighed. Det bryder jeg mig egentlig ikke om”³⁸⁶; ”Den lader ikke folk tænke over, hvad der står, men den giver et færdigt resultat. Den er for ensidig. Der bliver lagt én tolkning ind over teksten,”³⁸⁷ hun fortsætter: ”Den giver ikke adgang til flere tolkninger eller tankevirksomhed.” Også de præster, som teologisk er enige i den fortolkning, som Bibelen 2020 lægger ned over nogle af tekster, fremhæver, at oversættelsen vægter formidlingshensyn i stedet for tvetydighed og plads til fortolkning. Det giver et mindre fortolkningsrum til både præsten og menigheden.

---

382 Kvinde, 30-39 år, 0-4 år i embede, Aarhus Stift, benytter Bibelen 2020 til 20-29 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

383 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, benytter Bibelen 2020 til 50-59 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

384 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Københavns Stift, benytter Bibelen 2020 til 50-59 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

385 Mand, 60-69 år, 30-34 år i embede, Roskilde Stift, bruger Bibelen 2020 80-89 % af sine læsninger, inklusiv i højmessen.

386 Mand, 30-39 år, 0-4 år i embede, Haderslev Stift, bruger ikke Bibelen 2020, men overvejer at tale den i brug i højmessen.

387 Kvinde, 60-69 år, 10-14 år i embede, Aarhus Stift, bruger ikke Bibelen 2020 og kunne ikke finde på at bruge den i højmessen.

4.4 Dispensationsproceduren og -ansøgningerne til brugen af Bibelen 2020

I det følgende afsnit præsenterer vi hovedfundene i dispensationsansøgningerne og et overblik over stifternes forskellige dispensationsprocedurer, for derefter at gennemgå de otte ansøgninger, samt de evalueringer, vi er i besiddelse af.

Hovedfundene i dispensationsansøgningerne og -procedurerne er, at

- ❖ præsterne og menighedsrådene fremhæver en række sproglige udfordringer ved 1992-oversættelsen. Derfor ønsker de tilladelse til en gang i mellem at bruge Bibelen 2020 som alternativ.
- ❖ i ansøgningerne lægger præsterne og menighedsrådene vægt på den sproglige tilgængelighed og det nutidige udtryk i Bibelen 2020.
- ❖ evalueringerne af brugen af Bibelen 2020 er overordnet positive.
- ❖ nogle af præsterne er gået væk fra at bruge Bibelen 2020 efter en periode, da behovet for den øgede tilgængelighed ikke er udtalt i menigheden.
- ❖ stifterne administrerer tilladelserne forskelligt.
- ❖ i nogle stifter skal anvendelsen evalueres.
- ❖ i forbindelse med tilladelsen til at bruge Bibelen 2020, specificeres det i nogle tilfælde, at tilladelsen ikke gælder evangelielæsningerne.

I det følgende præsenteres analysen af de i alt otte ansøgninger, vi er i besiddelse af. Dertil kommer et par evalueringer og en telefonsamtale med den ene af præsterne. Det taget i betragtning, kan analysen herunder ikke hævdes at være generel eller at kunne vise tendenser, hvad der generelt lægges vægt på i forbindelse med dispensationsansøgning. Analysen skal derfor kun læses som eksempler på konkrete ansøgninger. Dispensationsproceduren er enten, at præsten skal søge og begrunde, hvorfor hun/han ønsker at benytte Bibelen 2020, eller at der er givet stående tilladelse til at bruge Bibelen 2020. I figuren her ses et overblik over dispensationsproceduren i stifterne.

Figur 3: Oversigt over dispensationsprocedurerne i stifterne ift. brugen af Bibelen 2020.

Fyens Stift	I Fyens Stift gælder en stående tilladelse, hvori det fremgår, at brugen af Bibelen 2020 skal vedtages på menighedsrådsmøde, og vedtagelsen gælder for pågældende periode. Bibelen 2020 må bruges til læsning i gudstjenestesammenhæng, dog ikke til ritualerne.
Haderslev Stift	I Haderslev Stift er der givet en stående tilladelse til, at Bibelen 2020 kan bruges lejlighedsvist, såfremt præst og menighedsråd er enige om det.
Helsingør Stift	I Helsingør Stift har provsterne bemyndigelse til at træffe afgørelse i ansøgninger om brugen af Bibelen 2020, hvor præst og menighedsråd er enige.
København Stift	I Københavns Stift er der givet en stående tilladelse til at Bibelen 2020 må benyttes i det omfang, menighederne ønsker det.
Lolland-Falsters Stift	I Lolland-Falsters Stift er der givet en stående tilladelse til at bruge Bibelen 2020, med ønsket om, at menighedsrådene informerer Stiftet, hvis de anvender Bibelen 2020.
Ribe Stift	I Ribe Stift er der givet en stående tilladelse til at bruge Bibelen 2020 ind imellem til gudstjeneste, dog ikke til ritualerne.
Roskilde Stift	I Roskilde Stift søger præsterne om tilladelse ved henvendelse til stiftet, med en kort begrundelse for, hvorfor de ønsker at bruge Bibelen 2020.
Viborg Stift	I Viborg Stift gives tilladelsen til at bruge Bibelen 2020 efter ansøgning til stiftet.
Aalborg Stift	I Aalborg Stift er der givet en stående tilladelse til at anvende Bibelen 2020 i gudstjenester, dog ikke til ritualerne.
Aarhus Stift	I Aarhus Stift gives tilladelsen til at bruge Bibelen 2020 efter ansøgning til biskoppen.

Ansøgningerne varierer i form og længde fra en ansøgning med begrundelser og overvejelser omkring brugen af Bibelen 2020 på omkring en halv side til en mail på et par linjer. I de korte ansøgninger fremgår det tydeligt, at det er efter drøftelse med menighedsrådet/menighedsrådene, at præsten/præsterne sender deres ansøgning. De godkendes med krav om evalueringen efter et år – evalueringen behandles herunder. I den ene af de lange ansøgninger søger menighedsrådet og præsten om lov til flere ændringer i liturgien, hvor der søges om tilladelse til at læse de gammeltestamentlige læsninger og epistelteksterne fra Bibelen 2020. I ansøgningen fremgår det ikke, hvorfor eller hvilken effekt menighedsrådet håber, at den nye liturgi får. Tilladelsen gives ”idet biskoppen går ud fra, at I anvender den autoriserede tekst til prædikentekstlæsningen.” I tre af ansøgningerne argumente-

rer præst og menighedsråd for, hvorfor de ønsker at benytte Bibelen 2020. I den første ansøgning skriver de: ”Vi oplever, at flere af teksterne i den autoriserede oversættelse er svært tilgængelige for mange mennesker, og derfor vil vi gerne have muligheden for at inddrage den nudanske oversættelse [Bibelen 2020].” I den anden ansøgning søger de om tilladelse til at benytte Bibelen 2020 til epistellæsningerne. De skriver om Bibelen 2020: ”Oversættelsen er ikke tænkt som et alternativ til den autoriserede oversættelse og egentlig heller ikke til kirkebrug. Men den kan måske være med til at åbne op for de ofte meget kringledede sætninger, som Paulus kaster rundt med, og som vores ellers dygtige lægmandslæsere, også kan have lidt svært ved at finde hoved og hale i.” Den forsætter med, at sognet har to kirker, og det skaber mulighed for forskellige ”gudstjenesteoplevelser,” og at sognet ”forsøger at bruge de to lokalers forskellige styrker og svagheder.” I den tredje ansøgning søger præsterne om at bruge Bibelen 2020 til højmesser, ”hvor vi som præster vurderer, at det kunne være relevant og gavnligt med en nyere ordlyd.” De har i forvejen tilladelse til at læse fra Den Nye Aftale, hvorfra de særligt læser epistlen. I sognet har de i en periode haft en ugentlig gudstjeneste uden for højmassen, hvor de alene læste fra Bibelen 2020. Det beskrives som en positiv oplevelse. De søger om brugen af Bibelen 2020 i højmassen med den begrundelse, at de: ”mener, at sproget egner sig til livet i dag, og dermed åbner op for teksterne.” I praksis er det ikke hver søndag, men der hvor præsten vurderer, at tekstens ”ordlyd spænder ben for forståelse, eller hvor den nye oversættelse i sig selv åbner for tematikken.”

Billedet i de tre uddybende ansøgninger er klart. Sproget i Bibelen 2020 opfattes som lettere forståeligt, og den er lettere at oplæse, særligt for læglæsere. Det ønsker menighedsrådene og præsterne at drage nytte af, hvor den autoriserede oversættelses tekster er ekstra vanskelige. I den første ansøgning søges der kun om epistellæsning, mens man af den tredje ansøgning kan antage, at Bibelen 2020 oftest vil benyttes til epistelteksterne, da sognet allerede benytter Den Nye Aftale hertil.

I sognet med læglæsere og de to kirkerum benytter de fortsat Bibelen 2020 til lejlighedsvis læsning. Enkelte fra menigheden har sagt, at den autoriserede er bedst, da den er tættest på originalsproget. Mens andre har sagt, at ”nu forstår jeg endelig, hvad jeg læser.” Så her overvejer de spørgsmålet om forståelse kontra tekstnærhed, når det besluttet, om der læses epistel fra 1992-oversættelsen eller Bibelen 2020. I et andet sogn har de løbende

drøftet brugen af de to oversættelser, og ved det seneste møde (henvendelse i april 2023) drøftede menighedsrådet, om de skulle gå over til Bibelen 2020 til alle læsninger – med biskoppens godkendelse. Men det var der ikke stemning for. Der var dog stemning for fortsat at bruge Bibelen 2020 til epistellæsning. I en tredje evaluering ønsker menighedsrådet og præsterne ordningen permanent, hvor den ene af præsterne konsekvent benytter Bibelen 2020, mens de to kolleger som udgangspunkt benytter den autoriserede med mulighed for lejlighedsvis brug af Bibelen 2020. Der var ”udbredt og udpræget tilfredshed med ordningen” i menigheden og i menighedsrådet. I evalueringen og ansøgning om en permanent ordning anfører de fire overvejelser: ”1) Til den mundtlige formidlingssituation en gudstjeneste er, egner 2020 oversættelsen sig rigtig godt, uanset om man er trænet kirkegænger eller ny. 2) Bibelkendte kirkegængere giver udtryk for, at det er rigtig fint at høre de kendte ord på nye måder. 3) Det er stadig sådan, at til halvdelen af vores gudstjenester her i *nm*, vil man høre ordene fra den autoriserede oversættelse. 4) Jeg forbereder mig naturligvis med begge oversættelser og kan jo fint prædike om ’ordene hun gemte i sit hjerte,’ ’salighed’ og ’sagtmodighed,’ selvom de ord ikke findes i den tekst, jeg læser.” I en opfølgende samtale med præsten, der benytter Bibelen 2020, fortæller hun, at hun faktisk er gået tilbage til 1992-oversættelsen til langt de fleste læsninger. Hun fortæller, at den imødekommenhed, hun gerne ville udtrykke ved at bruge Bibelen 2020, er de opmærksom på at skabe på andre måder: grundig dåbsamtale, at menigheden tager godt imod dåbsfølget med mere. I forhold til selve tekstlæsningen, så er menigheden fortrolig med sproget i 1992-oversættelsen. Derfor bruger hun nu kun sjældent Bibelen 2020. Hun understreger dog, at hun fortsat opfatter Bibelen 2020 som mere fremkommelig og er ikke blevet negativt stemt overfor den.

Evalueringerne viser en tilfredshed med brugen af Bibelen 2020, både fra præster og menighedernes side. Det er værd at notere sig, at Bibelen 2020 kun har været brugt de gange, hvor præsterne vurderede det gavnligt, med undtagelse i et sogn, hvor en af præsterne bruger den konsekvent.

4.5 Ønsker til 2036-oversættelsen

Som det sidste punkt i interviewguiden til telefoninterviewene med præsterne spurgte vi: *Har du nogle (sprogliche) ønsker eller input til 2036-oversættelsen?* Ønskerne og kommentarerne præsenterer vi her med citater i oversigtsform. De er kodet efter emne og fremgår i emnets alfabetiske rækkefølge. Tallet i de firkantede parenteser viser, hvor mange præster der har udtrykt et ønske, som er kodet under den pågældende kode.

Anderledeshed [14]

- ❖ Det vigtige er formningen af det anderledes og mystiske, det skal oversættes og være forståeligt, men det er også anderledes end hverdags-sproget. Så det netop er et evangelium – godt nyt.
- ❖ Den må ikke blive alt for hverdagsagtigt, for så kan det blive fladt.
- ❖ Sproget må gerne være noget andet end hverdagsprog. Udlægningen ligger hos prædikanten ikke i oversættelsen.
- ❖ Vi skal have en tekst, som udtrykker noget, der er anderledes end almindelige menneskeord: der er noget mytisk, noget anderledes, man skal undres, og det er okay, at man ikke forstår det.
- ❖ Det skal give indtryk af et aspekt af noget guddommeligt og traditionen.
- ❖ Pas på, at man ikke profanerer sit sprog. Så må man bruge tid på at forklare begreberne til dem, der ikke forstår dem.
- ❖ Det er vigtigt at skelne mellem det bibelske sprog og det daglige sprog.
- ❖ Alting skal ikke tilpasses nutiden. Nutiden må godt nærme sig teksterne. Vi må ikke sprogreducere. Ord må gerne være mystiske, der er ikke altid et 1:1 forhold mellem sprog og virkelighed. Der er ord, som har en fonetisk klang, og som åbner verden uden at være alt for specifik.
- ❖ En gang imellem må der gerne være noget, der er uforståeligt, men bare smukt.
- ❖ Der må gerne være en forskel på ritualsprog og hverdagsprog.
- ❖ Der må gerne være en gådefuldhed, for det er ikke sikkert, at jeg har forstået teksten eller Herren lige i denne sammenhæng.
- ❖ Man skal bevare det højstemte i det, så man kan mærke, når man læser/hører det, at man har med noget særligt at gøre, så man tager det alvorligt. Man skal beholde det højtidelige, så man kan mærke, at det er særligt.

- ❖ Der må godt være rum for at teksten taler til en, uden at man helt forstår det. Det er der noget liv i.
- ❖ Alt må ikke blive sprogligt jævnet ud. Vi skal bibeholde de stærke billeder i teksten. Der er guldgruber af stærke og finurlige udtryk. Man skal kunne undres, når man læser i Bibelen. Det skal sige mennesker noget. Man skal ikke tage eventyret ud af Bibelen.

Brugssituationen [14]

- ❖ Der skal være en mundtlighed i teksten. Den skal læses op, og det må gerne være med i overvejelserne.
- ❖ Der skal være en brugsvenlighed i teksten, i forhold til at den skal bruges i gudstjenesten.
- ❖ Det er en brugsbog, men den må ikke blive alt for hverdagsagtig, for så kan det blive fladt.
- ❖ Nogle af ordene, som kalk og ark, indgår i den specifikke kontekst, og så kan vi godt forstå dem alligevel.
- ❖ Den skal finde en balance, hvor man er tro mod et sprog, der bærer det liturgiske.
- ❖ Flere punktummer i brevlitteraturen gør den nemmere at læse og oplæse.
- ❖ Det er rigtig godt med en fælles referenceramme.
- ❖ Man skal huske, at den skal autoriseres. Så vi skal kunne blive enige om den. Og man bør holde sig for øje, at den skal bruges i gudstjenestesammenhæng.
- ❖ Man risikerer at gøre salmebogen fuldstændig uforståelig, hvis der ikke er nogen sproglig sammenhæng mellem den nye oversættelse og den danske salmetradition.
- ❖ Man skal ikke blive bange for det højtidelige og lidt gamle, for jeg tror bestemt, at det er noget af det, folk de kommer i kirke for.
- ❖ Man må gerne tænke over, at det er brugstekster, f.eks. oplæsning af Paulus. De meget lange tekster i Paulus må gerne brydes op i flere dele.
- ❖ Det skal være et smukt sprog, som egner sig godt til gudstjenesten.
- ❖ Der må gerne være henvisning mellem Det Nye Testamente og Det Gamle Testamente og omvendt, fordi sådan læser menigheden det. Så selvom vi videnskabeligt ikke skal se teksterne sammenhængende, så

læser menigheden dem sådan. Så de indgår på den måde i brugssammenhæng.

- ❖ Teksten skal ikke kun læses, men også oplæses og lyttes til.

Det kønnede sprog [7]

- ❖ Der må gerne være overvejelser om de kønnede billeder af Gud. Teksten skal ikke laves om, men de steder grundteksten tillader det, kan man måske tilstræbe noget mere neutralt. 'Herren' kan lyde maskulint og overlegent. I velsignelsen kunne man måske sige "Gud velsigne dig og ..." i stedet for "Herren".
- ❖ Det er ikke gavnligt at følge de 'politiske' strømninger, f.eks. med køn.
- ❖ Når der er belæg for det i grundteksten, så må det ikke være unødigt kønnet f.eks. "Kære brødre" i Paulus. Sproget skal ikke 'vaskes,' men hvis der er belæg for et mindre kønnet sprog, så skal vi have det mindre kønnede. Dertil bør oversættelsesgrundlaget have blik for den nye forskning i kvindernes rolle i oldkirken.
- ❖ Paulus skriver "brødre," men det er henvendelse til menigheden. De må derfor i dag omfatte både "brødre og søstre."
- ❖ Den må gerne være mere køns-inkluderende. F.eks. som i Paulus i 2020.
- ❖ Man kan godt få nogle flere nuancer i forhold til de faderlige og moderlige beskrivelser af Gud. F.eks. ligger der i det hebræiske 'barmhjertighed' at have en 'livmoder for os.' Det kunne man godt skrive mere frem de steder, for grundteksten begrundet det.
- ❖ Kirkehistorien er jo, som den er, men læser man efter de tekster, så er det jo også et gudsbillede, som ikke kun er maskulint.
- ❖ Man må gerne være mere opmærksom på de kvindelige/feminine gudsbilleder, og skrive det frem i den grad, som teksten tillader.
- ❖ Woke-tendensen må ikke gøre, at vi mister alt, der er kønnet. Der kan nogle gange være god mening i, at den lamme *mand* bliver til den lamme. For så taler den til flere. Men i nogle tilfælde gør det kønsspecifikke problematikken mere nærværende i teksten, når personen, der omtales, også beskrives med køn. Andre gange, som f.eks. i en række tiltaler, er "venner" at foretrække frem for "mænd/brødre."

Følelser [10]

- ❖ Det handler ikke kun om at formidle fra A til B, men det handler om at vække nogle følelser – men de følelser er jo selvfølgelig forskellige.
- ❖ At læse i Bibelen skal gerne fremkalde følelser eller oplevelser af, at det er noget andet.
- ❖ Folk skal have adgang til en så ægte oplevelse af grundteksten som muligt.
- ❖ Tekstens nerve skal kunne mærkes.
- ❖ Man skal føle en glans af evighed.
- ❖ ”Det skete i de dage” i juleevangeliet skal ikke laves om.
- ❖ Teksten skal ramme mennesker.
- ❖ Den må gerne ligne 2020, men have lidt mere fornemmelse af højtidelighed.
- ❖ Ved enkelte kernetekster – juleevangeliet, delvist opstandesteksterne – må der ikke laves for meget om i ordlyden. For den kender folk så godt. Den er indlæst i mange.
- ❖ Ordet ’vantro’ er blevet meget voldsomt. Det skal ikke være *plain*. Vi skal ikke have en Bibel, der er ligesom, folk de taler, det ville være frygteligt.
- ❖ Der skal være en ophøjethed i sproget. Uden at det behøver at være gammelt.

Holde fast i det ukorrekte [5]

- ❖ Man skal vove at beholde de politisk ukorrekte ord. Så er det op til fortolkningen at få nuanceringer og forståelse på plads.
- ❖ Pas på med at give køb på det historiske, også selvom det er upopulært.
- ❖ Jeg tror, at folk ofte misforstår noget: Det er klart, at den jødiske fortælling hører med.
- ❖ Den må ikke blive politisk. Israel skal ikke skrives ud. De debatter hører til uden for Bibelen.
- ❖ Pas på med at skrive kontekst ud. Også selvom det ikke passer ind i tidsånden, f.eks. Israel. Der går noget kontekst tabt.

Kernebegreber [18]

- ❖ Der skal ikke stå ”heldige er de fattige i ånden” som i Bibelen 2020. ”Salign” er svær at oversætte, men ikke med ”heldig”.

- ❖ Sprog er også en følelse, og det knytter sig sammen med kerneord som salig, synd, mv.
- ❖ I nogle tilfælde kan man både bruge det klassiske teologiske ord og omkredse det af en forklaring, note eller ordforklaring i et tillæg.
- ❖ Der må gerne luges ud i arkaismer, men ikke i teologiske begreber.
- ❖ De kirkelige ord, synd, velsignelse, nåde skal bibeholdes. De må ikke udvandes.
- ❖ Der er nogle teologiske kernebegreber, f.eks. nåde, som vi må acceptere, er svære.
- ❖ Der er nogle ord, som kræver forklaring, men vi kan ikke leve uden nåden.
- ❖ Man skal bevare kerneord som synd, nåde, mv. og så uddybe det i noter eller via krydshenvisninger frem for at udlade ordene.
- ❖ Ordet 'nåde' skal man holde fast i.
- ❖ Hold fast i kernebegreberne synd, nåde, barmhjertighed.
- ❖ Der er ord, som kun bruges i kirkelig sammenhæng f.eks. synd, salighed, miskundhed, barmhjertighed, som ikke må forsvinde, bare fordi de ikke bruges i hverdags sproget.
- ❖ Der er en konsistens i det kirkelige sprog, som kan risikeres udvandet, hvis man ændrer kerneord og begreber.
- ❖ Ordet nåde skal ikke ud af sproget.
- ❖ Synd og nåde skal fortsat være genuine teologiske grundbegreber. Sproget er levende, men vi skal holde fast i vigtige begreber.
- ❖ Det er fint at modernisere, men man skal huske, at kerneudtryk og vendinger er ankerpunkter, som har et liv i sig selv.
- ❖ Når det gælder det, Jesus siger, så skal tekstnærheden og det poetiske være i højsæde – det er særlig, når Jesus siger noget.
- ❖ Nogle af kirkens nøglebegreber må ikke gå tabt: fred, frygt, frelse, nåde, barmhjertighed. Man kan ikke undvære de ord.
- ❖ Der kan måske udvælges nogle kerneord, som man holder fast i. F.eks. nåde, barmhjertighed, nidkærhed eller lignende. Hvis man bruger dem i mange sammenhænge, så indkredser man også betydningen.
- ❖ Der skal være plads til de teologiske kerneord som nåde, barmhjertighed mv.
- ❖ Man skal holde fast i kernebegreber. Ord, der virker som fremmedord, men hvor man kan finde betydningen, hvis man leder.

Layout [3]

- ❖ Layout må gerne minde om 1992. Det skal være overskueligt.
- ❖ Markering af genreforskelle i teksterne er godt. Man må gerne i layoutet eller det grafiske udtryk kunne se, at det f.eks. er en poetisk tekst.
- ❖ Efter den er udkommet samlet, så må den gerne udkomme i to bind, Det Gamle Testamente og Det Nye Testamente hver for sig. Jeg vil nogle gange gerne give Bibelen i gave, men Det Gamle Testamente er for tungt, til at folk kommer igennem det.

Moderne sprog [13]

- ❖ Det er vigtigt, at der kommer en ny oversættelse, det skærper opmærksomheden, og vi kan jo godt mærke, at der er ord og sætningsstrukturer i 1992-oversættelsen, som ikke er sådan, vi udtrykker os i dag.
- ❖ Oversættelsen må gerne læne sig op ad tidens 'tone of voice'.
- ❖ Kan man lette sproget lidt, men uden at fjerne ord fra grundteksten. Den skal ikke oversættes ord for ord, men ikke reducere meget.
- ❖ Man kan f.eks. kigge lidt på syntaksen. Slå vers sammen ligesom i Bibelen på hverdagsdansk.
- ❖ Det skal kommunikere til os i vores tid.
- ❖ Man skal være modig og tænke på fremtiden frem for fortiden. F.eks. skal fadervor gerne komme i en udgave, som vinder indpas. Så vi ikke som nu, har mere end en version.
- ❖ Det er godt med sproglig opfriskning omkring det hele.
- ❖ Man skal være modig og skal ikke tage for meget hensyn til bestemte kirkelige retninger.
- ❖ Oversættelsesvalget 'tjener'- 'slave'. Når tjener oversættes med slave, så var der en pointe med det. Men vi taler ikke længere om slave, men slavgjorte. Dermed er oversættelsesvalget allerede gammeldags.
- ❖ Det må gerne blive mere flydende sprog end i 1992. Nogle steder kan man næsten se de græske sætningskonstruktioner under teksten, og det kan være med til at gøre den arkaisk i udtrykket.
- ❖ Man skal turde udfordre fadervor – balancere en fadervor, hvor det fortsat er hjerteblood. Pave Frans er kommet med en god pointe, som vi måske kan blive inspireret af: noget med 'befri os fra ikke at blive fristet' eller 'lad os ikke gå ind i fristelse.' Så det ikke Gud, der frister, men når fristelsen kommer, så hjælper Gud os til at modstå den.

- ❖ Det må gerne være en modig oversættelse, som lader sig inspirere af 2020. Den skal gives videre til nye generationer, og der skal vi turde lidt mere end man gjorde med 1992.
- ❖ Vi må gerne udfordres lidt: 'det er vi vant til' er ikke argument nok for at holde fast i noget.

Må gerne holde fast i visse vanskeligheder [21]

- ❖ Man må gerne fastholde en tvetydighed i teksten.
- ❖ Man skal ikke tale ned til lytterne. Der må gerne være ord, man skal tænke over.
- ❖ Man må gerne holde fast i de steder, hvor teksten er vanskelig.
- ❖ Man må ikke miste kompleksiteten i grundteksterne. Man skal være forsigtig.
- ❖ Det svære og komplekse skal udlægges i prædiken, og der skal være noget at bide fat i. Ellers er der ingen grund til udlægningen.
- ❖ Der er gamle ord, som kan indeholde nuancer, nye ord ikke kan. Og det kan være med til at få os til at stoppe op og reflektere.
- ❖ Sproget skal ikke blendes, man skal ikke være bange for at kræve noget af folk.
- ❖ Man må ikke gøre alt så forståeligt, at man ikke skelner mellem den bibelske tid og nutiden. F.eks. ordet Israel.
- ❖ De skal holde fast i, at teksten nogle steder er svær og nogle steder er kedelig. Den må ikke blive for poppet.
- ❖ En autoriseret oversættelse skal ikke laves til laveste fællesnævner.
- ❖ Teologisk indhold og tekstens dybe må ikke kompromitteres til fordel for forståelse og mundrethed.
- ❖ Lad være med at tænke, at alt skal være nutidssprog – vi kan faktisk godt lære noget gammelt og sætte pris på det.
- ❖ Der må gerne være ting, som vi skal grunde over og ord, der skal vendes og drejes. Der skal ikke være bevidste benspænd, men der skal også være 'problemer,' der kan kredses om i f.eks. prædikenen.
- ❖ Teksterne må gerne være tvetydige og svære, for det er grundteksterne. Man må ikke ødelægge teologien.
- ❖ Når man går i kirke, så må der gerne være ting, man skal overveje.
- ❖ Det er en svær balance. For selvom det handler om at få folk til at forstå teksterne, så er der en sproglig armod i samfundet, som jo så kun bliver

større, hvis folk ikke præsenteres for noget andet end hverdagssproget, f.eks. i Bibelen.

- ❖ Man skal turde oversætte sådan, at det er tro mod grundprogene, hvor der er flere nuancer og flere fortolkningsmuligheder. Det giver mulighed til både teologerne og lægfolk. Det er det, der er den store skat: at tingene ikke er simple.
- ❖ I gudstjenesten i evangelielæsning er det en hjælp, at der er ting, som udfordrer. At der er bevaret noget uforståeligt. Der er noget at arbejde med. Hvis oversættelsen harmoniseres i en sådan grad, at alle undringspunkterne forsvinder, så bliver den tam.
- ❖ Beskrivelserne af det guddommelige må ikke blive for dennesidige.
- ❖ Det kunne være givende med nogle indskud, som forklarer. F.eks. ”hans lade, hvor man opbevarer sit korn ...” Eller markeret med en asterisk og en forklaring. Hvis man nu ikke vælger et andet ord af nød, men holder fast i det ord, man ville bruge, og tilføjer en bisætning eller en note, der udbyder det.
- ❖ Teksten må gerne være svær at arbejde med.
- ❖ Der må nogle gange godt være ting, som vi ikke altid forstår eller kan forklare. I oversættelsesarbejdet må der gerne være passager, hvor man nøgternt kan tænke ’det kan godt være svært at forstå,’ men det er netop pointen en gang i mellem.

Noter, ordforklaringer mv. [7]

- ❖ Der kan eventuelt tilføjes et avanceret noteapparat eller lignende, som kan være understøttende for, at man kan sætte sig ind i tekstuniverset. Så den faktisk kan blive en arbejdsbog. Med ordforklaringer, stedsangivelser og kort.
- ❖ Kan der laves sproglige noter med videre, som nuancerer teksterne. Det kunne også være rart med en oversigt over tekster for søndagene bagerst i Bibelen.
- ❖ Der må gerne være ordforklaringer, fodnoter og krydshenvisninger. Man kan eventuelt anføre oversættelsesuenigheder i fodnoterne.
- ❖ Hvis man vælger i nogle sammenhænge at omskrive eller udlægge et begreb som synd, men andre steder holder fast i ordet, så kunne en fodnote fortælle læseren, at det i den græske tekst er det samme ord.
- ❖ Et noteapparat kunne måske være en ide.

- ❖ Et godt noteapparat med henvisninger er vigtige nu, hvor tingene får en ny ordlyd.
- ❖ Måske skal der etableres forklaringsnoter. Det er svære ord, men de er nødvendige.
- ❖ Krydshenvisninger er et vigtigt arbejdsredskab.

Paulus [2]

- ❖ Epistelteksterne må gerne gøres mere overskuelige end 1992, men man må ikke forsimple eller fordumme.
- ❖ Der skal være en større oplæsningsvenlighed i Paulus. Teksterne skal have nogle flere hovedsætninger og færre indskudte sætninger.

Poesi og rytme [11]

- ❖ Oversætterne skal være meget opmærksomme på rytmen i særligt de poetiske tekster – den skal beholdes.
- ❖ Selvom sproget gøres moderne, så skal det poetiske med. Men poetisk er ikke nødvendigvis højtideligt.
- ❖ Det poetiske skal holdes poetisk.
- ❖ Der er nogle særlige tekster, f.eks. salme 23, dem skal man passe meget på.
- ❖ Man skal tænke på skønheden og poesien i teksterne, f.eks. samle 23 og 103. Den er allerede nedadgående i 1992. Oversætterne skal tænke på rytmen og skønheden.
- ❖ Tingene må gerne blive tydelige, men det må ikke blive hverdagsagtigt på bekostning af lyrik og dybde. Man må ikke gå på kompromis med poesien.
- ❖ Den skal være poetisk og smuk – have en æstetisk værdi.
- ❖ Det må gerne være poetisk og højtideligt.
- ❖ Poesien skal bevares, selvom ordene fornyes. Poesien må ikke tabes på gulvet.
- ❖ Det må gerne blive en mundret oversættelse, hvor poesien ikke går tabt.
- ❖ Det Gamle Testamente må gerne forblive poetisk og mystisk.

Sammenhæng [11]

- ❖ Der skal gerne være en sammenhæng mellem Bibelen og salmebogen.
- ❖ Når den skal bruges til gudstjeneste, så må man gerne oversætte Det Gamle Testamente som et forlæg til Det Nye Testamente. Der er forskel på en kirkebibel og en studiebibel. Så det bliver mere tydeligt, med kristusforestillinger i Det Gamle Testamente.
- ❖ Der skal gerne være en sproglig sammenhæng mellem bibeltekst og salmer. Flertallet af salmerne, vi benytter i dag, indeholder de ældre ord. Der må ikke være for stor afstand mellem det læste og det sungne i gudstjenesten.
- ❖ Oversættelsen skal tage hensyn til menigheden og til sammenhæng i gudstjenesten.
- ❖ Det må gerne være en nænsom oversættelse, der har traditionen med.
- ❖ Oversættelsen må stadig gerne tage hensyn til liturgi og kirkebrug – og måske er liturgien lavet om til den tid.
- ❖ Man må gerne skele lidt til kernesalmerne, så der er en sammenhæng mellem tekstlæsning og salmesang.
- ❖ Kontekst er vigtigere end det enkelte ord. Det er vigtigt at få kontekstforståelse med ind i teksten.
- ❖ Der må gerne komme en sideløbende proces, hvor bønner og kollekter tilpasses den nye ordlyd, så der er helhed i gudstjenesten.
- ❖ Man må gerne kunne aflæse, at teksterne er skrevet i forskellige tider og af forskellige mennesker. Det er ikke én bog, men 66 forskellige bøger. Det må man gerne kunne læse i oversættelsen.
- ❖ Man skal turde spørge 'hvad er det, teksten vil sige;' 'hvordan ville en dansker sige det her.' For man kan godt indbilde sig, at man kan oversætte det græske næsten ord til andet, men så bliver oversættelsen svær at forstå.
- ❖ De græske pronomener må man gerne henføre konkret og ikke blot oversætte med pronomenet. Altså hvem peger det på, og ikke blot skrive 'han,' 'dem' mv.
- ❖ Det er en svær balance mellem det universitære og videnskabelige og så det umiddelbart forståelige og praksisorienterede.

Sproglig tyngde [13]

- ❖ Man skal værne om de gamle ord, som rummer en styrke og fylde, som man ikke skal se bort fra.
- ❖ Man skal ikke forfladige sproget. Der må gerne være gamle ord, som man ikke støder på i dagligdagen. Vi skal værne om sproget, og det skal Bibelen være med til.
- ❖ Bibelen må gerne have et særligt sprogligt særpræg, som skaber genkendelighed, og som er med til at forme sproget uden for kirken også.
- ❖ Man skal holde liv i ord som næstekærlighed.
- ❖ Det skal være balance mellem et højtideligt sprog og et levende sprog.
- ❖ Et sted som fadervor skal være så ikoniske ord, at den vinder indpas.
- ❖ Det er vigtigt med historisk præsens, særligt i evangelierne. Det gør teksterne mere levende.
- ❖ Det poetiske og højtidelige må vi ikke tabe. Men sproget skal være forståeligt for dem, der kommer i kirken. Men vi er nødt til at flytte os og følge med, ellers bliver vi ligegyldige.
- ❖ Jeg vil hellere have bevægelse, end at vi er for højtidelige og poetiske. Vi skal give mening for næste generation også.
- ❖ De ældre ord har noget over sig. F.eks. frugtsommelig.
- ❖ Man må ikke falde for tidens platte sprog og ingen angloficeringer. Det skal være ordentligt og forståeligt dansk.
- ❖ Den skal være langtidsholdbar. Så undgå ord, som allerede nu ligger på kanten af, hvad der forstås. Sproget må ikke blive for fattigt. Der skal være nuancer og tvetydighed til tolkning.
- ❖ Vi skal ikke servere en betydning. Sætningskonstruktionerne må gerne lattes, men med plads til de store ord.
- ❖ Alt behøver ikke omskrives til hverdagsprog. Måske kan man omskrive for meget. Nogle gange har ordene en historisk værdi, f.eks. mundskænk.
- ❖ Måske skal man værne om det danske sprog. Ellers glider ordene langsomt ud.

Tekstnær [18]

- ❖ Oversættelsen skal holde sig meget til grundtekst.
- ❖ Det skal være en god tekstnær oversættelse.
- ❖ Vi må ikke falde for fristelsen til at bevæge os for langt væk fra grundteksten.
- ❖ Det skal være en tekstnær oversættelse, der er tro mod grundteksten.
- ❖ Der må ikke introduceres nye ord/udtryk, som ikke kan begrundes i originalteksten. Og der, hvor vi ikke har moderne ord for det, så må vi holde fast i de ældre udtryk. F.eks. frimodig.
- ❖ Den skal være præcis i forhold til originalteksten, og holde fast i den originale teksts skønhed. Og der er de ældre ord nogle gange de bedste.
- ❖ Den skal være tro mod grundteksterne.
- ❖ Oversætterne skal være omhyggelige med, at mål om forståelse og mundrethed ikke bliver meningsforstyrrende.
- ❖ Der skal være en ærlighed overfor grundteksten. Også de steder, der måske er vanskelige.
- ❖ Man skal holde sig tæt på grundteksten.
- ❖ Man må ikke gå på kompromis med originalteksten – det er en svær opgave.
- ❖ Nogle af de svære steder må gerne skrives om lidt, men den skal fortsat være tekstnær.
- ❖ Det er vigtigt, at den teologiskfaglige fane holdes højt. Bibelen er et grundredskab/fagredskab for mig, derfor skal oversættelsen være god og spejle grundteksterne konstruktivt.
- ❖ Oversættelsen skal være tro mod grundteksten, men ikke være bange for at bruge nyere og mere tilgængelige ord.
- ❖ Troskab mod det græske og hebræiske på en sådan måde, så man ikke vægter én fortolkningsmulighed.
- ❖ Man skal holde sig tæt på originalteksten.
- ❖ For mig må oversættelsen gerne være tekstnær.
- ❖ Når der i 1992-oversættelsen står 'basun,' så er det forkert. For basunen blev først opfundet i 1500-tallet.

Til almindelige mennesker [11]

- ❖ Det er vigtigt, at det er en Bibel, som almindelige mennesker kan forstå.
- ❖ Det skal være hele folkets bibel.
- ❖ Den skal gøres tilgængelig på mange måder, også i andet end bogform. Bred formidling, som også kan sætte teksten ind i kontekst.
- ❖ Bibelteksterne er skrevet for at sige folk noget, så derfor må man godt gå lidt på kompromis med sætningskonstruktion, ord med videre. For den almindelige bibellæser handler det om, at Bibelen åbner, når man lukker den op. Det må man godt tænke på, så det ikke bliver et arkæologisk skrift.
- ❖ Det skal være en forståelig oversættelse. Men man må ikke kun have folkelig forståelse for øje.
- ❖ Det fungerer godt med en introtæst i Bibelen 2020. Hvad er den kulturelle og historiske baggrund for teksten? Det er godt til dem, der ikke er så fortrolige med Bibelen. Det må gerne komme med i den nye autoriserede oversættelse.
- ❖ Oversættelsen skal være fremsynet og nutidig – den almindelige befolkning skal kunne forstå, hvad der står eller oplæses.
- ❖ Det er vigtigt, at evangelieteksten bliver forståelig for almindelige mennesker.
- ❖ Den må gerne være mundret og mindre tungt end 1992-oversættelsen.
- ❖ Hvis man har for stort fokus på de ikke kirkevante, så kan man skubbe nogle af de kirkevante væk. Man skal passe på, at man ikke i sin gode vilje udvander tingene for meget.
- ❖ Der skal være en god balance mellem grundtekst og formidling.

5. Undersøgelsesdesigns og -metoder

I de følgende afsnit gennemgår vi metodevalg, -designs, databearbejdning, informantsammensætning med mere i undersøgelsens fire dele.

5.1 Deltagerobservation og gruppeinterview ifm. gudstjeneste

Vi har valgt gruppeinterviewet som en af flere metoder til afdækning af gudstjenstedeltagerens oplevelse af tekstoplæsning i gudstjenesten. Gruppeinterviewet respekterer, at gudstjenstedeltagelsen i sit væsen er bundet til et fællesskab. Samtidig giver metoden mulighed for at opnå en mere nuanceret indsigt i informanternes erfaringer, fordi den opstår i samtalen mellem informanter og interviewer, og udvider perspektivet mere end interviews mellem en enkelt informant og interviewer. Datamaterialet fra interviewene analyseres både som enkeltstående temaer og som samtalen i sin helhed og forløb.³⁸⁸ Samtalerne foregik med afsæt i en semistruktureret interviewguide, som sikrer at en række emnefelter drøftes, men at der samtidig er frihed til informanternes samtale inden for emnefelterne. Desuden præsenteres deltagerne for dagens læsninger i udskrift, idet de får mulighed for at sammenligne teksten, som den står i hhv. den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020.

Sognene blev udvalgt på to måder. Dels ved snowball-metoden, hvor vi igennem telefoninterviews med præster præsenterede dem for denne del af undersøgelsen og spurgte, om de også ville deltage i denne del af under-

---

388 Bryman 2016, 501-3; Kvale og Brinkmann 2009, 170.

søgelsen. Det vil sige, at vi måtte deltage i deres gudstjeneste med dette formål, låne et lokale i sognegården, og at præsterne ville hjælpe med at finde deltagere fra menigheden.³⁸⁹ Sådan blev to sogne udvalgt, ét i forbindelse med gennemførelsen af selve telefoninterviewet med præsten og et ved efterfølgende genkontakt til præsten. Disse to sogne ligger i midten af det teologiske landskab. De to andre sogne blev udvalgt ved kontakt til den lokale provst med henvendelse om, hvorvidt provsten kunne pege på et sogn, der passede på en række kriterier. Nemlig, at sognets profil ligger i den konservative eller missionske del af det kirkelige landskab. Vi ønsker en alsidig afdækning af de to bibeloversættelser. Derfor ønsker vi at have flere teologiske positioner med. Og specifikt, at det ene af sognene som minimum lejlighedsvis benytter sig af Bibelen 2020 til tekstlæsning. Derefter kontaktede vi præsten, introducerede undersøgelsen og lavede aftale om deltagelse. De deltagende sogne er (i tilfældig rækkefølge):

- ❖ Sankt Johannes Sogn, Vejle Provsti, Haderslev Stift.
- ❖ Sankt Hans Sogn, Odense Sankt Knuds Domprovsti, Fyens Stift.
- ❖ Kristkirkens Sogn, Kolding Provsti, Haderslev Stift.
- ❖ Roskilde Søndre Sogn, Roskilde Domprovsti, Roskilde Stift.

I gennemgang af gruppeinterviewene i rapportens del 4, samt i anden omtale, kaldes sognene ved dæknavnene. Informanterne har ligeledes fået dæknavnene for at sikre deres anonymitet bedst muligt.

I forhold til at finde deltagere til gruppeinterviewene brugte vi præsterne som såkaldte gatekeepers.³⁹⁰ Der er selvfølgelig en række forhold, man her skal være opmærksom på, for hvem er det, præsten ender med at prikke på skulderen? Bliver materialet skævt, fordi præsten udvælger nogle, som hun/han deler teologiske holdninger med? På den anden side er sogne også udvalgt, fordi de har forskellige profiler, og skal dermed afspejle forskellige dele af det kirkelige landskab. I samtalen med præsterne omkring deltagelse i undersøgelsen og efterfølgende i kriterierne til udvælgelse, sendt på mail, gjorde vi opmærksom på, at vi ønskede en gruppe præget af diver-

---

389 Bryman 2016, 415.

390 Bryman 2016, 428-9.

sitet.³⁹¹ Et andet kriterie var, at deltagerne ikke skulle være medlem af menighedsrådet, ud fra overvejelser om, at der måske har været drøftelser om liturgi og brug af Bibelen 2020 i menighedsrådet. Og det ønskede vi ikke skulle farve oplevelsen af teksterne i gudstjenesten. Ønskekriterierne lød:

Figur 4: Udvælgelseskriterier for informanter til gruppeinterview.

---

6 deltagere:

- ❖ 3 kvinder, 3 mænd.
  - ❖ Hvis muligt en aldersspredning:
    - 1 kvinde og 1 mand 60+ år.
    - 1 kvinde og 1 mand mellem 50-60 år.
    - 1 kvinde og 1 mand under 50 år.
  - ❖ De skal helst ikke være medlem af menighedsrådet – og det skyldes, at vi er interesserede i den 'almindelige' menighed.
  - ❖ Dertil må gruppen gerne være divers, så vi kan få en samtale med mange perspektiver.
-

I tilfælde af, at ikke alle kriterier kunne opfyldes, vægtede vi deltagerantal over alders- og kønsfordeling. I et sogn lykkedes det at rekruttere syv deltagere, mens det i et andet sogn ikke var lykkedes at rekruttere to deltagere inden gudstjenesten. Det lykkedes at rekruttere yderligere tre før kirkekaffen, altså fem i alt, men udelukkende kvindelige deltagere.

Gruppeinterviewene fandt sted efter almindelig søndagshøjmesse, hvor vi deltog i gudstjenesten som almindelige kirkegængere. Vi var mødt i god tid, hilste på præsten og kirketjeneren og klargjorde det lokale, vi lånte til afholdelse af gruppeinterviewene. Hvis præsten viste informanterne hen til os, hilste vi på dem, gav et par indledende bemærkninger til undersøgelsen og sagde, at de ellers skulle nyde gudstjenesten, som de plejer. Efter gudstjenesten gik vi til det lånte lokale, hvorefter deltagerne kom lidt efter lidt.

Vi havde taget sandwich og vand med til informanterne. Dem gik de i gang med, alt imens vi introducerede undersøgelsen som helhed og den specifikke del. Derefter blev de informeret om lydoptagelse af samtalen, behandling og anonymisering af data, og at deltagelse i undersøgelsen ikke var nogen hemmelighed, men at de ikke skulle videregive, hvad andre deltagere havde sagt under samtalen. De fik den samme information på skrift og underskrev en samtykkeerklæring. Herefter kunne interviewet begynde.

---

391 Vi definerede ikke diversitet, da det kan være meget forskelligt fra sogn til sogn. Og vi ønskede diversitet i forhold til den gruppe af kirkegængere, som præsten kunne rekruttere.

5.1.1 Interviewguide til gruppeinterview efter gudstjeneste

Vi bad informanterne lave et lille navneskilt. Derefter kort sige lidt om deres tilknytning til den givne sognekirke og måske lidt om dem selv. På den måde introducerede de sig for hinanden og for mig. Bagvedliggende var den overvejelse, at de alle sammen allerede fra begyndelsen havde sagt noget i plenum.

Et udkast til vores spørgeguide drøftede vi med lektor ved FUV, Jette Bendixen Rønkilde, da hun har erfaring med forskningsundersøgelser om gudstjenestedeltagelse og brug af gruppeinterviews. Her drøftede vi længe, hvordan informanterne skulle præsenteres for søndagens tekster, så vi kunne drøfte dem i fællesskab. For at kunne tale om den oplevede tekstlæsning blev vi enige om, at det måtte gøres med åbne spørgsmål og baseret på hukommelse. Og at der i forbindelse med drøftelsen af evangelieteksten efter indledende drøftelse skulle gøres det forsøg, at alle rejste sig, og fik læst teksten op først i den ene oversættelse og derefter i den anden oversættelse. Jette deltog desuden som observatør til det første gruppeinterview for at give input til de sidste tre.

Se figur 5 for vores interviewguide. Interviewguiden fungerede fint. Gruppeinterviewet blev transskriberet i fuld længde dagen efter. Her efterlyste vi, at samtalen om særligt gammeltestamente- og epistelteksten blev mere konkret. Men det er meget svært baseret på hukommelse. Derfor reviderede vi interviewguiden til de resterende tre gruppeinterviews. Vi holdt fast i de indledende åbne spørgsmål om, hvordan de oplevede læsningen, og hvad de lagde mærke til. Men herefter fik deltagerne teksten i udprint med 1992- og 2002-oversættelserne sat op ved siden af hinanden og fem minutter til at læse dem igennem. Det gav en mere konkret og kvalificeret drøftelse af teksterne. Vi rejste os fortsat ved epistelteksten, som jeg oplæste.

Figur 5: Interviewguide til gruppeinterview efter gudstjeneste.

Introduktion og samtykke

Sandwich

1. Gudstjenesten

- ❖ Hvad lagde I mærke til i dag ved læsningerne? _____

2. Teksterne

- ❖ Kan I huske nogle sætninger eller ord fra læsningerne? _____
- ❖ Hvad lagde I mærke til ved/under oplæsningerne? _____
- ❖ Hvordan oplevede I dagens læsninger? _____

3. Den første læsning n, hvordan oplevede I den? _____

- ❖ Husker i nogle ord/sætninger? _____
- ❖ Hvad lagde I mærke til i oplæsningen? _____

4. Hvordan oplevede I dagens anden læsning n: _____

- ❖ Husker i nogle ord/sætninger: _____
- ❖ Hvad lagde I mærke til i oplæsningen: _____

5. Hvordan oplevede I den tredje læsning n: _____

- ❖ Husker i nogle ord/sætninger: _____
- ❖ Hvad lagde I mærke til i oplæsningen: _____

6. Oplæsning

Nu vil jeg invitere jer til et lille eksperiment. I skal høre evangelieteksten fra i dag en gang til

1992-oversættelsen

- ❖ Hvad lagde I mærke til i teksten? _____

2020-oversættelsen

- ❖ Hvad lagde I mærke til i teksten? _____
- ❖ Hvilken af de to tekster er bedst at lytte til? _____

7. Afrunding

- ❖ Hvordan oplever I generelt tekstlæsningerne i gudstjenesten: _____
- ❖ Har I nogle indspark til arbejdet med 2036-oversættelsen: _____

8. Baggrundoplysninger og tak for i dag

I forbindelse med afrundingen bad vi deltagerne udfylde et lille skema med baggrundsplysninger og -spørgsmål:

Figur 6: Baggrundsspørgsmål til gruppeinterview efter gudstjeneste.

Bibelen 1992/2020 i gudstjenesten Gruppeinterview dd.mm.åå

Baggrundsplysninger

Fornavn: _____

Køn: _____

Alder: _____

Hvad er din uddannelse: _____

Hvad arbejder du/har du arbejdet med: _____

Hvor ofte går du ca. i kirke:

Hver/næsten hver søndag _____; to gange om måneden ; en gang om måneden _____; et par gange hvert halve år _____; til højtidene _____; når jeg inviteres til dåb, bryllup mv. _____

Læser du i Bibelen derhjemme: ja _____; nej _____; en gang i mellem _____

Hvordan læser du derhjemme: _____

Hvilken oversættelse læser du: 1992 _____, 2020 _____; anden (hvilken) _____;

i salmebogen _____; ved ikke _____

Hvordan udvælger du det, du læser? Læseplan fra Bibelselskabet _____; søndagens tekst _____; tilfældigt _____; andet _____

Nævn i prioriteret rækkefølge de tre ting i gudstjenesten, som har størst betydning for dig:

1. _____

2. _____

3. _____

I tilfælde af, at det bliver relevant, må jeg da kontakte dig igen? Ja _____; nej _____

Telefonnummer: _____

E-mail: _____

Mange tak for din deltagelse i dette gruppeinterview.

Det er kun køn, alder, uddannelsesniveau, kirkegang og om de læser i Bibelen, der er refereret herunder. Der viste sig ikke noget mønster i forhold til baggrundsspørgsmål. De var stillet ud fra devisen, hellere stille et spørgsmål for meget end et for lidt, for måske skal det bruges senere. Det viste sig ikke nødvendigt.

5.1.2 Informantsammensætningen til gruppeinterviews

Informanterne har fået dæknavn, alderen er angivet i interval, og det fremgår ikke i hvilke sogne, samtalerne har fundet sted. Det er for at sikre deltagerens anonymitet så godt som muligt.

Figur 7: Informantsammensætningen til gruppeinterviews.

Navn	Køn	Alder	Uddannelsesniveau	Kirkegang	Læser du i Bibelen?
Sara	Kvinde	20-29	Lang videregående uddannelse	2 gange om måneden	En gang i mellem i 1992
Anne	Kvinde	40-49	Kort videregående uddannelse	Hver søndag	Ja, i 1992
Louise	Kvinde	40-49	Lang videregående uddannelse	2 gange om måneden	En gang i mellem
Line	Kvinde	50-59	Mellemlang videregående uddannelse	Hver søndag	En gang i mellem, primært i Bibelen 2020 og en gang i mellem 1992
Lisbet	Kvinde	50-59	Mellemlang videregående uddannelse	Hver søndag	En gang i mellem i 1992 og Den Nye Aftale
Ruth	Kvinde	60-69	Mellemlang videregående uddannelse	Hver søndag	Ja, i 1992 og lidt i Bibelen 2020
Rikke	Kvinde	60-69	Ikke oplyst	Hver søndag	Ja, i 1992 og Bibelen på hverdagsdansk
Lene	Kvinde	60-69	Mellemlang videregående uddannelse	Et par gange hvert halve år	Nej
Ester	Kvinde	60-69	Mellemlang videregående uddannelse	2 gange om måneden	Ja, i 1992 og salmebogen
Bente	Kvinde	60-69	Mellemlang videregående uddannelse	2 gange om måneden	En gang i mellem i en oversættelse ældre end 1992
Mona	Kvinde	70-79	Mellemlang videregående uddannelse	2 gange om måneden	Nej

Lise	Kvinde	70-79	Grundskole	Hver søndag	Ja, i 1992
Karen	Kvinde	70-79	Mellemlang videregående uddannelse	Hver søndag	Ja, i 1992
Malene	Kvinde	70-79	Lang videregående uddannelse	Hver søndag	En gang i mellem i 1992
Asta	Kvinde	70-79	Mellemlang videregående uddannelse	Hver søndag	Nej
Hanne	Kvinde	80-89	Lang videregående uddannelse	Hver søndag	Ja, i 1931/-48 og i Bibelen 2020
Søren	Mand	50-59	Kort videregående uddannelse	Hver søndag	Ja, i 1992
Jens	Mand	50-59	Lang videregående uddannelse	2 gange om måneden	Ja, i oversættelsen før 1992
Lars	Mand	60-69	Mellemlang videregående uddannelse	2 gange om måneden	En gang i mellem i Bibelen 2020
David	Mand	60-69	Mellemlang videregående uddannelse	2 gange om måneden	Ja i 1992, Bibelen på hverdagsdansk og King James Bibel
Jørgen	Mand	60-69	Mellemlang videregående uddannelse	En gang om måneden	En gang i mellem i 1992
Alfred	Mand	60-69	Mellemlang videregående uddannelse	Ikke oplyst	Nej
Hans	Mand	70-79	Mellemlang videregående uddannelse	Hver søndag	Nej
Peter	Mand	80-89	Lang videregående uddannelse	Hver søndag	Ja, i 1992 og salmebogen

---

Note: Uddannelsesniveaet er angivet, som uddannelsen ville indplaceres i dag. F.eks. er lærer eller diplomingeniør en mellemlang videregående uddannelse. Inddelingerne er efter Danmarks Akkrediteringsinstitution.

Overrepræsentationen af kvinder skyldes, at det i det ene sogn ikke lykkedes at rekruttere nogle mænd. Ligeledes er deltagergruppen ældre end håbet, fordi gruppen under 50 år har været svær at rekruttere. Men vi har vægtet deltagerantal højere end kriterierne, da alternativet havde været meget små grupper.

5.1.3 Søndagene og de tilhørende tekster

I det følgende præsenteres tekstlæsningerne for gudstjenesterne fordelt efter søndagene. I rapportens del 4 omtales grupperne med dæknavn for sognet. Det vil sige: Østerby, Gammelby, Lilleby og Nordby. I analysen og senere reference til gruppeinterviewene efter gudstjenestedeltagelse vil grupperne omtales med sognets dæknavn for at skelne dem fra de fire samtalegrupper i de eksplorative interviews, som vil blive omtalt gruppe et til fire. Teksterne fremgår også under de relevante gruppeinterviews i rapportens del 4.1. Herunder præsenteres de igen for et samlet overblik.

Østerby: 5. søndag efter påske

Ved søndagens gudstjeneste blev der læst fra den autoriserede 1992-oversættelse.

Jeremias' Bog 29, 11-13a

1992

Jeg ved, hvilke planer jeg har lagt for jer, siger Herren, planer om lykke, ikke om ulykke, om at give jer en fremtid og et håb. ¹²Råber I til mig, og går I hen og beder til mig, vil jeg høre jer. ¹³Søger I mig, skal I finde mig.

2020

Jeg står ved mine planer for jer; de handler om fred, ikke om straf, og jeg vil give jer en fremtid fuld af håb. ¹²Når I kalder på mig, adlyder mig og beder til mig, så vil jeg høre på jer. ¹³Hvis I leder efter mig af alle jeres kræfter, så finder I mig.

Jakobs Brev 1, 22-25

1992

Vær ordets gørere, ikke blot dets hørere, ellers bedrager I jer selv. ²³Den, der er ordets hører, men ikke dets gører, ligner en, som betragter sit eget ansigt i et spejl: ²⁴Han betragter nok sig selv, men går bort og har straks glemt, hvordan han så ud. ²⁵Men den, der fordyber sig i frihedens fuldkomne lov og bliver ved den og ikke er en glemsom hører, men en gerningens gører, han skal være salig ved det, han gør.

2020

Det er ikke nok at høre, hvad Gud siger, I skal også gøre det. Ellers bedrager I jer selv. ²³Den, der kun hører og ingenting gør, er som en mand, der ser på sig selv i et spejl. ²⁴Han står og betragter det ansigt, han har haft siden han blev født, men så snart han går videre, har han glemt, hvordan han så ud. ²⁵Men den, der ser ind i Guds lov, der fører til frihed fra verden, og bliver ved med det, han er ikke sådan en, der hører og glemmer. Han gør det, Gud siger, og Gud velsigner alt, hvad han gør.

Johannesevangeliet 16, 23-28

1992

Den dag skal I ikke spørge mig om noget. Sandelig, sandelig siger jeg jer: Beder I Faderen om noget i mit navn, skal han give jer det. ²⁴Indtil nu har I ikke bedt om noget i mit navn. Bed, og I skal få, så jeres glæde kan være fuldkommen. ²⁵Sådan har jeg talt til jer i billeder; der kommer en tid, da jeg ikke mere skal tale til jer i billeder, men ligeud forkynde for jer om Faderen. ²⁶Den dag skal I bede i mit navn, og jeg siger ikke til jer, at jeg vil bede til Faderen for jer, ²⁷for Faderen selv elsker jer, fordi I elsker mig og tror, at jeg er udgået fra Faderen. ²⁸Jeg er udgået fra Faderen, og jeg er kommet til verden; jeg forlader verden igen, og jeg går til Faderen.«

2020

Til den tid vil I ikke stille mig flere spørgsmål, for min far vil give jer alt, hvad I beder om, når I bruger mit navn. ²⁴Det har I ikke gjort endnu, men det skal I fra nu af. Når I beder, vil I få det, I beder om, og I vil blive fulde af glæde. ²⁵Indtil nu har jeg talt i billeder til jer, men der kommer en tid, hvor jeg i stedet åbent vil fortælle jer om min far. ²⁶Den dag skal I bruge mit navn, når I beder til ham. I kan tale direkte til ham, og derfor behøver jeg ikke bede til ham på jeres vegne. ²⁷Han elsker jer nemlig, fordi I har elsket mig, og fordi I tror på, at jeg er kommet fra ham. ²⁸Jeg kom fra min far til verden, og nu forlader jeg verden igen og tager tilbage til min far.«

Gammelby: pinsedag

Ved søndagens gudstjeneste blev der læst fra Bibelen 2020 ved den gammeltestamentlige læsning og epistellæsningen, mens evangelielæsningen var fra den autoriserede 1992-oversættelse.

Første Mosebog 11, 1-9

1992

Hele jorden havde samme sprog og samme tungemål. ²Da de brød op mod øst, stødte de på en dal i landet Sinear, hvor de slog sig ned. ³De sagde til hinanden: »Kom, lad os stryge teglsten og brænde dem hårde!« De brugte tegl som sten og asfalt som mørtel. ⁴Så sagde de: »Lad os bygge en by med et tårn, som når op til himlen, og skabe os et navn, for at vi ikke skal blive spredt ud over hele jorden.« ⁵Herren steg ned for at se byen og tårnet, som menneskene byggede. ⁶Så sagde Herren: »Se, de er ét folk med samme sprog. Når de begynder at handle sådan, vil intet af det, de planlægger, være umuligt for dem. ⁷Lad os stige derved og forvirre deres sprog, så de ikke forstår hinanden.« ⁸Så spredte Herren dem derfra ud over hele jorden, så de måtte holde op med at bygge byen. ⁹Derfor hedder den Babel, for dér forvirrede Herren sproget på hele jorden, og derfra spredte Herren menneskene ud over hele jorden.

2020

Alle mennesker på jorden talte på det tidspunkt det samme sprog. ²På deres vandring mod øst kom de til en dal i Babylon, hvor de slog sig ned. ³»Vi får brug for mursten af ler, der er brændt hårde,« sagde de til hinanden, for de var vant til at bygge med sten formet af ler og med tjære som mørtel. ⁴»Vi skal nemlig bygge en stor by til os selv. Den skal have et tårn, der når helt op til himlen!« sagde de til hinanden. ⁵»På den måde bliver vi så respektindgydende, at vores by ikke kan blive indtaget, og vi ikke bliver spredt for alle vinde.« ⁶»Men Gud så byen og tårnet, som menneskene var i gang med at bygge. ⁷»Se bare!« sagde han. ⁸»De er ét folk med ét sprog. Hvis det her er begyndelsen på, hvad de kan udrette, hvordan vil det så ikke ende? ⁹Lad os tage ned og give dem forskellige sprog, så de ikke forstår hinanden.« ¹⁰På den måde spredte Gud dem ud over hele verden, så de aldrig blev færdige med at bygge byen. ¹¹Byen kom til at hedde Babel, der lyder som det hebræiske ord for 'forvirring', for det var dér, Gud lavede uorden i folkenes sprog, og de blev spredt over hele jorden.

Apostlenes Gerninger 2, 1-11

1992

Da pinsedagen kom, var de alle forsamlet. ²Og med ét kom der fra himlen en lyd som af et kraftigt vindstød, og den fyldte hele huset, hvor de sad. ³Og tunger som af ild viste sig for dem, fordelte sig og satte sig på hver enkelt af dem. ⁴Da blev de alle fyldt af Helligånden, og de begyndte at tale på andre tungemål, alt efter hvad Ånden indgav dem at sige. ⁵I Jerusalem boede der fromme jøder fra alle folkeslag under himlen. ⁶Da nu denne lyd hørtes, stimlede folk sammen, og de blev forvirret, fordi hver enkelt hørte dem tale på sit eget modersmål. ⁷De var ude af sig selv af forundring og spurgte: »Hør, er de ikke galilæere, alle de, der taler? ⁸Hvordan kan vi så hver især høre det på vort eget modersmål? ⁹Vi parthere, medere og elamitter, vi der bor i Mesopotamien, Judæa og Kappadokien, Pontus og provinsen Asien, ¹⁰Frygien og Pamfylien, Egypten og Kyrene i Libyen, vi tilflyttede romere, ¹¹jøder og proselytter, kretere og arabere – vi hører dem tale om Guds storværker på vore egne tungemål.«

2020

Pinsedag var Jesus' tilhængere samlet, ²da de pludselig hørte en voldsom lyd fra himlen. Det lød som et stormvejr, og det fyldte hele det hus, de sad i. ³De så nogle tunger, der lignede flammer, og som fordelte sig på hver enkelt af dem, ⁴og de blev fyldt af Helligånden. Så begyndte de at tale mange forskellige sprog, og det var Helligånden, der bestemte, hvad de skulle sige. ⁵I Jerusalem boede der jøder fra alverdens lande, der gik meget op i deres tro på Gud. ⁶Da de hørte lyden, skyndte de sig hen for at se, hvad det var, og de blev helt forvirret. Hver især hørte de nemlig nogen, der talte deres eget sprog. ⁷De var lamslåede og spurgte: »Hør, er de mænd ikke fra Galilæa? ⁸Hvordan kan det så være, at vi alle sammen kan forstå, hvad de siger? ⁹Vi kommer jo både fra Parthien og Medien, Elam og Mesopotamien, fra Judæa og Kappadokien, Pontus og provinsen Asien, ¹⁰fra Frygien og Pamfylin, Egypten og Kyrene i Libyen, og nogle af os er tilflyttere fra Rom. ¹¹Men uanset om vi er født som jøder eller først er blevet det senere, og lige meget hvor vi kommer fra, så kan vi på vores eget sprog høre dem fortælle om de store ting, Gud har gjort.«

Johannesevangeliet 14, 22-31

1992

Judas, ikke Iskariot, sagde til Jesus:
»Herre, hvordan kan det være, at du vil give dig til kende for os, men ikke for verden?«²³Jesus svarede ham: »Den, der elsker mig, vil holde fast ved mit ord, og min fader vil elske ham, og vi skal komme til ham og tage bolig hos ham.
²⁴Den, der ikke elsker mig, holder ikke fast ved mine ord. Og det ord, I hører, er ikke mit, men Faderens, som har sendt mig.²⁵Sådan har jeg talt til jer, mens jeg endnu var hos jer. Men Talsmanden, Helligånden, som Faderen vil sende i mit navn, han skal lære jer alt og minde jer om alt, hvad jeg har sagt til jer.²⁷Fred efterlader jeg jer, min fred giver jeg jer; jeg giver jer ikke, som verden giver. Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst!²⁸I har hørt, at jeg har sagt til jer: Jeg går bort, og jeg kommer til jer. Hvis I elskede mig, ville I glæde jer over, at jeg går til Faderen, for Faderen er større end jeg.²⁹Nu har jeg sagt det til jer, før det sker, for at I skal tro, når det sker.³⁰Jeg skal ikke tale meget med jer mere, for verdens fyrste kommer; og mig kan han intet gøre,³¹men det sker, for at verden skal forstå, at jeg elsker Faderen og gør sådan, som Faderen har påbudt mig. Rejs jer, lad os gå herfra!«

2020

Judas – ikke Judas Iskariot – spurgte:
»Herre, hvordan kan det være, at det kun er os, der får dig at se, og ikke resten af verden?«²³Jesus svarede: »Min far elsker dem, der elsker mig, for de gør, hvad jeg siger. Vi vil begge to komme til dem og blive ved med at være hos dem.
²⁴Men dem, der ikke elsker mig, gør ikke det, jeg siger, og det, jeg siger, kommer ikke fra mig selv, men fra min far, der har sendt mig.
²⁵Det her siger jeg, mens jeg stadig er hos jer.²⁶Senere vil min far sende Helligånden i stedet for mig. Den vil lære jer alt og minde jer om alt det, jeg har sagt.²⁷Jeg lader min fred blive tilbage hos jer. Den fred, jeg giver, er ikke den samme fred som den, verden giver. I skal ikke være urolige eller bange.²⁸I har hørt, hvad jeg har sagt: Jeg tager afsted, og jeg kommer tilbage til jer. Hvis I elsker mig, skal I glæde jer over, at jeg tager tilbage til min far, for han er større end mig.²⁹Nu har jeg fortalt det til jer, før det sker, for at I kan tro på mig, når det sker.³⁰Jeg kommer ikke til at sige meget mere til jer, for verdens hersker er på vej. Han kan ikke gøre mig noget,³¹men det her skal ske, for at verden kan forstå, at jeg elsker min far. Derfor gør jeg det, som han har sagt. Kom, lad os tage afsted.«

Lilleby: 7. søndag efter trinitatis

Ved søndagens gudstjeneste blev der læst fra den autoriserede 1992-oversættelse.

Salmernes Bog 126

1992

Da Herren vendte Zions skæbne,
var det, som om vi drømte.
²Da fyldtes vor mund med latter,
vor tunge med jubel.
Da sagde man blandt folkene:
»Herren har gjort store ting mod dem.«
³Herren har gjort store ting mod os,
og vi blev glade.
⁴Vend vor skæbne, Herre,
som strømme i Sydlandet!
⁵De, der sår under tårer,
skal høste med jubel.
⁶Grædende går han ud,
mens han bærer såsæden;
med jubel vender han hjem,
mens han bærer sine neg.

2020

Da Gud vendte Israels skæbne,
blev vi drømmere.
²Da blev vores munde fulde af latter,
fulde af sang,
og fremmede sagde: »Det er stort, det,
Gud har gjort for dem.«
³Det er stort, det, Gud har gjort for os –
vi er blevet glade.
⁴Vend også vores skæbne, Gud, gør den
fyldt og rig,
som når vandet fylder bækkene i Negev-
ørkenen.
⁵Hvis man sår med tårer,
skal man le, når man høster.
⁶Den, der græder, mens han sår,
skal le, når man bringer høsten i hus.

Paulus' Brev til Romerne 6, 19-23

1992

Jeg bruger et udtryk fra dagliglivet, fordi I er skrøbelige mennesker. For ligesom I lod jeres lemmer trælle for urenheden og lovløsheden, så I blev lovløse, skal I nu lade dem trælle for retfærdigheden, så I helliges. ²⁰Dengang I var syndens trælle, var I frie over for retfærdigheden. ²¹Hvad fik I da? Frugter, som I nu skammer jer over; de ender jo med død. ²²Men nu, da I er blevet befriet fra synden og er blevet trælle for Gud, får I den frugt, at I helliges, og til sidst evigt liv. ²³For syndens løn er død, men Guds nådegave er evigt liv i Kristus Jesus, vor Herre.

2020

Jeg bruger billedet med slaveriet, så I bedre kan forstå, hvad jeg mener. Engang var I slaver af selvoptagethed og lovløshed og gjorde alt det forkerte. Nu skal I være slaver for Gud i stedet og kun tilhøre ham. ²⁰Da I var slaver af jer selv, var I fri for Guds krav. ²¹Men hvad fik I ud af det? Kun noget, I skammer jer over i dag, og som fører døden med sig. ²²Nu er I blevet befriet fra jer selv og er i stedet slaver for Gud. Jeres belønning er, at I tilhører ham og til sidst får evigt liv. ²³Modstanden mod Gud fører til død, men Guds gave er evigt liv, som vi får gennem Jesus Kristus.

Lukasevangeliet 19, 1-10

1992

Jesus kom ind i Jeriko og gik gennem byen. ²Dér var der en mand, som hed Zakæus, han var overtolder, og han var rig. ³Han ville gerne se, hvem Jesus var, men kunne ikke for skaren, da han var lille af vækst. ⁴Så løb han i forvejen og klatrede op i et morbærfigentræ for at få ham at se, for han måtte komme den vej forbi. ⁵Da Jesus kom til stedet, så han op og sagde: »Zakæus, skynd dig at komme ned! I dag skal jeg være gæst i dit hus.« ⁶Så skyndte han sig ned og tog glad imod ham. ⁷Men alle, som så det, gav ondt af sig og sagde: »Han er gået ind som gæst hos en syndig mand.« ⁸Men Zakæus stod frem og sagde til Herren: »Se, Herre, halvdelen af, hvad jeg ejer, giver jeg til de fattige, og hvis jeg har presset penge af nogen, giver jeg det firedobbelt tilbage.« ⁹Da sagde Jesus om ham: »I dag er der kommet frelse til dette hus, fordi også han er en Abrahams søn. ¹⁰For Menneskesønnen er kommet for at opsøge og frelse det fortabte.«

2020

Jesus fortsatte ind i Jeriko. ²Her boede der en mand, der hed Zakæus. Han var leder af byens skatteopkrævere og havde mange penge. ³Han ville gerne se Jesus, men det kunne han ikke komme til, fordi han var lille, og der var fyldt med mennesker. ⁴Derfor løb han i forvejen og klatrede op i et morbærfigentræ, så han kunne se Jesus, når han kom fordi. ⁵Da Jesus nåede derhen, så han op på Zakæus og sagde: »Skynd dig at komme ned, for jeg skal besøge dig i dag.« ⁶Zakæus skyndte sig ned og tog glad imod Jesus. ⁷Alle folk så det og blev forargede. »Han kan da ikke besøge sådan en som ham, der ikke følger den lov, Gud har givet Moses,« sagde de til hinanden. ⁸Men Zakæus stillede sig op og sagde til Jesus: »Nu skal du høre: Jeg vil give halvdelen af alt, hvad jeg ejer, til de fattige. Og hvis jeg har presset penge af folk, betaler jeg dem tilbage. De skal få deres penge fire gange igen.« ⁹»I dag er Zakæus og hans familie blevet frelst,« sagde Jesus. »Husk, at han også stammer fra Abraham. ¹⁰Og jeg, Menneskesønnen, er kommet for at finde og redde dem, der er blevet væk.«

Nordby: 9. søndag efter trinitatis

Ved søndagens gudstjeneste blev der læst fra Bibelen 2020.

Ordsprogenes Bog 3, 27-35

1992

²⁷Hold ikke et gode tilbage fra den, som har brug for det, når det står i din magt at yde det.

²⁸Sig ikke til din næste: »Gå, og kom igen i morgen, så vil jeg give dig det« hvis du har det, han beder om.

²⁹Udtænk ikke ondt mod din næste, han bor trygt hos dig.

³⁰Anklag ikke et menneske uden grund, når han ikke har gjort dig noget ondt.

³¹Vær ikke misundelig på en voldsmand, og vælg aldrig hans veje.

³²For Herren afskyr den, der kommer på afveje, men med retskafne har han fællesskab.

³³Herrens forbandelse hviler over den uretfærdiges hus, men han velsigner retfærdiges bolig.

³⁴Med spottere driver han spot, men ydmyge viser han velvilje.

³⁵De vise får ære i eje, tåberne sætter skammen i højsædet.

2020

²⁷Giv altid til den, der har bug for det, når du har mulighed for det. ²⁸Du skal ikke bare sige: »Kom igen i morgen, så får du det, du skal bruge.« Giv med det samme, hvis du kan.

²⁹Gør ikke andre ondt, når de er afhængige af dig og har tillid til dig.

³⁰Begynd ikke at skændes med nogen, som ikke har gjort dig noget ondt.

³¹Vær ikke misundelig på en forbryder, og vælg ikke samme vej.

³²For Gud foragter den, der fravælger det gode og fællesskabet.

³³Gud gør det onde menneske til ingenting. Den godes liv velsigner han.

³⁴Gud bekæmper de hadefulde. Han støtter de ydmyge.

³⁵De kloge fortjener respekt, men tåberne fortjener skam.

Johannes' Første Brev 1, 5-2, 2

1992

Og dette er det budskab, som vi har hørt af ham og bringer videre til jer: Gud er lys, og der er intet mørke i ham. ⁶Hvis vi siger, at vi har fællesskab med ham, men vandrer i mørket, lyver vi og gør ikke sandheden. ⁷Men hvis vi vandrer i lyset, ligesom han er i lyset, har vi fællesskab med hinanden, og Jesu, hans søns, blod renses os for al synd. ⁸Hvis vi siger, at vi ikke har synd, fører vi os selv på vildspor, og sandheden er ikke i os. ⁹Hvis vi bekender vore synder, er han trofast og retfærdig, så han tilgiver os vore synder og renses os for al uretfærdighed. ¹⁰Hvis vi siger, at vi ikke har syndet, gør vi ham til en løgner, og hans ord er ikke i os. ²¹Mine børn, dette skriver jeg til jer, for at I ikke skal synde. Men hvis nogen synder, har vi en talsmand hos Faderen, Jesus Kristus, den retfærdige; ²han er et sonoffer for vore synder, og ikke blot for vore, men for hele verdens synder.

2020

Budskabet er, at Gud er lys, og at der ikke findes mørke i ham. Det kan vi fortælle jer, fordi vi har hørt det fra Jesus Kristus. ⁶Hvis vi påstår, at vi har et fællesskab med Gud, men lever i mørket, så lyver vi og gør noget forkert. ⁷Gud er i lyset, og hvis vi lever i det lys, har vi et fællesskab med hinanden. Så fjerner Jesus' død på korset alt det onde, vi har gjort. ⁸Hvis vi siger, at vi aldrig har gjort noget forkert, lyver vi for os selv og tager ikke sandheden til os. ⁹Hvis vi til gengæld står ved det, vi har gjort, så kan vi regne med Gud. Han vil tilgive os og fjerne alt det onde, vi har gjort. ¹⁰Hvis vi siger, vi aldrig har gjort noget forkert, gør vi Gud til en løgner. Så har vi ikke taget hans ord til os. ²¹Kære børn, jeg skriver sådan til jer, for at I ikke skal sætte jer op imod Gud, men hvis nogen gør det alligevel, så har vi én, der vil tale vores sag hos Gud, nemlig Jesus Kristus. Han har aldrig sat sig op imod Gud. ²Han blev ofret, for at vi kunne få tilgivelse for det, vi har gjort forkert. Det gælder ikke bare os, men hele resten af verden.

Lukasevangeliet 16, 1-9

1992

Jesus sagde også til disciplene:
»Der var en rig mand, som havde en godsforvalter; om ham fik han underhånden at vide, at han ødslede hans ejendom bort. ²Så tilkaldte han forvalteren og spurgte: Hvad er det, jeg hører om dig? Aflæg regnskab for din forvaltning, for du kan ikke længere være forvalter. ³Men forvalteren spurgte sig selv: Hvad skal jeg gøre, nu da min herre tager min stilling fra mig? Grave har jeg ikke kræfter til, tigge skammer jeg mig ved. ⁴Nu ved jeg, hvad jeg vil gøre, for at folk skal tage imod mig i deres huse, når jeg bliver sat fra bestillingen. ⁵Han kaldte så sin herres skyldnere til sig én for én og spurgte den første: Hvor meget skylder du min herre? ⁶Hundrede ankre olie, svarede han. Forvalteren sagde: Her er dit gældsbevis, sæt dig straks ned og skriv halvtreds! ⁷Derefter spurgte han en anden: Og du, hvor meget skylder du? Hundrede tønder hvede, svarede han. Til ham sagde forvalteren: Her er dit gældsbevis, skriv firs!«
⁸Og Herren roste den uærlige forvalter, fordi han havde handlet klogt. For denne verdens børn handler langt klogere over for deres egne, end lysets børn gør. ⁹»Jeg siger jer: Skaf jer venner ved hjælp af den uærlige mammon, for at de, når den slipper op, kan tage imod jer i de evige boliger.«

2020

Jesus sagde til disciplene: »Der var en gang en rig mand, der havde en forvalter. En dag hørte han ad omveje, at forvalteren strøede om sig med godsets penge. ²Derfor kaldte han forvalteren til sig og sagde: »Hvad er det, jeg hører om dig? Du kan godt gøre regnskabet op, for du kan ikke længere være forvalter.« Så sagde forvalteren til sig selv: »Hvordan skal jeg klare mig nu, hvor min herre har fyret mig? Jeg har ikke kræfter til fysisk arbejde, og jeg ville skamme mig over at tigge. ⁴Jo, nu ved jeg det. Jeg vil skaffe mig venner, der vil invitere mig hjem, selvom jeg mister mit arbejde.«
⁵Så kaldte han alle dem sammen, der skyldte hans herre noget, og mødtes med dem en efter en. »Hvor meget er det, du skylder?« spurgte han den første. ⁶»4.000 liter olivenolie,« svarede manden. Forvalteren gav ham gældsbeviset og sagde: »Skynd dig at skrive 2.000 i stedet.«
⁷»Hvor meget skylder du?« spurgte han den næste. »40 tons hvede,« svarede han. »Her er dit gældsbevis,« sagde forvalteren. »Skriv 30 tons i stedet.«
⁸Da den rige mand opdagede det, roste han sin snu forvalter, fordi han havde handlet så klogt. Denne verdens børn handler nemlig langt klogere over for hinanden, end lysets børn gør. ⁹Og jeg vil sige jer: I må sørge for at bruge jeres penge til at skaffe jer venner, også selvom de er tjent på uærlig vis. En dag slipper pengene op, og så har I nogle til at tage imod jer i himlen.

5.2 De eksplorative interviews

I det eksplorative eller eksperimentelle gruppeinterview har vi forsøgt at isolere lytteoplevelsen af tekstlæsning i et kirkerum. I gruppeinterviewene efter gudstjenestedeltagelse har informanterne deltaget i en gudstjeneste, hvor der sker mange andre ting end tekstlæsning. Dertil har de helt lavpraktisk også skullet bevæge sig fra kirkerummet ind til mødelokalet, alt sammen elementer som betyder, at de kropsligt og tidsligt kommer på afstand af lytteoplevelsen. Vores forsøgsopstilling i de eksplorative interviews har til hensigt at minimere de forstyrrende elementer. Desuden har vi her udsat deltagerne for de udvalgte tekster i både 1992-oversættelsen og fra Bibelen 2020, noget der naturligvis ikke kan lade sig gøre i gudstjenestesammenhæng.

5.2.1 Rekruttering til de eksplorative interviews

Det har vist sig meget vanskeligt at rekruttere deltagere til dette undersøgelseselement. Vi har haft et ønske om unge deltagere til denne del, da vi har haft en forventning om, at gennemsnitsalderen for deltagerne til gruppeinterview efter gudstjenesterne ville være høj. Den antagelse viste sig at være korrekt. Rekrutteringen har foregået i flere stadier, da vi har ønsket deltagere, som ikke nødvendigvis har en kirkelig tilknytning, fordi den del af befolkningen allerede er repræsenteret i gruppeinterviewene efter gudstjeneste. Vi har forsøgt at rekruttere igennem netværks netværk³⁹² og har kontaktet et lokalt medlem af Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, som har sendt invitationen rundt i sit netværk og i forskellige fora. Tilmeldingen har ikke været stor nok. Derfor har vi udvidet rekrutteringen til studentermedhjælperne hos både FUV og Bibelselskabets netværk, de nærliggende kirker med forespørgsel om kontakt til deres frivillige, via et facebookopslag på siden for teologistuderende på Københavns Universitet og ved personlig henvendelse til unge efter aftengudstjeneste dagen før forløbene. Vi har fået syv tilmeldinger, hvor en desværre måtte melde afbud, det vil sige seks deltagere til det eksplorative interview i København. Vi har tilstræbt 15 deltagere fordelt i tre samtalegrupper. På grund af samplestør-

---

392 I stil med *snowball sampling* se Bryman 2016, 415-6.

relsen besluttede vi at gentage forsøget i Aarhus. Her har vi henvendt os til et nærliggende gymnasium med forespørgsel om deltagelse fra et religion B-hold. Herfra har fem elever ønsket at deltage. Det vil sige nok til en samtalegruppe. Rekrutteringen af de øvrige deltagere i Aarhus er foregået gennem netværk og ved to gange at uddele løbesedler og invitere til deltagelse. På dagen har vi rekrutteret de sidste deltagere fra Pastoralseminariet i Aarhus. Vi har ti deltagere i alt fra Aarhus. Vi har derved i alt haft 16 deltagere til denne eksplorative del.

5.2.2 Den eksplorative forsøgsopstilling

I dette forsøgsэлемент har vi ønsket at undersøge selve lytteoplevelsen. Derfor har vi forsøgt at lave en opsætning, som ligner de gudstjenestelige læsninger. Vi har sammen med lektorerne Jette Bendixen Rønkilde og Kjeld Slot Nielsen drøftet, om der skulle andre elementer med, som f.eks. salmesang, for at oplevelsen skulle ligne en gudstjeneste mest muligt. I afvejningen af, at der ligger et fortolkningslag i salmevalg og det praktiske элемент af tidsforbruget, derfor har vi besluttet ikke at inddrage andre elementer. Forsøget har fundet sted i henholdsvis kirken på Vartov i København og Sankt Markus Kirke i Aarhus, hvor Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter også har faciliteter. I København har retorisk medarbejder Liselotte Dam-Jensen assisteret. Hun har oplæst teksterne og faciliteret den ene samtalegruppe. I Aarhus har lektor Lena Kjems hjulpet med tekstlæsningen og samtalefacilitering. Deltagerne i København har været ind delt i grupper, hvor de ikke har kendt hinanden i forvejen. Da vi har ønsket at mindske den afsmittende effekt i samtalerne, når deltagerne kender hinanden. Det har ikke været muligt i Aarhus, hvor gruppen af gymnasieelever har været i en gruppe for sig, og i den anden gruppe har nogle kendt hinanden i forvejen.

Selve forsøget har foregået ved en fælles introduktion til deltagerne, herunder med introduktion til samtykkeerklæringen. Herefter inddeling i grupper. Her har de underskrevet samtykkeerklæringen og har udfyldt et skema med baggrundsspørgsmål. Efter introduktionen og en kort deltagerpræsentation i grupperne, begyndte forsøget.

Her har deltagerne først hørt en gammeltestamentlig læsning i 1992-oversættelsen. Oplæseren har holdt en kunstpause og har derefter op-

læst samme tekststed i Bibelen 2020. Oplæseren har gjort opmærksom på, hvilket tekststed og oversættelse der har været læst fra.

Herefter har vi i grupperne drøftet vores lytteoplevelse. Der har været afsat 30 minutter til hver del, det vil sige samme tekststed i henholdsvis 1992-oversættelsen og Bibelen 2020.

Herefter har vi gentaget proceduren med epistellæsning og evangelielæsning. I København har Liselotte oplæst den gammeltestamentlige læsning og epistlen fra koret og evangelieteksten fra prædikestolen. Det har vi besluttet, for at det ligner en almindelig gudstjeneste. I Aarhus har Lena oplæst teksterne fra koret.

Deltagerne har ikke fået lov til at se eller læse teksterne i forsøget, da der er en hermeneutisk forskel i at lytte og på at læse en tekst. Desuden har deltagerne i gruppeinterview efter gudstjenestedeltagelse fået lov at se tekster – for at kvalificere samtalerne bedst muligt. Samtalefacilitatoren har oplæst tekstpassager for deltagerne, hvis det har været nødvendigt i forsøget.

5.2.3 Interviewguide til de eksplorative interviews

Interviewguiden til det eksplorative interview er semistruktureret og med åbne spørgsmål, da vi har været interesserede i de forskellige oplevelser, deltagerne har haft. Samtidig har vi ikke været helt sikre på, hvad forsøgsopstillingen har gjort ved oplevelsen, derfor har vi ikke ønsket at begrænse samtalerne for meget.

Figur 8: Interviewguide til eksplorativt gruppeinterview.

Interviewguide eksplorativt gruppeinterview

Liselotte/Lena rejser sig og stiller sig i koret.

Oplæser tekst 1 og 2 (med en kunstpause i mellem) GT: Salmernes Bog 139, 1-12.

- ❖ Kig rundt på deltagerne og spørg åbent: Hvad var jeres oplevelse af de tekster?
- ❖ Hvis ingen tager ordet, så spørger du én direkte: NN, hvad fangede din opmærksomhed?
- ❖ Spørg nysgerrigt og opfølgende.
- ❖ Hvis ord som gammelt, kedeligt, svært, smuk, poetisk, højtideligt el.lign. kommer frem, så spørg ind til det, og spørg om de kan omkredse, hvad de mener med det.
- ❖ Spørg: Hvilken stemning synes I, teksterne gav jer?
- ❖ Hvilke billeder tegner teksterne for jer?
- ❖ Hvordan oplevede I forskellen på teksterne?

Liselotte/Lena rejser sig og stiller sig i koret.

Oplæser tekst 3 og 4 (med en kunstpause i mellem) epistel: 2. Korintherbrev 5, 14-21

- ❖ Kig rundt på deltagerne og spørg åbent: Hvad var jeres oplevelse af de tekster?
- ❖ Hvis ingen tager ordet, så spørger du én direkte: NN, hvad fangede din opmærksomhed?
- ❖ Spørg nysgerrigt og opfølgende.
- ❖ Hvis ord som gammelt, kedeligt, svært, smuk, poetisk, højtideligt el.lign. kommer frem, så spørg ind til det, og spørg om de kan omkredse, hvad de mener med det.
- ❖ Spørg: Hvilken stemning synes I, teksterne gav jer?
- ❖ Hvilke billeder tegner teksterne for jer?
- ❖ Hvordan oplevede I forskellen på teksterne?

Liselotte/Lena rejser sig og går på prædikestolen.

Oplæser tekst 5 og 6 (med en kunstpause i mellem) evangelietekst: Johannesevangeliet 5, 17-29

- ❖ Kig rundt på deltagerne og spørg åbent: Hvad var jeres oplevelse af de tekster?
- ❖ Hvis ingen tager ordet, så spørger du én direkte: NN, hvad fangede din opmærksomhed?
- ❖ Spørg nysgerrigt og opfølgende.
- ❖ Hvis ord som gammelt, kedeligt, svært, smuk, poetisk, højtideligt el.lign. kommer frem, så spørg ind til det, og spørg om de kan omkredse, hvad de mener med det.
- ❖ Spørg: Hvilken stemning synes I, teksterne gav jer?
- ❖ Hvilke billeder tegner teksterne for jer?
- ❖ Hvordan oplevede I forskellen på teksterne?

Afsluttende:

Nu har vi hørt tre tekster i to forskellige oversættelser. Kan I prøve at sige noget overordnet om jeres oplevelser, og hvilken rolle sproget spiller i den?

5.2.4 Forsøgsteksterne

I udvælgelsesprocessen af de tre tekster, som deltagerne i de eksplorative interviews skulle høre, har vi søgt indsigter fra indsamlingen af telefoninterviews med præster og to gruppeinterviews efter gudstjenestedeltagelse. Vi har fundet tre tekster fra kirkeårets læsninger: Salmernes Bog 139, 1-12, 2. Korintherbrev 5, 14-21, og Johannesevangeliet 5, 17-29. Salmernes Bog er udvalgt, fordi mange præster netop fremhæver den, enten som et sted, hvor Bibelen 2020 ikke er lykkedes ret godt, eller som et sted, der får fornyet liv og aktualitet. Til epistelteksten har vi valgt en Paulus-tekst, da det er den tekstgruppe, der nævnes oftest i forbindelse med vanskeligheder. Og endelig er Johannesevangeliet valgt, fordi det både af præster og gruppeinterviewdeltagerne fremhæves som det vanskeligste af evangeliene. Valget er faldet på de anførte tekststeder efter gennemlæsning af gudstjenestelæsningerne i sammenligning mellem 1992-oversættelsen og Bibelen 2020 med fokus på, at oversættelserne adskiller sig fra hinanden i ordvalg og klang, at 1992-oversættelsen indeholder lidt ældre, men kendte udtryk. Og endelig, at sætningsstrukturen i teksterne er udfordrende. Vi har med andre ord udvalgt tekster, som indeholder både styrker og svagheder i 1992- og 2020-teksterne i forhold til de indsigter, vi har fra vores indsamlede materialer, og dertil har vi udvalgt nogle vanskelige tekststeder, i forsøget på at afdække oplevelsen, når teksterne ikke er af narrativ karakter. Herunder har vi samlet et overblik over teksterne. De fremgår også i rapportens afsnit 4.2 i forbindelse med deltagerne oplevelser af teksterne i de eksplorative interviews.

Salmernes Bog 139, 1-12 – 16. søndag efter trinitatis, 2. tekstrække

1992

Tekst 1

Herre, du ransager mig og kender mig.

²Du ved, om jeg sidder eller står,
på lang afstand er du klar over min tanke;

³du har rede på, om jeg går eller ligger,
alle mine veje er du fortrolig med.

⁴Før ordet bliver til på min tunge,
kender du det fuldt ud, Herre;

⁵bagfra og forfra indeslutter du mig,
og du lægger din hånd på mig.

⁶Det er for underfuldt til, at jeg forstår
det, det er så ophøjet, at jeg ikke fatter
det.

⁷Hvor skulle jeg søge hen fra din ånd?

Hvor skulle jeg flygte hen fra dit ansigt?

⁸Stiger jeg op til himlen, er du dér,
lægger jeg mig i dødsriget, er du dér.

⁹Låner jeg morgenrødens vinger
og slår mig ned, hvor havet ender,

¹⁰så leder din hånd mig også dér,
din højre hånd holder mig fast.

¹¹Siger jeg: »Mørket skal dække mig,
lyset blive til nat omkring mig,«

¹²så er mørket ikke mørke for dig,
natten er lys som dagen,
mørket er som lyset.

2020

Tekst 2

Herre, du ser ind i mig, ser alt af mig.

²Du ved, hvornår jeg sætter mig og rejser
mig, på lang afstand kan du se, hvad jeg
tænker.

³Du ved, hvor jeg går, og hvor jeg hviler
mig, du ved, hvor jeg går hen.

⁴Der er ikke et ord på min tunge,
som du ikke kender til.

⁵Forfra og bagfra omslutter du mig,
du holder din hånd over mig.

⁶Det er for vidunderligt for mig at forstå,
det er alt for stort at forstå.

⁷Hvor kan jeg gemme mig for dig,
hvor kan jeg flygte hen, så du ikke ser
mig?

⁸Hvis jeg rejser op i himlen, så er du dér,
hvis jeg går ned i dødsriget, er du også
dér.

⁹Hvis jeg låner morgenrødens vinger
for at slå mig ned ved det yderste hav,

¹⁰så leder din hånd mig også dér,
din højre hånd griber fat i mig.

¹¹Hvis jeg siger: »Jeg vil gemme mig i
mørket, gøre lyset til nat,«

¹²så ser du gennem mørket,
natten er som den lyse dag for dig,
nat og dag er det samme.

1992

Tekst 3

¹⁴Thi Kristi kærlighed tvinger os, fordi vi har sluttet, at når én er død for alle, er de alle døde. ¹⁵Og han døde for alle, for at de, der lever, ikke længere skal leve for sig selv, men for ham, der døde og opstod for dem.

¹⁶Altså kender vi fra nu af ingen rent menneskeligt. Og selv om vi har kendt Kristus rent menneskeligt, så gør vi det nu ikke længere. ¹⁷Altså: Er nogen i Kristus, er han en ny skabning. Det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet til! ¹⁸Men alt dette skyldes Gud, som forligte os med sig selv ved Kristus og gav os forligelsens tjeneste, ¹⁹for det var Gud, der i Kristus forligte verden med sig selv og ikke tilregnede dem deres overtrædelser, men betroede os ordet om forligelsen. ²⁰Så er vi altså udsendinge i Kristi sted, idet Gud så at sige formaner gennem os. Vi beder på Kristi vegne: Lad jer forlige med Gud! ²¹Ham, der ikke kendte til synd, har han gjort til synd for os, for at vi kunne blive Guds retfærdighed i ham.

2020

Tekst 4

¹⁴Det er Kristus' kærlighed, der binder os sammen, for vi har alle sammen indset, at når ét menneske døde for os, så er vi også døde. ¹⁵Han døde for os, for at vi ikke længere kun skulle leve for os selv, men for ham, der døde og blev levende igen for vores skyld.

¹⁶Derfor bedømmer vi ikke længere andre ud fra det rent menneskelige. Og selvom vi måske engang har kendt Kristus som et jordisk menneske, så gør vi det jo ikke længere. ¹⁷Den, der bliver kristen, bliver et nyt menneske. Det gamle er forbi, og noget nyt er blevet til. ¹⁸Det skyldes, at Gud besluttede at forson sig med os gennem Kristus og gav os den opgave at bringe forsoning videre til andre. ¹⁹Gennem Kristus forsonede Gud sig med hele verden. Han slog en streg over alle menneskers lovovertrædelser, og så overlod han det til os at fortælle andre om det. ²⁰På vegne af Kristus har vi en opgave, og Gud taler igennem os. På hans vegne beder vi jer om at forson jer med Gud. ²¹Kristus overtrådte ikke selv loven, men Gud lod ham tage straffen for vores lovovertrædelser. Så kan vi til gengæld stå frikendte foran Gud.

1992

Tekst 5

¹⁷Men Jesus sagde til dem: »Min fader arbejder stadig, og jeg arbejder også.« ¹⁸Derfor var jøderne endnu mere opsat på at slå ham ihjel; for ikke blot brød han sabbatten, men han kaldte også Gud sin fader og gjorde sig selv Gud lig.

¹⁹Jesus sagde til dem: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: Sønnen kan slet intet gøre af sig selv, men kun det, han ser Faderen gøre; for hvad Faderen gør, det samme gør også Sønnen. ²⁰For Faderen elsker Sønnen og viser ham alt, hvad han selv gør; og han skal vise ham endnu større gerninger, så I skal undre jer. ²¹For ligesom Faderen oprejser de døde og gør dem levende, således gør også Sønnen dem levende, han vil. ²²Faderen dømmer heller ingen, men hele dommen har han overdraget til Sønnen, ²³for at alle skal ære Sønnen, ligesom de ærer Faderen. Den, der ikke ærer Sønnen, ærer ikke Faderen, som har sendt ham.

²⁴Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den, der hører mit ord og tror ham, som har sendt mig, har evigt liv og kommer ikke for dommen, men er gået over fra døden til livet. ²⁵Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den time kommer, ja, den er nu, da de døde skal høre Guds søns røst, og de, der hører den, skal leve. ²⁶For ligesom Faderen har liv i sig selv, således har han også givet Sønnen at have liv i sig selv. ²⁷Og han har givet ham magt til at holde dom, fordi han er Menneskesøn. ²⁸I skal ikke undre jer over dette, for den time kommer, da alle de, der er i gravene, skal høre hans røst ²⁹og gå ud af dem – de, der har øvet det gode, for at opstå til liv, men de, der har gjort det onde, for at opstå til dom.

2020

Tekst 6

¹⁷Men Jesus sagde til dem: »Min far arbejder altid, for det gør jeg også.«

¹⁸Det svar gjorde de jødiske ledere opsatte på at slå ham ihjel. Én ting var, at han var ligeglad med sabbatten. Nu sagde han ovenikøbet, at Gud var hans egen far, og gjorde på den måde sig selv til Gud. ¹⁹Jesus sagde til dem: »Nu skal I høre: Jeg kan ikke gøre noget som helst af mig selv, jeg gør kun det, jeg ser min far gøre. Og det, han gør, gør jeg også. ²⁰Min far elsker mig og viser mig alt, hvad han selv gør. Han vil vise mig endnu større ting, og I vil undre jer. ²¹For ligesom min far vækker de døde og giver dem livet igen, sådan giver jeg også livet igen til dem, jeg vil. ²²Min far dømmer ikke nogen. Han har overladt dommen til mig, ²³for at alle skal vise mig den samme respekt, som de viser min far. Hvis man ikke viser mig respekt, viser man heller ikke min far respekt, for det er ham, der har sendt mig. ²⁴Den, der hører, hvad jeg siger, og tror på ham, der har sendt mig, han har evigt liv. Han vil ikke blive dømt, for han er gået fra døden over til livet.

²⁵Nu skal I høre: Den tid kommer, ja, den er her allerede, hvor de døde kan høre min stemme, og dem, der hører efter, vil blive levende. ²⁶For livet kommer fra min far, og han har sørget for, at jeg kan give det videre. ²⁷På samme måde har han givet mig magt til at dømme mennesker, for jeg er Menneskesønnen. ²⁸I skal ikke undre jer, når de døde hører min stemme ²⁹og forlader deres grave. Dem, der har gjort noget godt, står op for at leve, og dem, der har gjort noget ondt, står op for at blive straffet.

5.2.5 Deltagersammensætningen til de eksplorative interviews

Deltagerne har fået dæknavn, og alderen er angivet i 5-års intervaller for at sikre deltagerens anonymitet så godt som muligt.

Figur 9: Informanter til eksplorativt interview.

Navn	Køn	Alder	Uddannelsesniveau	Kirkegang	Læser du i Bibelen?
Betina	Kvinde	15-19	Grundskole	Til højtiderne	Nej
Lærke	Kvinde	15-19	Grundskole	Et par gange hvert halvår	Nej
Elisabeth	Kvinde	20-24	Kort videregående uddannelse	Et par gange hvert halvår	Ja, i 1992 og Bibelen 2020
Michelle	Kvinde	25-29	Kort videregående uddannelse	Til højtiderne	Ja, i 1992
Sofie	Kvinde	30-34	Lang videregående uddannelse	To gange om måneden	Nej
Inge	Kvinde	45-49	Lang videregående uddannelse	Et par gange hvert halve år	Ja, i 1992 og på græsk
Birgitte	Kvinde	55-59	Lang videregående uddannelse	To gange om måneden	Ja, ved ikke hvilken oversættelse
Susanne	Kvinde	65-69	Professions-bachelor	Et par gange hvert halve år	Ja, i 1992
Benjamin	Mand	15-19	Grundskole	Nej	Nej
Lasse	Mand	15-19	Grundskole	Nej	Nej
Sigurd	Mand	15-19	Grundskole	Til højtiderne	Ja, en gang i mellem, ved ikke hvilken oversættelse
Sune	Mand	20-24	Gymnasial uddannelse	Et par gange hvert halve år	Ja, en gang i mellem i skolebibelen
Andreas	Mand	25-29	Lang videregående uddannelse	En gang om måneden	Ja, i 1992 og i Bibelen 2020

Viktor	Mand	25-29	Lang videregående uddannelse	Til højtiderne	Ja, en gang i mellem i 1992
Niels	Mand	30-34	Lang videregående uddannelse	En gang om måneden	Ja, i 1992 online
Mads	Mand	40-44	Mellemlang videregående uddannelse	Et par gange hvert halvår, til højtider	Ja, i 1992

Note: Uddannelsesniveaulet er det højeste niveau af en afsluttet uddannelse.

5.3 Telefoninterviews med præster

Telefoninterviewet kan kombinere indsamling af både kvantitative og kvalitative elementer. Det har desuden den fordel, at man kan nå mange og geografisk bredt.³⁹³ Til at understøtte samtalerne fremdrift og sikre reliabilitet lavede vi et struktureret spørgeskema. Det gjorde vi i programmet Defgo. Dette program gør det muligt løbende at se besvarelsenerne samt eksportere datamaterialet til både Excel og IBM SPSS for databehandling. Under telefoninterviewet afkrydsede og indtastede interviewererne svarene. Præsterne har altså ikke udfyldt skemaet, men besvaret spørgsmålene mundtligt over telefon.

Figur 10: Spørgeskemaet til telefoninterview med præster.

Sognets urbaniseringsgrad [Denne værdi kendte vi på forhånd og indtastede selv]		Type 7	☐
Type 1	☐	Type 8	☐
Type 2	☐	Type 9	☐
Type 3	☐	Type 10	☐
Type 4	☐	Type 11	☐
Type 5	☐	Type 12	☐
Type 6	☐	Type 13	☐

393 Bryman 2016, 484-5; Kvale & Brinkmann 2009, 169.

Stift			
Fyens Stift	☐	Ribe Stift	☐
Haderslev Stift	☐	Roskilde Stift	☐
Helsingør Stift	☐	Viborg Stift	☐
Københavns Stift	☐	Allborg Stift	☐
Lolland-Falsters Stift	☐	Aarhus Stift	☐

Præstens alder

Præstens anciennitet

Præstens køn			
Kvinde	☐	Mand	☐

Hvis du overvejer din generelle brug af bibeludgave i gudstjenestesammenhæng, hvor ofte bruger du ca. hhv. den autoriserede 1992-oversættelse og Bibelen 2020?											
	0-9%	10-19%	20-29%	30-39%	40-49%	50-59%	60-69%	70-79%	80-89%	90-99%	100%
1992-oversættelsen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bibelen 2020	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilke sammenhænge bruges Bibelen 2020?

	Bruger 2020	Overvejer at bruge 2020	Har tidligere brugt 2020	Bruger ikke 2020	Kunne ikke finde på at bruge 2020
Højmesse	☐	☐	☐	☐	☐
Gudstjeneste med dåb	☐	☐	☐	☐	☐
Dåbsgudstjeneste	☐	☐	☐	☐	☐
Spaghettigudstjeneste	☐	☐	☐	☐	☐
Aften-/natandagt	☐	☐	☐	☐	☐
Meditations-/stillegudstjeneste	☐	☐	☐	☐	☐
Plekehjemsgudstjeneste el.lign.	☐	☐	☐	☐	☐
Skolegudstjeneste	☐	☐	☐	☐	☐
Konfirmationsgudstjeneste	☐	☐	☐	☐	☐
Højtiderne	☐	☐	☐	☐	☐
Begravelse/bisættelse	☐	☐	☐	☐	☐
Andet	☐	☐	☐	☐	☐

Til hvilke højtider bruges Bibelen 2020

	Bruger 2020	Overvejer at bruge 2020	Har tidligere brugt 2020	Bruger ikke 2020	Kunne ikke finde på at bruge 2020
Omkring jul	☐	☐	☐	☐	☐
Omkring påske	☐	☐	☐	☐	☐
Omkring pinse	☐	☐	☐	☐	☐
Andre	☐	☐	☐	☐	☐

Hvad oplever du som styrker og givende i brugen af 1992-oversættelsen?

Fritekst

Hvad oplever du som svagheder og udfordrende i brugen af 1992-oversættelsen?

Fritekst

Hvad oplever du som styrker og givende i brugen af Bibelen 2020?

Fritekst

Selvom du ikke bruger Bibelen 2020, kan du så se nogle styrker ved den?

Fritekst

Hvad oplever du som svagheder og udfordrende i brugen af Bibelen 2020?

Fritekst

Hvorfor bruger du ikke Bibelen 2020?

Fritekst

Hvad har menigheden sagt til, at du i nogle sammenhænge bruger Bibelen 2020?

Fritekst

Har nogle i menigheden udtrykt ønske om, at du begynder at bruge Bibelen 2020?

Fritekst

Har du nogle (sproglige) ønsker eller input til 2036-oversættelsen?

Fritekst

Note: Layoutet er her i komprimeret tilstand.

Som det fremgår af spørgeskemaet, er de otte første spørgsmål afkrydsnings-/baggrundsspørgsmål. Det er den kvantitative del af undersøgelsen. Det afdækker, *hvornår* Bibelen 2020 benyttes, altså til hvilken type gudstjenester og med hvilken frekvens Bibelen 2020 benyttes. De næste spørgsmål er uddybende og afdækker styrker og udfordringer ved henholdsvis 1992-oversættelsen og Bibelen 2020. De afdækker altså det kvalitative, *hvorfor* Bibelen 2020 benyttes.

5.3.1 Indsamling af telefoninterviews

Samtalerne fulgte i udgangspunktet den strukturerede spørgeskemaform. Og vi sikrede os, at alle felter var afkrydset, før vi afsluttede skemaet. Til den kvalitative del benyttede vi en diktafon og optog efter informantens samtykke samtalerne til transskriberings- og analysebrug. Vi tog desuden noter undervejs i samtalen. I nogle tilfælde begyndte informanten at uddybe sine svar allerede i afkrydsningsdelen. For ikke at afbryde informanten tændte vi diktafonen og gjorde opmærksom på dette samt sikrede os samtykke til at beholde lydoptagelsen, når der var et naturligt ophold i samtalen eller til sidst. Besvarelsene af de uddybende spørgsmål fulgte ikke nødvendigvis spørgeskemaets rækkefølge, men vi spurgte, så det fulgte den naturlige udvikling i samtalen og med plads til yderligere uddybende spørgsmål.³⁹⁴ Den strukturerede form hjalp med at holde samtalen på sporet. Vi tilstræbte op til 150 besvarelser. Der var af tidsmæssige årsager derfor ikke plads til, at samtalerne bevægede sig væk fra spørgeskemaets spørgsmål. Vi lavede 128 interviews med præster, hvor vi bl.a. spurgte ind til, hvad de oplever som styrker og udfordringer ved henholdsvis 1992-oversættelsen og Bibelen 2020. Til de spørgsmål havde fire præster ingen kommentarer. Undersøgelsen indeholder derfor 124 reelle besvarelser af de kvalitative spørgsmål. Vi stoppede indsamlingen, da vi var nået op på 128 interviews. Det skyldes, at vi igennem delopgørelser/overblik ved hhv. 43, 63 og 90 besvarelser vurderede, at vi ville nå et mætningspunkt i materialet ved omkring 100 besvarelser.³⁹⁵ Som en sikkerhed indsamlede vi flere besvarelser, end vi vurderede strengt nødvendigt. I alt indhentede vi interviewmateriale på ca. 18 timer og 45 minutter. Det korteste interview var på to minutter og 42 sekunder (en interviewperson, der ikke benytter Bibelen 2020 i gudstjenestesammenhæng og desuden er tilfreds med 1992-oversættelsen) og det længste på 22 minutter og 46 sekunder (en interviewperson, der gør meget stor brug af Bibelen 2020).

For at mindske den statistiske usikkerhed ift. at kunne sige noget generelt om, hvor mange der benytter Bibelen 2020 i højmessen, ønskede vi et højere antal besvarelser end 128. Herefter indsamlede vi yderligere 95

---

394 Bryman 2016, 483.

395 Se f.eks. Bryman 2016, 410-412.

besvarelser, hvor vi kun spurgte til den kvantitative del. Vi nåede altså 223 besvarelser. Vi valgte at indhente disse besvarelser via telefon – fremfor at udsende et spørgeskema – fordi indsamlingsmetoden til alt materialet om præsters brug af Bibelen 2020 i gudstjenestesammenhæng hermed er den samme.

Informanterne er udvalgt via et tilfældigt udtræk på 385 sogne. Det er flere, end undersøgelsen tilstræbte, men erfaringer siger, at det ikke altid lykkes at komme igennem på telefon. Derfor er samplet større end det egentlige behov. På baggrund af sognenavn og -kode fandt vi kontaktinformationerne på præsterne. I tilfælde, hvor flere præster dækker det samme sogn, forsøgte vi at kontakte den præst, der stod øverst på kirkens egen hjemmeside. Med den undtagelse, at hvis den øverst anførte sognepræst også var provst, kontaktede vi i stedet for sognepræsten, som var anført nedenunder. Dette princip er arbitrært og forhindrer egne favoriseringer af præster. I tilfælde, hvor sognet er en del af et storpastorat, kontaktede vi den præst, der særligt dækkede det pågældende sogn, hvis det fremgik af hjemmesiden. Der var udtrukket en håndfuld sogne, hvor en præst dækkede flere af de udtrukne sogne. I de tilfælde blev interviewet kun gennemført én gang. Sådan var det i 21 sogne, hvilket giver en egentlig samplestørrelse på 364. Med et samlet antal besvarelser for den kvalitative del på 223, har undersøgelsen en svarprocent på 61,2.

5.3.2 Bearbejdning af telefoninterviews

Efter gennemførelsen af de 128 telefoninterviews til den kvalitative del, transskriberede vi lydfileerne. De blev ikke fuldt transskriberet – med alle fyldord, pauser mv. – da det krævede flere ressourcer, end gevinsten kunne retfærdiggøre. Vi har derfor transskriberet svar/udsagn ifm. spørgsmålene, men ikke transskriberet egne spørgsmål, egne kommentarer og lign. Her spillede vores noter en vigtig rolle ift. at holde fokus på, hvad der var bærende i samtalen. Til hver transskription tilføjede vi baggrundsinformation på informanten: køn, alder/anciennitet, stift, sognets urbaniseringsgrad, fordelingen imellem læsninger fra 1992-oversættelsen og Bibelen 2020, samt hvorvidt de benytter Bibelen 2020 i højmesse. Besvarelserne blev hver for sig overført til tekstbehandlingsprogrammet NVivo. Her kan man

overskueliggøre materialet samt finde tendenser igennem kodning af den store datamængde.³⁹⁶

Første kodningslag var fuldstændig datastyret, dvs. koderne er ord/udtryk fra datamaterialet. Det resulterede i 62 forskellige koder, hvoraf 44 koder omkredser styrker og udfordringer ved brugen af henholdsvis 1992-oversættelsen og Bibelen 2020.

Figur 11: Liste over første kodning af præsteinterviewdata.

1992 Arbejds-redskab [9/9]	1992 Arkaisk [7/7]	1992 Dybde [37/39]	1992 Dårlig/flad [12/15]	1992 Epistelen er svær [36/37]
1992 Fortolknings- rum [4/4]	1992 Fortrolighed [7/7]	1992 Fællesskab/ Sammenhæng [21/21]	1992 Følelser [5/5]	1992 Gammeldags [24/24]
1992 Indforstået [5/5]	1992 Ingen problemer [20/20]	1992 Moderne [5/5]	1992 Noget andet end hverdags- sproget [11/14]	1992 Svær at forstå [35/36]
1992 Svær at lytte til [10/11]	1992 Svær at oplæse [20/20]	1992 Tekstnær [23/24]	1992 Tryghed [15/15]	1992 Vanthed [32/34]
2020 Arbejds-redskab [15/15]	2020 Bedre sætnings- struktur [4/4]	2020 Brug [25/29]	2020 Flad [43/54]	2020 For hverdagsagtig [8/8]
2020 For sekulariseret [5/5]	2020 Fortolkende oversættelse [14/15]	2020 Følelse af teksten [9/9]	2020 God [9/12]	2020 Ikke i salmebogen [4/4]
2020 Ikke positiv [2/3]	20 Lettere at formidle [7/7]	2020 Lettere at lytte til [17/19]	2020 Lettere oplæsning [7/7]	2020 Mangler genkende-lighed [5/5]

396 Bryman 2016, 581-3; Kvale & Brinkmand 2009, 224-5.

2020 Mangler kernebegreber [3/3]	2020 Mangler poesi [14/16]	2020 Mangler X udtryk [31/38]	2020 Mundret [18/18]	2020 Mere tilgængelig [38/40]
2020 Nutidig [25/26]	2020 Nye perspektiver [19/20]	2020 Passer ikke ind i højmessen [9/12]	2020 Uheldig/dårlig oversættelse [17/18]	Ønsker Anderledes-hed [14/14]
Ønsker Brugssitua- tionen [14/14]	Ønsker Følelser [10/11]	Ønsker Holde fast i det ukorrekte [5/5]	Ønsker Kerne-begreber [18/20]	Ønsker Det kønnede sprog [7/7]
Ønsker Layout [3/3]	Ønsker Moderne sprog [13/14]	Ønsker Må gerne holde fast i vanskelig- heder [21/22]	Ønsker Noter, ordforklaring mv. [7/9]	Ønsker Paulus [2/2]
Ønsker Poesi og rytme [11/13]	Ønsker Sammenhæng [11/11]	Ønsker Sproglig tyngde [13/14]	Ønsker Tekstnær [18/19]	Ønsker Til almindelige mennesker [11/11]

Note: Tallene i klammerne angiver, hvor mange respondenter, og hvor mange udsagn der dækkes af koderne. Det vil sige f.eks. koden 2020 Nutidig [25/26] fortæller, at 25 respondenter og i alt 26 udsagn dækkes af denne kode.

Det er vigtigt at understrege, at denne første kodning er et arbejdsredskab, der udvikler sig undervejs. Det vil sige, koderne laves løbende, som det viser sig nødvendigt ud fra materialet. Den sidste kode angående styrker og udfordringer i henholdsvis 1992-oversættelsen og Bibelen 2020 kom under kodning af bevarelse, nummer 96. Dermed er det lykkedes at opnå et mæthedspunkt i materialeindsamlingen. Altså sandsynligheden, for at vi havde fået besvarelser, som krævede andre koder – og dermed udvidede undersøgelsens indsigter, hvis vi havde fortsat med samme indsamlingsmetode og spørgeguide efter undersøgelsens 128 telefoninterviews – er lille.

Første kodningslag giver et overblik over, i hvilke retninger materialet bevæger sig. På baggrund af disse og med det sigte at afdække styrker og udfordringer i henholdsvis 1992-oversættelsen og Bibelen 2020 konstruerede vi 20 nye koder, fem til henholdsvis styrker i 1992-oversættelsen og Bibelen 2020 og fem udfordringerne i de to oversættelser. Dermed fik vi følgende kodningsliste:

Figur 12: Liste over anden kodning af præsteinterviewdata.

Styrker ved 1992	Udfordringer ved 1992	Styrker ved 2020	Udfordringer ved 2020
Fortolkningsrum [7/8]	Gammeldags [43/45]	Anvendelse [39/52]	Forbehold [16/19]
Genkendelighed [49/54]	Svær at forstå [37/40]	Lettere at lytte til [20/24]	Fortolkende [26/31]
Sammenhæng [23/26]	Svær at lytte til [21/22]	Lettere at oplæse [27/28]	Mangler genkendelighed [24/29]
Sproglig tyngde [57/66]	Svær at oplæse [24/24]	Tilgængelighed [54/65]	Mangler konkrete udtryk [47/56]
Tekstnær [29/31]	Svære tekster [44/49]	Sproglige styrker [52/78]	Sproglige svagheder [57/87]

Det er i denne sammenhæng vigtigt at understrege, at disse koder ikke er informanternes totalbeskrivelser af bibeloversættelserne. F.eks. mener de 43 informanter, der karakteriserer den autoriserede bibeloversættelse fra 1992 som *gammeldags*, ikke, at det gælder hele bibeloversættelsen eller alle teksterne deri. De mener, at en af de udfordringer, de støder på, i deres arbejde med og formidling af Bibelen på baggrund af 1992-oversættelsen, er, at oversættelsen nogle steder er gammeldags. Et andet eksempel er, at det formentlig heller ikke kun er 49 af de i alt 128 informanter, der mener, at der er genkendelighed i den autoriserede 1992-oversættelse. Men der er altså 49 informanter, som selv fremhæver dette som et karakteristikum – og et positivt et – i deres arbejde med 1992-oversættelsen.

5.3.3 Præstesamplets sammensætning

I det følgende præsenteres den gruppe af præster, som den kvantitative del af dette undersøgelselement baserer sig på. Det skal siges, at præsterne, der er udtrukket her, ikke dækker hverken valg- eller frimenigheder. Dette er ikke et bevidst fravalg, men de indgår ikke i det data, hvorfra samplet er udtrukket.

Tabel 11 viser kønsfordelingen i undersøgelsen sammenholdt med kønsfordelingen i folkekirken pr. 1. januar 2023. I undersøgelsen er der en

ligelig kønsfordeling, men sammenholdt med hele folkekirkens sammensætning fylder mænd for meget. Hvad det skyldes, ved vi ikke. Et kvalificeret bud er måden, hvorpå præsten er udvalgt i sogne med mere end én præst. Her valgte vi arbitrært at tage den først anførte præst på hjemmesiden, med mindre denne også var provst.

Tabel 11: Kønsfordelingen blandt præsterne i undersøgelsen.

	Denne undersøgelse		Folkekirken pr. 1. januar 2023*
Kvinder	110 personer	49,3 %	59,5 %
Mænd	113 personer	50,7 %	41,5 %

*Kilde: Løndata fra Folkekirkens Løncenter.

Tabel 12 viser, at gennemsnitsalderen for præsterne i undersøgelsen rammer gennemsnitsalderen for den samlede præstegruppe i folkekirken godt. Den viser også, at den gennemsnitlige embedsalder for præsterne i undersøgelsen er 17,5 år. Den yngste præst i undersøgelsen er 29 år, mens den ældste er 77 år – han var egentlig pensioneret, men fungerer som præst, da stillingen ellers er vakant. Embedsalderen spænder fra nyindsat til 45 år i embede for den ellers pensionerede præst og herefter 39 år i embede, for nogle som ikke er gået på pension endnu.

Tabel 12: Gennemsnitsalder for præsterne.

Denne undersøgelse	Folkekirken pr. 1. januar 2023	Embedsalder denne undersøgelse
51,8 år	52,8 år	17,5 år

Tabel 13 viser fordelingen af præsterne i undersøgelsen i forhold til, hvilket stift de hører under. Her er den største afvigelse mellem undersøgelsen og Helsingør Stift, hvor afvigelsen er -7,3 procentpoint. En optælling af det samlede sample viser, at Helsingør Stift er underrepræsenteret, selv hvis alle udtrukne sogne havde responderet. Det betyder dog ikke, at undersøgelsen ikke er repræsentativ, eller at vi nu forventer skævhed i resultatet. Vi har ingen grund til at antage, at oplevelserne af styrker og udfordringer i henholdsvis 1992-oversættelsen og Bibelen 2020 er stiftsafhængig. Eller at

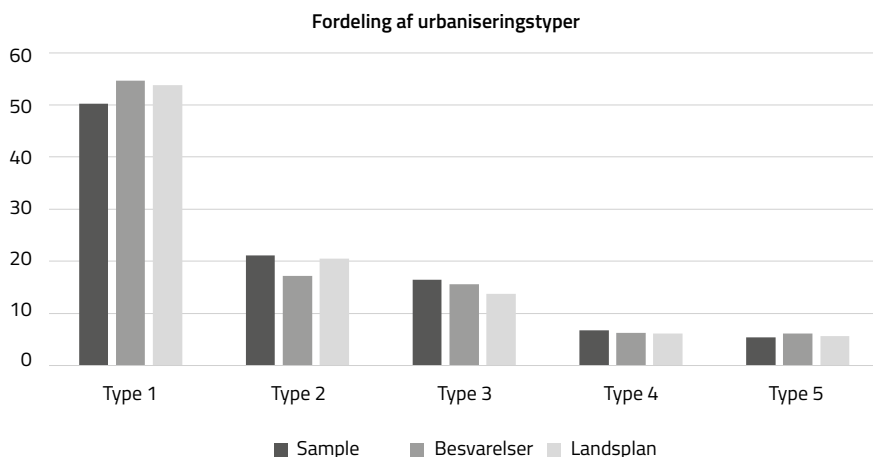
der er en sammenhæng mellem stift og brugen af Bibelen 2020 i højmesse-sammenhæng. Derfor vurderer vi, at underrepræsentationen af Helsingør Stift og de mindre afvigelser i de øvrige stifter ikke er ødelæggende for repræsentativiteten af hele samplet.

Tabel 13: Stiftsfordelingen af præsterne.

Stift	Denne undersøgelse Antal	Denne undersøgelse Procent- fordeling	Folkekirken pr. 1. januar 2023	Afvigelse i procentpoint
Fyens Stift	26	11,7 %	9 %	+2,7
Haderslev Stift	21	9,4 %	9,1 %	+0,3
Helsingør Stift	15	6,7 %	14 %	-7,3
Københavns Stift	14	6,3 %	10 %	-3,7
Lolland-Falsters Stift	8	3,6 %	2,7 %	+0,9
Ribe Stift	13	5,8 %	7,2 %	-1,4
Roskilde Stift	30	13,5 %	13,7 %	-0,2
Viborg Stift	30	13,5 %	8,6 %	+4,9
Aalborg Stift	30	13,5 %	10,3 %	+ 3,2
Aarhus Stift	36	14,5 %	15,4 %	-0,9

Figuren her viser fordelingen af sognene på sample, besvarelser og på landsplan. Den viser, at fordelingen i undersøgelsen modsvarer urbaniseringsgraden på landsplan på fornuftig vis. Urbaniseringsgraden forstås som størrelsen på den største by, der rækker ind over sognet.

Figur 13: Urbaniseringsgrad af sogne i sample, besvarelserne og på landsplan. Angivet i procentfordeling.

Kilde Danmarks Statistik for 2014.

Note: Type 1: >999 indbyggere; Type 2: 1.000-4.999 indbyggere; Type 3: 5.000-49.999 indbyggere; Type 4: 50.000+ indbyggere bortset fra hovedstadsområdet; Type 5: Hovedstadsområdet.

Når antallet i enten sample eller besvarelserne er højere end på landsplan, betyder det, at denne type er overrepræsenteret.

Gennemgangen af samplet til dette undersøgelselement viser, at vi med fornuftig sikkerhed kan kalde det repræsentativt for præsterne i Den Danske Folkekirke, igen med den note, at undersøgelsen ikke dækker valgmenighedskirker.

5.4 De statistiske tests

Vi har brugt IBM's program SPSS til at foretage de statistiske tests i denne undersøgelse. Her har vi benyttet os af chi i anden-test, Cramer's V og den hypergeometriske distribution. Selvom denne undersøgelse i sit samlede omfang er stor, så er datamængden i det kvantitative materiale ikke stort nok til at lave alle tænkelige statistiske tests.

Chi i anden-testen er en signifikanstest, der undersøger, om resultaterne i en tabel er udtryk for tilfældighed, eller om man med rimelighed kan

antage, at der er en sammenhæng mellem resultaterne.³⁹⁷ Når man laver chi i anden-test, beslutter man sig for, hvor stor en usikkerhed man vil acceptere – det såkaldte signifikansniveau. I samfundsvidenskaberne vælger man ofte et signifikansniveau på 0.05. Det vil sige, at man er 95 % sikker på, at resultatet ikke er udtryk for en tilfældighed. Der er altså fortsat 5 % usikkerhed. I denne undersøgelse opererer vi med et signifikansniveau på 0.05. Det angives under de relevante tabeller med *p*.

Cramer's *V* understøtter vores chi i anden-tests i den forstand, da det måler hvor stærk sammenhængen er mellem to variabler.³⁹⁸ Det angives under de relevante tabeller med *V* efterfulgt af et tal. Hvis *effect size* (*es*) $\leq 0,2$ er sammenhæng svag; $0,2 \leq es \leq 0,6$ er sammenhængen moderat; og $es \geq 0,6$ er sammenhængen stærk.³⁹⁹

Den hypergeometriske distribution kan bl.a. bruges til at beregne usikkerheden omkring svarfordelingerne. Vi har 223 besvarelser og har valgt at arbejde med 95 % sikkerhed på svarresultaterne, hvilket tilsammen betyder, at vi med 95 % sikkerhed kan sige, at svarfordelingerne ligger inden for ± 6 procentpoint af middelværdien. Det vil sige, når resultatet er 33 %, forventer vi, at resultater er mellem 27 % og 39 %, hvis vi havde spurgt den samlede gruppe af præster med 5 % risiko for, at dette ikke er tilfældet.⁴⁰⁰

5.5 Indsamling af dispensationsansøgninger

Vi ønskede at skabe overblik over, hvilke præster/sogne der benytter Bibelen 2020 i gudstjenestesammenhæng. Vi kontaktede derfor en stiftskontorchef, i dette tilfælde Bodil Abildgaard fra Viborg Stift, for at få en fornemmelse af, hvor stor en arbejdsopgave det ville være for stifterne at indhente informationen om, hvor mange sogne der har søgt og fået dispensation til at bruge Bibelen 2020 i gudstjenestesammenhæng. Hun gav udtryk for, at det krævede lidt arbejde, men det var bestemt muligt, hvis vi kontaktede stifterne. Derfor henvendte vi os via e-mail til landets stiftskontorchefer med den pågældende biskop som cc. Afsendt af områdeleder for viden og udvikling i FUV Birgitte Graakjær Hjort. Vi skrev følgende:

---

397 Bryman 2016, 347f.

398 Bryman 2016, 348.

399 IBM *Cramér's V*.

400 Vu & Harrington 2020, 156 & 175.

Figur 14: Henvendelse til stifterne om brugen af Bibelen 2020.

Ny bibeloversættelse:

Bibelselskabet har igangsat arbejdet med en ny bibeloversættelse. I den forbindelse har vi i FUV påbegyndt en undersøgelse, som skal være med til at kvalificere arbejdet med oversættelsen frem mod 2036. Vi er bl.a. interesseret i at vide noget om sognenes brug af Bibelen 2020 for at afdække, hvornår og hvorfor præsterne/sognene bruger denne oversættelse frem for den autoriserede oversættelse af 1992. Vi ønsker derfor at skabe et overblik over de sogne, som hos jer har søgt dispensation til brug af Bibelen 2020, og hvordan de begrundet deres ønske om brugen af Bibelen 2020. Vi kontakter også de øvrige stifter og søger samme indsigt fra dem, så vi forhåbentlig får et landsdækkende billede.

Vores forespørgsel er helt konkret:

Hvilke sogne har hos jer søgt og fået dispensation til brugen af Bibelen 2020? Hvis muligt, må I gerne medsende ansøgningerne, så vi kan kortlægge, hvilke argumenter der bruges for brugen af denne. Sognavne/nummer kan f.eks. sættes ind i Word eller Excel, så systematiserer vi dataet. Materialet stiles til vores vidensmedarbejder Jonas Hedelund på jmhe@km.dk.

Hvorfor er det vigtigt – hvad er formålet med undersøgelsen?

Resultaterne skal kvalificere vores arbejde, så vi kan få afdækket oplevede styrker og svagheder ved brugen af henholdsvis den autoriserede 1992 oversættelse og Bibelen 2020.

Deadline 17. marts:

Vi håber på, at I vil hjælpe os med at skabe dette overblik. Om muligt vil vi gerne have materialet i løbet af fredag d. 17. marts 2023.

Ved deadline havde seks stifter meldt tilbage. To af stifterne meldte tilbage, at der var givet en stående tilladelse. De kunne derfor ikke oplyse noget om antal eller medsende ansøgninger. I alt kom vi i besiddelse af fem ansøgninger og navne på tre sogne, som havde ansøgt. De tre henvendte vi os til, og kom i besiddelse af to ansøgninger, da det tredje sogn i mellemtiden havde skiftet præst, som ikke kunne tilgå ansøgning og i øvrigt ikke benytter Bibelen 2020. I juli kontaktede vi igen de fire stifter, der ikke havde responderet. Denne gang kun med interesse i, hvordan proceduren omkring brugen af Bibelen 2020 er hos dem. Det gjorde vi for at få et landsdækkende billede af proceduren.

6. Baggrundslitteratur

I det følgende præsenterer vi udpluk af den litteratur, vi har læst i forbindelse med forarbejdet til undersøgelsen eller undervejs i arbejdet. At undersøgelsen er af afdækkende karakter, og dermed ikke diskuterer fundene op imod anden litteratur, betyder ikke, at vi ikke har ladet os informere af problemstillinger, indsigter og metodiske overvejelser fra anden litteratur og fra forskningen. Oversigten er forsynet med korte citater, der illustrerer, hvad litteraturen handler om eller indsigter derfra. Opsummeringerne gør ingenlunde litteraturen retfærdighed, men er tænkt til at være en hjælp for den interesserede læser.

Betænkning nr. 750, 1975

”De bibelske læsninger i gudstjenesten,” Betænkning afgivet af Kirkeministeriets liturgiske kommission

- ❖ Kommissionsarbejdet optil den nye alter- og ritualbog fra 1992.
- ❖ Betænkningen refererer til en tidligere betænkning (nr. 625), og der står, at ”man kan nøjes med to læsning i formessen (...). 3 læsninger vil nemlig ofte være en for stor intellektuel udfordring for menigheden” (198).

Bach-Nielsen, Carsten, 2019

Bibelen i Danmark – 500 års kirke- og kulturhistorie, Bibelselskabets Forlag

- ❖ En udgivelse om den danske bibelhistorie fra reformationen og frem.
- ❖ Han skriver som afslutning på bogen: ”Bibelen er ikke længere en entydig bog, en enhedspublikation, men splittet op i mange forskellige bøger til forskellige brugere og læsere. Det kan være den store udfordring i fremtiden, hvis Bibelen i en individualiseret verden med et utal af me-

dier stadig skal have en betydning som et normativt, tilgængeligt, forståeligt, fælles helligskrift. Det er måske der, kampen kommer til at stå” (431).

Bylund, Louise Heldgaard, 2021

”Børnebibler som traditionsformidling,” Ph.d.-afhandling Aarhus Universitet

- ❖ En afhandling om fem danske børnebibler.
- ❖ Hun skriver: ”Jeg definerer derfor en børnebibel i den kristne kontekst, som vi her befinder os inden for, som et værk (1) med gendigtninger af materiale fra både Det Gamle Testamente og Det Nye Testamente (2) formidlet med børn som målgruppe, (3) hvilket i nyere tid typisk betyder, at de er illustrerede” (6-7).

Enggaard, Nete Helene, 2015

”Højmesse set fra kirkebænken,” Københavns Universitet

- ❖ En undersøgelse af gudtjenestedeltageres oplevelse af højmesse med dåb.
- ❖ Hun skriver blandt andet: ”Den lejlighedsvis kirkegænger føler sig ikke fremmedgjort over for hverken tekster eller det kristne budskab, snare tværtimod; modsat dåbsgæsten forventes den vedkommende prædiken for den yngre at tage afsæt i de bibelske tekster og i både indhold og form at ligge langt fra dagens kronik, en blog eller et læserbrev” (19).
- ❖ ”Mens teksten for den ældre har en gyldighed eller autoritet i sig selv, har de yngre kirkegængere ikke helt den samme tillid til og forvisning om bibelteksternes aktualitet. Flere af de yngre oplever (jf. dåbsgæsterne), at teksterne er svære at omsætte og overføre på en moderne virkelighed” (19).
- ❖ ”De faste kirkegængere udtrykker som de ældre lejlighedsvis en glæde ved de bibelske tekster, der ”som en god bog” kan tåle at blive genbesøgt for at få åbnet nye aspekter og nye tolkninger, men også den samme tillid til teksternes gyldighed og aktualitet” (27).

Gaarden, Marianne, 2014

”Den emergente prædiken – En kvalitativ undersøgelse af mødet mellem prædikantens ord og den situerede kirkegænger i gudstjenesten,” Ph.d.-afhandling Aarhus Universitet

- ❖ Hun skriver blandt andet: “Hvorfor ikke bare læse teksten op, men hvorfor netop prædike? Fordi, svarede præsterne, ‘at evangeliet skal forkyn- des, så det kan høres, men teksterne kan være svære at forstå. Derfor kan prædikenen hjælpe tilhørerne med at åbne teksterne ved at være formidlingsleddet mellem den bibelske tekst og menigheden’” (90).

Herbener, Jens-André P., 2001

Ny Bibeloversættelse – på videnskabeligt grundlag: Introduktion, C. A. Reitzel Det Kongelige Bibliotek

- ❖ Han skriver blandt andet: En ’Kirkebibel’ defineret af Niels Jørgen Cappelørn, formand Bibelselskabet 1980-93: ”En dansk kirkebibel er en bibel, der består af oversættelser, som tager hensyn til dansk salme- tradition (...). En dansk kirkebibel er en bibel, der består af oversættel- ser, som tager hensyn til liturgien. (...) En dansk kirkebibel er en bibel, der består af oversættelser, som er blevet til ud fra den grundopfattelse, at Det gamle og Det nye Testamente udgør en bibelsk og frelseshisto- risk helhed, og at den gamle og den nye pagt må forstås i lyset af hinan- den. (...) Og derfor skal både bibelforskning og kirkens tradition indgå i oversættelsesarbejdet. (...) En dansk kirkebibel er en bibel, der består af oversættelser, der udgør en kanonisk samling af tekster og ikke en sam- ling af religionshistoriske tekster. Eller sagt på en anden måde: Der er tale om en samling af skrifter, som i århundrede har været og forsat er i levende, forpligtende brug i kirken. (...) Bibelen er kirkens og gudstje- nestens bog, og fra gudstjenesten tager vi den med hjem til daglig brug og opbyggelse’” (26-27).

Johansen, Kirstine Helboe, 2013

”Højmesse – mellem stadfæstelse og virkningsfuldhed,” s. 63-89 i *En guds- tjeneste – mange perspektiver red. Kristine Helboe Johansen & Jette Bendixen Rønkilde*

- ❖ Hun skriver blandt andet: ”Ethvert ritual har to vigtige funktioner for en religion: Et ritual skal stadfæste det religiøse tydningsunivers, og et ritu-

al skal vise, at det givne tydningsunivers er virkningsfuldt i det enkelte individs liv” (63).

- ❖ ”Hvis ritualer skal kunne stadfæste en religion som gyldigt tolkningsunivers for deltagerne, forudsætter det, at ritualer betragtes som en kommunikativ enhed: i ritualer kommunikerer nogen noget til nogen; og at det, der kommunikeres, har hellig karakter: det kommunikative indhold har en transcendent kilde og er normativt for deltagerne” (67).
- ❖ ”Alle disse mere eller mindre foranderlige læsninger og tekster indeholder kanoniske meddelelser, som præsten sender til menigheden. Det betyder ikke, at menigheden med sin deltagelse bekræfter dagens læsning fra Paulus’ første brev til Korintherne. Ritualers kommunikative indhold er ikke sammenfaldende med de konkrete læsningers indhold. I stedet kan man sige, at læsningerne tilsammen skaber visheden om, at gudstjenesten *er* et kristent ritual, og det er på det plan, deltagerne kan siges at stadfæste det religiøse univers“ (68).
- ❖ ”Den enkelte deltagers opgave er ikke længere primært at høre og indgå i det fællesskab, som bekræfter sig selv som menighed og dermed bekræfter det religiøse univers som gyldigt. Den enkelte har mulighed for at opleve, at det religiøse univers rent faktisk er gyldigt, fordi der sker en forandring i den enkeltes liv. Man er ikke blot til stede for at fastholde det gyldige univers, men for at få gavn af det” (71).
- ❖ ”højmesse[n] [er] stærk på kommunikation og normativitet, men mindre stærk på performativitet og forening. (...). Hvis enkelte elementer over længere tid udfordres, udfordres også ritualers samlede betydning” (74-5).

Johansen, Kirstine Helboe, 2022

”Er gudstjenesten en vals eller en polka? – med Hans Jørgen gennem religionshistoriens hvirvlende skørter,” s. 175-181 i RvS 1

- ❖ Hun skriver blandt andet: ”Prædikenen er en særlig talehandling, hvor præsten gør dagens bibeltekster relevante ved at udlægge dem for menigheden, og derfor vil prædikenen variere fra gudstjeneste til gudstjeneste også selvom det er den samme bibeltekst som udlægges” (176).
- ❖ ”Gudstjenesten består af tre handlingsformer, som nu ikke længere er niveauer, men hjørner i en trekant. Det tredje hjørne er begrebsbåret – det er teologiens hjørne – hvor man skal lytte og læse, prædikenen

er som et foredrag i gudstjenesten, som appellerer til deltagerens klogskab. Det andet hjørne er fortsat mytologiens sted, men mytologien er nu ikke længere snævert knyttet til ord. Området udvides til æstetikens sted – orienteret imod sansningen af skønhed. Det er her, der skabes billeder af det guddommelige – i ord og gennem materialitet – og dermed her, man kan se det særlige kristne univers. Det første hjørne er kroppens sted; det er handlingens sted, hvor det drejer sig om at leve sig ind i gudstjenesten og gøre med. Det er at forstå som spirituelt – som individuel indlevelse. Den nederste linje i figuren indikerer en fortolkningsnøgle til at forstå forskellige gudstjenesteforståelser. Den lavkirkelige, menighedscentrerede tradition fokuserer særligt på den kropslige medleven; den højkirkelige, præstecentrerede tradition fokuserer særligt på den mytologiske skønhed, men i begge tilfælde er centrum i sidste ende udlægningen i klogskabens tredje hjørne” (178).

Kartzow, Marianne Bjelland & Karin Neutel, 2023

”God Speaks Our Language’: Recent Scandinavian Bibel Translations and the Heritagization of Christianity,” s. 163-178 i *The Nordic Bibel red. Marianne Bjelland Kartzow, Kasper Bro Larsen & Outi Lehtipuu*

- ❖ Her skriver de blandt andet om Bibelen 2020: ”The specific approach to language, it appears, is very important for the new translation into contemporary Danish. The translation deliberately avoids Christian coded terms or church language, in favour of more generally used Danish. Interestingly, this choice is framed as actually bringing the reader closer to the original text, since both *Nudansk* and the original Hebrew are said to lend themselves particularly well to reading out loud, thereby returning the contemporary Danish speaker to the original use of the text” (172).

Nielsen, Bent Flemming, 2020

Højmesse – Historie og teologi, Eksistensen

- ❖ I sit efterord til bogen skriver han blandt andet: ”Erfaringen af dyb mening i en given liturgi er noget andet og videre end kognitivt blot at kunne forstå den teologi, som er indskrevet i den. (...). En gudstjeneste er i så fald en ejendommelig handlende *ikke-handling*, en slags passiv handling” (154).

- ❖ ”Det er væsentligt, at også gudstjenestens tekstlæsninger, bønner og salmer sammen med sakramentsforvaltningen indgår i den rituelle aktiv-passive *gøren*, og de vinder deres betydning inden for de rammer, som er givet hermed. Det indebærer, at gudstjenestens handlinger, læsninger, bønner etc. skabes deres mening via de selvreferencer, der dannes gennem gudstjenestens forløb” (156).
- ❖ ”I tekster, der synges, messes eller læses højt ved kirkens gudstjenesteliv, betyder det fonetiske, ordenes talte tyngde som hørbar lyd, uendeligt meget i retningen af at åbne for det, som ikke blot lader sig udsige endimensionalt, ligefremt. (...) Det fonetiske bidrager til at fastholde sprogets klang og blivende åbning for markering af en uindhentelig fremmedhed. Gudstjenesteligt sprog skal ”kunne” noget andet og mere end hverdags sproget” (159).
- ❖ ”Bevarer sproget ikke disse dimensioner som en blivende kvalitet, så er der sket en forfladigelse, der over tid kun vil erodere det liturgiske liv” (160).
- ❖ ”Og det ofte hørte argument, at ”folk skal kunne for det, de hører”, kortslutter blot problemstillingen ved at henlægge tematikken, som angår den skabende og forpligtende sproglige omgang med tilværelsens bærende lag, til et andet niveau, der omhandler andre, mere overskuelige forhold” (160).

Nielsen, Jesper Tang, 2023

”Kult og kerygma. Et kritisk blik på nyere danske forståelser af gudstjenesten,” s. 179-221 i *Sæt teksterne fri red. Lone Fatum*

- ❖ Han skriver, med afsæt i Bent Flemming Nielsen, blandt andet: ”Ritualiseringen etablerer konteksten for prædikenen, hvis opgave det er at tilbyde forslag til fortolkning af det gab mellem kroppen og subjektet, der er resultat af ritualisering” (190).
- ❖ ”Når prædikenen på protestantisk vis kan modtages som Guds ord er det netop en konsekvens af den dekontekstualiserede kontekst, som ritualen skaber for gudstjenestedeltagerne. (...) De kanoniske bibeltekster er grundlaget for prædikenen og ville uden den være indrulleret i ritualen uden et egentligt kommunikationsindhold. Ritualens semantiske underskud er prædikenens mulighedsbetingelse, fordi den kan levere det kognitive indhold, som ritualen ikke selv er i stand til. Dermed sikre

prædikenen den i den protestantisk sammenhæng nødvendige forståelse af ritualiseringen” (191).

Nissen, Anne Sofie, 2022

”En undersøgelse af liturgiske og teologiske problemstillinger ved *Bibelen 2020s* ikke-kirkelige skopos,” prisopgavebesvarelse 2022, Københavns Universitet

- ❖ Hun skriver blandt andet: ”Den biskoppelige tilladelse til en kirkelig brug af *Bibelen 2020* er givet ud fra et ønske om at gøre højmessens tekstlæsninger lettere tilgængelige for kirke- og bibelfremmede gudstjenestedeltagere for derved at imødekomme det moderne kirkefremmede menneske, som føler sig fremmedgjort i mødet med højmessens. Men hvis fokus udelukkende ligger på kirkefremmedes forudsætningsløse tilegnelse af den syntagmatiske meningskommunikation og den semantiske fleksibilitets *surplus of meaning* i en bibeltekst, der bruges som helligtekst i en højmessesammenhæng, kan have konsekvenser for højmessens liturgi og væsen og sproglige åbenhed over for det *fremmede*, for det vi ikke har sprog for på nudansk – m.a.o. for mødet med Gud” (109).

Poulsen, Frederik, 2015

”51 præster om Bibelen i gudstjenesten,” s. 129-167 i *Bibelen i gudstjenesten red. Gitte Buch-Hansen & Frederik Poulsen*

- ❖ Han skriver blandt andet: ”Sammenfattende gælder det altså om oplevelsen af de tre læsninger, at der – til trods for den umiddelbare tilfredshed – kan forekomme spændinger mellem den liturgiske velgentænkte højmesseordning og så de praktiske og formidlingsmæssige udfordringer ved en konkret gudstjeneste” (140).
- ❖ ”Læsningerne rummer stor gennemslagskraft og er mundrette at læse op og høre. Sproget i Det Gamle Testamente opfattes som egentligt gudstjenestesprog” (144).
- ❖ ”Epistellæsningerne er dermed svære at gøre forståelige i oplæsning: ”Paulus’ sprog er meget firkantet, der er mange indskudte sætninger. Det kan være svært at få hoved og hale i det”. De meget lange og ofte snørklede sætninger fordrer en meget nøje oplæsning, for at kirkegængerne kan finde sammenhæng eller meningen i dem” (158).

Rønkilde, Jette Bendixen, 2015

”En gudstjeneste er et erfaringsrum,” s. 22-25, *Dansk Kirketidende*

- ❖ Hun skriver om gudstjenesten som et erfaringsrum. Hun skriver blandt andet: ”I mødet med det erfaringsnære handlingsforløb kan der opstå ”sprækker” – en stemning, som giver mulighed for erfarings af andethed” (22).
- ❖ ”I den aktualisering, som sker gennem forskellige praksisformer, har gudstjenestedeltagerne mulighed for konkret at erfare, at gudsriget sker her og nu og dermed blive gennemlyst af en gudshistorie” (22).
- ❖ ”I et æstetisk gudstjenestesyn kan en gudstjeneste forstås som et *erfaringsrum*, hvor det er muligt at fornemme, føle og ane, at der er noget mere til stede end summen af de forsamlede” (23).

7. Referencer

Bryman, Alan

2016: *Social Research Methods*, Oxford University Press.

Coolican, Hugh

2009: *Research Methods and Statistics in Psychology*, Routledge.

IBM

Cramér's V. <http://www.ibm.com/docs/en/cognos-analytics/11.1.0?topic=terms-cramrs-v> (set 30/8.23)

Kvale, Steinar & Svend Brinkmann

2009: *InterView – Introduktion til et håndværk*, 2. udgave, Hans Reitzels Forlag, København.

Skovgaard-Petersen, Carl

1935: *Bibelen Paa De Tusind Sprog – Fra bibeloversættelsernes værksted*, O. Lohse, København.

Vu, Julie & David Harrington

2020: *Introductory Statistics for the Life and Biomedical Sciences*, OpenIntro.